

เทพรำลึก

๕๕.๕๐๖
๗๗

จกทมายคุณพ่อ

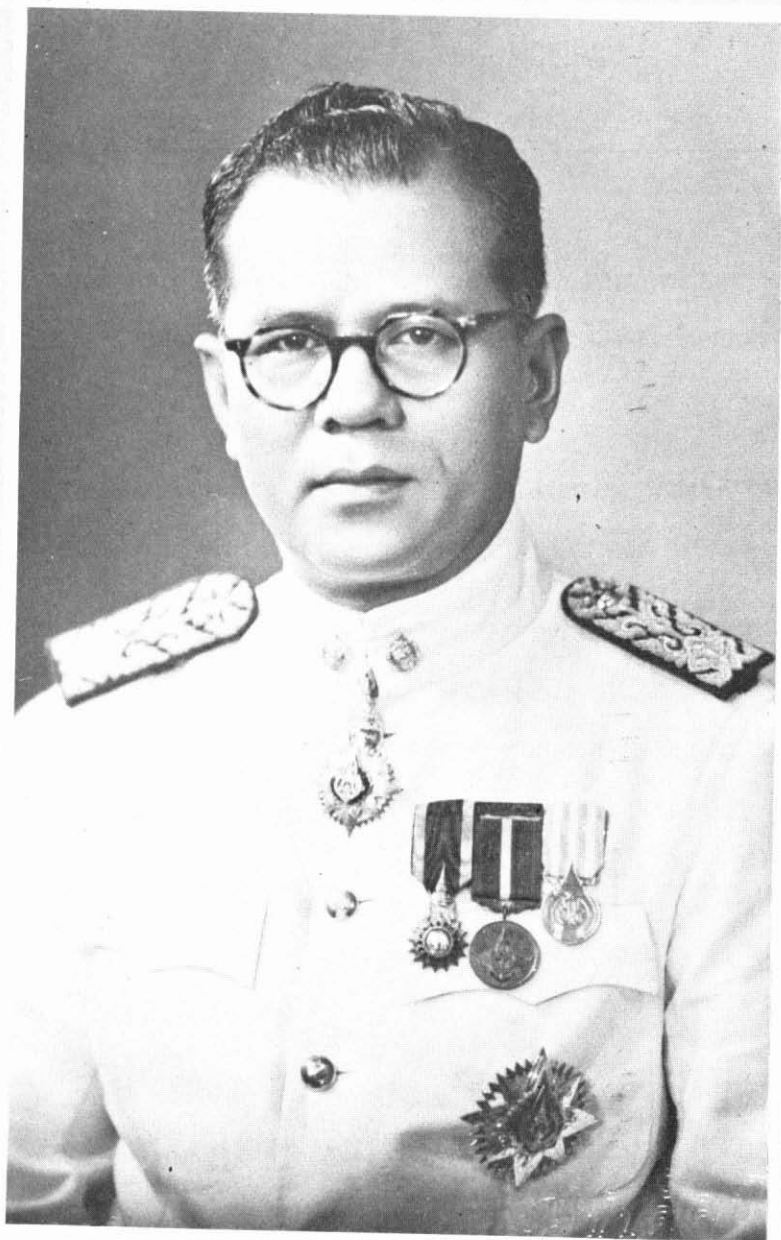
พิมพ์เป็นอนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

นาย โปธิบุษิต

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม

๒๖ ตุลาคม ๒๕๑๗

นายเทพ โชติพันธุ์

ชาตะ 27 มกราคม 2450

มณะ 7 เมษายน 2517

คำนำ

หนังสือ “เทพราถิ” นี้จัดพิมพ์โดยลูก ๆ ทั้ง ๑๐ เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพคุณพ่อ โดยได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนๆ ของลูก ๆ และจากผู้มีพระคุณอีกมากมาย จึงขอถือโอกาสนี้ขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ประวัติ นายเทพ โชตินุชิต เรียบเรียงโดย คุณอาประกาศ กาญจนะเดชะ น้องสาวคนโตของคุณพ่อที่ยังมีชีวิตอยู่ และที่เคยอยู่ใกล้ชิดกับคุณพ่อมากที่สุด

ไม่เคยมีนักการเมืองคนใด ที่เคยได้รับการกล่าวขวัญจาก “หนังสือพิมพ์” มากเท่าคุณพ่อ นับแต่เริ่มเป็นผู้แทนราษฎรครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๐ จนชีวิตหาไม่ ลูก ๆ จึงได้นำเขาข้อความจากหนังสือพิมพ์แทบทุกฉบับที่ลงข่าว บทความ เมื่อคุณพ่อถึงแก่อนิจกรรมแล้ว มาพิมพ์ไว้ในหนังสือเล่มนี้ เพื่อจักได้เป็นสิ่งเตือนใจแก่นักการเมืองรุ่นหลัง ๆ สืบต่อไป

นอกจากนี้ยังได้รับอนุญาตจากคุณทองใบ ทองเปาต์ ให้คัดข้อความบางตอนจากหนังสือ “คอมมิวนิสต์ลาตาย” ซึ่งเรียบเรียงเมื่อคุณพ่อยังมีชีวิตอยู่มาลงด้วย เพราะเป็นคติประวัติศาสตร์ตอนหนึ่งของการเมืองเผด็จการของไทย

คุณพ่อถูกกักขังอยู่ในลาตายเป็นเวลา ๔ ปี ในช่วงที่ลูก ๆ กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาแทบทั้งสิ้น บ้างก็พร้อมที่จะมีครอบครัวแล้ว เป็นระยะเวลาที่ลูก ๆ ต้องการความอบอุ่น การอบรมจากคุณพ่อมากที่สุด คุณพ่อก็ไม่มีโอกาสได้อยู่ใกล้ชิดลูก ๆ ในระยะเวลานั้น แต่คุณพ่อก็ได้จดหมายสั่งสอนอบรมลูก ๆ ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในวันเกิด วันสมรส เป็นการสั่งสอนอบรมที่หาอ่านได้ยาก และไม่มีพ่อคนไหนจะสอนลูกได้เช่นนี้

ลูก ๆ จึงได้คัดจดหมายเหล่านั้นมาพิมพ์ไว้เป็นอนุสรณ์ เพื่อให้เห็นประจักษ์ว่า ลูก ๆ เป็นคนขึ้นมาได้ก็เพราะมีพ่อแม่ที่วิเศษกว่าแก่การเคารพบูชาที่สุด.

ประวัติ

นายเทพ ใต้บุญดี

จดหมายบทนำ

๔ ขอบข่ายสัมพันธ ๖

๔ กรกฎาคม ๒๕๑๗

เผ่าเทพหลานรัก

ตามที่ได้ขอร้องให้อาเล่าประวัติของคุณพ่อเมื่อสมัยหลานยังไม่เกิดให้ฟัง เพื่อจะได้บันทึกรวบรวมไว้ นั้น อาเห็นดีด้วย เพราะหลานเป็นลูกชายคนโตของคุณพ่อ สมควรที่จะได้รู้ประวัติชีวิตของคุณพ่อไว้ เพื่อจะได้เป็นตัวอย่างและข้อคิดในการดำเนินชีวิตต่อไปในภายภาคหน้า และเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ลูกหลานสืบไป

อาได้พยายามทบทวนความจำของตัวเองและได้สอบถามจากบรรดาญาติผู้ใหญ่ พร้อมทั้งได้รับคำบอกเล่าจากคุณพ่อเองด้วย ได้รวบรวมมาให้ตามที่หลานต้องการ ขอให้แก้ไข ตัด เติมเอาเอง เพราะอาไม่ได้เป็นผู้รู้ละเอียดมากนัก รู้เห็นอย่างไรก็เขียนไปตามความจริง อาจจะมีอะไรขาดตกบกพร่องอยู่เป็นส่วนใหญ่

ตามความเห็นของอา คุณพ่อมีเลือด “นักสู้” เต็มตัว เห็นจะเป็นเพราะมีนิสัยรักการกีฬามาแต่เด็กนี้เอง เป็นข้อหนึ่งที่เป็นแรงหนุนให้คุณพ่อได้ต่อสู้กับชีวิตมาอย่างทรหดอดทน และในเมื่อได้มาร่วมชีวิตกับคุณแม่ ซึ่งมีความอดทนเป็นเลิศ ยากที่จะหาใครเสมอเหมือนได้ ก็เลยเป็นกำลังผลักดันให้ทั้งคู่ได้ต่อสู้กับชีวิตมาอย่างโชกโชน และผลงานของความอดทนก็คือความสุขที่คุณแม่ได้รับอยู่อย่างภาคภูมิใจในขณะนั้นนั่นเอง

ความจริง ธรรมชาติก็ยุติธรรมดี ไม่เหี้ยมโหดทารุณจนเกินไป คุณพ่อถึงจะมีเคราะห์กรรมร้ายแรงหลายครั้งหลายหน ทั้ง ๆ ที่คุณพ่อมีลูกมากกว่าพี่น้องคนอื่นใดทั้งหมด แต่พูดได้ว่าลูก ๆ ได้ทำความชื่นใจให้มากกว่าความซ้ำใจ พูดได้เต็มทิวามีลูกดี ๆ ทั้งนั้น อาขอสรรเสริญในข้อนี้ และลูก ๆ ก็รักใคร่ปรองดองกันดีทุกคนน่าชมเชย

คุณอาสิทธิ์ ได้เคยเขียนคำอวยพรวันเกิดให้คุณพ่อสมัยเมื่อยังอยู่ในลาตยาวเกี่ยวกับลูก ๆ ว่า

“ถึงจะมีโชคร้ายภัยพิบัติ เสรีภาพถูกตัดหลายจนนำ

ต้องทนทุกข์เสียทรัพย์รับเคราะห์กรรม แลลูกเมียก็ล้ายอดกลา”

นี่เป็นความจริง เหตุเพราะลูก ๆ ทำตัวดีก็เป็นเสมือนยาหอมที่คอยประทะประทั้งให้ มีกำลังใจได้ต่อสู้ต่อไปจนถึงที่สุด

อาหวังว่าหลานกงสุขสบายดีทั้งครอบครัว

รักและคิดถึงจากอา

ประกาศ กาญจนะเดชะ

ประวัติ

ของ

คุณพ่อเทพ โชตินุชิต

คุณพ่อเป็นลูกของคุณปู่ ขุนศุภมาตรา (เทียบ โชตินุชิต) ซึ่งเกิดกับคุณย่า นางศุภมาตรา (แวนแก้ว) เกิดเมื่อ วันจันทร์ ที่ ๒๗ มกราคม ๒๔๕๐ ที่บ้านตำบลบ่อพลับ อ.เมือง จ. นครปฐม คุณพ่อเป็นลูกคนที่ ๔ ของคุณปู่ มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันคือ

๑. นางสาวศรีสารากร (ประกอบ ทักนะพยัคฆ์)
๒. นายทาบ โชตินุชิต (ถึงแก่กรรม)
๓. หลวงสารบรรณบริหาร (เทียม โชตินุชิต)
๔. นายเทพ โชตินุชิต
๕. นางประกานต์ กรรณสูต (ถึงแก่กรรม)
๖. นางประกาศ กาญจนะเกษะ
๗. นายเพทาย โชตินุชิต
๘. นายไพฑูรย์ โชตินุชิต (ถึงแก่กรรม)

ประวัติการศึกษา

คุณพ่อได้เริ่มเรียนหนังสือที่โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำ จังหวัดนครปฐมตลอดมา จนจบชั้นมัธยมปีที่ ๖ เมื่ออายุ ๑๕ ปี สำหรับสมัยนั้นก็เรียกว่าเก่งพอตัว เพราะการศึกษายังไม่ทันสมัยเหมือนเดี๋ยวนี้

ในการเรียนชั้นต้นนี้เอง การสอบข้ามชั้นจาก ม. ๒ ไปม. ๔ ทำให้การเรียนชั้นสูงๆ ต่อไปอ่อนลง แต่การเรียนจบ ม.๖ ก็เป็นไปตามปกติ ซึ่งในเวลานั้นต้องใช้ข้อสอบของกระทรวง และทางกระทรวงศึกษาเป็นผู้ตรวจข้อสอบ ปรากฏว่าในปีนั้นมีคนสอบได้เพียง ๕ คน เท่านั้น ในจำนวนนักเรียนประมาณ ๒๐ กว่าคน

ในระหว่างการเรียนรู้หนังสือชั้นต้นนี้เอง คุณพ่อก็เริ่มสนใจทางกีฬามาแต่เด็ก ๆ ได้เป็นผู้ดูแลการเล่นบิงปองของโรงเรียนตั้งแต่อายุ ๑๒ เป็นคนเก็บสตางค์ค่าเล่น และจัดการเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตลอด ด้วยความเห็นชอบของครูในโรงเรียน และคุณพ่อก็ได้ชนะเลิศในโรงเรียน จนได้ในปีเมื่ออายุเพียง ๑๒-๑๓ ปี เท่านั้น

ในด้านการศึกษาแล้ว คุณพ่อสนใจจริง ๆ ในระยะนั้นการเล่นแบดมินตันยังไม่แพร่หลายนักอุปกรณ์การเล่นก็แพง คุณพ่อกับคุณปู่ช่วยกันทำเร็กเก็ตขึ้นเอง โดยเอาเถาว์วัลย์มาทำเป็นกรอบ แล้วใช้เอ็นชอชิงตีได้ ลูกชนไก่ก็เอาไม้ก๊อกมาเก็บขนเบ็ดชนไก่มาทำใช้ตีเล่นกันเอง ระหว่างพี่ ๆ น้องในบ้าน อาเองเริ่มหัดเล่นแบดมินตัน ตั้งแต่อายุยังไม่ถึง ๑๐ ขวบ โดยคุณพ่อเป็นผู้ฝึกสอนให้ ด้วยความที่ได้ใกล้ชิดคุณพ่อ และได้เริ่มเล่นกีฬามาแต่เด็ก ๆ เหมือนกัน ทำให้อาชอบกีฬาทุกอย่างตามคุณพ่อไปด้วย เพราะเหตุที่คุณพ่อสนใจในการกีฬามาก คุณพ่อได้ชนะเลิศ บิงปอง แบดมินตัน เทนนิส และได้ครอบครองถ้วยรางวัลเป็นจำนวนหลายสิบใบ และลูก ๆ ก็ได้รับมรดก “เลื้อยตนักกีฬา” จากคุณพ่อแทบทุกคน ทั้งหญิงและชาย

หลังจากจบมัธยมปีที่ ๖ แล้ว ราวๆ พ.ศ. ๒๔๖๕ คุณพ่ออยากเรียนต่อให้ถึง ม.๗-ม.๘ ซึ่งในเวลานั้นก็มีแล้ว แต่คุณปู่ยังไว้ ขอให้เข้าเรียนกฎหมายเลย เวลานั้นยังรับจบชั้น ม.๖ ได้เพื่อจะได้ไม่ต้องเสียเวลาเรียนต่อ ม.๗-ม.๘ อีก คุณพ่อเองก็เสียใจที่มีความรู้ชั้นต้นต่ำไป

ในที่สุด คุณพ่อก็ต้องไปเรียนกฎหมาย ฐานะทางครอบครัวก็ไม่ได้ร่ำรวยอะไรนัก คุณปู่ก็เลี้ยงคนมาก เอาหลานและญาติหลายคนมาเลี้ยงโดยให้เรียนหนังสือด้วย อาจำได้ เวลา

จะไปจ่ายตลาดต้องใช้หาบ คือตามปกติสมัยนั้น ตามบ้านทั่วไป เขาใช้กระต๊อกระจาดกันโดยมาก แต่ที่บ้านคุณปู่จนมาก จะซื้อกับข้าวจึงต้องใช้หาบ มีลูกจ้างผิวเมื่อยอยู่คู่หนึ่ง ผิวมีหน้าที่ขับเกวียนไปรับจ้างขนข้าวขนของ พอเช้ามีดักจับเกวียนออกจากบ้านไป จะกลับเข้าบ้านก็ต่อเมื่อมีดักมาแล้วทุกวัน ถ้าจะเปรียบก็คงเหมือนจับแท็กซีสมัยนั้นนั่นเอง เมียมีหน้าที่หุงข้าวไปตลาดช่วยงานทั่วไป

คุณปู่มีอาชีพเป็นทนายความ แต่เป็นทนายความที่มีศีลธรรม ไม่ได้ร่ำรวยจากอาชีพนี้จนตลอดชีวิต หากินด้วยวิชาชีพซื่อสัตย์สุจริตตลอดมา มีหลายครั้งที่ลูกความซึ่งร่ำรวยกว่ามาขอให้ล้มความแต่คุณปู่ก็ไม่ยอมทำ คุณปู่มีภาระหน้าที่ที่ต้องเลี้ยงดูคนมาก มีรายได้พิเศษก็คือ มีนาให้เช่า คิดเป็นข้าวเปลือกเพียงปีละ ๓ เกวียน ได้ข้าวจากค่าเช่ามาเลี้ยงคนในบ้านโดยไม่ต้องซื้อข้าวกินพวกลูก ๆ หลาน ๆ และคนที่อาศัยอยู่ด้วย ก็ช่วยกันทำข้าวด้วยครกกระต๊อและสีด้วยมือ ทุก ๆ คนต้องทำงานเหมือนกันหมด ไม่ได้เลี้ยงดูอย่างเทออดทูนจนเกินไป ในเรื่องฆ่าสัตว์ คุณปู่ห้ามเด็ดขาดในบ้านมีสัตว์เลี้ยงหลายอย่าง มี ม้า กระต่าย นกพิลาป นกเขา หนู และไก่ มีบ่อในบ้านเลี้ยงปลา เต่า กบ แต่มีข้อห้าม ไม่ให้จับมากิน คุณลุงทาบ พี่ชายคนโตของคุณพ่อ ตอนนั้นโตแล้วเรียนอยู่โรงเรียนนายร้อยที่ กรุงเทพฯ พอโรงเรียนปิดก็ออกไปอยู่บ้านชอบตกปลา ฆ่าไก่ คุณปู่รู้เข้าถึงทำโทษอยู่บ่อย ๆ ไกร ๆ ก็เลยพากันว่าคุณลุงทาบชอบฆ่าสัตว์อายุถึงได้สิ้นนัก เมื่อตายอายุ ๑๔ กำลังหนุ่ม และหน้าตาทำทางดี คุณลุงคนนี้มีนิสัยติดกับพี่ ๆ น้อง ๆ คนอื่น ที่เข้าเรียนทหาร เพราะชอบบู้ ถ้าได้มีชีวิตอยู่ถึงสมัยนี้คงสนุกมาก

คุณปู่เป็นคนใจดี และใจบุญ เรื่องสุรายาเมาไม่เคยแตะต้องแม้จะผสมยา เรื่องเหล่านี้เป็นกรรมกิจที่ฝังจิตใจให้ลูกๆ ได้ประพฤติตามตลอดมา จนกระทั่งถึงชั้นหลาน เหลน สืบต่อมา

ก่อนที่คุณพ่อจะเข้าเรียนกฎหมายในกรุงเทพฯ ได้มีเหตุการณ์เศร้าสลดเกิดขึ้นสองครั้ง คือคุณลุงทาบ เวลานั้นกำลังเรียนนายร้อยห้อง ป.๖ เวลานั้นโรงเรียนนายร้อยแบ่งเป็นประถมแล้วมัธยม ประถมมี ๖ ห้อง อยู่ถนนราชดำเนิน มัธยมมี ๒ ห้อง อยู่ที่เป็นกรมแผนที่ทหาร

เดี๋ยวนั้น ได้ถึงแก่กรรมปี ๒๔๖๒ คุณลุงทาบเป็นลูกชายคนที่คุณย่ารักมาก เพราะเป็นลูกชายคนโตเมื่อคุณลุงเสียชีวิตลง คุณย่าเสียใจมาก ตั้งแต่นั้นมาก็เจ็บออกแอดเรื่อยมา จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๖๔ ระหว่างที่คุณย่ากำลังเจ็บหนัก ได้เรียกคุณพ่อเข้าไปบอกขอให้ช่วยบวชเณรให้คุณย่าได้เห็นชายผ้าเหลืองก่อนจะตาย คุณพ่อก็ยอมตกลงตัดส้นใจบวชเณรให้คุณย่าทันทีในวันรุ่งขึ้น และได้ขออนุญาตเจ้าอาวาสมานอนบ้านในวันบวชนั้น รุ่งขึ้นก็ออกบิณฑบาตตามบ้านญาติ ๆ แถวนั้น แล้วก็กลับมาให้คุณย่าได้ใส่บาตร ทั้ง ๆ ที่คุณย่ากำลังเจ็บหนัก พอตอนสายประมาณเพลของวันนั้นเองคุณย่าก็สิ้นใจ คืนนั้นคุณพ่อซึ่งบวชเณรได้ ๒ วัน ก็ต้องค้างคืนบ้านอีกคืนหนึ่ง รุ่งขึ้นก็ไปหาเจ้าอาวาสขอลาสิกขาบท เพราะห่วงการเรียนป็นนั้นก็ยังสอบได้ แต่คะแนนเลวมาก เพราะมีเรื่องยุ่ง ๆ มากมาย ที่สอบผ่านไปได้ก็นับว่าดีที่สุดในที่สุดแล้ว

ในที่สุดคุณพ่อก็เข้าเรียนกฎหมายที่กรุงเทพฯ คุณพ่อเป็นคนหัวแข็ง ทั้ง ๆ ที่แรกเข้าเรียนกฎหมายไม่รู้เรื่องอะไรเลย แต่ก็ไม่เคยสอบถามหาความรู้จากคนอื่นเลย

เมื่อไปเรียนกฎหมายในปีรุ่งขึ้น (๒๔๖๗) คุณปู่ก็เกิดล้มป่วยอีก คุณพ่อต้องกลับไปช่วยพยาบาลคุณปู่ที่บ้านนครปฐม ในที่สุดคุณปู่ก็ถึงแก่กรรมในปีนั้นเอง คุณพ่อได้พยาบาลอยู่ถึงวาระสุดท้ายคุณพ่อเป็นคนจับชีพจรและบอกกับพี่ ๆ น้อง ๆ ว่าคุณพ่อสิ้นใจแล้ว คุณพ่อเป็นคนใจแข็ง ทั้งคุณย่าและคุณปู่ถึงแก่กรรม คุณพ่อไม่เคยได้ร้องไห้เลย เห็นจะเป็นเพราะกระทบกับเหตุการณ์ที่สะเทือนใจในเวลาติดต่อกันถึง ๒-๓ ครั้ง ทำให้ความรู้สึกชินชาไปก็อาจเป็นไป

ประวัติทางການ

เมื่อสิ้นคุณปู่ คุณพ่อก็ขาดผู้อุปการะ เพราะพี่น้องก็ยังไม่มีใครเป็นหลักฐานเลย คุณพ่อต้องย้ายที่อยู่หลายครั้งหลายหน ในที่สุดก็ได้ไปอยู่กับพี่สาวซึ่งเป็นลูกพี่ (เป็นลูกของพี่ชายแท้ ๆ ของคุณปู่) สามียของคุณปู่ที่คุณพ่อไปอยู่ด้วยขณะนั้นเป็นนายทหาร มีตำแหน่งเป็นผู้

บังคับการกรมทหารรักษาวัง มีบรรดาศักดิ์เป็น “จมื่นฤทธิรณจักร” (โต๊ะ ภมรพล) ภายหลังได้เลื่อนยศเป็น พันเอกพระยาสุรศักดิ์เสนา มีบ้านพักอยู่ที่ท่าช้างวังหลวง คุณพ่อเองต้องเข้าไปอยู่ในเขตวังหลวงชั้นนอก (แถวทิม) เป็นที่อยู่เฉพาะได้รับความสะดวกสบายโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอะไรเลย

ในระยะหลังต่อมา คุณพ่อก็ได้เป็นครูสอนเทนนิสให้กับหลานสาวและหลานชายซึ่งเป็นลูกของคุณป้า เพราะที่บ้านนี้มีสนามเทนนิส มีพวกนายทหารทั้งหนุ่มและไม่หนุ่มมาเล่นกันมากมายแทบทุกวันรู้สึกว่าได้มากสำหรับสมัยนั้น อาเองเข้ากรุงเทพฯ ก็ต้องมาพักที่บ้านนี้ทุกครั้ง ทั้งคุณลุงและคุณป้ารักและให้ความอุปการะคุณพ่อเป็นอย่างดีตลอดมา ในเวลานั้นรู้สึกว่าเป็นบ้านที่มีความเป็นอยู่ที่หรูหราและทันสมัยมากบ้านหนึ่งทีเดียว

ระยะนี้คุณพ่อได้เข้าทำงานเป็นเสมียนอยู่สำนักงานทนายความของพระบริหารนิติ-เกษตรต่อมาได้เลื่อนเป็นพระยาบริหารนิติธรรม สำนักงานตั้งอยู่ที่บางขุนพรหม ตอนนั้นเองที่คุณพ่อได้เข้าถึงตัวบทกฎหมาย และเรียนรู้หน้าที่ของทนายความมากพอสมควร ได้ทำหน้าที่เป็นเสมียนไต่สวนพยานก่อนดำเนินคดี เป็นพนักงานการพิมพ์ พร้อมทั้งติดตามทนายไปศาลต้องจดคำให้การของพยานเพื่อนำมาให้ทนายตรวจสอบดู ได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๒๐ บาท คุณพ่อได้ทำงานอยู่กับสำนักงานทนายความแห่งนี้อยู่ประมาณปีเศษจึงได้กลับไปบ้านนครปฐมอีกเพื่อทำงานอย่างอื่นต่อไปทั้ง ๆ ที่คุณพ่อยังสอบกฎหมายไม่ได้เลย

เมื่อคุณพ่อต้องกลับไปอยู่บ้านที่นครปฐมอีกคราวนี้ คุณพ่อต้องทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัวไปแล้ว โดยมีคุณป้าสินธุ์ คุณอาภานต์ และอาอยู่ด้วยกัน พร้อมทั้งเด็กคนใช้อีก ๑ คน

ในที่ดินผืนเดียวกันนี้ มีบ้านปลูกอยู่ด้วยกัน ๔ หลัง พี่ชายของคุณป้ามาขอปลูกอยู่ด้วยแล้วก็มีคนที่รู้จักกันเก่าแก่มานาน มาขอปลูกอยู่ด้วยอีก ๒ หลัง ทำให้รู้สึกอบอุ่นไม่เหงาเหงา

คุณพ่อมาทำงานเป็นผู้จัดการร้านฝิ่นของรัฐบาลอยู่พักหนึ่ง ตอนนั้นคุณพ่อยังไม่ได้กฎหมายภาค ๑ เลย เรียนกฎหมายโดยไม่ได้ฟังเล็คเชอร์ คุณทำราเอาเอง ถึงคราวสอบก็ไปสอบในกรุงเทพฯ ระหว่างที่เป็นผู้จัดการร้านฝิ่นรัฐบาลอยู่ที่นครปฐมนั้น คุณพ่อได้ใช้ชีวิตในการเล่นกีฬาเป็นส่วนมากได้ไปสโมสรทุกวัน แข่งขันได้ชนะเลิศทั้ง เทนนิส แบดมินตัน และบิงปอง ได้ถ้วยไว้อวดครอบครองมากมายสมัยนั้นเจ้าคุณจินตารักษ์เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นนักกีฬาทั้งเจ้าคุณและคุณหญิง คุณพ่อจึงคุ้นเคยรักและนับถือท่านมาก

คุณพ่อเป็นคนที่จะเข้าได้กับชนทุกชั้น ในหมู่ข้าราชการ ชาวบ้าน ร้านตลาด ใ้รู้จักสนิทสนมเป็นกันเองกับคุณทั่วไปได้เป็นอย่างดี เป็นผู้จัดการร้านฝิ่นรัฐบาลที่นครปฐมได้ระยะหนึ่ง ก็ย้ายไปอยู่ราชบุรี ตอนนี้อาตมาต้องเข้าไปอยู่กรุงเทพฯ ๖ ทราบต่อมามาได้ไปอยู่ราชบุรีแล้ว คุณพ่อจึงสอบกฎหมายภาค ๑ ได้

ต่อมาอาตมาได้พบคุณพ่อตอนที่อาตมาตามเสด็จหัวเมือง มีเมืองกาญจน์ ๖ ราชบุรี เพชรบุรี คุณพ่อได้ตามเสด็จด้วยทุกแห่ง จนถึงเพชรบุรี เมืองสุดท้าย เสด็จได้ประทานแหวนพระนามทองลงยาแก่คุณพ่อด้วย

คุณพ่อได้รู้จักกับคุณแม่ตอนที่ไปเป็นทนายความอยู่ จังหวัดสมุทรสาคร คุณตา (ขุนประจิตตรณเพทย์) ไปเป็นศึกษาธิการอยู่ที่นั่น คุณพ่อได้รู้จักกับคุณแม่ก็สืบเนื่องมาจากกีฬา คือแบดมินตัน คุณแม่เป็นนักแบดมินตันมือดีผู้หนึ่ง คุณพ่อได้ใช้ความพยายามเข้าไปรู้จัก และเป็นข้าประจำของบ้านศึกษาธิการจังหวัด จนถึงได้ส่งคนไปทาบตามคุณแม่ แต่คุณแม่บอกว่า ต้องสอบกฎหมายภาค ๒ ได้เสียก่อน ค่อยมาพูดกันใหม่ หลังจากคุณพ่อสอบกฎหมายภาค ๒ ได้แล้ว ใน พ.ศ. ๒๔๗๕ ก็ได้แต่งงานกับคุณแม่ที่จังหวัดสมุทรสาครนั่นเอง

แต่งงานแล้วคุณพ่อก็ย้ายไปเป็นทนายความอยู่จังหวัดสุพรรณบุรี ไปอยู่กับคุณตา พระภักดิ์ เป็นทนายความอยู่ปีกว่า เฒ่าเทพ (แป๊ะ) เกิดที่สุพรรณบุรีนี้เอง ต่อมาได้บรรจุเป็น

รองเจ้าศาลจังหวัดนครราชสีมา สุทิน-(เปี้ยก) เกิดที่นครราชสีมา อยู่ได้ระยะหนึ่งก็ได้รับการ
แต่งตั้งให้ไปเป็นเจ้าศาลที่จังหวัดขอนแก่น

เมื่อไปอยู่จังหวัดขอนแก่น พันธุ์เทพ (อีต) เพิ่งเกิดได้เดือนครึ่งก็ถูกเรียกเข้ากระทรวง
เป็นผู้พิพากษาฝึกหัด เป็นอยู่ได้ราวปีกว่าก็ลาออกไปสมัครผู้แทนที่จังหวัดขอนแก่น ต่อมาเปลี่ยน
เป็นจังหวัดศรีสะเกษ เป็นครั้งแรกที่เริ่มเล่นการเมือง ระหว่างที่เป็นผู้พิพากษาที่กรุงเทพฯ ได้
มี พงษ์เทพ (ปัด) อีก ๑ คน

คุณพ่อไม่ชอบชีวิตข้าราชการ แม้จะได้เป็นผู้พิพากษาแล้วก็ไม่พอใจ ดังนั้นต่อไป
เมื่อได้เข้าสู่เวทีการเมืองครั้งแรกราว พ.ศ. ๒๔๘๐ การเลือกตั้งสมัยนั้น ยังไม่มีพรรคการเมือง
และเป็นการเลือกตั้งแบ่งเขต เขตละ ๑ คน คุณพ่อสมัครเขต ๑ และมีคู่แข่งที่น่ากลัวเหมือนกัน
แต่ในที่สุดคุณพ่อก็ได้ชัยชนะ นี่เป็นขั้นแรกที่เป็นความสำเร็จที่น่าชื่นชม และเป็นกำลังใจให้
ต่อสู้ต่อไปอีกหลายครั้งหลายครา

เมื่อได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ก็ต้องลาออกจากผู้พิพากษา ได้
เป็นผู้แทนแล้วยังได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมอีกด้วย
อยู่ในคณะรัฐบาลเจ้าคุณพหล ๖ รัฐบาลชุดนี้อยู่ได้ ๘ เดือน ก็ต้องออก เพราะถูกยุบสภา สุเทพ
(แดง) เกิดระหว่างคุณพ่อเป็นเลขานุการพอลิต

คุณพ่อก็มีชีวิตที่ขึ้น ๆ ลง ๆ อยู่ตลอดเวลา เป็นผู้แทนอยู่ไม่ได้ถึงปีก็ต้องออก หัน
กลับไปเป็นผู้พิพากษาตามเดิม คราวนี้อยู่ได้นานหน่อย ย้ายไปเป็นผู้พิพากษาจังหวัดนครพนม
คุณแม่ยังไม่ได้ไปด้วยเพราะกำลังท้องแก่คู่แฝด เทพ-เทวี (น้อย-นิก) จะรอให้คลอดเสียก่อน
ในปี ๒๔๘๒ เวลานั้นการเดินทางยังไม่สะดวกเหมือนเดี๋ยวนี้ ต้องขึ้นรถไฟไปลงจังหวัดอุดรฯ

แล้วไปลงเรือที่หนองคายไปนครพนม จะเดินทางโดยรถยนต์ทอดเที่ยวก็ได้ แต่ทางลำบาก เพราะเป็นหน้าฝนด้วยมีเด็ก ๆ หลายคนด้วยกัน จึงตัดสินใจไปทางเรือถึงนครพนมเลย

ระยะนั้น คุณหลวงการุณนราทร เป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ที่นครพนมที่อยู่นาน น้อยๆเหมือนจะถึง ๕ ปี ได้ทำความเจริญและความครึกครื้นแก่สโมสรเป็นอย่างมาก เพราะ คุณหลวงการุณฯ เป็นนายก คุณพ่อเป็นเลขา ได้ฟื้นฟูทั้งด้านกีฬาและวัฒนธรรมเป็นการใหญ่ คุณพ่ออยู่จนผ่านสงครามอินโดจีน ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชนต้องอพยพจากนครพนมไปอยู่ สกลนคร สหเทพ (โป่ง) กับ อรเทพ (ตัว) เกิดที่นครพนมนี้ทั้งสองคน

ระหว่างสงครามอินโดจีน เข้าของเครื่องใช้ก็แพง อาหารการกินก็ขาดแคลน คุณพ่อ ได้คิดทำนมข้นออกจำหน่ายภายในจังหวัด แรก ๆ ก็ทำรับประทานเองในครอบครัว ต่อมาก็ ทำจำหน่ายอยู่พักหนึ่ง เพราะปกติก็เลี้ยงแพะรีดนมรับประทานเองอยู่แล้ว

หลังจากนั้นได้ย้ายไปเป็นผู้พิพากษาที่จังหวัดนครราชสีมาอีกครั้งหนึ่ง ชีวิตของคุณ พ่อต้องวนเวียนอยู่ในภาคอีสานเป็นส่วนมาก จึงได้รู้ถึงความแห้งแล้งอัคคีขาดแคลนของประชาชนในภาคนี้เป็นอย่างดี อนุเทพ (เป้ง) เกิดที่นครราชสีมาอีกคนหนึ่งเป็นคนสุกต้อ

ที่นครราชสีมา อยู่จนสิ้นสงครามโลกครั้งที่ ๒ คราวนี้คุณพ่อได้ทดลองมวนบุหรื ออกจำหน่ายคุณพ่อเป็นคนปรุงผสมเองแล้วก็มีคุณแม่และคนในบ้านเป็นผู้ช่วย เป็นอุตสาหกรรมในครอบครัวอีกชั้นหนึ่งในยามที่บ้านเมืองกำลังขาดแคลนทุกสิ่งทุกอย่าง ต่อมาได้ตั้งร้านค้าจำหน่ายอาหารและของใช้ทุกอย่างแบบร้านสหกรณ์ อยู่นครราชสีมาครั้งสุดท้ายประมาณ ๓ ปี

คุณพ่อรับมรดกคุณปู่อยู่อย่างหนึ่ง คือเลี้ยงคนมากเรื่อยมา ตั้งแต่อยู่หัวเมืองจนเข้า กรุงเทพฯ ฯ ต้องมีคนในบ้านไม่ต่ำกว่า ๑๕-๒๐ คน เสมอมา คุณพ่อเป็นคนใจกว้างขวาง

เอื่อเพื่อ เผื่อแผ่ และใจดีเหมือนคุณปู่ เป็นคนที่ให้มากกว่ารับ เห็นจะเป็นเพราะเหตุนี้เองจึงไม่ร่ำรวย ทั้ง ๆ ที่เป็นคนหาเงินเก่ง คือคิดทำอะไรใหม่ ๆ อยู่เสมอ

ต่อมาได้มีการเลือกตั้งอีกครั้งหนึ่ง รว พ.ศ. ๒๔๕๐ คุณพ่อไปสมัครที่ศรีสะเกษ คราวนี้สมัครในนามของพรรคประชาธิปไตย เป็นพรรคฝ่ายค้าน คราวนี้ก็ได้รับเลือกเป็นผู้แทนอีก พรรคประชาธิปไตยได้รับเลือกให้จัดตั้งรัฐบาลมี คุณควง ภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีการคัดเลือกคนในพรรคเป็นรัฐมนตรี คุณพ่อแพ้คะแนนเสียงภายในพรรคเพียง ๒ คะแนนเท่านั้น แต่ในที่สุดก็ได้เป็นเลขาธิการของพรรคประชาธิปไตยต่อไป

คุณควง เป็นนายกอยู่ได้ไม่นาน จอมพล ป.ว ก็ส่งคนเข้าจีให้คุณควงลาออก ก่อนที่จะมีการเลือกตั้ง ทางจอมพล ป. ว ได้ส่งคนมาทาบทามคุณพ่อให้เป็นรัฐมนตรี แต่คุณพ่อปฏิเสธ เพราะตอนนั้นคุณพ่อเป็นเลขาของพรรคอยู่ ถ้ายอมรับตำแหน่ง ก็เป็นการทรยศต่อพรรคไป คุณพ่อจึงไม่ยอมทำ

ต่อมาได้มีเรื่องไม่ลงรอยกับหัวหน้าพรรค จึงต้องแยกตัวเองออกมา รวปี พ.ศ. ๒๔๕๒ ได้เป็นกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๕๒) ต่อมาได้รับเลือกเป็นผู้แทนและได้ร่วมเป็นรัฐบาลกับจอมพล ป. ว ได้เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ระหว่างนี้คุณพ่อได้เดินทางไปประเทศญี่ปุ่นเป็นครั้งแรก ไปเป็นคณะหลายคน มีคุณพิสุทธ์ นิมมานเหมินท์ร่วมด้วย คุณพ่อเป็นรัฐมนตรีอยู่ได้ประมาณ ๓ ปี ก็ถูกยุบสภาอีกครั้งหนึ่ง

คุณพ่อเป็นผู้แทนหลายยุคหลายสมัย จนถึง พ.ศ. ๒๔๕๘ ได้มีการออก พ.ร.บ. พรรคการเมืองเป็นครั้งแรก คราวนี้ได้มีการจัดตั้งพรรคใหม่ ๆ กันมาก ในที่สุดคุณพ่อก็ได้รวบรวมพรรคพวกช่วยกันตั้งพรรคเศรษฐกิจขึ้น โดยคุณพ่อเป็นหัวหน้าพรรค จัดทะเบียนเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๔๕๘ มีแนวนโยบายเป็นพรรคสังคมนิยม

ต่อมาคุณพ่อได้มีโอกาสเดินทางรอบโลกอีกครั้งหนึ่งได้ไปหลายประเทศ สุดท้ายคือประเทศอังกฤษได้แวะเยี่ยมแม่ด้วย (ตอนนั้นแม่ยังศึกษาอยู่ที่อังกฤษ)

หลังจากนั้นก็มีการไปเยือนจีนแดง โดยได้รับคำเชิญจากรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน มีกำหนด ๑ เดือน ที่คุณพ่อไปจีนแดงคราวนั้น ทางรัฐบาลก็รู้ดี แต่ก็ไม่ได้ห้ามปรามประการใด แต่พอถึงเวลากลับมา ก็ส่งสันติบาลไปเชิญตัวจากเครื่องบินเข้าห้องขังเลยทีเดียว ตำรวจสมัยพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ ได้ตั้งข้อหาที่ฉกาจจนจริงก็คือ

๑. กบฏภายในราชอาณาจักร
๒. กบฏภายนอกราชอาณาจักร
๓. เป็นคอมมิวนิสต์

ถูกคุมขังอยู่ประมาณ ๓ เดือน รัฐบาลก็ออก พ.ร.บ. นิรโทษกรรมการเมืองครั้งใหญ่ พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นการลดล้างมลทินให้แก่กักการเมืองเก่าที่คุมขังกับปล่อยออกหมด

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ มีการเลือกตั้งกันอีก ในเดือนกุมภาพันธ์ คุณพ่อได้สมัครและได้คะแนนท่วมท้นได้รับเลือกเป็นผู้แทน ๖ อีกครั้งหนึ่ง

ต่อมาปรากฏว่าการเลือกตั้งทั่ว ๆ ไป ไม่เป็นที่พอใจของประชาชน เรียกกันว่า “การเลือกตั้งที่ไม่สะอาด” เพราะพรรครัฐบาล จอมพลป. ๖ คือ พรรคมนตรีศึกษา ทำการทุจริตหลายจังหวัด รวมทั้งในพระนครด้วย เหตุนี้จึงทำให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำรัฐประหาร ขับไล่จอมพล ป. ๖ เมื่อเดือน กันยายน ๒๕๐๐

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำรัฐประหารแล้วก็เชิญ คุณพจน์ สารสิน มาเป็นรัฐบาลชั่วคราว รัฐบาลนี้มีการเลือกตั้งทั่วไปในเดือนธันวาคม ๒๕๐๐ คุณพ่อก็สมัครอีก . ที่ศรีสะเกษ ตามเคยคราวนี้ก็ได้รับเลือกอีก การเมืองในขณะนั้นมีพรรคใหญ่ ๓ พรรค ที่ได้รับคะแนนเสียงในสภาเป็นลำดับคือ

๑. พรรคสหภูมิ (ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์)
๒. พรรคประชาธิปไตย
๓. พรรคเศรษฐกิจ

เดือนตุลาคม ๒๕๐๑ คุณพ่อก็ถูกจับในข้อหาทำการกระทำความผิดเป็นคอมมิวนิสต์ ขณะ
ที่ไปจีนแดงถูกจับเกือบหมด คราวนี้ถูกขังลี้มอยู่ลาคยาวถึง ๘ ปี ถูกวิตรอนอิสราฟ ทุกสิ่งทุก
อย่างยกตัวอย่างเช่น โรงเรียนอยู่ที่ศรีสะเกษ ๓ แห่ง พอที่จะเป็นรายได้มาจนเจือจรรอบครัว
เพราะขณะนั้นลูก ๆ ก็กำลังเล่าเรียนกันทุกคน ก็ถูกสั่งปิดเลิกกิจการไปด้วย ทนทุกข์ทรมานอยู่
ในลาคยาวปีแล้วปีเล่า ระหว่างที่อยู่ลาคยาว ได้เสนอขายที่บ้านกับจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ แต่
ไม่สำเร็จ ในที่สุดที่บ้านซึ่งมีเนื้อที่ ๕ ไร่ ก็ต้องหมดไปในระหว่างที่ถูกคุมขังอยู่ในลาคยาวเป็น
เวลา ๘ ปี เรียกว่า หมดตัวเลยทีเดียว ถูกขังอยู่จนจอมพลสฤษดิ์ ฯ ถึงแก่กรรมก็ยังไม่ได้ออก
จน พ.ศ. ๒๕๐๙ คณะรัฐมนตรีจึงสั่งปล่อยตัวจากลาคยาว (คนอื่น ๆ ที่เข้าพร้อมกันออกไป
ก่อนแล้ว)

หลังจากออกจากลาคยาวแล้ว รู้สึกว่าคุณพ่อมีสุขภาพไม่ดีตลอดมา ต้องเข้าโรง-
พยาบาล ๒ ครั้ง ครั้งหลังอยู่นานเป็นเดือน เป็นโรคเกี่ยวกับตับอักเสบ ออกจากโรงพยาบาล
แล้วต้องมาพักเดินอยู่อีกนาน ไม่สบายคราวนั้นเป็นมาก แต่ได้รับการรักษาหลายทางด้วยกัน
จนหายเป็นปกติแต่ก็ไม่แข็งแรงเหมือนเดิม

ในปี ๒๕๑๒ มีการเลือกตั้งอีก คุณพ่อก็เตรียมตัวจะไปสมัครที่ศรีสะเกษอีก อาทิไป
ทวงว่า “หัวหน้าพรรคสมัครแล้วไม่ได้จะทำอย่างไร” คุณพ่อก็บอกว่าถ้าไม่ได้ก็จะได้ล้างมือกัน
เสียที่ย่างติโจ นี่ก็ว่าคุณพ่อคราวนี้คงเลิกเล่นการเมืองแน่ ในที่สุดก็ไม่ได้รับเลือกจริง ๆ แต่
คุณพ่อก็ไม่ได้ล้างมือสักที

เหตุการณ์ทางการเมือง หลังจากเลือกตั้ง ๒๕๑๒ แล้ว ก็ไม่ไ่ไรจะราบรื่นนัก คุณ
พ่อไม่มีปฏิกริยาอะไรเลย อยู่อย่างเยียบสงบ แต่ก็ไม่วางมือเสียทีเดียว จนกระทั่งจอมพล ถนอม
ปฏิวัติเจียบทางวิทยุ ยุบสภายกเลิกรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ ในคราวนี้พวก
ปฏิวัติไม่ได้รับกวณอะไรนัก เพียงแต่ส่งสันติบาลมาอารักขา (ตามที่ทางตำรวจจากสันติบาลบอก
ให้ทราบในวันนั้น) พอเหตุการณ์ปกติก็ถอนกำลังกลับไป

จนกระทั่งมาถึงเหตุการณ์วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ล่วงมาแล้ว คุณพ่อมีท่าทีคึกคักขึ้นมีชีวิตชีวาขึ้นมาก แต่ในระยะหลังนี้สุขภาพของคุณพ่อก็ไม่มีใครจะปกคินัก

เมื่อวันเกิด ๒๗ มกราคม ๒๕๑๗ ได้มีการประชุมหัวหน้าพรรคต่าง ๆ หลายพรรคต้องรับแขกตลอดเวลา และหลังจากวันเกิดแล้วสุขภาพก็ทรุดโทรมตลอดมา ประกอบกับขณะนั้นได้มีการรวมพรรคสังคมนิยมขึ้น ทำให้คุณพ่อไม่ได้พักผ่อนเท่าที่ควร จึงทำให้ล้มเจ็บลงต้องเข้าโรงพยาบาลและเชิกร่างกายอยู่ประมาณ ๒ อาทิตย์ ก็กลับมาพักผ่อนเพื่อกอยฟังผลอยู่ที่บ้าน แต่ตลอดเวลาก็ต้องพบปะปรึกษาหารือกับเพื่อน ๆ และลูกพรรคเกี่ยวกับการรวมพรรคสังคมนิยมอยู่แทบทุกวัน ไม่ค่อยได้พักผ่อนมากนัก อาการก็กำเริบขึ้น จนกระทั่งต้องเข้าโรงพยาบาลอีกครั้งหนึ่ง เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๑๗ มีอาการเพลียมาก รับประทานอาหารไม่ได้ น้ำหนักลดลง อาการมีแต่ทรุดลง เข้าโรงพยาบาลได้ประมาณ ๒ อาทิตย์ ก็ถึงแก่กรรม

คุณพ่อมีลูกทั้งหมด ๑๐ คน เป็นชาย ๖ คน และหญิง ๔ คน มีหลาน ๗ คน เป็นชาย ๔ คน และหญิง ๓ คน ดังนี้

ค.ญ. วรางคณา	โชตินุชิต	
ค.ช. วรเทพ	โชตินุชิต	บุตร-ธิดา ของ เผ่าเทพ-วรรณ โชตินุชิต
ค.ช. พรเทพ	โชตินุชิต	
ค.ช. อาทิตย์	โชตินุชิต	บุตรของ สุนัน-อมรี โชตินุชิต
ค.ญ. กนกพร	โชตินุชิต	
ค.ญ. นันทพร	โชตินุชิต	ธิดาของ สุนเทพ-ยุวดี โชตินุชิต
ค.ช. ทศเทพ	โชตินุชิต	บุตรของ อนุเทพ-พจมาน โชตินุชิต

คุณพ่อได้ถึงแก่กรรมลงด้วยอาการอันสงบเมื่อเวลา ๒.๓๐ นาฬิกา ของวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๑๗ รวมอายุได้ ๖๖ ปี ๓ เดือน

﴿ คำไว้อาลัย ﴾

คำไว้อาลัย

ในวันบรรจุศพ เทพ โชติณัฐ ๑๓ เมษายน ๒๕๑๗

“อุดมคติ” คือชีวิต คัดสรรสร้าง
ไม่ล้มคร “คึกคึก” มาข้างเคียง
มีชีวิต ความเป็นอยู่ ดุจง่ายดาย
ถูกกล่าวหา “คอมมิวนิสต์” คิดเจือจุน
ต้องต่อสู้ ทรหด จนหมดตัว
กว่าจะจบ ลมหลุน ลั่นกลืนดาว
พอ “แสงทอง” จะรุ่งเรือง เมืองขอบฟ้า
ขอวิญญาณ บริสุทธิ์ ยุติธรรม

เป็นแนวทาง มุ่งหน้า หาข้อเลี้ยง
อีกหลักเลี้ยง จากระบบ พบ “นายทุน”
บ้างก็ว่า “เอียงซ้าย” ได้เกื้อหนุน
ฐานการณ นอนอนาถ อยู่ “ลาดยาว”
รู้กันทั่ว เพราะคดี นี้อื้อฉาว
เล่นป่วนร้าย ทนยาก วิชากรรม
โชคชะตา กลับลิขิต ใต้กระหน่ำ
กุศลนำ สู่สวรรค์ สำนวนเทอญ

สภาพที่เป็นไปเสมอเหมือนกัน

สัพเพ สังขารา อนิจจาติ

สัพเพ สังขารา ทุกขาติ

สัพเพ ธมมา อนตฺตาติ.....

สภาพความที่ถูกปรุงแต่งสร้างทั้งหลายทั้งปวง (สัพเพ สังขารา) มีอันเกิดขึ้นในเบื้องต้น เปลี่ยนไปในท่ามกลาง และแตกสลายไปในที่สุด จึงเป็นสภาพที่ไม่เที่ยง ไม่จีรังยั่งยืน (อนิจจาติ)

สภาพความที่ถูกปรุงแต่งสร้างทั้งหลายทั้งปวง (สัพเพ สังขารา) มีความคงทนอยู่ตามสภาพเดิมไม่ได้เมื่อปรารภณาผีน เช่น แก่ไม่youngแก่ เจ็บไม่youngเจ็บ ตายไม่youngตาย เปลี่ยนแปลงไม่ยอมเปลี่ยนไปตาม เมื่อมีความปรารภณาผีนเช่นนั้นเป็นต้น เมื่อความทนอยู่ไม่ได้มีอยู่ ความปรารภณาผีนนั้น จึงเป็นทุกข์ (ทุกขาติ)

สภาพความเป็นจริงทั้งหลายทั้งปวง (สัพเพ ธมมา) เป็นสภาพที่บังคับบัญชาไม่ได้ เพราะไม่เที่ยงเป็นทุกข์ คือมีความเปลี่ยนแปลงและคงทนอยู่ไม่ได้ จึงได้ชื่อว่าไม่มีตัวไม่มีตน (อนตฺตาติ)

สภาพดังกล่าวมานี้ เป็นสภาพที่เป็นไปเสมอเหมือนกันหมดทุกสัตว์ทุกบุคคล ไม่มีใครจะหลีกเลี่ยงให้พ้นไปได้ เหตุนั้นไซ้ เมื่อใด มีผู้เห็นตามด้วยปัญญาความรู้ของตน ย่อมจะเบื่อหน่ายคลายทุกข์ได้ เมื่อนั้น และนั่นเป็นหนทางแห่งความเป็นผู้บริสุทธิ์หมดจด

คุณเทพก็ไม่ยอมอยู่เฉยๆ ยังคิดต่อสู้เพื่อประเทศชาติ เพื่อประชาชนจนนาทีสุดท้ายของชีวิต
คุณเทพจากไปอย่างสงบทั้งๆ ที่งานและความตั้งใจของคุณเทพยังไม่สำเร็จสมดังความตั้งใจ ซึ่ง
ดิฉันยังเสียใจและเสียายอยู่เสมอ

คุณเทพเป็นคนไม่เห็นแก่ตัวเลย จะเห็นได้จากการกระทำและทุกครั้งที่ไม่พูดหรือ
อวยพรให้ใคร จะต้องว่าจงอย่าเห็นแก่ตัว ลถการเห็นแก่ตัวลงเสียบ้าง นั้นแหละเป็นทางที่จะ
นำมาซึ่งความสงบสุข มรดกที่คุณเทพทิ้งไว้ให้ดิฉันและลูกๆ ก็คือ ความมานะอดทน ไม่เห็น
แก่ตัว เสียสละทุกวิถีทางเพื่อความสงบสุขร่มเย็นของประชาชนส่วนรวม ซึ่งดิฉันและลูกๆ ได้
ยินดีรับไว้ด้วยความภาคภูมิใจยิ่งกว่าแก้วแหวนเงินทองทั้งปวง

ขอให้วิญญาณอันบริสุทธิ์ ปราศจากความเห็นแก่ตัวของคุณเทพจงไปสู่สุคติเทอญ

ดิฉันขอขอบพระคุณท่านที่เคารพ ญาติ และเพื่อนๆ ของคุณเทพทุกท่าน ที่ได้
ให้เกียรติมาในงานพระราชทานเพลิงศพคุณเทพครั้งนี้ด้วย

ปรุงศรี โชตินุชิต

อาลัยคุณเทพ

ดิฉันไม่สามารถจะบรรยายถึงความอาลัยรักคุณเทพเป็นลายลักษณ์อักษรได้ ดิฉันกับคุณเทพอยู่ด้วยกันมาถึง ๔๒ ปี อยู่ด้วยกันมาด้วยความเข้าใจกัน เห็นอกเห็นใจร่วมสุขและทุกข์มาด้วยกันตลอดเวลา รู้สึกว่าจะร่วมทุกข์เสียแหวะมาก ทั้งๆ ที่ทุกขนั้นไม่ได้เกิดจากการกระทำของเรา แต่เป็นการกระทำของคนอื่นทำให้เราต้องทุกข์ทรมาน แต่คุณเทพเป็นคนมีความมานะอดทนอย่างที่จะหาใครเหมือนได้ยาก ตั้งแต่ออยู่ด้วยกันมา ๔๒ ปี ดิฉันไม่เคยไต่ถามคุณเทพบ่นร้อนหรือหนาว อาหารจะอร่อยหรือไม่อร่อยไม่เคยพูด เจ็บไข้ไม่สบายถ้าไม่หนักหนาจริงๆ แล้วจะไม่มีใครรู้เลยแม้แต่ดิฉันซึ่งอยู่ใกล้ชิด

สมัยหนึ่งคุณเทพต้องถูกคุมขัง ซึ่งเนื่องมาจากวิธีการเมืองอันแสนจะไม่สอาดของสมัยนั้น ตลอดเวลาคุณเทพไม่เคยบ่นว่าลำบาก กลับเป็นฝ่ายปลอบ ให้กำลังใจ และแนะนำวิถีทางให้ดิฉันได้ปกครองเลี้ยงลูกๆ ซึ่งกำลังเล่าเรียนเป็นส่วนมากมาตลอดรอดฝั่ง เป็นเวลาถึง ๗-๘ ปี จนได้รับอิสรภาพซึ่งหาความผิดไม่ได้ และได้ป่วยหนักมาครั้งหนึ่งเนื่องจากสุขภาพไม่ดีมาจากที่คุมขัง ตลอดเวลาคุณเทพไม่เคยทอดยหรือคิดที่จะเลิกเล่นการเมือง ดิฉันและลูกๆ ได้เคยขอร้องให้พักเสียที อายุก็มากแล้วต่อสู้และเหนื่อยมามาก ผลตอบแทนก็คือ ต้องถูกคุมขังจนหมดเนื้อหมดตัว สุขภาพก็เสื่อมโทรมแทบจะเอาชีวิตไม่รอดในครั้งนั้น ต้องทรมานทั้งร่างกายและจิตใจ แต่คุณเทพก็ไม่พริ้งเสียง บอกว่าจะขอต่อสู้จนนาทีสุดท้ายของชีวิต เพื่อการอยู่ดีกินดีของประชาชนในนามของสังคมนิยม และคุณเทพก็ได้ต่อสู้มาจนนาทีสุดท้ายของชีวิตจริงๆ ตลอดเวลาที่ป่วยหนัก ดิฉันได้เฝ้าพยาบาลตลอดทั้งกลางวันและกลางคืน ได้เห็นว่าคุณเทพไม่ได้ห่วงตัวเลย นอนเจ็บอยู่บนเตียงโรงพยาบาลก็ยังสั่งงานอยู่บนเตียง บั้นปลายชีวิตของคุณเทพถ้าจะหาความสุขส่วนตัวก็ได้ เพราะลูกๆ เรียนสำเร็จมีงานทำหมดแล้วทุกคน แต่

แต่สภาพแห่งผู้ครองสังขารที่ยังตกอยู่ในภาวะแห่งวิภวจักร คือกองลัทธิหมุนไปด้วยอำนาจกิเลสคือตัวเหตุแห่งการสร้างเสริม กรรมคือการสร้างเสริม และวิบากคือผลแห่งการสร้างเสริมนั้น ซึ่งวิบากนั้นจะหมุนไปเป็นกิเลสอีก เมื่อหมุนวนเวียนอยู่อย่างนี้ ความพ้นไปจากสภาพการเหล่านั้น จึงไม่มี

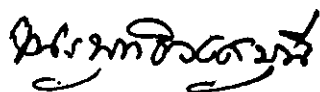
แต่ผู้มีปัญญาที่รู้เท่าทันคติธรรมคานแล้ว เห็นสภาพการเหล่านั้นตามความเป็นจริง หยุตกองลัทธิแห่งการหมุนไปเหล่านั้นเสียบ้าง ในบางครั้งบางคราว ก็ย่อมสามารถบรรเทาความทุกข์ความเดือดร้อนลงไปได้บ้าง และเมื่อสามารถทำลายและตัดกองลัทธิคือกิเลส อันได้แก่ความโลภ โกรธ หลง ได้เด็ดขาดแล้ว ก็ย่อมจักเป็นผู้บริสุทธิ์ด้วยประการทั้งปวง คือเป็นผู้ไกลกิเลส เป็นผู้ตัดกองกำแห่งสังสารจักร อันได้ชื่อว่าเป็น “อรหันต์”

คุณเทพ โชตินุชิต เป็นผู้ยังอยู่ในสภาพแห่งกองกำสังสารจักร จึงไม่พ้นไปจากความเกิดขึ้น ตั้งอยู่และแตกสลายไป ตามสภาพธรรมตาของสังขารทั้งหลายทั้งปวง และธรรมทั้งหลายทั้งปวงเหล่านั้น จึงชื่อว่าไม่พ้นไปจากความเกิด ความแก่ ความเจ็บ และความตาย ตราบใด ยังเป็นผู้มีกิเลส มีกรรม และได้รับวิบากอยู่ ตราบนั้น ก็ต้องเป็นไปตามสภาพนั้น

ข้าพเจ้าได้รู้จักคุณเทพ โชตินุชิต ตามสภาพธรรมตาอย่างนี้ จึงไม่มีความแปลกใจด้วยประการใดๆ ถึงสภาพความเป็นไปของคุณเทพ โชตินุชิต ว่าจะจะเป็นไปด้วยประการใดๆ ขอปฏิสนธิวิญญานของคุณเทพ โชตินุชิต จงได้ประสบสันติสุขในสัมปรายภพที่ไปอุบัติบังเกิดนั้น สมดังเจตนาปรารภของภรรยา บุตรธิดา และญาติมิตรทุกประการ เทอญ

วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม

๑๒ กันยายน ๒๕๑๗

(พระพุทธรังษณีย์)

คำไว้อาลัย

เทพอ่อนกว่าพี่ ๓ ปี เท่ากันที่พี่อ่อนกว่าพี่ทาบ แต่เมื่อเด็ก ๆ รู้สึกว่าไม่สู้จะใกล้ชิดเหมือนพี่กับพี่ทาบ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะพี่เรียนต่ำกว่าพี่ทาบเพียงชั้นเดียว เข้าเรียนโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัยรุ่นแรกพร้อมกัน ส่วนเทพกับพี่เรียนห่างกันหลายปี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๙ พี่เข้ามาเรียนต่อในกรุงเทพฯ โรงเรียนหฤศเทอมจึงจะกลับบ้านที่นครปฐม จึงห่างเหินกัน พี่จึงจะใกล้ชิดกับตอนรับราชการ ที่เผอิญย้ายไปอยู่จังหวัดเดียวกัน ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป

พี่เข้ารับราชการเป็นเสมียนในกรมราชเลขาธิการเมื่อเดือนเมษายน ๒๔๖๖ ถ้าเหตุการณ์บ้านเมืองไม่เปลี่ยนแปลงไป พี่ก็คงไม่มีโอกาสรับราชการอยู่จังหวัดเดียวกับเทพ เพราะกรมราชเลขาธิการ ไม่มีหน่วยงานในส่วนภูมิภาค

เหตุการณ์ที่วันนี้ คือการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ อนาคตของพี่ในทางราชการที่เลเห็นสนุกใญ่อยู่ข้างหน้าก็ดับวูบลงทันที กรมราชเลขาธิการซึ่งเป็นที่ปฏิบัติงานแผ่นดิน (ออฟฟิศหลวง) ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชถูกยุบเลิก ตั้งกรมเลขาธิการคณะกรรมการราษฎรขึ้นแทน (มาเปลี่ยนเป็นกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. ๒๔๗๕) เมื่อเห็นว่าจะหาความก้าวหน้าในกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ยาก ก็หาทางย้ายไปอยู่ที่อื่น ในที่สุดได้ย้ายไปอยู่กรมสรรพากรในตำแหน่งหัวหน้าแผนกกฎหมาย เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๔๗๘ ต่อมาเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๔๘๗ พี่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าหลวงตรวจการสรรพากรภาค ๓ ซึ่งมีสำนักงานอยู่จังหวัดนครราชสีมา เดินทางไปรับตำแหน่งได้ ๒๑ วัน เทพก็ย้ายจากจังหวัดนครพนม มาเป็นผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครราชสีมา ได้อยู่ร่วมกันที่จังหวัดนี้ ๒ ปีเศษ ขณะนั้นสงครามมหาเอเชียบูรพายังไม่เลิก และ

มีท่าทีไม่ดีระหว่างมหามิตร คือ ญี่ปุ่นกับไทย หน้าบ้านพักของพี่มีการชุกชุมเป็นสนามเพลาะ และเตรียมไม้ซุงไว้ปักกันถนน ข้าราชการส่วนมากอพยพไปอยู่อำเภอโชคชัย ในตัวเมืองเงียบเหงา แต่พี่กับเทพซึ่งบ้านอยู่ใกล้กันแถววัดบุรพ์ ไม่ได้อพยพไปไหน เพราะมีเด็กหลายคน ทั้ง ๒ บ้าน แต่ก็เคราะห์ดีที่ไม่มีอะไรเกิดขึ้น พอกลางปี ๒๔๘๘ ญี่ปุ่นก็ยอมแพ้

ชีวิตในต่างจังหวัด ทำให้เราใกล้ชิดกัน เลิกงานก็ไปสโมสร เล่นเทนนิสบ้าง บิลเลียดบ้าง และบริจบ้าง พี่กับเทพจึงใกล้ชิดสนิทกันตอนนี้อย่างที่เล่ามาแล้วมา ตลอดจนหลานๆ

พี่ย้ายจากภาค ๓ จังหวัดนครราชสีมา ไปอยู่ภาค ๔ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อเดือน พฤษภาคม ๒๔๙๐ (เวลานั้นมี ๕ ภาค มาเพิ่มเป็น ๘ ภาค ภายหลัง) จึงห่างกันอีก ต่อมาเกิดรัฐประหาร เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร เทพได้รับเลือกตั้งที่ศรีสะเกษ และได้เป็นกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. ๒๔๙๒ พี่ก็ตั้งใจด้วย ต่อมาเทพได้เป็นรัฐมนตรีในรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม พี่ก็ตั้งใจด้วยมาก เพราะถือว่าน่าเกียรติมาสู่วงศ์ตระกูลของเราได้โทรเลขมาแสดงความยินดีด้วยความจริงใจ

ที่จริงพี่เสียอีกน่าจะเล่นการเมือง เพราะถูกกระทบกระเทือนชอกช้ำด้วยการเมืองเป็นเหตุ จึงน่าจะทำตามคำพิงเพยที่ว่า หนามชอกเอาหนามบ่ง แต่พี่กลัวว่าแทนที่จะบ่งออกมาได้ หนามจะยอกลึกเข้าไปอีก เพราะตั้งแต่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เป็นต้นมา ที่อวดอ้างและดื้อทืใจกันว่า เราเป็นประชาธิปไตยแล้วนั้น พี่เรียกว่าประชาธิปไตยแบบผูกขาด คือ คณาธิปไตยเรตๆ นี่เอง ต้องพวกพ้องก่อน จะสามารถหรือไม่ไม่คำนึงถึง เมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้ยุบเลิกกรมราชเลขาธิการ และตั้งกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขึ้นทันทีได้กล่าวมาแล้ว ทางกรมได้ย้ายเสียนกรมไปรษณีย์เดือน ๔๐-๕๐ บาท ซึ่งเป็นผู้ก่อการมาเป็นชั้นสัญญาบัตร (ได้เงินเดือนเพิ่มขึ้นกว่า ๑๐๐ เปอร์เซนต์) ในกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ๓-๔ คน ซึ่งต่อมาก็เป็นข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษหมดทุกคน นี่เป็นตัวอย่างเพียงหนึ่งในร้อยที่แสดงให้เห็น ประชาธิปไตยแบบผูกขาด เมื่อใดในคณะรัฐบาลไม่มีนายทหารผู้ยิ่งใหญ่รวมอยู่ด้วย ก็ปฏิวัติรัฐประหารหรือจี้ให้ออก พี่เห็นอย่างนี้ จึงไม่ข้องแวะกับการเมือง

กำหนดทำงานตามหน้าที่ แม้กระนั้นการเมืองก็วิ่งเข้าหาจนได้ เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ปฏิวัติเงียบใน พ.ศ. ๒๕๐๑ เทพถูกเข้าไปอยู่ในลาตยาว พ้อยู่เชียงใหม่ไกลกัน ๗๕๑ กิโลเมตร แต่สันติบาลก็ตามขึ้นไปสืบและรับฟังความเคลื่อนไหวของพี่หลายครั้ง และให้ตำรวจท้องที่ รายงานความเคลื่อนไหวให้ทราบทุกเดือน หากว่าพี่เล่นการเมืองและอยู่ใกล้เทพ เรื่องคงไม่ยุติเพียงเท่านั้น เมื่อพี่ย้ายจากเชียงใหม่เข้ากรุงเทพฯ เมื่อมกราคม ๒๕๐๕ ไม่ทันถึง ๓ เดือน ก็มีผู้บอกกล่าวให้ทราบถึง ๓ ทางว่า ตำรวจตามอีกแล้ว

พี่คิดถึงเทพ ก็เพราะว่าตลอดเวลาที่บ้านเมืองเป็นประชาธิปไตยจอมพลอม เทพ ก้าวไปสู่การเมือง ซึ่งทำให้เปลืองตัว เปลืองชีวิต และเปลืองทรัพย์สิน หากรับราชการมาตามปรกติก็จะเลื่อนขึ้นตามลำดับ ถึงผู้พิพากษาศาลฎีกา ที่เทพเข้าไปเล่นการเมืองตามความเห็นของพี่ เห็นได้ว่าได้ไม่เท่าเสีย พอบ้านเมืองจะถ่มถนเป็นประชาธิปไตยกันจริง มัจจุราชก็ไม่ยอมให้เทพ มีโอกาสเข้ามาเกี่ยวกับการเมืองอีก ซึ่งถ้ามีโอกาสก็ต้องปวดเคียรเวียนเกล้า เพราะต้นประชาธิปไตยกันเกินไป จนกลายเป็นว่าประชาธิปไตย คือการที่คนหมู่มากจะทำอะไรก็ได้ โดยไม่คำนึงถึงบทกฎหมายอันเป็นข้อแปะของบ้านเมือง ซึ่งเป็นอันตรายอย่างยิ่งแก่ส่วนรวม

ความรู้สึกของพี่เกี่ยวกับการเมือง เมืองไทยเป็นอย่างไร จะเห็นได้จากบทสักรวรา และบทดอกสร้อย ๒ บทที่พี่เขียนให้ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๐๖ ในโอกาสที่พบกันในงานของมูลนิธิ สักรวราเป็นปัญหาประจำวัน ส่วนดอกสร้อยเป็น ส.ค.ส. ทั้งนี้

ปัญหาประจำวัน

สักรวรา ขอลาม ความคึกฤทธิ์	ตอบสักนิต พอให้หาย คลายสงสัย
อันการเมือง เรื่องเวท ฤาเหตุใด	ใครเข้าไป เล่นรวบ กว่าหอยเบอร์
แต่ก่อนกาล บ้านช่อง ก็ต้องเช่า	พอเล่นเข้า ตักสะพรั่ง หลั่งเบ้อเรอ
ทั้งเมียเด็ก เมียน้อย คอยบำเรอ	คุณชายเจอ บ้างไหม โปรดไขเอย

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้เขียนตอบปัญหาประจำวันในหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับประจำวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๖

ส.ก.ส. ๒๕๑๖

ปีเอ๋ยปีใหม่
เผด็จการ ปีปลาย ก็หายดัง
ถึงเหล่าเก่า ขวดเก่า เราไม่ว่า
ใครครองเมือง เรืองรุ่ง ด้วยอุททอง

หนูกาไป วัวมา พาความหวัง
ท่านจัดตั้ง รัฐบาล การปกครอง
ขอแต่อย่า บ่อนทำลาย เป็นรายสอง
จึงมุ่งมอง ปฏิวัติ ชัดใหม่เอย

ส.ก.ส. นี้ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ไม่ตอบ แต่เหตุการณ์หลังจาก วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ที่นายกรัฐมนตรีประกาศใช้อำนาจตามมาตรา ๑๗ แห่งรัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๑๕ ยึดทรัพย์สินของสามผู้ยิ่งใหญ่ แห่งยุคปฏิวัติตัวเอง เป็นค่าตอบแทนที่ชดเชยแล้ว

ในตอนหลังนี้ เทพเจ็บป่วยต้องเข้าโรงพยาบาลบ่อย ๆ พี่ก็ไปเยี่ยมเยียนตามโอกาส แต่เห็นว่าไม่หนักหนาอะไร มาครั้งสุดท้ายนี้ พี่จำได้ว่าไปเยี่ยมเทพที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๑๗ ตอนเช้า ๙.๓๐ น. เศษ ที่ศิริกัษโรคตับไม่พบเทพ พยาบาลว่าไปเช็คหัวใจที่ตึกอื่น รอยอยู่เกือบชั่วโมง พอเดินกลับก็สวนกับเทพนั่งรถเข็นมา พี่จึงเดินตามรถเข็นกลับ ๒ พยาบาลช่วยพยุงขึ้นเตียงคนเดียวไม่ไหว พี่จึงเข้าช่วย แสดงว่าเทพช่วยตัวเองไม่ได้แล้ว เทพป่วยคราวนี้ผิดกับคราวก่อน ๆ พี่เห็นอาการไม่สู้ดี ฉะนั้น ตั้งแต่ วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๑๗ พี่จึงแวะเยี่ยมทุกวันตอนบ่าย ได้คุยกันบ้าง เทพบอกว่าเพลีย ๓-๔ วันแรกที่พี่ไปเยี่ยมเทพยังพอพูดได้ แต่ไม่มีเสียงแล้ว ต้องเอาหูเข้าไปใกล้ ๆ ปาก จึงพอรู้เรื่องบ้าง พี่เข้าใจว่าเทพรู้ตัวเหมือนกันว่าจะถึงวาระสุดท้าย

ในที่สุด เทพก็เป็นไปตามกฎแห่งวัฏฏะ เมื่อมีเกิด ก็มีตาย ข้อสำคัญเมื่อตายแล้ว ให้ผู้ที่อยู่ข้างหลังพูดถึงในด้านดีไม่สาปแช่ง เช่นนักการเมืองที่เป็นชาวอีสานอยู่ในเวลานี้ ร่ำรวยมหาศาลแต่จะหาที่นอนตายในเมืองไทยได้หรือไม่ยังไม่ทราบ เทพประกอบกรรมดีไว้จึง

ไม่ต้องวิตกว่าจะมีคนสาปแช่ง

พี่เคยพูดอยู่เสมอว่า คนเราเกิดมาเพื่อใช้หนี้กรรม เทพใช้หนี้หมดแล้วจึงพ้นจากโลกอันวุ่นวายนี้ไป ส่วนเพียงใช้หนี้ไม่หมด ต้องอยู่ใช้หนี้ต่อไปอีก ซึ่งบางทีก็ต้องประสบกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝัน ชวนให้เศร้าสะเทือนใจ โลกนะโสภะ แต่คนที่อยู่ในโลกส่วนมากไม่ค่อยจะโสภะเสียเลย

ขอกุศลบุญราศรีที่เทพประกอบกรรมดีไว้ จงส่งผลให้วิญญาณของเทพไปสู่สุคติ
ในสัมปรายภพโน้นเถิด

จากพี่

สารบรรณบริหาร

คำไว้อาลัย

พ่อเทพเป็นน้องคนหนึ่งที่มีความรักไม่น้อยไปกว่าน้องคนอื่น ๆ เราได้ร่วมต่อสู้กับความทุกข์ยากมาด้วยกันตลอดเวลาอันยาวนาน ทั้งเราได้เคยร่วมสร้างบุญกุศลด้วยกัน เรามีความสุขอยู่ด้วยกันไม่ได้นาน มัจจุราชก็ได้แย่งเอาน้องไปจากพี่เสียอย่างไม่ทันรู้ตัว ที่จริงพี่ควรจะเป็นฝ่ายไปก่อนบ้าง เพราะร่างของพี่ชราและทรุดโทรมมากกว่า แต่ความตายเป็นของที่เลือกไม่ได้ว่าใครจะตายก่อนใคร พี่ยังเหลือน้องอีกไม่กี่คน และก็ต้องมาเสียน้องไปโดยเร็ว เช่นนี้ จึงทำให้มีความอาลัยเสียกายน้องอย่างสุดซึ้งสุดที่จะหักใจได้ หากภพชาติเรายังมีอยู่ พี่ขอปรารถนาให้เราได้เป็นพี่น้องทุก ๆ ชาติ และขอให้บุญกุศลที่น้องได้กระทำ และที่พี่ได้กระทำ จงเป็นแรงผลักดันให้น้องของพี่มีความสุข มียศ มีอายุยืนนานอยู่บนสรวงสวรรค์.

ด้วยความสุดอาลัยรักน้อง

จากพี่ ประkob สรรค์สารากร

คำไว้อาลัย

ข่าวมรณะกรรมของ คุณเทพ โชตินุชิต สุภาพบุรุษนักการเมือง ได้แล่นมากระทบหัวใจผมอย่างแรง ภาพพจน์ที่จะได้แลเห็น ท่านยืนตระหง่านชูธงเอกราชประชาธิปไตยอยู่เบื้องหน้าประชาชนที่ถูกกดขี่จำนวนมหาศาล ได้สลายลงสิ้นในบัดดลนั้น

ความอาลัยในการจากไปอย่างไม่มีวันกลับของคุณเทพ โชตินุชิต ใหญ่ยิ่งสักเพียงใด ก็ยังไม่ยิ่งใหญ่กว่าความเสียกายหลายประการที่สมอยู่ในหัวใจของผม หัวใจของเพื่อนผู้น้อง หัวใจของผู้เคยร่วมการต่อสู้ทางการเมืองมาด้วยกัน และหัวใจของผู้เคยร่วมความทุกข์ยากขมขื่น มาด้วยกันในคุกลาดยาวถึง ๒ ปีเศษ

ผมเสียใจที่คุณเทพ ได้พบเห็นชัยชนะของประชาชนที่มีต่อระบบเผด็จการฟาสซิสต์ เพียงไม่กี่เดือน

ผมเสียใจที่ความไฝ่ฝันของคุณเทพ โชตินุชิต ซึ่งปรารถนาจะได้แลเห็นประเทศไทยมีรัฐบาลของประชาชน ประกาศตัวเป็นกลางอย่างเคร่งครัด ถอนตัวจากสัญญาผูกพันทางทหาร “ซีอาโต้” และผูกมิตรกับทุกประเทศไม่เลือกลัทธิการเมือง อันเป็นนโยบายของท่านที่เกริ่นประกาศแก่ประชาชนมานานไม่น้อยกว่า ๒๐ ปี ต้องกลายเป็น “หมัน” ไปด้วยมรณะกรรมของท่านเอง

ผมเสียใจ ที่การเรียกร้องให้ประเทศไทยมีการปกครองในระบบสังคมนิยม ซึ่งคุณเทพ โชตินุชิต มั่นใจว่า เป็นหนทางเดียวเท่านั้นที่จะช่วยให้ประเทศอยู่รอด พ้นเสียจาก

การรุกรานทั้งทางทหาร, ทางเศรษฐกิจ, และการเมือง จากประเทศมหาอำนาจ ต้องประสบความล้มเหลวไปก่อนท่านจะได้เห็นผลสำเร็จ

ผมเสียใจ ที่ต่อไปนี้ “ศูนย์รวม” ของนักการเมืองผู้มีอุดมการณ์ฝ่ายสังคมนิยม จะต้องสลายตัวลงไป เพราะแม้ปัญหาบุคคลจะไม่สำคัญเท่าหลักการก็จริง แต่บุคคลผู้มีอุดมการณ์มั่นคง มีบุคลิกเป็นที่เชื่อถือศรัทธาต่อเพื่อนร่วมอุดมการณ์อย่างท่าน เราหาได้ไม่มากนัก

ที่ผมเสียใจอย่างมากก็คือ ต่อไปนี้จำนวนนักการเมืองของประชาชนที่แท้จริง ได้ลดลงอย่างแน่นอนแล้ว ๑ คน และคน ๆ นั้น เป็น “แบบฉบับ” นักการเมืองรุ่นหลัง ๆ อย่างปฏิเสธไม่ได้

แบบฉบับของ **กุมเทพ โชตินุชิต** เป็นแบบฉบับของนักการเมืองของประชาชน ซึ่งแต่ละคำพูดของท่านคือ สัจจะธรรม ท่านปลงปล้ำคำกล่าวที่ยึดถือกันมานานที่ว่า นักการเมืองจะต้องพูดคำเป็นขาว พูดขาวเป็นดำ นักการเมืองที่ดี คือผู้ช่วยโอกาสที่คืนเสียอย่างสิ้นเชิง ท่านถือว่า นักการเมืองเหล่านั้น เป็นนักการเมืองผู้ไร้อุดมการณ์ เป็นนักการเมืองที่อาศัยการเมืองเป็นเครื่องมือหากิน และเอาตัวรอด นักการเมืองเหล่านั้น ช่างอยู่อยู่กับภาระเพียงไม่กี่อย่าง อาทิ รับใช้ผู้เผด็จการหรือนายทุนซูดรีต และรับใช้มหาอำนาจต่างชาติเพื่อความมั่งคั่งของตัวเอง และเพื่อการดำรงอยู่ด้วยชีวิตอันเต็มไปด้วยการเสพสุข นักการเมืองเหล่านั้นสามารถขายได้ตั้งแต่ตัวเขาเองไปจนถึงประเทศชาติ

แต่นักการเมืองของประชาชน จะต้องไม่เป็นเช่นนั้น

นักการเมืองของประชาชน จะต้องยืนหยัดรับใช้ประชาชนส่วนใหญ่นี่ที่ได้รับการกดขี่ ซูดรีตจะต้องประกาศตัวเป็นศัตรูต่อระบบเผด็จการอย่างเปิดเผย และเพื่อความเป็นธรรมของสังคม เพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชน และเพื่อเอกราชประชาธิปไตยของชาติ นักการเมืองของประชาชนยินดีคัดค้านรับอันตรายนานาประการ ตั้งแต่ถูกฆ่าตาย ถูกทรมานทั้งกายใจ ไปจนถึงติดคุกติดตาราง

แบบฉบับของ คุณเทพ โชตินุชิต อีกอย่างก็คือ ท่านถือว่า การเมืองเป็นสิ่งสะอาด หากว่าการเมืองเป็นของประชาชน และโดยประชาชนอย่างแท้จริง การเมืองที่เต็มไปด้วย ความสกปรกโสมนม ใส่ร้ายป้ายสี ทฤษฎีทำลายล้างกันทั้งท่อน้ำดับหลังนั้น เป็นการเมืองของ อภิสิทธิ์ชนบางหมู่บางเหล่าเท่านั้น ซึ่งพยายามผูกขาดอำนาจปกครองไว้เฉพาะหมู่คณะ ด้วยวิธี การต่าง ๆ ตั้งแต่เผด็จการฟาสซิสต์ ไปจนถึงประชาธิปไตยจอมปลอมแบบต่าง ๆ

แบบฉบับสุดท้าย ที่ไม่มีใครปฏิเสธได้ ของคุณเทพ โชตินุชิต ก็คือท่านไม่เคย เปลี่ยนแปลงอุดมการณ์ของท่าน ซึ่งยึดมั่นในหลักการของสังคมนิยม ท่านประกาศอุดมการณ์ ของท่านตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๕ กระทั่งถึงวันตายของท่านเมื่อวันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๗ อุดมการณ์ของท่านไม่เคยเปลี่ยนแปลง

คนที่เกิดมาเพื่อเป็น “แบบฉบับ” ของคนอื่น ไม่มีวันเสียหอกที่จะหายไปจาก ความทรงจำของประชาชน ชื่อของเขาจะอมตะอยู่ในจิตใจของนักการเมืองของประชาชน และ เยาวชนทุกคนที่เต็มใจก้าวเข้ามารับภาระชาติบ้านเมืองอย่างห้าวหาญอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่า อดีต ปัจจุบัน และอนาคต

คุณเทพ โชตินุชิต คือ คน ๆ นั้น

จาก สุวัฒน์ วรดิลก

คำไว้อาลัย

เมื่อพูดถึงคุณเทพ โชตินุชิต ก็ต้องพูดถึงพรรคเสรีชน เพราะคุณเทพเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงสำคัญก่อตั้งพรรคขึ้นหลังจากที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี กลับจากทัศนจารทวีปยุโรปแล้ว ก็ได้ประกาศให้ประเทศไทยนำแบบอย่างประชาธิปไตยที่เห็นมาใช้ในเมืองไทยได้ คือการเปิดไฮปาร์กและมีพระราชบัญญัติพรรคการเมือง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๘ คุณเทพ โชตินุชิต ซึ่งในขณะนั้นเป็น ส.ส. จังหวัดศรีสะเกษก็ได้จัดตั้งพรรคเสรีชนขึ้น คำขวัญของพรรคมีว่า “เสรีชนก่อนอื่น” คุณเทพ โชตินุชิต เป็นหัวหน้าพรรค คุณทิม ภูริพัฒน์ ส.ส. อุบลราชธานีเป็นรองหัวหน้า และผมเป็นเลขาธิการ สมาชิกของพรรคนั้นตามกฎหมายได้กำหนดให้มี ๕๐๐ คน ผมกับคุณทิมได้รวบรวมรายชื่อส่วนใหญ่มาจากสามล้อชาวอีสานที่มาตีรับจ้างหากินอยู่ในพระนครและมาชุมนุมรับประทานอาหารพื้นเมืองอยู่ที่วัดสระเกษ

พรรคเสรีชนได้จดทะเบียนเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๔๘๘ นโยบายต่างประเทศกล่าวไว้ว่า “จะจัดซื้อผูกพันและภาระซึ่งประเทศไทยได้รับจากอริปไตยภายนอก และจะดำเนินสัมพันธไมตรีกับนานาประเทศทั่วโลกโดยไม่ถือฝ่ายและลัทธิเป็นเครื่องวินิจฉัย ทั้งจะสนับสนุนให้ทุกประเทศได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ เพราะการอยู่ร่วมกันโดยสันติเท่านั้นที่ยังโลกให้เกิดสันติภาพอันถาวร”

นโยบายต่างประเทศดังกล่าวนี้ ได้ยึดถือเป็นพื้นฐานตลอดมาทุกคราวที่มีการจดทะเบียนตั้งพรรคขึ้นใหม่ เนื่องจากพรรคเสรีชนเดิมได้เลิกล้มไปโดยผลแห่งการรัฐประหารของจอมพลสฤษดิ์ นโยบายต่างประเทศของพรรคเสรีชนถือกันว่าเป็นนโยบายที่ก้าวหน้าในยุคนั้นโดยเปรียบเทียบกับนโยบายของจอมพล ป. ผู้ดำเนินนโยบายแบบชาวลูก

อยู่มาบ่ายวันหนึ่งของเดือนพฤศจิกายน ๒๔๙๙ คุณเทพ โชตินุชิต ได้แจ้งให้ผมทราบด้วยทำที่อันเจียบขีมีเป็นผู้ใหญ่ตามแบบฉบับที่ศาลาทำน้าบ้านถนนเศรษฐศิริว่า โกะโมะโยะ ประธานสถาบันการต่างประเทศของสาธารณรัฐประชาชนจีนได้มีโทรเลขเชิญให้พรรคเศรษฐกิจไปเยือนประเทศนั้น และทางพรรคได้ตกลงแน่นอนที่จะตอบรับคำเชิญแล้ว ด้วยเหตุนี้แผนการณ์ที่จะไปเยือนประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนจึงได้กำหนดขึ้น ตกลงกันว่า พรรคเศรษฐกิจรวบรวมสมาชิกกันได้ ๑๒ คน ได้ออกเดินทางจากสนามบินคอนเมืองไปสนามบินโกตักก ชื่องกงเมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๔๙๙ เวลาประมาณ ๑ ทุ่มเศษ

ผมจำได้ว่าคืนวันนั้น ได้มีเพื่อนฝูง มิตรสหาย และที่ขาดไม่ได้คือสันติบาลนอกเครื่องแบบของพล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์ ไปส่งกันมากมาย จนพวกเราตื่นตกใจ คุณเทพได้รับพวงมาลัยคล้องคอจนคอโก่ง แสงไฟแฟลชจากกล้องช่างภาพสว่างวูบวาบตลอดระยะที่รอเครื่องบินอยู่จนตาฟาง

กล่าวได้ว่า การเดินทางไปเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนในครั้งนั้นเป็นการปฏิบัติไปตามนโยบายต่างประเทศของพรรคที่ได้กำหนดลงว่า “.....จะดำเนินสัมพันธไมตรีกับนานาประเทศทั่วโลก โดยไม่ถือฝ่ายและลัทธิเป็นเครื่องวินิจฉัย.....” มองอีกมุมหนึ่งนับได้ว่าเป็นการทำท่าย พ.ร.บ. ป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ อันเป็นนโยบายหลักของจอมพล ป. และ พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์ ผู้กุมอำนาจในสมัยนั้น

ครั้นเมื่อคุณเทพ โชตินุชิตกับคณะได้เยี่ยมเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ประมาณ ๑ เดือนเศษแล้ว ก็บ่ายหน้ากลับ คณะของเรามาแวะที่ฮ่องกง เตรียมบินกลับประเทศไทย

คุณเทพ โชตินุชิต ผม คุณสว่าง ตราชู คุณแสร้ มหาผล คุณล้วน บั้นน้อย และคณะนั่งล้อมด่านไฟผิงอยู่ในห้องพักคุณเทพบนโรงแรมบนเกาะฮ่องกง คุณเทพปรารภว่า

“เราจะบินกลับกรุงเทพ ฯ พรุ่งนี้ แต่เราจะต้องแจ้งให้ พล.ต.อ. เผ่าอธิบดีกรมตำรวจทราบ” พวกเราก็นั่งฟังกันอยู่ ผมจำได้ว่าพวกเราคนหนึ่งเรียกบอยโรงแรมเข้ามาในห้องให้จัดการโทรเลขให้

ก่อนขึ้นเครื่องบินกลับกรุงเทพ ฯ คณะเราได้หารือกันแล้ว เห็นพ้องต้องกันว่าเมื่อพวกเรากลับถึงเมืองไทยต้องโดนแน่ และก็จริงอย่างที่ พอเครื่องบินหยุดและประตูเครื่องบินเปิด บุคคลคนแรกที่เราพบก็คือสันติบาลทั้งนอกและในเครื่องแบบ เย็นวันนั้นคณะที่ศานาจารย์ของคุณเทพ โชตินุชิต ๑๒ คน ได้ถูกตำรวจควบคุมตัวพร้อมกับกบฏอดข้าวอันมีคุณทองอยู่ พุฒพัฒน์ อดีต ส.ส. ธนบุรี และคุณพีร์ บุนนาค เป็นหัวหน้ากบฏอดข้าวได้พากันไปทางเต็นท์อาหารอยู่หน้าท่าเทียบรัฐบาล เพื่อให้รัฐบาลเลิกการมี ส.ส. ประเภท ๒

คุณเทพ โชตินุชิต คุณทิม ภูริพัฒน์ และผมตกเป็นจำเลยของอัยการศาลทหารในกระทรวงกลาโหมในข้อหากบฏภายใน ภายนอกราชอาณาจักร และมีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์

คุณเทพกับคณะถูกคุมขังอยู่ที่ห้องขังกอง ๔ สันติบาลและที่เรือนจำลหุโทษเป็นเวลา ๓ เดือนเศษ รัฐบาลจอมพล ป. ก๊อออก พ.ร.บ. นิรโทษกรรม กึ่งพุทธกาลปล่อยคุณเทพกับคณะ

๑๕๖

สมควรที่จะบันทึกไว้ให้ปรากฏด้วยว่า ตลอดเวลาที่ถูกคุมขังอยู่ที่กรมตำรวจและที่เรือนจำลหุโทษนั้น คุณปรุงศรี โชตินุชิต ภริยาของคุณเทพได้ติดตามส่งอาหารให้คุณเทพกับคณะตลอดเวลา

คุณเทพถูกควบคุมตัวครั้งที่ ๒ ใน พ.ศ. ๒๕๐๑ ในสมัยของจอมเผด็จการสฤษดิ์ ถูกควบคุมตัวคราวนี้พร้อม ๆ กับนักการเมือง นักศึกษา ประชาชน นักหนังสือพิมพ์นับหลายร้อย คุณเทพถูกควบคุมตัวอยู่ถึง ๗ ปี ๑๖ เดือน จึงได้รับอิสรภาพในปี พ.ศ. ๒๕๐๙ พรรคเสรีธรรมเดิมถูกยกเลิกโดยรัฐประหาร แต่ก็ได้ก่อตั้งกันใหม่ก่อนสมัครรับเลือกตั้ง ๒๕๑๒ มีชื่อว่าพรรคแนวร่วม - เสรีธรรม พรรคใหม่นี้ก็มีนโยบายเดิม ปรับปรุงให้เข้ากับเหตุการณ์ของโลกบ้าง คุณเทพ โชตินุชิต ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคจึงกล่าวได้เต็มภาคภูมิว่า คุณเทพ โชตินุชิต ได้ผ่านการต่อสู้ในทางการเมืองมาแล้วอย่างโชกโชน สมศักดิ์สมศรีของหัวหน้า

พรรคสังคมนิยมทุกประการ

ตลอดเวลาเกือบ ๘ ปีที่ผมได้มีชีวิตร่วมทุกข์ร่วมยากอยู่กับคุณเทพในที่คุมขังนั้น ผมไม่เคยได้ยินคุณเทพปรึกษาถึงเรื่องส่วนตัวแม้แต่ครั้งเดียว คุณเทพ โซตินุชิต เมื่อเป็นแขกคนสำคัญของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๙ ต่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ กับคุณเทพที่อยู่ในห้องขังแคบ ๆ อัดคัดอากาศบริสุทธิ์ของकुलหุโทษ หรือคุณเทพที่อยู่ในคุกลาดยาวเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ ก็คือคุณเทพคนเดียวกัน เคยพูดเคยคุยด้วยท่าทางเรียบ ๆ เป็นผู้ใหญ่ตามแบบฉบับอย่างไรก็เป็นอยู่อย่างนั้น นับว่าเป็นศาสตร์แห่งการดำเนินชีวิตที่น่าพิศวงอยู่ไม่น้อย

ก่อนถึงแก่กรรม คุณเทพก็ได้ปรารถนาห่วงใยถึงงานการรวมกลุ่มสังคมนิยมที่ยังทำค้างอยู่ บัดนี้คุณเทพ โซตินุชิต หายตัวไปแล้ว แต่งานของคุณเทพยังอยู่ ตัวอย่างในการยึดมั่นในอุดมการณ์โดดเด่นเป็นตัวอย่างแก่คนรุ่นหลัง และอุดมการณ์อันเป็นสัจธรรมของคุณเทพก็ยังมีอยู่ และมีแต่วันที่จะเติบโตวิวัฒนาการไปตามกาลเวลาอย่างไม่หยุดยั้ง

แคล้ว นรปติ

กรุงเทพ ฯ

๕ กันยายน ๒๕๑๗

คำไว้อาลัย

โอ้, พี่ผู้เพียบพร้อม
เพื่อชาติเพื่อยอมพลี
เพื่อราษฎรอุทิศชี
เพื่ออุดมการณ์ไซ้

ความดี
ชีพให้
วิเศษช่วย ผดุงนา
มันแท่นั่นนอน

พี่จรจากบ้านเกิด
ไปสู่ภาคอีสาน
ในนามบุคลากร
เหตุที่ใจไปแห่ง

เนิ่นนาน แล้วพอ
ถิ่นแสง
ตรงเที่ยง
คุณน้ำใจมชน

ฝูงคนทั่วเขตต์แคว้น
ศรีสะเกษปัจจุบัน
ระคมพลึงกัน
พิชิต “ผู้แทน” พร้อม

ชุมชน ได้มีนา
นบเนียม
เลือกพี่
รับใช้ปวงชน

พี่ทนลำบากทั้ง
ทนเพื่อสู้เป้าหมาย
อุดมคติที่ไม่คลาย
แต่พี่ถูกโชคกล้อ

ใจกาย
ไปท้อ
ยึดมั่น เสมยนา
เล่นล้นชวนชน

เดี๋ยวทันเดี๋ยวกลไ้ว
พรหมท่านลิตเขียน
ถึงแม่พี่พร้าเพียร
แต่ก็ไปอาจแก้

เคยสำเร็จที่ได้
หน้าที่ช่วยรัฐจัด
บ้านเมืองเกิดปฏิวัติ
แต่ก็ยังคงว่า

เปลืองตัวเปลืองชีพทั้ง
เหตุที่ไม่โกงกิน
บุญสิ้นแผ่นดิน
สู่อย่างไมยอมแพ้

จำเคียดทนทุกข์เข้า
ทรราชพิทักษ์
อุดมคติคือพลัง
เสียสละทุกอย่างกู

คอยหาโอกาสตั้ง
ชื่อ "เศรษฐกร" ขาน
"สังคมนิยม" สมาน
รวมพวกรวมเพื่อนพ้อง

หมุนเวียน
แปลกแท้
คิดปรับ ทวนา
เลื่องพันกฎกรรม

เป็นรัฐ มนตรี
ฝ่ายค้า
พันตำ แหน่งพ่อ
่วนดำเนินการเมือง

ทรัพย์สิน
ซื้อแท้
ที่อยู่
ไปได้เคยเห็น

กรงขัง
-อาจสู้
ของพี่
เกียรติไว้ไปดอย

พรรคการ เมืองพ่อ
ข่าวก้อง
ชนทุก ชันแฮ
ผืนก้นนายทุน

แต่บุญของพี่น้อง	เหลือเกิน
งานพรรคไม่ทันเดิน	รุดหน้า
โรคมัยก็บังเอิญ	โหมหนัก
สันธิ์ฟลุ่ฟักฟ้า	สุดเศร้าโศกครวญ
เชิญชวนมวลพวกพ้อง	พี่ชาย
ช่วยจัดงานพี่หมาย	มุ่งไว้
สืบต่อจากผู้วาย	-ชนม์ก่อ ไว้แฮ
มฤตกทพให้	เมอสนสูญชนม์

จากน้อง

เพทาส โขตินุชิต อ.บ.

อดีต

ผู้แทนราษฎรจังหวัดธนบุรี

นายกเทศมนตรีนครธนบุรี

คำไว้อาลัย

นี่เป็นการเขียนครั้งสุดท้ายในชีวิตระหว่างน้องกับพี่ ถ้าหากวิญญาณมีจริง พี่ต้องทราบเป็นอย่างดีว่าการจากไปอย่างไม่มีวันกลับของพี่นั้น น้องเศร้า เสียใจ และสงสารพี่ขนาดไหน ?

น้องรู้สึกไม่สบายใจตั้งแต่วันเกิดของพี่แล้ว เพราะรู้สึกวาระหลัง ๆ นี้สุขภาพของพี่ทรุดโทรมมาก มีอาการที่เรียกกันว่า “สามวันดี สี่วันไข้” เสมอมา แต่พี่เป็นคนอกทน ถ้าไม่หนักหนารุนแรงถึงที่สุดก็ไม่แสดงออก

น้องไม่คิดเลยว่าพี่เขียนอวยพรวันเกิดเมื่อ ๒๗ ม.ค. ๑๗ นี้จะเป็นครั้งสุดท้าย น้องเขียนให้พี่ก่อนจะเข้าโรงพยาบาลเสียอีก ได้เตือนถึงเรื่องสุขภาพไว้ด้วย

ยี่สิบเจ็ดมกราคมนี้คงดีแน่ (๑๗)

จะดีแท้ก็เทียมเทียมแค่นี้

คอยตั้งตาคูชมให้สนใจ

ความสำเร็จอันยิ่งใหญ่อยู่ใกล้มือ

“อุดมคติ” บันดาลผลลุล่วงแล้ว

คงมีแนวนโยบายได้หวัดหวือ

จะโลดเต้นเล่นลายให้เลื่องลือ

ปัญหา คือ “สุขภาพ” วัชรบาทเอย

น้องได้เขียนคำอวยพรครั้งนี้ด้วยความตั้งใจและดีใจไปกับท่าทีของพี่ด้วย เพราะหลัง ๑๔ ตุลาแล้ว รู้สึกว่าพี่มีท่าทีตึกคักมีชีวิตชีวขึ้น แต่แล้วก็กลายเป็นความเสียใจอย่างมาก นึกขึ้นมาที่ไร น้องไม่สบายใจทุกครั้งไป

เห็นจะเป็นเพราะเราเป็นพี่น้องที่เป็นกำพร้ามาด้วยกันตั้งแต่เด็ก ๆ เราจึงรักใคร่เห็นอกเห็นใจ มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดสนิทสนมกันตลอดมา

พี่เป็นคนเสมอต้นเสมอปลายตลอดมา ชีวิตก่อนแต่งงานและหลังจากแต่งงานแล้ว ก็ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง เพราะผู้ที่เข้ามาเป็นสะใภ้เข้ากันได้ดีกับพี่น้องทุก ๆ คน เมื่อสมัยอยู่นครพนม เราเคยได้ฉายาว่า "พี่สะใภ้กับน้องผัวตัวอย่าง" น้องเพิ่งเขียนอวยพรครบรอบวันแต่งงาน ๔๐ ปี ให้เมื่อ ๒๔ มกราคม ๑๖ เพียงบ๊ักว่าเท่านั้นเอง

สมรสรำลึก

ยี่สิบสี่มกราเวียนมาครบ

รอบบรรจบวันสมรสอันสดใส

สี่สิบปีร่วมชีวิตมิตรคู่ใจ

พยานรักนับได้มากมายครัน

แม้จะเป็นอดีตผ่านยังหวานชื่น

ทั้งเรารื่นลูกหลานสมานฉันท์

ขออวยพรให้ครองคู่อยู่ร่วมกัน

จวบจนยันไม้เท้าทองทั้งสองเอย.

น้องกับพี่เป็นพี่น้องที่เข้าใจกัน เราพูดคุยกันได้ในทุกแง่ทุกมุม พี่เคยคุยให้ฟังได้ทุกเรื่อง ตลอดจนการบ้านการเมือง น้องก็เป็นผู้ฟังที่ดี บางครั้งก็อดขัดแย้งไม่ได้ แต่เราก็เข้าใจกันดีเสมอมา

สมัยเมื่อพี่ถูกคุมขังอยู่ในลาตยาว น้องก็ได้เขียนให้วันเกิดทุก ๆ ปี บางครั้งก็อด
ประชดประชันกระแหนะกระแหนะไม่ได้ แต่น้องก็รู้สึกว่พี่พอใจจะเป็นตามที่ว่า

ยี่สิบเจ็ดมกรมาดถึงแล้ว (๐๓)

ขอฉัตรแก้วคุณพระทรายในองค์สาม

จงกางกันคุ้มภัยให้ทุกยาม

ประสพความเกษมสุขทุกทิวา

อายุยืนร้อยปีเพื่อสู้

อีกกอบกู้ “อุดมคติ” ไว้ให้สง่า

ให้หมดเคราะห์หมดโรคโรครบีทา

เพิ่มพลังปัญญาไว้ทำเอย

ปีแล้วปีเล่าที่พี่มีชีวิตอยู่ในที่คุมขังลาตยาวอย่างน่าสงสาร พี่ได้พยายามต่อสู้ทุกวิถี
ทาง แต่ “น้ำน้อยข้อมแพ้วไฟ” หรือ “กำหมัดใหญ่ข้อมได้เปรียบ” เป็นธรรมดา เราก็ได้
แต่ภาวนาเอาใจช่วยอยู่ตลอดเวลา

ยี่สิบเจ็ดมกรมาอีกแล้ว (๐๕)

ให้ผ่องแผ้วปรีดิ์เปรมเกษมสถานต์

ที่ขุ่นข้องหมองหน้ามาช้านาน

โปรดประทานให้แคล้วคลาดจาก “ลาตยาว”

ในข้อหาที่ว่าเป็น “แดง” แน่

จงผันแปรบริสุทธ์จตุผ้าขาว

ให้จบเรื่องหมกสันทั้งกลืนคาว

กลับยืนยาวเสพสุขยุคใหม่เอย

พืชมชีวิตรอยู่ในที่คุมขังด้วยการรอกคอย ถึงแม้พืจะเป็นคนที่มีกำลังใจที่เข้มแข็งแกร่ง
กร้าวสักปานใดก็ดี น้องก็ยังเห็นได้ในบางครั้งว่า พืมีความรู้สึกที่ท้อแท้และหมดหวัง

ยี่สิบเจ็ดมกราคมอีกหน (๐๗)

ขอคุณพระรัตนตรัยจงไถ่ถอน

ให้ผ่านพ้นภัยพาลเรื่องการเมือง

ที่หม่นหมองมีคมกตึกจะร้าย

ให้สูญหายสมจินต์จับสันเวียง

ได้เสพสุขยุคใหม่หายชุ่นเคื่อง

อีกรุ่งเรืองลาภยศปรากฏเอย

วันเวลาล่วงไป ในที่สุดการรอกคอยที่ทรมาณจิตใจอย่างทารุณก็ถึงที่สุด ในเดือน
ตุลาคม ๒๕๐๙ พืก็ได้รับการปลดปล่อยเป็นอิสรภาพครั้งสุดท้าย

ขอจารึกบันทึกไว้ในประวัติ

ให้แน่ชัดสืบต่อข้ออนุสนธิ์

เพื่อลูกหลานน้องพืที่ได้ยล

ได้ผ่านพ้นภัยพาลเรื่องการเมือง

เมื่อเดือนตุลาสองห้าศุภญ์เก่า

เกือบย่างเข้าแปดปีที่ต่อเนื่อง

ต้องสูญเสียทรัพย์สินทั้งสิ้นเปลือง

พอจบเรื่องหมดชุดถึงทรุดเอย

พืได้อิสรภาพก็จริง แต่ทุกอย่างได้เสื่อมโทรมหมดแม้แต่ร่างกายจิตใจ พืออกมาได้
ไม่นานก็ต้องเข้าโรงพยาบาลเป็นเวลาแรมเดือน หลังจากนั้นก็ยังแข็งแรงใจลุกขึ้นสู้เป็นครั้งสุดท้าย
พ.ศ. ๒๕๑๒ แต่คราวนี้ป่วยแพ้อย่างย่อยยับ รู้สึกว่าพืหมดทั้งกำลังใจกำลังใจ

ยี่สิบเจ็ดมกราคมนี้ (๑๓)

คงมีดีดวงเด่นเห็นจะแน่

ที่อัปโชคโรครภัยได้ผันแปร

จะมีแต่โชคดีทวีคูณ

ที่พลาดหวังไม่ได้สมอารมณ์นึก

จะสมจิตมุ่งหมายไม่หายสูญ

ทั้งโชคชัยลาภอันคนเกอากูล

จะสมบุรณพร้อมยิ่งทุกสิ่งเอย

หน้า
ต่อจากนั้นมา พี่ก็ใช้ชีวิตอย่างสงบ แต่ก็ยังครุ่นคิดอยู่ตลอดเวลาอย่างไม่มีวันเบื่อ

ยี่สิบเจ็ดมกราคมเวียนมาถึง

นอนรำพึงถึงที่ท่าจะหาเสียง

เอาชีวิตเป็นเดิมพันกันสุดเหวี่ยง

ถึงจะเสี่ยงก็พร้อมต้องยอมรับ

เพื่อ “อุดมคติ” ประจำใจไม่ให้พลาด

สู้จนขาดใจสิ้นกันจนกับ

ให้สมมาตรปรารธนาคนานับ

คนยอมรับว่าหนึ่งแท้แน่จริงเอย

พี่ถือ “อุดมคติ” เป็นชีวิต ได้ต่อสู้ทุกวิถีทางเพื่อ “อุดมคติ” อันแน่วแน่ไม่ยอมถอย พอจะมองเห็นแสงสว่างขึ้นมาราง ๆ ก็หนีไม่พ้น “กฎแห่งกรรม” ไปได้ น้องสงสารพี่อย่างพรรณาไม่ถูก แต่ถ้าจะพูดกันไปแล้วพี่ได้หนีความอลเวงวุ่นของโลกลี้ไป เราก็หวังกันว่าโลกที่พี่จะพบใหม่คงจะสุขและสงบกว่า ขอกรรมดีที่พี่ได้กระทำไว้ในโลกนี้จงเป็นผลส่งให้พี่ได้สู่สุคติภพเทอญ

“อุดมคติ” คือชีวิต คិតสรรสร้าง
ไม่สมัคร “ศักดินา” มาข้างเคียง

มีชีวิต ความเป็นอยู่ ง่ายง่าย
ถูกกล่าวหา “คอมมิวนิสต์” คิตเจือจุน
ต้องต่อสู้ ทรหด จนหมดตัว
กว่าจะจบ ลบมลทิน สิ้นกลิ่นคาว

พอ “แสงทอง” จะรุ่งเรือง เบื้องขอบฟ้า
ขอวิญญาน บริสุทธิ์ ยุติธรรม

เป็นแนวทาง มุ่งหน้า หาชื่อเสียง
อีกหลักเลียง จากระบบ พบ “นายทุน”
บ้างก็ว่า “เอียงซ้าย” ได้เกื้อหนุน”
ฐานการรุด นอนนอน อยู่ “ลาถยาว”
รู้กันทั่ว เพราะคดี นื้ออฉาว
แสนป่วนร้าว ทนยาก วิบากกรรม
โชคชะตา กลับลิติต ชีตกระหน้า
กุศลนำ สู่สวรรค์ สำราญเทอญ.

จากน้อง

ประกาศ กาญจนะเดชะ

คำไว้อาลัย

ข้าพเจ้าได้รู้จักชื่อคุณเทพ โชตินุชิต เป็นครั้งแรกเมื่อคราวคุณเทพ เป็นผู้แทนราษฎรสมัยแรก คือเป็นผู้แทนจังหวัดสุพรรณ ข้าพเจ้าสนใจอ่านข่าวการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ในหน้าหนังสือพิมพ์ ได้อ่านได้ฟังการของคุณเทพก็ติดใจ เลยติดตามอ่านข่าวคราวอยู่เรื่อย ๆ ทั้ง ๆ ที่ไม่เคยรู้จักตัวตนกันเลย จนกระทั่งสภาถูกยุบเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๑ ต่อมาได้ทราบว่า คุณเทพ ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครพนม แล้วนามของคุณเทพ ก็ค่อย ๆ เลือนลางไปจากความทรงจำของข้าพเจ้า

๒๐ มีนาคม ๒๔๘๕ ข้าพเจ้าได้พบและรู้จักตัวคุณเทพ เป็นครั้งแรก โดยข้าพเจ้าได้ไปพักที่บ้านคุณเทพที่จังหวัดนครพนม ซึ่งคุณเทพรับราชการเป็นผู้พิพากษาอยู่ ในครั้งนั้น ทั้งคุณเทพ และคุณปรุ่งศรี ผู้เป็นศรีภริยาของคุณเทพ ได้ต้อนรับข้าพเจ้าเป็นอย่างดี ซึ่งทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งในความกตัญญูอันกว้างขวางของคุณเทพและครอบครัวเป็นอันมาก

ต่อมาในเดือนสิงหาคม ๒๔๘๕ ข้าพเจ้าได้แต่งงานกับ “ประกาศ” น้องสาวของคุณเทพ หลังจากนั้นมาเราก็เลยสนิทสนมกันยิ่งขึ้น มีการติดต่อกันอย่างใกล้ชิด ทำให้ได้เรียนรู้นิสัยใจคอของคุณเทพยิ่งขึ้น และรักใคร่ชอบพอกันมาตลอดจนวาระสุดท้ายแห่งชีวิตของคุณเทพ

คุณเทพเป็นผู้ที่ไม่ชอบอยู่เฉย ๆ เฉย ๆ มีชีวิตไปวันหนึ่ง ๆ แม้จะมีอาชีพรับราชการเป็นผู้พิพากษาอันทรงเกียรติ คุณเทพก็ยังบ่นให้ฟังเสมอว่าเป็นงานที่ปกติจำเจเกินไป ไม่โลดโผน ตื่นเต้น ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ คุณเทพก็ไม่ได้อยู่เฉย ๆ เพียงอาศัยอาชีพผู้พิพากษาแต่ได้คิดทำอุตุสากรรมในครอบครัวหลายครั้ง เช่น ฆวนบุหรี ทำนมกระป๋อง ตลอดจนปลูกผัก

ทำสวนกรว้อย่างกว้างขวาง แต่ก็เป็นการที่ทำอยู่ได้ชั่วคราว ในที่สุด เมื่อสงครามเลิก และระบบผู้แทนผูกขาดเลิกไปแล้ว คุณเทพผู้ซึ่งรักการเป็นนักการเมืองเป็นชีวิตจิตใจ ก็ได้สมัครเข้าเป็นผู้แทนราษฎรอีก และได้ประสบความสำเร็จโดยได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ (คือจังหวัดขุขันธ์เดิม) การได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนฯ ทำให้คุณเทพรู้สึกมีชีวิตชีวา และมีความสุขทางใจยิ่งขึ้น ความมีน้ำใจกว้างขวางและการทำหน้าที่ผู้แทนฯ อย่างแท้จริง โดยไม่กลัวเหนื่อยยาก ทำให้คุณเทพได้รับความรักและความนับถือจากประชาชนชาวศรีสะเกษยิ่งขึ้น คุณเทพได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี โดยครั้งแรกได้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ทั้งนี้ในสมัยที่ พลเอก พระบริภัณฑ์ยุทธกิจ เป็นรัฐมนตรีฯ

วันเวลาล่วงไปและตามโชคชะตา ในที่สุดคุณเทพก็ถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ หรืออย่างสถานเบา ก็น้อยก็นิยมคอมมิวนิสต์ เมื่อพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีและพ้นจากการเป็นผู้แทนฯ ถึงสมัยต่อๆ มา คุณเทพก็ประสบความสำเร็จใหม่ ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรอีก แต่แล้วความไม่แน่นอนก็เกิดขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ รัฐธรรมนูญในขณะนั้นถูกยกเลิกไป คุณเทพก็ถูกอำนาจเผด็จการบ้านทอนเสรีภาพ ถูกกระซากลากตัวเข้าไปอยู่ในลาตยาวตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๑ - ๒๕๐๙ จึงได้ออกมาสู่อิสระภาพอีกครั้งหนึ่ง เวลาถึง ๘ ปี ที่อยู่ในลาตยาวได้ทำให้สุขภาพของคุณเทพต้องเสื่อมโทรมไปมาก ทั้งร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สินสมบัติ ต้องเข้าโรงพยาบาลรักษาตัวหลายครั้ง โดยมีอาการหนักทุกครั้ง พอสุขภาพดีขึ้นบ้างก็สมัครผู้แทนฯ อีก ไม่ยอมล้มเลิกความคิดที่จะเล่นการเมืองถึงแม้ครอบครัวยุติมิตรบางคนจะขอร้องแต่คราวนี้เขาว่า บารมีของคุณเทพสู้กลิ่นคาวปลาเต็มและอามิอื่นไม่ได้ คุณเทพก็เลยแพะแค้นอย่างหวดหวิดและไม่ได้รับการเลือกตั้งดังปรารถนา แต่คุณเทพเป็นนักสู้จึงยังเล่นการเมืองอยู่เรื่อย ๆ ซึ่งตามความเห็นของผู้อื่นถือว่าเป็นคอมมิวนิสต์บ้างไม่ได้เป็นบ้าง หรืออย่างเบาหน่อยก็เป็นนักสังคมนิยม ซึ่งสำหรับประการหลังสุดนี้ คุณเทพก็ยอมรับโดยเปิดเผยด้วยความกล้าหาญ อย่างไรก็ตาม ะไรๆ ก็ต้องถึงที่สุด ต้องมีจุดจบ คุณเทพสนใจและกำลังรอล้มระบอบรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เช่นเดียวกับชาวอีสานรอฝน แต่ร่างกายไม่เปิดโอกาส สุขภาพคุณเทพทรุดโทรมลงทุกที ในที่สุดก็ต้องเข้า

โรงพยาบาลเพื่อรับการรักษาทันทีตั้งแต่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๑๗ แต่อาการป่วยมีแต่ทรุดหนักลง ในที่สุดเมื่อถึงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๑๗ เวลา ๒.๓๐ น. คุณเทพก็ลาจากไปอย่างไม่มีวันกลับมา ด้วยความเสียสละหรือไม่เสียสละของผู้ที่รักหรือไม่รักแล้วแต่จะเป็นไปตามควรแก่กรณี

คุณเทพเป็นคนมีความขยันหมั่นเพียร อดทน มีอุดมคติที่แน่วแน่ ยอมสละสิ่งที่คุณส่วนมากไม่ยอมสละ คุณเทพเป็นนักชาตินิยมคนหนึ่ง ตลอดเวลาที่ข้าพเจ้าได้รู้จักกับคุณเทพฯ ได้ปรารถนาอยู่เสมอว่า อยากเห็นการก้าวอยู่ในมือคนไทย อยากให้คนไทยสนใจทำมาค้าขายบ้าง อย่าคิดแต่ทำราชการอย่างเดียว อยากเห็นชาติไทยเจริญรุ่งเรืองเหมือนชาติอื่นที่เจริญแล้ว คุณเทพเห็นว่าคนไทยมีความเฉลียวฉลาด มีความสามารถพอตัว ถ้าทำอะไรทำจริง ๆ ให้ยิ่งขึ้นแล้ว เป็นไม่แพ้ชาติอื่น

คุณเทพเป็นคนใจดี อารมณ์ดี ใจคอหนักแน่น ไม่โกรธง่าย มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ต่อญาติมิตร ไม่ผูกพยาบาทของเวรใคร แม้แต่กับผู้ที่ทำให้ต้องประสบความทุกข์ทรมาน ลำบากยากแค้นอย่างแสนสาหัส คุณเทพจะเป็นคอมมิวนิสต์หรือไม่ก็ตาม แต่คุณเทพก็ได้มีจิตศรัทธา จักการให้บุตรชายได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระบวรพุทธศาสนาแล้วถึง ๒ คน ที่วัดเบญจม-บพิตร คือ สุทิน เมื่อปี ๒๕๐๑ และพงษ์เทพ เมื่อปี ๒๕๐๔

ขอบุญกุศลและคุณงามความดีที่คุณเทพได้บำเพ็ญมาแล้ว จงบันดาลให้วิญญาณของคุณเทพ ได้ไปสู่สุคติ.

จาก สัทธ กานูจนะเดชะ

๕ กันยายน ๒๕๑๗

คำไว้อาลัย

ทุกหย่อมหญ้าจะเรียกหา สังคมนิยมกำลังจะเฟื่องฟู แต่ทำไมหนอท่านจึงมาด่วนจากพวกเราไป ตั้งแต่หนุ่มจนเข้าสู่วัยชรา ท่านยึดมั่นในอุดมคติ “เพื่อประชาชน” มาตลอดเวลา แม้จะต้องโดนמרסุมขนาคนักเพียงใดก็ไม่เคยย่อท้อ คงยืนหยัดเพื่อประชาชนเสมอมา และอุดมคติอันสูงส่งนี้กำลังจะบรรลุสู่เป้าหมาย ท่านก็มาด่วนจะไปเสียก่อนโดยยังไม่ทันได้เห็นผล พวกเราทุกคนจะเสียดาย เรามีอาจหาคำใดมากล่าวได้ในการสูญเสียของเราในครั้งนี้ เราได้แต่ตั้งปณิธานไว้ว่า เราจะต่อสู้ตามอุดมคติของท่านสืบต่อไปจนกว่าจะถึงเป้าหมายขอดวงวิญญาณอันสูงส่งของท่านจงไปสู่สุคติภพ และกลั่นกาลให้ “สังคมนิยม” ของท่านจงสู่เป้าหมายโดยเร็วด้วย

จาก ประชาชนชาวศรีสะเกษ

คำโ้อาลัย

คุณน้ำเทพ เป็นผู้สนใจในพระพุทธศาสนา เป็นผู้ฝึกฝนในธรรมคนหนึ่ง เป็นฆราวาส หรือเป็นอุบาสกที่น่าเลื่อมใสผู้หนึ่ง เมื่อมาเล่นการเมือง จึงเป็นนักการเมืองที่น่าเลื่อมใส หากคนเสมอเหมือนได้ยากนัก ทราบว่าเป็นที่เลื่อมใสของคนเป็นส่วนใหญ่ เพราะคุณน้ำเป็นคนมีธรรมะจึงสามารถดึงดูดความรักจากมวลชนได้เป็นอย่างดี และก็ยังเป็นธรรมตาของโลก มีรักก็ย่อมมีชังเป็นของคู่กัน แต่คุณน้ำก็ได้เคยมีปฏิกริยากับใครๆ เลย นับว่าเป็นคุณธรรมที่สูงมาก สมเป็นนักธรรมะและนักการเมืองที่แท้จริง สมกับชื่อซึ่งตามบาลีก็แปลว่า “ผู้ประเสริฐ” ยากที่จะหาผู้ใดเสมอเหมือนในชีวิตของคุณน้ำไม่เคยเบียดเบียนใครให้ได้รับความเดือดร้อน มีแต่เมตตา กรุณา สงัสมแต่บุญกุศลเป็นนิจ ซึ่งข้อกล่าวอ้างว่าเป็นคอมมิวนิสต์ ย่อมสุดวิสัยที่จะเป็นได้ แต่อนิจจา คนที่ก็ยอมอยู่ในโลกไม่ได้นาน คงจะเป็นเพราะบนสวรรค์เขาต้องการคนดีไปใช้กรรมง คุณน้ำเทพจึงต้องจากไปอย่างไม่มีวันกลับ ทั้งหมดนี้ก็เป็นเพียงสมมติที่ใช้อยู่ในโลก แต่ทางธรรมแล้ว หากมีผู้ใดเกิดและตายไม่คงมีแต่ “ทุกข์เท่านั้นที่เกิดขึ้น ทุกข์เท่านั้นตั้งอยู่ ทุกข์เท่านั้นดับไป นอกจากทุกข์แล้ว ไม่มีอะไรเกิด ไม่มีอะไรดับ”

ในที่สุดนี้ หลานขอให้อุณยานอนบรสุทธี จงกระทำซึ่งความสันทุกข์เสียในภพนั้นๆ เกิดอย่าได้ยินถึงลงมาบังเกิดในโลกที่โสโครกอีกเลย.

จาก หลานวัด

คำวิอาลัย

เช้าวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๑๗ คุณพ่อกลับจากโรงพยาบาลสงครณถึงบ้านและบอกข่าวว่า คุณปู่เสียแล้ว อ้องเสียใจและรู้สึกสงสารคุณปู่มากจนอ้องต้องร้องไห้เพราะไม่นึกว่าคุณปู่ไปโรงพยาบาลแล้วจะไม่ได้กลับบ้านอีก อ้องเพิ่งไปเยี่ยมคุณปู่เมื่อวานนี้เอง

อ้องเป็นหลานคนแรกของคุณปู่ แต่ก็ไม่ค่อยจะได้อยู่ใกล้ชิดคุณปู่มากนัก เพราะคุณพ่อทำงานต่างจังหวัด แต่ทุกครั้งที่คุณพ่อพาไปหาคุณปู่ อ้องก็รู้สึกว่าคุณปู่เป็นคนใจดีมากโดยเฉพาะกับหลาน ๆ ทุกคนของคุณปู่ คุณปู่มักจะถามถึงการเรียนของหลาน และชมว่าหลานๆ ของคุณปู่ทุกคนเรียนดี

คุณพ่อเคยบอกว่าคุณปู่เป็นคนเก่ง ทั้งเรื่องกีฬาและการทำงาน คุณปู่เป็นคนมีชื่อเสียง และชื่อเสียงสุจริตตลอดมา อ้องจึงคิดว่า หลานทุกคนของคุณปู่คงจะอยากเหมือนคุณปู่ด้วย

อ้องขอให้คุณปู่จงไปอยู่บนสวรรค์ชั้นฟ้านะครับ

หลานอ้อง
(อาทิตย์ โชตินุชิต)

คุณพ่อของลูก

“คราวนี้คุณพ่อคุณท้อแท้อย่างไรขอบกล อากาไรไม่ดีขึ้น” เป็นจดหมายจากน้องสาวคนโตที่เขียนถึงพี่ชายที่ภูเก็ตรองวันวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๑๗ หลังจากคุณพ่อเข้าโรงพยาบาลได้ ๘ วัน ข้อความตึงเครียดทำให้ลูกใจหายมาก จึงได้ตัดสินใจบินมาเยี่ยมในวันศุกร์ที่ ๕ เมษายน โดยตั้งใจมาเพียง ๒-๓ วันเท่านั้น แต่แล้วคุณพ่อก็จากลูก ๆ ไปในวันอาทิตย์ที่ ๗ เมษายน ต่อหน้าคุณแม่และลูก ๆ ตลอดจนสะก๊าททุกคน ยกเว้น สุเทพ คนเดียวซึ่งไปราชการที่ญี่ปุ่น

สาเหตุที่ลูกใจไม่ตีตั้งแต่วันได้รับจดหมายฉบับนั้น ก็เพราะรู้ยู่แก่ใจตลอดมาว่า คุณพ่อเป็นคนอกทนที่สุดคนหนึ่ง ไม่เหลือปากว่าแรงจริง ๆ แล้ว ไม่เคยที่ลูกเมียจะได้รู้ว่า คุณพ่อป่วย คุณพ่อก็กำลังใจเป็นเลิศ ไม่ว่าอยู่ในสภาพหรือสถานการณ์ใด ๆ

เพราะความอดทนและกำลังใจของคุณพ่อทำให้คุณพ่อรอดพ้นมาได้จากวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ตลอดมา โดยไม่มีมลทินใด ๆ เลย แต่การเข้าโรงพยาบาลคราวนี้ ลูกสาวคนโตซึ่งก็รู้จักคุณพ่อดีจดหมายมาเช่นนี้ แสดงว่าคุณพ่อป่วยหนัก แม้จะไม่ได้แสดงออกก็ตาม

ถึงแม้ลูก ๆ บางคนอาจจะเตรียมตัวเตรียมใจไว้บ้างแล้ว แต่เมื่อถึงเวลาจริง ๆ เข้าก็อดที่จะใจหายไม่ได้ เป็นการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของลูกทุกคน ประเทศชาติสูญเสียนักการเมืองที่ปราศจากความเห็นแก่ตัวไปคนหนึ่ง อาจเป็นเพราะลูก ๆ หลายคนทั้งชายและหญิงได้รับการถ่ายทอดความทรหดอกทนเป็นมรดก ทุกคนจึงมีสติสัมปชัญญะบริบูรณ์ในเวลานั้น หลายคนมิได้ร้องไห้ให้คนอื่นเห็นเลย

จริงที่ว่าไม่มีใครจะอยู่กำฟ้า แต่คุณพ่อจากไปผิดเวลาที่สุด หลังจากคุณพ่อเสียไม่ว่าไร คุณแม่เคยพูดว่า “ให้แม่ไปเสียดีกว่า เพราะคุณพ่อเพียงจะได้มีโอกาสทำงานจริง ๆ”

ประเทศไทยเพิ่งจะได้ประชาธิปไตย เมืองไทยต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ความคิดอ่านของพ่อเมื่อยี่สิบปีก่อนกำลังจะปรากฏให้เห็นว่า ที่คุณพ่อต่อสู้มานั้นถูกตลอดมา แต่โชควาสนาไม่อำนวยให้คุณพ่อได้ทำงานต่อให้เสร็จ อาจเป็นเคราะห์กรรมของบ้านเมืองของคนไทยทั้งชาติด้วยก็ได้

คุณพ่อเป็นคนที่มีสุขภาพดีและแข็งแรงมาก มาเริ่มรู้จักการเจ็บป่วยในระยะปีสุดท้ายในลาถยาว หลังจากถูกคุมขัง ๘ ปีในลาถยาว แม้การถูกคุมขังจะไม่ทำลายจิตใจของคุณพ่อเลย แต่ก็ทำลายสุขภาพของคุณพ่อเป็นอย่างมาก คุณพ่อถึงแก่กรรมในเวลาอันไม่สมควรก็เพราะความบ้ำระยาของพวกเผด็จการทั้งหลาย ซึ่งเกือบทั้งหมดก็ได้รับเคราะห์กรรมสนองไปแล้ว บ้างก็ตายทั้งเป็นอยู่ในขณะนี้

อย่างไรก็ดีลูกก็ยังเห็นว่า ความยุติธรรมยังไม่มีอยู่ในโลกนี้นั่นเอง คุณพ่อสอนให้ลูก ๆ รู้จักการให้อภัย แต่การกระทำของพวกเผด็จการในยุคนั้น ทำให้คุณพ่ออายุสั้น เป็นการกระทำที่ลูก ๆ ทุกคนอย่าให้ไม่ได้เลย แต่ก็จะไม่ขอจองเวรต่อไป เพื่ออุทิศเป็นส่วนกุศลให้แก่คุณพ่อของลูก

ตามข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์หลายต่อหลายฉบับที่ว่า นายเทพ โชตินุชิต นักการเมืองผู้ยิ่งใหญ่มิได้เหลือมรดกไว้ให้ลูกเมียเลยนั้นเป็นเรื่องจริง แต่ในแง่ของทรัพย์สินเท่านั้น ความจริงแล้วมรดกที่คุณพ่อทิ้งไว้ให้ลูก ๆ นั้นมากมายมหาศาลประมาณค่ามิได้เลย ชื่อเสียงของคุณพ่อ เป็นมรดกอันล้ำค่าของลูก ๆ ความภูมิใจในตัวของพ่อ ในนามสกุล โชตินุชิต มีค่ายิ่งกว่ามรดกเงินล้านเป็นไหน ๆ

คุณพ่อเคยก็จะแบ่งที่ดินให้ลูก ๆ คนละแปลง พร้อมปลูกบ้านให้เมื่อใครจะแยกไปมีครอบครัว แม้ไม่มีลูกคนใดจะได้ดังที่คุณพ่อหวัง แต่ลูก ๆ ทุกคนก็พอใจที่ได้รับมรดกเกียรติคุณของคุณพ่อมากกว่าสิ่งอื่นใด ลูก ๆ ทุกคนมีความหยิ่งและภาคภูมิใจที่ได้ชื่อว่า “เป็นลูกนายเทพ”

แม้ความฝันของคุณพ่อยังไม่เป็นจริงขึ้นมา แต่คุณพ่อก็ได้วางฐานรากของสังคมนิยมไว้เป็นอย่างดี สักวันหนึ่งเมื่อลูก ๆ พร้อมแล้ว คงจะมีลูกสักคนหนึ่งคนใดช่วยสร้างเสริมต่อให้สำเร็จเป็นแน่ และขอทวงวิญญานอันบริสุทธิ์ของคุณพ่อจงได้รับทราบไว้ด้วยว่า ไม่มีลูกคนใดเลยที่ทำให้ชื่อเสียงโซกนิชิต ของนายเทพ ที่คุณพ่อได้สร้างไว้ให้มัวหมองไปแม้แต่น้อย

ถ้าไว้อาลัยของลูก ๆ ถ้าจะเขียนอีกเป็นเล่มก็คงได้ และก็ยังไม่หมด ไม่มีคำเขียนถึงกล่าวอันใดที่จะจารึกไว้ให้สาสมกับที่ลูกได้สูญเสียสิ่งที่รักและการพบซากุระชีวิตไป ลูก ๆ เพียงแต่จะให้คำปฏิญาณไว้ต่อทวงวิญญานของคุณพ่อว่า ลูก ๆ จะกระทำความให้สมกับเป็นลูกคุณพ่อสืบต่อไปจนชั่วชีวิตจะหาไม่

ขอทวงวิญญานอันบริสุทธิ์และเกริกเกียรติของคุณพ่อไปสู่สุคติ

เผ่าเทพ โซตินุชิต
ในนามของลูกทั้ง ๑๐ คน

๑๕ สิงหาคม ๒๕๑๗

อบุสรณ์

จาก

ทนายสี่อภิมณฑ์

ลูก กรม-โรดิต

ขอแสดงความเสียใจ
ถึงครอบครัวและญาติพี่น้อง

นาย โชติบงชิต

ผู้ได้เสียชีวิตในหน้าที่แห่งประจักษ์
ด้วย ความกล้าหาญ ความเสียสละ และความจงรักภักดี

เมื่อมีหน้าที่ประจักษ์

ของชาติอยู่ในความทุกข์ยาก

ด้วยจิตวิญญาณอันดีของชาติไทย

ในที่สุดก็ถึงแก่กรรม

๑๐ เมษายน ๒๕๑๓

ของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน

ประชาธิปัตย์ไทย

ข่าวหน้า ๑ ประชาธิปไตย ฉบับวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๑๗

เทพ โชตินุชิต อาการหนัก

ร.พ. จุฬาฯ-๖ เม.ย./ นายเทพ โชตินุชิต อดีต ส.ส. จากจังหวัดศรีสะเกษ เข้าโรงพยาบาลรักษาโรคตับแข็งมาได้ ๑๒ วัน อาการทรุดหนักลงมากถึงขั้นต้องให้เลือดและออกซิเจนช่วย

“ประชาธิปัตย์” ได้รับการเปิดเผยจากบุตรสาวของอดีต ส.ส. จังหวัดศรีสะเกษ เกี่ยวแก่อาการของ นายเทพ โชตินุชิต ว่า เข้ารักษาตัวที่โรงพยาบาลจุฬาฯ ครึ่งนี้ด้วยโรคตับแข็งและนายแพทย์ได้รับตัวไว้รักษาที่ตึกประสิทธิ์-ฑู พร้อมพันธ์ มารวม ๑๒ วันแล้ว

บุตรสาวของนายเทพซึ่งแจ้งเกี่ยวกับอาการว่าทรุดหนักลงเรื่อย ๆ ตามลำดับจนในขณะนี้ต้องให้เลือดและออกซิเจนช่วยแล้ว

นอกจากนั้น อาการทั่วไปของนายเทพ โชตินุชิตยังอ่อนเพลียลงมากอย่างเห็นได้ชัด และการพูดคุยกับแขกที่มาเยี่ยมเป็นไปอย่างยากลำบาก

บุตรสาวของอดีต ส.ส. เทพ ซึ่งแจ้งอีกว่านายเทพ โชตินุชิต เคยเป็นโรคนี้จนต้องเข้ารับการรักษายาบาลมาหนึ่ง เมื่อ ๘ ปีที่แล้ว

ปัจจุบัน นายเทพ โชตินุชิต เป็นหัวหน้ากลุ่มในการต่อต้านพรรคการเมืองชื่อ “แนวร่วมสังคมนิยม” เพื่อเตรียมสมัครเข้ารับการเลือกตั้งในสมัยที่จะถึงนี้ และยังเป็นคนที่ใฝ่ฝันอยากให้ประเทศไทยปกครองด้วยระบบสังคมนิยม ●

ขอประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน

ประชาธิปัตย์ไทย

หน้า ๑ ประชาธิปไตย ฉบับวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๑๗

อดีต ส.ส. นักสังคมนิยม สิ้นชีพ ลูกชายประกาศ ดำเนินรอยตาม

วัฏมกุฏ ๖-๗ เม.ย./ นายเทพ โชติ-
นุชิต อดีต ส.ส. หลายสมัยและหัวหน้าพรรค
แนวร่วมเศรษฐกิจถึงแก่กรรมแล้วเมื่อวานนี้
ด้วยโรคตับแข็ง

นายเทพสิ้นใจเมื่อเวลาประมาณ ๐๒.๐๐
น. วานนี้ ที่ตึกประสิทธิ์-ดี พร็อพเพอร์ตี้โรง-
พยาบาลจุฬาฯ หลังจากเข้ารับการตรวจรักษา
โรคตับแข็งตั้งแต่วันที่ ๔ ม.ค. นี้ และอาการ
ทรุดหนักตามลำดับ

นายเทพเกิดเมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม
๒๔๕๐ ที่นครปฐมจบเนติบัณฑิตจากมหา-
วิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองเมื่อ ๒๔๗๕
จากนั้นก็ไปประกอบอาชีพเป็นทนายความที่
จังหวัดสุพรรณบุรี ย้ายเข้ากรุงเทพฯ มาเป็น
ทนายอยู่ประมาณ ๒ ปี ก็ไปรับราชการเป็น
เจ้าศาลจังหวัดศรีสะเกษจนถึงปี ๒๔๘๐ ก็
สมัครเป็นผู้แทนราษฎรได้รับเลือกตั้งเป็น
ส.ส. และเป็นเลขานุการรัฐมนตรีกระทรวง
ยุติธรรมอยู่ประมาณ ๔ เดือนก็ถูกยุบสภา

หลังจากนั้นก็กลับไปรับราชการเป็นผู้พิพากษาที่จังหวัดนครพนม และที่จังหวัดนครราชสีมาแห่งละ ๕ ปี และเริ่มสมัครเป็นผู้แทน ฯ อีกครั้งหนึ่งในปี ๒๔๙๐ ที่จังหวัดศรีสะเกษในสังกัดพรรคประชาธิปัตย์และทำหน้าที่เลขาธิการพรรค หลังจากที่ได้เป็นผู้แทน ฯ ไม่นานก็มี ความเห็นค้านนโยบายไม่ตรงกับนายควง อภัยวงศ์ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์สมัยนั้น จึงลาออกจากพรรค ฯ

ต่อมาในปี ๒๔๙๒ ได้เป็นกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ๒๔๙๒ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้เป็นแบบอย่างในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่กำลังอยู่ในสถานะกึ่ง ฯ

ในปี ๒๔๙๘ นายเทพกับพวกรวม ๑๒ คน ได้เดินทางไปสาธารณรัฐประชาชนจีน และกลับมาก็เริ่มตั้งพรรคแนวร่วมเศรษฐกิจ แต่ถูกสันติบาลจับตัวไปขังไว้เป็นเวลา ๙๐ วัน และต่อมาก็ถูกจับอีกครั้งหนึ่งในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในข้อหาเป็นคอมมิวนิสต์ ถูกขังขังคุกเป็นเวลา ๘ ปี โดยไม่ได้ถูกส่งฟ้องศาล หรือมีการพิจารณาคดีแต่อย่างใด

หลังจากถูกปล่อยออกมาก็สมัครเป็นผู้แทนราษฎรอีกครั้งหนึ่งในปี ๒๕๑๒ แต่ไม่ได้รับการรับเลือก

นายเทพ มีลูกรวมทั้งสิ้น ๑๐ คน อยู่ครบ เรียนจบปริญญาตรี ๘ คน เขาได้ใช้เวลาทั้งชีวิตทำงานเพื่อชาติและประชาชนอย่างแท้จริง โดยไม่ได้มุ่งหาเงินทองสะสมไว้เลย เมื่อถึงแก่กรรมจึงไม่มีทรัพย์สินสมบัติสะสมไว้เลย ในระยะหลังนี้เขาได้รวบรวมพรรคต่าง ๆ ทั้งเป็นพรรคแนวร่วมสังคมนิยมขึ้นและจะเข้าสมัครรับเลือกตั้งในสมัยหน้านั้น แต่ก็ถึงแก่กรรมเสียก่อน

นายเผ่าเทพ โชตินุชิต บุตรชายนายเทพกล่าวกับ “ประชาธิปไตย” ว่าเขาจะดำเนินตามแนวของบิดาในอนาคตและขณะนี้ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดภูเก็ทอยู่แล้ว โดยทำหน้าที่เป็นรองประธานสภาจังหวัด

สำหรับนโยบายก็จะถือแนวสังคมนิยมเช่นกัน แต่อาจารย์แรงกว่า นายเผ่าเทพเผยว่าในสมัยเลือกตั้งที่จะถึงนี้เขาอาจยังไม่สมัคร ส.ส. แต่จะสมัครสมาชิกสภาจังหวัด และสภาเทศบาลอีกครั้งก่อน เพื่อหยั่งเสียงดูความนิยมจากประชาชน และจะสมัครผู้แทนในสมัยต่อไป ●

เทพ โชตินุชิต ผู้นำ 'สังคมนิยม' ถึงแก่กรรม

อดีตผู้นำการเมืองหัวหน้าพรรคฝ่ายค้านและอดีตรัฐมนตรี ถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคตับ อายุ ๖๗ ปี ขณะที่กำลังเริ่มรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งและรวมพรรคสังคมนิยมเข้าแนวเดียวกัน เพื่อผนึกกำลังเลือกตั้งภายหลังออกรัฐธรรมนูญแล้ว

เราได้รับข่าวด้วยความสลดใจว่า นายเทพ โชตินุชิต อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ และหัวหน้าพรรค "แนวร่วมเศรษฐกิจ" กับอดีตสมาชิกผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษหลายสมัย ได้ถึงแก่อนิจกรรมอย่างสงบด้วยโรคตับที่โรงพยาบาลศิริ-

ราช เมื่อเวลา ๒.๓๐ น. ของวันที่ ๗ นี้ รวมอายุได้ ๖๗ ปี เข้าโรงพยาบาลครั้งสุดท้ายเมื่อ ๒๖ มี.ค.

นายเทพ โชตินุชิต นับว่าเป็นผู้นำการเมืองที่มีชื่อผู้หนึ่ง เขาเคยต่อสู้ทางการเมือง จนกระทั่งถูกจับหลายครั้งเป็นเวลาหลายปี แต่แล้วกาลส่งไม่พียงระยะหลังนี้ นายเทพ โชตินุชิต ใช้ชีวิตอย่างสงบ แต่ก็สนใจต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองอยู่ เมื่อมีการเคลื่อนไหวภายหลังที่จะประกาศใช้รัฐธรรมนูญแล้ว มีข่าวว่า นายเทพ โชตินุชิต ได้เตรียมการรวมพรรคการเมืองที่มีนโยบาย

สังคมนิยมเข้าด้วยกัน เพื่อเตรียมฝึกกำลัง
หาเสียงรับเลือกตั้งในสมัยหน้า โดยเฉพาะ
ตัวเองก็จะเข้ารับเลือกตั้งในจังหวัดศรีสะเกษ
ซึ่งตนเคยดำรงตำแหน่ง ส.ส. มาแล้วหลาย
สมัย

นายเทพ โชตินุชิต เกิดเมื่อวันที่ ๒๗
มกราคม ๒๔๕๐ รับการศึกษาระดับชั้นที่โรง
เรียนประจำจังหวัดนครปฐม แล้วเข้าเรียน
โรงเรียนกฎหมายจนสอบเนติบัณฑิตได้ เข้า
รับราชการเป็นผู้พิพากษาฝึกหัด และเลื่อน
ตำแหน่งขึ้นมาเป็นผู้พิพากษา ต่อมาได้ลา
ออกเพื่อเข้าเล่นการเมือง ได้สมัครรับเลือก
ทั้ง ได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส. จังหวัดศรีสะเกษ
เมื่อปี ๒๔๘๐ ขณะนั้นอายุได้ ๓๐ ปี และ
ได้รับการแต่งตั้งเป็นเลขานุการรัฐมนตรียุติ-
ธรรมในรัฐบาล พ.อ. พระยาพหลพลพยุห
เสนา เมื่อยุบสภารัฐบาลลาออก นายเทพ
กลับเข้ารับราชการอีก เป็นผู้พิพากษาที่นคร
พนมและนครราชสีมา

นายเทพเข้าเล่นการเมืองอีกครั้งเมื่อปี
๒๔๙๐ โดยสมัครเข้ารับเลือกตั้งในนามของ
พรรคประชาธิปัตย์และได้รับเลือกตั้งเป็น
เลขาธิการพรรคนั้น ต่อมารัฐบาลนายควง
อภัยวงศ์ ถูกประหารเจียมและจำให้ลาออก

นายเทพจึงลาออกจากพรรคประชาธิปัตย์
เพราะเห็นว่านายควงทำผิดพลาดไม่ได้แจ้งต่อ
พรรค วิธีการการเมืองของนายเทพวนเวียน
อยู่เช่นนี้ จนกระทั่งต่อมาเป็นรองหัวหน้า
พรรคชาติสังคมประชาธิปัตย์ ซึ่งมีพลโท
บัญญัติ เทพหัสดินทร เป็นหัวหน้าพรรค
และต่อมอลาออกจากพรรคสังคมประชาธิป-
ไทยมาตั้งพรรคในนามของพรรคราษฎร
สมัครเข้ารับเลือกตั้ง ส.ส. จอมพล ป. แต่งตั้ง
ให้เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์

เมื่อรัฐบาลจอมพล ป. ถูกรัฐประหาร
และถูกจำให้ลาออก ตอนนี้นายเทพเข้าสมัคร
รับเลือกตั้งจังหวัดศรีสะเกษอิสระ และได้รับ
เลือกตั้ง ต่อมาเมื่อมีกฎหมายพรรคการเมือง
นายเทพจึงชักชวนพรรคพวกก่อตั้งพรรคการเมือง
ขึ้นมาในนามของพรรคเศรษฐกิจ ซึ่งมี
นโยบายสังคมนิยม นายเทพในนามของหัว
หน้าพรรคเศรษฐกิจได้รวบรวมผู้ที่มีแนว
ความคิดทางสังคมนิยมก่อตั้งเป็นแนวร่วม
สังคมนิยมขึ้น นายเทพเป็นประธาน เดินทาง
ไปร่วมประชุมอาฟโรเอเซียที่โคโร ได้รับ
เชิญไปเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนเมื่อปี
๒๔๘๙ และเมื่อเดินทางกลับก็ถูก พล.ท.อ.
เผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจจับข้อหา

การกระทำเป็นคอมมิวนิสต์ถูกขัง ๕๐ วัน เมื่อ
รัฐบาลออกกฎหมายนิรโทษกรรมเมื่อปี ๒๕๐๐
จึงได้รับปลดปล่อยออกมาเข้าสมัครรับเลือก
ตั้งได้รับเลือกเป็น ส.ส. ศรีสะเกษ ต่อมาเมื่อ
จอมพลสฤษดิ์รัฐประหารจอมพล ป. มีการ
กวาดล้างนักการเมือง นักหนังสือพิมพ์ฝ่าย
ตรงข้ามที่มีแนวนโยบายสังคมนิยม นายเทพ
ถูกจับอีกครั้งหนึ่งโดยไม่มีการสอบสวน ถูก
ขังลืมไว้ที่ลาตยาวเป็นเวลาถึง ๗ ปี ๑๑ เดือน

ได้รับการปลดปล่อยเมื่อปี ๒๕๐๕ ครั่งสุดท้าย
ซึ่งเป็นความผิดหวังทางการเมืองของเขา นายเทพสมัครรับเลือกตั้งที่ศรีสะเกษ
แต่ไม่ได้รับเลือกตั้ง ระยะเวลาที่นายเทพอยู่
อย่างสงบที่บ้านถนนเศรษฐศิริ ซึ่งเป็นบ้าน
ที่ได้รับมรดกจากบิดามา เดิมมีเนื้อที่ ๕ ไร่
แต่ภายหลังเข้าเล่นการเมืองก็หมดๆไป เหลือ
เป็นที่บ้านอยู่ในปัจจุบันเพียง ๒๐๐ ตารางวา
เท่านั้น

แนวหน้าแห่งยุค

เดลินิวส์

DAILY NEWS

ฉบับที่ 8985 วันจันทร์ที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2517 ราคา 1.50 บาท

หน้า ๑ เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 8 เมษายน ๒๕๑๗

เทพ โชตินุชิต ผู้ยึดมั่นใน
'สังคมนิยม' ถึงแก่กรรม

เทพ โชตินุชิต หัวหน้าพรรคแนวร่วมเศรษฐกิจ ถึงแก่กรรมแล้วด้วยโรคตับแข็ง ทั้งที่เจ้าตัวไม่ชอบดื่มสุราของมีนเมา หลังคลุกคลีอยู่ในวงการเมืองมาเป็นเวลานาน ชีวิตช่วงหนึ่งต้องใช้ไปในคุกเพราะข้อหาทางการเมือง นับเป็นนักการเมืองของไทยคนหนึ่งหรือคนเดียว ที่มีความแน่วแน่ในแนวทางการคิด ต้องการให้เมืองไทยปกครองตามแนวสังคมนิยม ไม่เคยเปลี่ยนอุดมคติจวบจนกระทั่งสิ้นชีวิต

เทพ โชตินุชิต ถึงแก่กรรมเมื่อ ๐๒ น.เศษ วันที่ ๗ เม.ย. นี้ ที่ตึกประสิทธิ์-ทัพร่วมพันธ์ โรงพยาบาลจุฬาฯ ด้วยโรคตับแข็งทั้งที่เจ้าตัวไม่ชอบดื่มสุราและของมีนเมาใด ๆ โดยเข้าไปตรวจร่างกายครั้งแรกเมื่อวันที่ ๔ มี.ค. จากนั้นวันที่ ๒๖ เดือนเดียวกันได้เข้าโรงพยาบาลอีก อาการไม่ดีขึ้น

กระทั่งไม่รู้สีก้าว ก่อนสิ้นลมหายใจนานกว่า ๒๔ ชั่วโมง รวมอายุได้ ๖๗ ปี หลังจาก ลืมตาคุโลกเมื่อวันที่ ๒๗ ม.ค. ๒๔๕๐ เป็น ชาวจังหวัดนครปฐม บุตรขุนศุภมาตรา นาง แว่นแก้ว จบการศึกษาชั้นมัธยมที่โรงเรียน พระปฐมวิทยาลัย เข้าศึกษาต่อที่สำนักสอน กฎหมาย สอบได้เนติบัณฑิตเมื่ออายุได้ ๒๔ ปี แต่งงานกับนางปรุงจิต มีบุตรชายหญิง ด้วยกัน ๑๐ คน เป็นชาย ๖ คนหญิง ๔ คน ทุกคนโตเป็นหนุ่มเป็นสาวหมดแล้ว

เข้ารับราชการ เป็นผู้พิพากษาฝึกหัด ประจำกระทรวงยุติธรรม เป็นเจ้าศาลจังหวัด นครราชสีมา ศรีสะเกษ เป็นผู้พิพากษาประจำ ศาลจังหวัดศรีสะเกษ นครราชสีมา ลา ออกจากราชการครั้งสุดท้ายเมื่ออายุได้ ๔๐ ปี เศษเพื่อประกอบอาชีพส่วนตัวและเล่นการเมือง ระหว่างที่ยังรับราชการเคยเป็น ส.ส. จังหวัดศรีสะเกษ เมื่ออายุได้ ๓๐ ปี และเป็น ส.ส. จังหวัดศรีสะเกษติดต่อกันมาทุกยุคทุก สมัย กระทั่งมาพ่ายแพ้การเลือกตั้งครั้งแรก ในสมัย ส.ส. ปลาตูกุ้ง

ท่านการเมือง เทพ โชตินุชิต เคยเป็น เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ กรรมการพรรค ราษฎร เป็นรัฐมนตรีช่วยกระทรวงพาณิชย์ สมัยรัฐบาล จอมพล. ป. พิบูลสงคราม เป็น

หัวหน้าพรรคแนวร่วมเสรีชนกร เคยติดคุก ในข้อหาทำการกระทำความผิดเป็นคอมมิวนิสต์ หลัง เดินทางกลับจากประเทศจีน พร้อมนักการเมือง นักหนังสือพิมพ์ นักประพันธ์ และ อื่น ๆ อีกหลายคน และอีกครั้งหนึ่งหลังการ ปฏิวัติของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ รวมแล้ว ใช้เวลาช่วงหนึ่งของชีวิตอยู่ในคุกนานหลายปี

เทพ โชตินุชิต นับเป็นนักการเมือง คนหนึ่งหรือคนเดียวที่ดำเนินการต่อสู้อย่าง เปิดเผย มีแนวความคิดทางการเมืองแน่วแน่ ไม่เคยเปลี่ยนอุดมคติ ต้องการให้เมืองไทย ดำเนินการปกครองตามแนวสังคมนิยม ครั้ง หลังสุดเมื่อไม่นานมานี้ พรรคการเมืองพรรค ต่าง ๆ ที่มีนโยบายคล้ายคลึงกันมีพรรคแรงงานสังคมนิยม สังคมประชาธิปไตย พรรค ประชาธิปไตย และแนวร่วมเสรีชนกรได้ลง มติรวมเป็นพรรคเดียวกันชื่อพรรคแนวร่วม สังคมนิยม ที่ประชุมมีความเห็นสอดคล้อง ต้องกันว่า จะมอบหมายให้ เทพ โชตินุชิต เป็นหัวหน้าพรรค แต่ยังไม่ทันได้จดทะเบียน เพราะรัฐธรรมนูญและกฎหมายพรรคการเมือง ยังไม่ถึงเวลาคลอด เทพ โชตินุชิต ก็ด่วน จากไปเสียก่อน

ศพ เทพ โชตินุชิต ตั้งบำเพ็ญกุศลที่ วัดมกุฏกษัตริยาราม ถึงวันที่ ๑๓ เม.ย. เวลา ๒๑ น. บรรจุศพ ●

สยามรัฐ

วันอังคารที่ ๙ เมษายน ๒๕๑๗

ข่าวหน้า ๑ สยามรัฐ วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๑๗

เทพ โชตินุชิต ถึงอนิจกรรม

ได้ทราบข่าวด้วยความสลดใจว่า นายเทพ โชตินุชิต อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ และอดีตหัวหน้าพรรคแนวร่วมเศรษฐกิจได้ถึงแก่อนิจกรรมเสียแล้วด้วยโรคตับที่โรงพยาบาลศิริราช เมื่อเวลาตีสองของวันที่ ๗ เดือนนี้รวมอายุได้ ๖๗ ปี

นายเทพ โชตินุชิต ได้ป่วยด้วยโรคตับเรื้อรังมาปีเศษแล้ว เขาได้เข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาลครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคมนี้

นายเทพ โชตินุชิต เคยเป็นผู้พิพากษา และได้ลาออกมาเล่นการเมือง สมัครเป็น

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ และได้รับเลือกตั้งเมื่อปี ๒๕๑๐ ในเวลาต่อมาเขาก็ได้รับเลือกตั้งจากจังหวัดนั้นหลายสมัย ในระหว่างเวลาเหล่านั้นเขาได้เข้าร่วมพรรคการเมืองหลายพรรค เช่นพรรคประชาธิปไตย พรรคชาติสังคมประชาธิปไตย พรรคราษฎร เขาได้เคยรับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ในสมัยรัฐบาลจอมพลแปลกพิบูลสงคราม

ในเวลาต่อมา นายเทพ โชตินุชิต ได้ก่อตั้งพรรคแนวร่วมสังคมนิยมและเป็นหัว-

หน้าของพรรคนั้น เขาเคยได้รับเชิญไปเยือน
จีนแดงในปี ๒๔๙๘ แต่เมื่อเดินทางกลับก็ถูก
พลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรม
ตำรวจสมัยนั้นจับกุมในข้อหาทำการกระทำความ
เป็นคอมมิวนิสต์ และได้รับการปลดปล่อย
เมื่อรัฐบาลออกกฎหมายนิรโทษกรรมเมื่อปี
๒๕๐๐

ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็น
นายกรัฐมนตรี ซึ่งมีการกวาดล้างผู้ถูกสงสัย
ว่า เอียงซ้าย นายเทพ โชตินุชิต ได้ถูก
จับกุม โดยไม่มีการสอบสวน ถูกกักขังไว้ที่
สถานกักกันลาดยาวเป็นเวลาเป็นเวลาถึงเกือบ

๘ ปี แต่ได้รับการปลดปล่อยเมื่อปี พ.ศ.
๒๕๐๘ เมื่อมีการเลือกตั้งอีกครั้งหนึ่งในปี
๒๕๑๑ เขาได้สมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดศรี-
สะเกษ แต่ไม่ได้รับเลือกตั้ง

ก่อนถึงอนิจกรรมในระยะ ๒-๓ เดือน
ที่ผ่านมา นายเทพ โชตินุชิต กำลังเตรียม
การรวบรวมกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ที่มีแนว
นโยบายสังคมนิยมประมาณ ๑๑ กลุ่ม รวม
เข้าเป็นพรรคเดียวกันเพื่อผนึกกำลังส่งคนเข้า
สมัครรับเลือกตั้ง ภายหลังรัฐธรรมนูญประ-
ภาศใช้แล้ว แต่การรวบรวมกลุ่มการเมือง
ต่างๆ เหล่านี้ยังไม่สำเร็จเป็นรูปเป็นร่าง เขา
ก็ถึงแก่อนิจกรรมเสียก่อน

บ้านเมือง

ฉบับที่ ๓๖๔๓๒ ฉบับที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ 1.50 บาท

ข่าวหน้า ๑ บ้านเมือง ฉบับวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๑๖

สัณลมที่โรงพยาบาลไม้ทัน ได้สั่งเสียลูกเมีย หลังจากจดทะเบียนตั้งพรครอรัฐรรมนญ

อดีตนักการเมืองชื่อดัง ถึงแก่
กรรมเสียแล้ว “เทพ โชตินุชิต”

ส.ส. หลายสมัยชีวิตการต่อสู้ของเขาใน
อดีตหัวหน้าพรรคแนวร่วมเศรษฐกิจและอดีต
การเลือกตั้งครั้งสุดท้ายที่ ศรีสะเกษ ต้องพ่าย
แพ้ ส.ส. ปลาทุเค็ม เขาตายขณะเตรียมตัว
รวมพรรคเป็นพรรคแนวร่วมสังคมนิยมเพื่อ
ต้อนรับรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

นายเทพ โชตินุชิต ได้ป่วยเป็นโรค
ตับแข็ง เข้าทำการรักษาตัวที่โรงพยาบาลจุฬา-
ลงกรณ์เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ศกนี้ และได้
ถึงแก่กรรมเมื่อเวลา ๐๒.๐๐ น. วันที่ ๗
เมษายน ศกนี้ มีอายุ ๖๗ ปี

ชีวิตนายเทพ โชตินุชิต ในอดีตที่อยู่
ในวิถีทางการเมืองตลอดมา ภายหลังจากเขา

จบเนติบัณฑิตเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ ก็เข้ารับราชการอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง คือเป็นผู้พิพากษา ที่จังหวัดนครพนมและศรีสะเกษ ต่อมาเขามีความคิดเห็นว่า ระบบราชการไม่ได้ช่วยให้ชีวิตเขาถึงจุดหมายในการช่วยประเทศชาติเท่าที่ควร

ในที่สุดเขาจึงตัดสินใจลาออกจากราชการหันมาสมัคร ส.ส. เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐ และก็ได้สนใจ และในปีนั้นเองเขาก็ได้รับแต่งตั้งเป็นเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมด้วย แต่เป็นอยู่ได้เพียงปีเดียว ความผันแปรทางการเมือง สถาปนาเผด็จการ เขาก็หันมาใช้ความรู้ที่ร่ำเรียนมาในทางเป็นทนายความ

พอมีการเลือกตั้งใหม่ เขาก็กระโดดเข้าเล่นการเมืองอีก เข้าสมัครรับเลือกตั้งในจังหวัดเดิม คือจังหวัดศรีสะเกษ นายเทพ โชตินุชิต เป็น ส.ส. ที่ได้ชื่อว่ามีหัวรุนแรงในทางลัทธิสังคมนิยมได้ก่อตั้งพรรคขึ้น ชื่อ “พรรคแนวร่วมเศรษฐกิจ” นโยบายของพรรคนี้ถือเป็นมิตรกับทุกประเทศด้วยเหตุนี้เอง ต่อมาประมาณปลาย พ.ศ. ๒๔๘๔ เขาจึงได้รับเชิญจาก รัฐบาลจีนแดงให้ไปเยือนจีนแดง พร้อมกับ ส.ส. อีกหลายคนแต่เมื่อ

กลับมากลุ่มจับเป็นผู้ต้องขังนักโทษการเมืองอยู่นานถึง ๔ เดือน สมัยที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นผู้ทำการปฏิวัติเพราะเลือกตั้งสกปรกปี พ.ศ. ๒๕๐๐ สถาปนาอีก แต่แล้วเขาก็ได้รับนิรโทษกรรม

จากนั้นนักการเมืองพรรคต่าง ๆ ต้องสลายตัวไปเป็นเวลาถึง ๑๐ ปีเต็ม เพราะรัฐธรรมนูญร่างไม่เสร็จและมาร่างเสร็จประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑ บรรดาอดีต ส.ส. เริ่มไหวตัวคึกคักอีกครั้งหนึ่ง นายเทพ โชตินุชิต หัวหน้าพรรคเข้าสมัครแข่งขันในจังหวัดเดิมคือศรีสะเกษ แต่คราวนี้เขาไม่อาจเอาชนะนักการเมืองหน้าใหม่ได้ เขาแพ้ นายสุจินต์ เขาวินิจฉัย

หรือที่เรียกกันว่า ส.ส. ปลาทุเค็ม. แต่เขาก็ยังคงเป็นหัวหน้าพรรคเรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบันกำลังอยู่ในระหว่างเตรียมการรวมกับพรรคอื่นที่มีแนวคล้ายกัน เพื่อจะมีเสียงและสิทธิในสภาตามแนวทางรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ใกล้จะคลอดในอีก ๓-๔ เดือนข้างหน้า ในที่สุดเขาก็ไม่มีโอกาสได้เห็น เนื่องจากโรคมัยคุกคามชีวิตของ นายเทพ โชตินุชิต เกิดเมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๐ ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๗

นายเผ่าเทพ โชตินุชิต บุตรชายได้เปิดเผยกับบ้านเมืองว่า พวกเราลูก ๆ คิดไม่ถึงว่าคุณพ่อจะไปเร็วถึงขนาดนี้ มันรวดเร็ว เสียจนทำอะไรไม่ถูก หลังจากไปเยี่ยมกลับมาคุณพ่อยังพูดจาคุยที่อยู่เลย และยังบอกเลยว่าออกจากโรงพยาบาลแล้ว ก็จะเริ่มดำเนินการเกี่ยวกับพรรคแนวร่วมสังคมนิยมเพื่อเตรียมการเลือกตั้งในสมัยหน้า

ระหว่างที่เข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาลจุฬาฯ มาตั้งแต่วันที่ ๒๖ มีค. นายแพทย์ได้สั่งให้นอนพักผ่อนให้มาก เนื่องจากโรคตับมีอาการรุนแรง ซึ่งนายเทพ โชตินุชิตเคยพูดเปรย ๆ กับผู้สนิทชิดชอบที่มาเยี่ยมถึงเรื่องเกี่ยวกับการรวมทั้งสองพรรคมาเป็นพรรคแนวร่วมสังคมนิยมว่า ถ้าเป็นอะไรไป

ก่อนอาจจะทำให้สมาชิกเกิดแบ่งแยกแบบของประชาธิปไตย

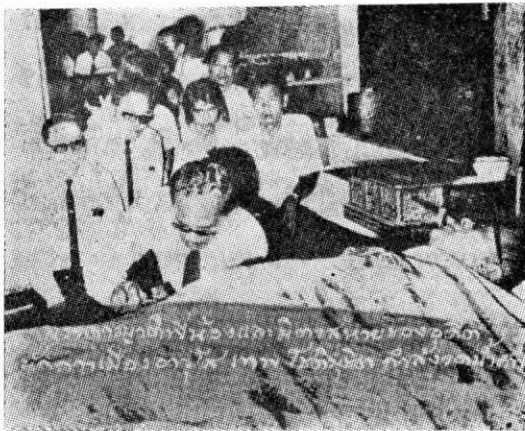
เกี่ยวกับนโยบายในพรรคนายเผ่าเทพกล่าวต่อไปว่า คุณพ่อไม่เคยพูดอะไรเลยแม้กระทั่งลูก ๆ ทุกคน เพราะท่านมั่นใจว่าจะต้องหาย จึงไม่ได้สั่งเสียอะไรเกี่ยวกับการงานที่จะทำ เนื่องจากเห็นว่าคงไม่เป็นอะไรมาก และอีกประการหนึ่งก็คือจิตใจเด็ดเดี่ยวไม่ยอมย่อท้อต่อสิ่งใดทั้งสิ้น

ทางค้ำพรรคแนวร่วมสังคมนิยมบรรดาสมาชิกก็ยังไม่มีแผนการณ์อะไรในระยะนี้ หลังจากที อดีต สส. ผู้นี้ได้อำลาเวทีการเมืองไทยอย่างไม่มีวันกลับแล้ว แต่ก็จะมีการเปิดประชุมเพื่อพิจารณาเลือกบุคคลที่เหมาะสมแทน

ไทยเดลินิวส์

บทกวีนิพนธ์ ส.พ.บ.

ข่าวหน้า ๑ ไทยเดลินิวส์ ๘ เมษายน ๒๕๑๑

อดีตนักการเมืองอาวุโสตาย สมบัติที่เหลือไว้คือหนี้สิน

ข่าวโดย สันติ อันตรการ

อดีตหัวหน้าพรรคการเมือง แนวร่วม
สังคมนิยม ถึงแก่กรรมเสียตัวอย่างสงบด้วย
โรคตับแข็ง ไม่เหลือมรดกอะไรไว้ให้ครอบครัว
นอกจากหนี้สินจำนวนหนึ่ง ก่อนตายสั่ง
เสียให้ลูกชายคนโต เป็นผู้ดำเนินนโยบายต่อ

ทั้งนี้ภายหลังจากที่มีข่าวว่า นายเทพ
โชตินุชิต อดีตหัวหน้าพรรคการเมืองแนว
ร่วมสังคมนิยม ซึ่งเป็นพรรคนิยมซ้ายจัด
เป็นนักการเมืองอาวุโสคนเดียว ตั้งแต่ตั้ง
พรรคมาไม่เคยยอมเปลี่ยนแปลงนโยบาย ๖ ด้วย

โรคเกาต์กำเริบ ตั้งแต่ได้เข้ารับรักษาตัวที่โรงพยาบาลจุฬา วันที่ ๒๖ มีนาคม ๑๗ เป็นต้นมา นับแต่เข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาล อาการของโรคไม่ได้ทุเลาลง มีแต่ทรงและทรุดลงตามลำดับ ในที่สุดเมื่อเวลา ๐๒.๐๐ น. ของวันที่ ๗ เมษายน นายเทพ โชตินุชิต ก็ถึงแก่กรรมลงอย่างสงบด้วยโรคตับแข็ง ที่ติดพร้อมพันธ์โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ รวมอายุได้ ๖๗ ปี ๒ เดือน ขณะนี้ศพตั้งบำเพ็ญกุศลอยู่ที่วัดมกุฏกษัตริย์ จนถึงวันที่ ๑๓ เมษายน นี่เป็นวันสุดท้าย

นายเทพ โชตินุชิต อดีตหัวหน้าพรรคการเมืองชื่อตัง ซึ่งล่องลับไปแล้ว เกิดเมื่อวันที่ ๒๗ มก. ๒๔๕๐ ที่จังหวัดนครปฐม สำเร็จการศึกษาขั้นต้น ที่โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จากนั้นมาเรียนกฎหมายต่อ ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จนได้เนติบัณฑิต เมื่อปี ๒๔๗๕ ประกอบอาชีพเป็นครั้งแรกเป็นทนายความอยู่ที่จังหวัดสุพรรณบุรี จากนั้นย้ายไปอยู่ที่จังหวัดศรีสะเกษ และเข้ารับราชการเป็นเจ้าศาล ต่อมาสมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดศรีสะเกษครั้งแรก ได้เป็น ส.ส. อยู่ ๕ เดือน ระหว่างนี้เป็นเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมอยู่ด้วย พอสภาฯ

ถูกยุบก็กลับเข้ารับราชการเป็นผู้พิพากษาอยู่ที่จังหวัดนครพนมอีก ๕ ปี แล้วย้ายมาอยู่โคราชอีก ๕ ปี

ปี ๒๔๙๑ ลาออกจากตำแหน่งผู้พิพากษา มาสมัครเป็นผู้แทนราษฎรที่จังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏได้รับเลือกตั้งอีกครั้งหนึ่ง จนกระทั่งเกิดการปฏิวัติจึงได้ยุบสภา ฯ ลง ปี ๒๔๙๒ ได้เป็นกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ปี ๒๔๙๔ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ๒๔๙๘ นำคณะเจ้าหน้าที่จากไทย เดินทางไปเยือนจีนแดงรวม ๑๒ คน พอกลับมาถูกจับขังอยู่ ๕๐ วัน ต่อมาได้รับนิรโทษกรรม จึงออกมาพบอิสระภาพ หลังจากออกคุกมาไม่นาน จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ทำการปฏิวัติยึดอำนาจ นายเทพ โชตินุชิต ถูกจับเข้าคุกอีกครั้งหนึ่งในข้อหาหมิ่นการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ถูกขังอยู่ในคุกถึง ๘ ปีเต็ม จึงได้ออกมาพบกับอิสระภาพอีกครั้งหนึ่ง

หลังจากพ้นโทษก็สมัคร ส.ส. ที่จังหวัดศรีสะเกษอีกครั้ง ผลปรากฏว่าได้อีกตามเคย รวมความแล้วเขาสมัคร ส.ส. ที่จังหวัดศรีสะเกษได้เป็นทุกครั้ง มูลเหตุของการทั้ง

พรรคแนวร่วมสังคมนิยมคือเมื่อปี ๒๔๙๐ ได้เป็นเลขาธิการพรรคประชาธิปไตย ต่อมา มีเรื่องกับนายควง อภัยวงศ์ เพราะนโยบายบางอย่างขัดกัน จึงลาออกมาตั้งพรรคของตนเอง ใช้ชื่อว่า “พรรคเศรษฐกิจ” เป็นพรรคสังคมนิยมพรรคเดียว ที่ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงนโยบายต่อมาปี ๒๔๙๒ เปลี่ยนชื่อเป็น “แนวร่วมเศรษฐกิจ” และเมื่อวันที่ ๒๓ มี.ค. ๑๙ ที่ผ่านมานายเทพ โชตินุชิต ได้รวบรวมสมัครพรรคพวก ที่มีนโยบายสังคมนิยมทั้งหมด จัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ ใช้ชื่อว่า “พรรคแนวร่วมสังคมนิยม” นับว่า นายเทพ โชตินุชิต เป็นนักการเมืองอาวโสคนเดียว ที่ประกาศนโยบายสนับสนุนจีนแดงมาแต่ต้น จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตก็ไม่ยอมเปลี่ยนนโยบาย

นายเทพ โชตินุชิต มีภรรยา ชื่อนาง ประจักษ์ โชตินุชิต อายุ ๕๕ ปี มีบุตรด้วยกันรวม ๑๐ คน เป็นชาย ๖ คน หญิง ๔ คน ทุกคนสำเร็จการศึกษาและทำงานหมดแล้ว มีรับราชการเพียงคนเดียว คือนายเผ่าเทพ โชตินุชิต ลูกชายคนโต ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ก่อนที่นายเทพได้เสียชีวิต ลูกชายคนโต ให้ดำเนินนโยบายของพรรคต่อไปเหมือนเดิม นายเผ่าเทพเผยกับผู้สื่อข่าวของเราว่า “บิดาของเขาเป็น นักการเมืองคนเดียวที่ตายแล้วไม่เหลือมรดกอะไรไว้ให้แก่ครอบครัว นอกจากหนี้สินจำนวนหนึ่ง กับที่ดินจำนวน ๒๐๐ ตารางวา ที่ซอยรณรัย ๒ ถนนเศรษฐศิริเท่านั้นเอง”

น.ส.พ.

ไตรรงค์

หาดใหญ่

นักสังคมนิยมอาวุโส ถึงแก่กรรม

ขณะที่แนวความคิดทางสังคมนิยมกำลังได้รับการเรียกร้องจากวงการต่าง ๆ ทุกชั้นชนทุกอาชีพ ให้นำมาแก้ไขระบบทางเศรษฐกิจการเมืองของประเทศที่กำลังประสบวิกฤตอย่างหนักในขณะนี้ นายเทพ โชตินุชิต นักสังคมนิยมอาวุโสของเมืองไทย ผู้ต่อสู้เพื่อระบอบสังคมนิยมมาเป็นเวลา ๔๐ ปี ได้ถึงแก่กรรมเสียแล้ว เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ศกนี้ เวลา ๐๒.๐๐ น. ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์กรุงเทพ ด้วยโรคตับแข็ง หลังจากที่ได้รับการรักษามาตั้งแต่ ๒๖ มีนาคม ๑๗ แต่อาการไม่ดีขึ้นทรุดหนักลงเป็นลำดับ

นายเทพ โชตินุชิต มีอาชีพเป็นผู้พิพากษามาหลายจังหวัด เป็น ส.ส. มาหลายสมัยเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นเลขาธิการประชาธิปไตย เป็นกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ซึ่งเป็นฉบับที่เป็นประชาธิปไตยมากที่สุดและสุดท้ายเป็นหัวหน้าพรรคแนวร่วมเศรษฐกิจก่อนถึงแก่กรรมกำลังก่อตั้งพรรคแนวร่วมสังคมนิยม ซึ่งเป็นพรรคใหญ่พรรคหนึ่งที่จะมีอำนาจต่อรองทางการเมืองมากกว่าพรรคอื่น ๆ และอาจจะได้รับมอบให้เป็นผู้จัดตั้งคณะรัฐบาล

ชุดต่อไปภายหลังการเลือกตั้ง ปี ๒๕๑๗ นี้
ก็ได้

เมื่อปี ๒๕๔๘ นายเทพ โชตินุชิต
กับพวกรวม ๑๒ คน เดินทางไปเยือนสาธารณรัฐ
ประชาชนจีนเป็นชุดแรกและกลับมาถูก
พล.ท.อ. เผ่า ศรียานนท์ อตร. จับขังถูก
๕๐ วัน ปี ๒๕๐๑ ถูกจอมพลสฤษดิ์จับขัง
ถูก ๘ ปี โดยไม่มีการพิจารณาพิพากษาแต่
อย่างใด

นายเทพ โชตินุชิต นักสังคมนิยม
อาวูโสของเมืองไทย ได้ใช้ชีวิตการทำงาน
ของเขาเพื่อประเทศชาติและประชาชนตลอด

มาอย่างแท้จริง ไม่เคยกบโกยแสวงหาความ
ร่ำรวยจากหยาดเหงื่อแรงงานของประชาชน
เมื่อถึงแก่กรรมจึงไม่มีทรัพย์สินสมบัติใด ๆ
เหลือไว้เลยนอกจากบ้านไม้เก่า ๆ เพียงหลัง
เดียวที่ใช้อาศัยอยู่

นักสังคมนิยมอาวูโสได้จากไปแล้วอย่าง
ไม่มีวันกลับ แต่อุดมการณ์อันเป็นสัจธรรม
ของเขาจะยังคงอยู่คู่ดวงใจของประชาชน
ตลอดไป

เราต้องใช้ระบอบสังคมนิยม เพราะสัง
คมนิยมทำให้คนละความเห็นแก่ตัว แต่ระ
บอบทุนนิยมสอนให้คนเห็นแก่ตัว

Bangkok Post

Vol. XXVIII No. 93

BANGKOK MONDAY APRIL 8, 1974

Price 4.00 Baht

Bangkok Post Monday April 8, 1974

THEP

Top socialist leader dies

MR. Thep Chotinuchit, former leader of the United Economist Front Party and the likely head of a union of socialist parties, died early yesterday morning of cirrhosis of the liver and intestinal cancer at Chulalongkorn Hospital.

The 67-year-old socialist-politician was admitted to hospital exactly two weeks ago with his complaint but it proved incurable.

In the months prior to his death Mr Thep began plans to merge all the country's socialist front parties into one big party with himself as head. In this way he hoped that socialists could win a majority in the forthcoming general election and so form a government.

Mr Klaew Norapati, former deputy leader of the United Economist Front Party, is expected to replace Mr Thep as party leader.

RELIGIOUS RITES

Mr Thep is survived by his wife, Mrs Prungsri, and their 10 children. The bathing rites were held yesterday at Wat Mongkut Krasatiyaram and religious rites will continue for 10 days before the body is embalmed.

Mr Thep, who founded his socialist front party in this country in 1957, made several successful attempts to in-

troduce socialism to Thailand, but his party did not have majority nor gain much popularity with the public.

He was jailed twice on charges of being a communist during Field Marshal Sarit Thanarat's regime. The first time was in 1956 for about one month shortly after he arrived back from Mainland China as delegation chief. Later he was imprisoned for eight years.

THE VOICE OF the nation

BANGKOK, Tuesday Morning, September 10, 1974

The Nation April 8, 1974

- **Merged leftist factions**
one month before death...

Socialist Front founder Thep dies

Thep... spent over eight years in jail for his cause.

Prominent socialist politician Mr Thep Chotinuchit, died early yesterday morning of cirrhosis of the liver. He was 67.

His unexpected death, 12 days after he entered Chulalongkorn Hospital, is expected to create a power vacuum in the ranks of the socialist movement. Last month Mr Thep was

instrumental in bringing about a merger of splintered socialist groups into a unified front.

Founder and leader of the United Economist Front Party, Mr Thep was well-known for his opposition to past dictatorial regimes and for his unrelenting call for Thailand to adopt a neutral foreign policy.

He was calling for the recognition of China and for the expulsion of US military troops when the issues were still treated as taboo. As a result he served two jail terms, one for 90 days and another for eight years.

His son Mr Powthep, a prominent mining executive and member of Phuket Provincial Assembly, said he did not expect his father's death when he entered hospital.

"I felt very sad when he died. He had sacrificed so much for the cause he was fighting for. Death came at the time when his dream was being realised."

Mr Powthep said he believes given four to five years more his father could have emerged as leader of the government. Though ailing Mr Thep worked continually after October 14 to form a unified front for socialists to contest the next General Elections.

The politician was selected as leader of the Socialist Party a group of nine labour and political groupings. As a result of his death the group will have to select a new leader.

Three outstanding politicians are left to succeed him from the ranks of this group. They are Mr Liang Chaiyakarn of the People's Party, Mr Klaew Norapathi, Mr Thep's deputy in the United Economist Front Party and Mr Paitoon Crucao of the Democratic Front Party.

A native of Nakhon Pathom, Mr Thep became a jurist after graduating from the school of barristers. He was elected for the first time as a Member of Parliament from Si Sa Ket Province in 1937 and subsequently served as secretary to the Justice Minister.

He founded the United Economist Front in 1950 after he left Democratic Party because of a conflict in ideologies.

Though he lost the MP seat in the 1969 elections, Mr Thep's party still maintained an influence in the previous House of Representative as a forum for socialist politicians.

He was first put in jail in 1955 when he came back from a visit to China and in 1958 when he opposed Field Marshal Sarit Thanarat's regime.

Mr Thep is survived by his wife and 10 children, six sons and four daughters.

Kukrit, I have lost a friend

National Assembly Speaker M.R. Kukrit Pramoj yesterday said he was shocked at the news of the sudden death of Mr Thep Chotinuchit.

M.R. Kukrit said Mr Thep was one of his closest friends for many years.

"Mr Thep was always a liberal politician. He never yielded to any obstacle. For instance, when he was put in prison, he thought it was just part of life."

M.R. Kukrit, however said he doubted that Mr Thep's hope to use socialism to solve the country's economic problems would be possible.

"Mr Thep was an idealist, and his ideas are still very far from reality."

บุตตลีห่าว

ข่าวสังคม

ไทยรัฐ

๘ เมษายน ๒๕๑๑

.....▲ ข่าวเศร้า วันนี้, อดีต ส.ส. หัวหน้าพรรคแนวร่วมสังคมนิยม **เทพ โชตินุชิต** ผู้เคยเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์สมัยหนึ่ง ถึงแก่กรรม, วานนี้, ศพอยู่ที่วัดมกุฏกษัตริย์ฯ ขณะนี้ ท่าโมยมบาลถึงเอาตัว**รัฐมนตรีช่วยพาณิชย์** คนนี้ ก็ไม่ทราบ **สุวาน** กับ **สุวรรณ** ทำสับสนหรือเปล่า พญามัจจุราชเจ้าขา.....▲

โดย. 'รามสูร'

▲ อนิจจัง วัฏฏะ สังขารฯ สังขารเป็นของไม่เที่ยง !

เทพ โขตินุชิต อดีต ส.ส. รัศบัทหัวหน้าพรรคผู้กรำหวอก
กับสังเวียนการเมืองมาช้านาน ได้จบชีวิตลงเสียแล้วด้วย
โรคตับแข็ง ที่รพ. จุฬาฯ เมื่อเวลาตีสองวันวาน ขณะนี้
ทั้งศพบำเพ็ญกุศลอยู่ ณ วัดมกุฏกษัตริยาราม.....▲ การ

ต่อสู้ของ เทพ โขตินุชิต นั้น นับเป็นแบบฉบับของนักการเมืองผู้ยึดมั่นในอุดมการ เขา
ใฝ่ฝันที่จะให้ประเทศไทยปกครองด้วยระบบสังคมนิยม และยืนหยัดในทรรณะของตนตลอดมา
แม้ว่าจะถูกจับไปทรมานในคุกหลายครั้งแล้วครั้งเล่า ก็มีได้ยืนยอ์อดอย.....▲ และกาล
เวลาได้เป็นเครื่องพิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า เขาเป็นผู้มีสายทากอันยาวไกล แนวความคิดที่ต้งไว้กำลัง
ได้รับการกล่าวขวัญ **ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช** หัวหน้าพรรคประชาธิปไตยคนปัจจุบันยังยอม
รับว่า จะต้องหันนโยบายเข้าหาสังคมนิยม.....▲ เขาเป็นนักการเมืองคนเดียวที่คงเส้นคงวา
ต่ออุดมคติอย่างเด็ดเดี่ยว และเล่นการเมืองด้วยความเสียสละ ฐานะยากจนลงทุกวัน บ้านเรือน
ที่เคยใหญ่โตกว้างขวางนั้น เมื่อถึงวันตาย เขาเหลือไว้แต่เพียงห้องแถวเก่า ๆ สำหรับลูกเมีย
.....▲ ขอแสดงความเสียใจกับการจากไปของ เทพ โขตินุชิต ไว้ ณ ที่นี้.....▲ ขอไว้
อาลัยด้วยใจจริงอีกครั้งต่อการจากไปของ อดีต ร.ม.ท. เทพ โขตินุชิต นักการเมืองผู้เทิดทูน
อุดมการแทนเทิดทูนเงิน ไม่ว่าเขาจะอยู่ในกรงเหล็กหรืออยู่ที่ไหน เขาก็ต้องการให้คนไทยมี
การกินดีอยู่ดีและลดช่องว่างไม่ให้ห่างกันเกินไประหว่างคนมีกับคนจน ด้วยอุดมคติที่แน่วแน่มิ
เคยเปลี่ยนแปลง แม้เขาจะอยู่ที่ไหน ใจของเขาก็เป็นของประชาชน แม้เขาจะตายไป
แล้ว แต่วิญญาณของเขาก็ยังอยู่คู่กับประชาชน.....▲ เมื่อเขาตาย นสพ. รายวัน ลง
ข่าวตายของเขาพร้อมด้วยประวัติคุณงามความดีพร้อมกันบนหน้าแรกทุกฉบับแสดงให้เห็นว่า
อันความดีในโลกนี้ ไม่เคยตาย ทำความดีเข้าไว้ วันหนึ่งโลกย่อมแลเห็น "เรื่อใบ"
ขอคารวะ.....▲

ข้อคิดวันนี้ : สิ่งที่เป็นอมตะคู่โลก คือความดีงาม ▲▲

“เรื่อใบ”

สังคมศาสตร์ปริทัศน์ พ.ศ. ๒๕๑๑

ไว้อาลัย

เทพ โชตินุชิต

เราต้องใช้ระบบสังคมนิยม
เพราะสังคมนิยมทำให้คนละความเห็นแก่ตัว
แต่ระบบทุนนิยมสอนให้คนเห็นแก่ตัว

ชาตะ ๒๗ มกราคม ๒๔๕๐

มรณะ ๗ เมษายน ๒๕๑๗

ฟ้าใจไทย

วันที่ ๒๔ ฉบับที่ ๗๒๖ วันศุกร์ ที่ ๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๗

ราคา ๑ บาท

ชาวไทย ฉบับวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๑๗

ร่างรัฐธรรมนูญเพิ่งจะผ่านสภานิติ-
บัญญัติในวาระแรก เมื่อต้นเดือนนี้ไปหยกๆ
ยังหมาด ๆ อยู่ทีเดียว และประธานสภา
ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ก็แสดงความคาท
หมายไว้ว่า การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรทั่ว
ประเทศคงจะกระทำได้ภายในเดือนพฤศจิกา-
ยน ศกนี้ เป็นอย่างเร็วที่สุดนั่นเอง นัก
การเมืองชื่อดังรุ่นเก่าแก่ลายครามคนหนึ่ง
ของเมืองไทย ก็ถึงแก่นิจกรรมไปอีกคน
หนึ่ง เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๗ เดือนนี้ ท่านผู้นั้น
คือ นายเทพ โชตินุชิต หัวหน้าพรรค

แนวร่วมเศรษฐกิจ อภิธรรมมนตรีช่วยว่าการ
กระทรวงเศรษฐกิจ และอดีต ส.ส. ศรีตะ-
เกษ หลายสมัยติดต่อกัน

นายเทพ โชตินุชิต มีประวัติทาง
การเมืองที่น่าชมเชยยกย่องเป็นอย่างมาก เขา
เป็นคนมั่นคงต่ออุดมคติทางการเมืองอย่าง
เคร่งครัด เสมอต้นเสมอปลายตลอดมา ยึด
ถือแนวนโยบายในระบบสังคมนิยมมาแต่แรก
เริ่ม จนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายของชีวิต ไม่
เคยเปลี่ยนแปลงอุดมคติทางการเมืองของตน
เองเลย นับเป็นนักการเมืองไทยที่ทำได้ยาก
ไม่น้อย

นายเทพ โชตินุชิต ลาออกจากตำแหน่งผู้พิพากษาเมื่อปี ๒๔๘๐ เพื่อสมัครรับเลือกตั้งผู้แทนราษฎรที่จังหวัดศรีสะเกษ และได้รับเลือกตั้งในปีนั้น ต่อมาอีกหนึ่งปีได้เข้าร่วมรัฐบาลโดยเป็นเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส. ศรีสะเกษติดต่อกันมาอีกหลายสมัย ได้ทั้งพรรคการเมืองชื่อแนวร่วมเศรษฐกิจ โดยตนเองเป็นหัวหน้าพรรค ประกาศนโยบายแนวสังคมนิยมเอียงซ้ายน้อย ๆ มาตั้งแต่ปี ๒๔๘๘ พอจอมพล สฤษดิ์ปฏิวัติเมื่อปี ๒๕๐๐ นายเทพจึงถูกจับกุมเข้าคุก ยาวกินข้าวแดงอยู่หลายเดือน ออกจากคุกยาวมาก็ยังยึดถือคืออุดมคติของตนต่อไปตามเดิม จนกระทั่งถึงอายุขัย

ก่อนเสียชีวิตไม่กี่วัน นายเทพเป็นทั้งตัวดีในการรวบรวมบรรดานักการเมืองในแนวร่วมสังคมนิยมแบบเดียวกับตนเข้าด้วยกัน และมีที่ท้าวว่าจะเป็นกลุ่มการเมืองฝ่ายซ้ายอ่อน ๆ อย่างน่าเกรงขามทีเดียว นายเทพมีความเชื่อมั่นจนถึงวินาทีสุดท้ายว่า กลุ่มการเมืองของตนจะทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติได้อย่างมากที่สุด น่าเสียดายที่ชีวิตของเขามีอันเป็นไปเสียก่อน

ข้าพเจ้าในฐานะคนข่าวการเมือง ที่เคยปฏิบัติหน้าที่ใกล้ชิดกับนายเทพ โชตินุชิต มายาวนานพอสมควร ขอแสดงความและอาลัยรักต่อนายเทพ นักการเมืองผู้หาได้ยากยิ่งคนหนึ่งของเมืองไทยในยุคสมัยปัจจุบันนี้

นเรศ นโรปกรณ

เขียน เขียน เขียน เขียน

คอลัมน์ประจำ สยามรัฐ ฉบับวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๑๑

พอกันหนการเมืองไทยเริ่มหมุนติง ๆ จันรู้ทศทางลม อดีตหัวหน้าพรรคสำคัญที่คนกำลังจับตามองก็แสดงบทบาทสุดท้ายของเขา ณ วัดมกุฏกษัตริยาราม ท่ามกลางความอาลัยรักของญาติสนิทมิตรสหาย

นายเทพ โชตินุชิต เจ้าของพรรคเศรษฐกิจอดีตหัวหน้าพรรคแนวร่วมเศรษฐกิจ ซึ่งกำลังจะผนึกกำลังกับพรรคที่มีอุดมคติสังคมนิยม ตายเสียแล้ว เมื่อตี ๒ เช้าวันที่ ๗ นี้ด้วยโรคตับแข็ง ทั้งที่เขาไม่ใช่หนักเลงสุราบาด

แม้แต่เจ้าตัวก็ไม่คิดว่าจะตาย !

คำสั่งเสียอย่างใดอย่างหนึ่งจึงไม่มี นอกจากลูกหลาน จะได้ยินความมุ่งมั่นมั่นใฝ่ของเขาเป็นครั้งสุดท้ายว่า หายป่วยครั้งนี้แล้วจะต้องเตรียมการเพื่อรวมพรรค และวางแผนเพื่อสมัครรับเลือกตั้งที่ศรีสะเกษต่อไป

อย่างเร็วก็จะได้ไม่พลาตพลั้งเหมือนที่ฝ่ายนักการเมืองปลาทุเค็ม อย่างสมัยที่แล้วให้เป็นที่สลดหดหู่ใจแก่คนทั้งปวง

อดีตที่เคยเป็น เลขาธิการพรรคประชาธิปไตยของนายเทพ เกิดมาสิ้นสุตอายุชั้ยเหมือนอดีตหัวหน้าควง อภัยวงศ์อยู่อย่าง

หนึ่ง นั่นคือไม่ทันได้เห็นการประกาศใช้รัฐธรรมนูญที่กำลังการากาซัง เพียงแต่คนละฉบับเท่านั้นเอง

เหมือนนักการเมืองไทยทั่วไป ที่เคยสังกัดหลายพรรคในระยะแรก ๆ ที่กำลังสับสนในด้านความคึกเหินทางการเมือง

แม้การร่วมเป็นรัฐมนตรีในรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามมาครั้งหนึ่งก็ด้วยเหตุนี้

แต่ที่ผิดกับนักการเมืองไทยทั่วไปก็คือ ครั้งหนึ่งเมื่อมั่นใจในอุดมคติสังคมนิยม จะเป็นทางรอดของประเทศชาติบ้านเมืองแล้ว นายเทพไม่เคยเปลี่ยนแปลงอุดมการณ์อีกเลยไม่ว่าจะต้องมาอาศัยคุกตะรางแทนบ้าน ตลอดเวลาช้านานหรือจะกี่ครั้งก็หนักก็ตาม

ผิดกับนักการเมืองไทยอีกอย่างหนึ่งก็คือยังเล่นการเมืองยังจน

จากที่ดินหัวไร่ซึ่งเป็นมรดกตกทอดแต่บิดา คงเหลือ ๒๐๐ ตารางวาพอซุกหัวนอนเมื่อวาระสุดท้าย

ผิดกับนักการเมืองไทย แต่ก็ตรงกับขนบนิยมของนักการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

ผมก็พูดตามข่าวหนังสือพิมพ์

แต่นั้นแหละ ถ้าที่อ่านมาไม่ใช่ข่าวเท็จ นายเทพ โชตินุชิต ก็เป็นนักการเมืองไทยที่น่าสรรเสริญ และเป็นตัวอย่างแห่งความมีอิสระอาศัยอีกอย่างหนึ่ง นอกจากความหนักแน่นมั่นคง

ผมเคยเขียนไว้ครั้งหนึ่ง เมื่อมีข่าวว่า นายเทพและบรรดาสมาชิกพรรคการเมืองที่มีนโยบายสังคมนิยมกำลังจะจับมือกันเป็นแนวร่วมสังคมนิยม

ขอคัดมาลงอีกครั้งหนึ่งก็ได้

ผมเขียนไว้ว่าดังนี้

พูดก็พูดเถอะ ถ้าเมืองไทยอยู่ในครองประชาธิปไตยแท้ ไม่แปรผันหรือขาดสายและผู้คนของเราได้เข้าใจการเมืองทั่วทุกหัวระแหง โดยเท่าเทียมกัน รัฐบาลเมืองไทยสมัยต่อไป ก็ควรแต่จะเป็นรัฐบาลนาย

เทพ โชตินิธิ์อย่างไม่ต้องสงสัย (สยามรัฐ
— ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๗)

สองเดือนเต็ม ๆ จากบทความดังกล่าว
ยังไม่ทำให้ผมเปลี่ยนความคิดแต่อย่างใด

ผมยังว่าต่อไปอีกว่า

การเคลื่อนไหวของพรรคนายเทพ
ดังกล่าวจะทำให้กลุ่มสังคมนิยมของเมืองไทย
แข็งแกร่งขึ้นพอที่จะพิชิตกับอดีตลูกพรรค
ส.ป.ท. และประชาธิปไตย เพียงใด ?

ผมขอทราบว่าคุณเทพจะต้อง “แบก”
อย่างเขม้นั่นเอง

เหตุใดจึงเป็นอย่างนั้น ?

ตอบได้ว่าคนไทยยังเคารพนับถือตัว
บุคคลอยู่ก่อนก่อนข้างจะมากเหลือเกิน หัว
หน้าสังคมนิยมไทยอย่างนายเทพ แม้จะเคย
ติดคุกติดตะรางรับทุกข์เวทนาอย่างแสนสาหัส
มาแล้วก็ตาม ก็ขาดสิ่งที่เรียกว่า ความเป็น
ขวัญใจประชาชนจนแทบจะไม่มีเอาเสียเลย

ถ้านายเทพเป็นอย่างท่านเสนีย์ ท่าน
ปิวย หรือหย่อนกว่าสักเล็กน้อยเท่านั้นแหละ

รับรองว่าคนจะซื่อขานิยมชมชื่นแหลก

วิธีสู้ที่ที่ดีที่สุดของนายเทพ นายเลียง
พ.ท. สมกึก อร. ไพฑูรย์ ในระยะนี้ จึง
ต้องสำคัญที่การหาตัวขวัญใจอย่างว่า

ถ้าหาไม่ได้ ก็อย่าว่าผมปรามาสก็แล้ว
กันว่า สังคมนิยมเมืองไทยของนายเทพ และ
คณะก็จะต้องรักษาความเป็นกระจอกต่อไป !

ผมเขียนไว้อย่างนี้แหละ

ผมก็ไม่ทราบจะทำอย่างไร นอกจาก
ขอโทษกรรมต่อวิญญาณของนายเทพที่พูด
ตรง ๆ ออกไปอย่างนั้น เพราะผมเชื่อ
อย่างนั้นคือเชื่อว่านายเทพเป็นนักการเมือง
ชนากลางเท่านั้นเอง

กระทั่งนายเทพตายแล้ว ผมจึงได้รู้สึก
ว่า ผมมองอดีตหัวหน้าพรรคแนวร่วมเสรี-
รัฐกรผิดไป

เพราะที่จริงแล้ว เมื่อนายเทพเป็น
คนดีเป็นคนที่น่าสรรเสริญ มีความมั่นคง
และมีมือสะอาด ก็จัดว่าเป็นนักการเมือง
ตัวอย่างและนักการเมืองใหญ่คนหนึ่งของเรา

จะเรียกว่าเป็นนักการเมืองใหญ่อย่าง
ที่เมืองไทยไม่เคยมีมาก่อนก็ได้

ทำไมผมจึงรู้สึกอย่างนี้ หลังจาก
นายเทพตายแล้วก็ไม่ทราบเหมือนกัน ?

แต่จากความรู้สึกดังกล่าว ทำให้ผม
มองพรรคแนวร่วมสังคมนิยมว่าต้องกระปลก
กระเปลี้ยยิ่งกว่านายเทพมีชีวิตอยู่อย่างไม่ต้อง
สงสัย

ข้อนี้ผมเห็นตรงกันข้ามกับนายเทพ

ปรากฏตามข่าวจากสุทธานของนักการ
เมืองผู้นี้ก็ว่าก่อนตายได้พูดความข้อหนึ่งไว้

ความข้อนั้น ก็คือนายเทพยังไม่อยาก
ตาย เพราะกลัวเพื่อนร่วมอุดมคติสังคมนิยม
ของเขาจะแตกแยกกันออกไป เหมือนที่นาย
ทองตายแล้วพรรคประชาธิปไตยก็แตกแยก
ตลอดมา

ถ้าความที่นายเทพห่วงนี้เป็นจริง ก็
แสดงถึงความยิ่งใหญ่ของนายเทพอีกทางหนึ่ง
ก่อนจะตาย

ขณะเดียวกันก็แสดงถึงว่า นักสังคม
นิยมเมืองไทยบ้อเท่าไรด้วย !

ขอให้วิญญาณนายเทพสู่สุคติภพ

คอลัมน์ “หลังข่าว” บ้านเมือง วันที่ ๘ เม.ย. ๒๕๑๗

เทพ โชตินุชิต

และแล้วประเทศไทยก็เสียนักการเมืองไปอีก ๑ ท่าน เขาผู้นั้นคือ

เทพ โชตินุชิต

ช่วงอายุอันยาวนานกับความเป็นนักการเมืองของเขา ไม่มีใครพบและเห็นว่าเขารวยขึ้น

จากตำแหน่งผู้พิพากษาในบัลลังก์อันทรงเกียรติและมรดกมากมายในตระกูล “โชตินุชิต”

เขาสนใจที่จะเดินเข้าไปในทางสายใหม่ เพื่อสร้างระบบการเมืองของประเทศไทยให้ไปสู่ระบบ “สังคมนิยม”

เมื่อเขาตั้งใจแล้วเขาไม่เคยเปลี่ยนใจ **เทพ โชตินุชิต** เป็นสังคมนิยมตั้งแต่เริ่มแรกและจนอวสาน

หลายสมัยใครต่อใครเข้าใจว่าเขาเป็น “คอมมิวนิสต์” เพราะความเข้าใจของนักการเมืองผู้ยิ่งใหญ่ในสมัยหนึ่ง เขาต้องใช้ชีวิตอยู่ในคุกนานถึง ๗ ปี

เมื่อออกจากคุก **เทพ โชตินุชิต** ก็ยังเป็น **เทพ โชตินุชิต** ความเปลี่ยนแปลงของเขามีเพียงประการเดียวเท่านั้น

เขาจนลง และจนลง

ที่ดินจำนวนหนึ่งของเขาคงต้องเปลี่ยนมือไป เพราะเขาคงขายเพื่อเอาเงินมาใช้จ่าย

เขาเคยเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ แต่ตำแหน่งนั้นก็ไม่ได้ทำให้เขารวยขึ้น

เทพ โชตินุชิต ก็ยังเป็น **เทพ โชตินุชิต**

เขายังเชื่อว่า การแก้ไขปัญหาเพื่อพาคนไทยให้อยู่ดี กินดีนั้น ประเทศไทยจะทำได้ก็ด้วยระบบ สังคมนิยม

จนบัดนี้ แม้แต่พรรคประชาธิปัตย์ ก็ยังยอมรับความคิดของเขา คือคอเทอรัปวย อังภากรณ์ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ก็ยังพูดถึงวิธีแก้ปัญหของประเทศไทยในระบบสังคมนิยม

เขากำลังจะชนะ ประเทศไทยอาจจะต้องใช้ระบบการปกครองในฝันของเขา ในเวลาอันไม่นานข้างหน้า

แต่....เขารอไม่ได้ ความตายเป็นสิ่งธรรมดา

สำหรับเรา **เทพ โชตินุชิต** เป็นนักการเมืองที่ควรแก้การการวะ

พญาไม้

คอลัมน์ “ลมตะวันออก” เติมนิวส์ ๘ เม.ย. ๒๕๑๑

ลมตะวันออก

คือ: สนิท

นักการเมือง ชื่อ เทพ

ระหว่างผู้กดขี่ชีวิต กับ ผู้ถูกกดขี่ชีวิต
นักการเมืองคนนี้ ยืนหยัดอยู่กับชนกลุ่ม
หลังเสมอมา

ผลได้สำหรับเขา.....ยังต่อสู้ยิ่งหมกตัว
การเมืองในแบบฉบับของเขาตอบแทนเขา
ด้วยความยากจนและทุกข์ทรมาน แต่เขา
ไม่เคยปริปาก แม้จะอยู่ในฐานะเจ้าหนี้รุม
ล้อมอยู่ตลอดเวลา และเวลาส่วนหนึ่งของ
ชีวิต เขาต้องใช้มันไปอย่างขมขื่นในคุกลา-
ยาว

เพราะจุดยืนของเขามั่นคงอยู่บนฐาน
แห่งอุดมการณ์ อันวามโรจน์ด้วยสัจจะธรรม
ไม่มีอำนาจใด ๆ มาโยกคลอนหรือบังคับให้
แปรเปลี่ยนได้

นักการเมืองคนนี้ ชื่อ เทพ โชตินุชิต

ด้วยปณิธาน “เนติบัณฑิตไทย” เขา
ก้าวเข้าไปใช้ชีวิตในวงการศาล ถึงตำแหน่ง
ตุลาการหัวหน้าศาล จึงได้คิดว่า ความยุติธรรม
ตามตัวบทกฎหมายบนบัลลังก์นี้เป็นคนละ

อย่างกับความยุติธรรมในสังคม เขาจึงผละจากอำนาจตุลาการมาสู่อำนาจนิติบัญญัติด้วยฐานะผู้แทนราษฎร กระทั่งฝ่ายบริหารยุคหนึ่งเห็นยวร้างไปให้รับตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยกระทรวงหนึ่ง

ด้วยวิธีการเมืองไทยที่ถูกกำหนด โดย “ผู้มีอำนาจ” ประเภท “มือถือสาปปากถือศีล” ทำให้ เทพ โชตินุชิต ลองผิดลองถูกมากับพรรคการเมืองต่างๆ จนเมื่อ ๒๐ ปีที่ผ่านมา เขายึดมั่นอยู่กับอุดมคติของสังคมนิยมในนามพรรคเศรษฐกิจ ซึ่งแตกกิ่งก้านสาขาออกมาเอาในปีถึงพุทธกาลหลายพรรค และหลังจากนั้นเพียงปีเดียว พรรคของเขาและสาขาก็ต้องสลายตัวด้วยอำนาจอาวุธของจอมเผด็จการ ‘เผด็จการเผด็จการ’ ตัวเขาและเพื่อนร่วมอุดมการณ์จำต้องเดินแถวเข้าคุกไปตามระเบียบการของ ‘ฟาสซิสต์’

เทพ โชตินุชิต ต่อสู้เรียกร้อง (นโยบายต่างประเทศ) ให้ประเทศไทยถอนตัวจากองค์การ “ซัคส์เซอ-บอร์น” “ซีโอโต้” ประกาศตัวเป็นกลางและเปิดสัมพันธ์ภาพกับ “จีนแดง” และเสนอ (นโยบายในประเทศ)

ให้ใช้ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม เพื่อขจัดช่องว่างระหว่างคนจนกับคนมีให้แคบเข้ามา สิ่งต่างๆ เหล่านี้ เขากระทำเอาไว้เมื่อ ๒๐ ปีที่แล้ว ซึ่งในช่วงเวลานั้น เขาและเพื่อน ๆ ถูกขี้หน้าตราชื่อว่าเป็น “คอมมิวนิสต์” บ้าง ตามกัน “จีนแดง” แต่มาปัจจุบันนี้ บรรดาผู้ขี้หน้าตราชื่อใส่ร้ายเขา และประกาศตัวเป็นศัตรูกับระบบเศรษฐกิจสังคมนิยม กลับประกาศตามออกมาอย่างไรรายว่า พรรคการเมืองของพวกเขาจำเป็นต้องยึดถือนโยบาย “สังคมนิยม” เสียแล้ว หากไม่ประเทศชาติจะไปไม่รอด

บุคคลเหล่านั้นนี้ ได้รับการยกย่องจากสังคม “นายทุนขุนนาง” อย่างไทยเราว่าเป็นนักการเมืองแท้ ซึ่งมีหน้าพูดขาวให้เป็นคำ มีลิ้นเหมือนหัวเต่าหดยึดได้ตามจิ้งหรีดและฤดูกาล และจะต้องมีสมองอย่างสุนัขจิ้งจอกที่เต็มไปด้วยเล่ห์กระเท่ห์ มุ่งหน้าทำลายฝ่ายตรงข้ามให้พินาศย่อยยับอย่างไม่คำนึงถึงศีลธรรมมนุษยธรรมใด ๆ ทั้งสิ้น

ถูกละ คนเหล่านั้น เป็น “นักการเมือง” แน่แน่นอน แต่เป็นนักการเมืองของใครกัน พวกเขาเหล่านั้น เป็นได้แก่นักการเมืองของพวกนายทุนขุนนางเท่านั้น ไม่ใช่ นักการเมืองของประชาชน พวกเขาเหล่านั้น ทำให้คำว่า “การเมือง” เป็นสิ่งสกปรกโสโครก ไม่มีใครอยากแตะต้องทำให้คำว่า “นักการเมือง” กลายเป็นบุคคลที่เชื่อถือไม่ได้ ไม่น่าวางใจ เข้าที่ไหนก็ส่งกลิ่นเหม็นตัว “สกังก์” เหม็นคลุ้งไปทั่วทุกหนแห่ง

แต่นักการเมืองอย่าง เทพ โชตินุชิต เป็นคนละอย่าง คนละแบบกับ นักการเมือง “สกังก์” ทั้งหลาย เขานิยมพูดชาวให้เป็นชาว, เขามีลิ้นไว้สำหรับพูดแต่สิ่งจรรยา และเขาไม่ประกาศตัวเป็นศัตรูกับใคร เขายืนในที่แจ้ง ต่อสู้อย่างเปิดเผย ไม่รู้จักการถอยหลังเท่า ๆ กับไม่รู้จักทำลายหักโค่นใครทั้งต่อหน้าและลับหลัง

เมื่อ ๑๗ ปีก่อน เหมมาเจอตง คนสำคัญ ของ “จีนแดง” บอกเขาว่า

“คุณเทพ จำไว้นะ สักวันหนึ่งข้างหน้า ประธานาธิบดีสหรัฐจะมาหาข้าพเจ้าถึงปักกิ่ง”

เขากลับมาเล่าให้ใครต่อใครฟัง ไม่มีใครเชื่อ เขาเลยสักคน แต่แล้วเมื่อปีที่แล้วนี้เอง ประธานาธิบดีนิกสัน บินไปค่านับชอกกินน้ำชา กับเหมมาเจอตงที่ปักกิ่งจริงๆ ทั้งเวลาห่างมาเพียง ๑๖ ปีเท่านั้นเอง

ก่อนตายไม่กี่เดือน เขาพูดกับผมว่า
“สังคมนิยม ไม่ใช่ทำกันง่าย ๆ เขา
ส่วนรวม....”

และ.....

“ศาสนาทุกศาสนา เป็นนักสังคมนิยมทั้งนั้นเพราะต้องการให้ประชาชนส่วนใหญ่อยู่เย็นเป็นสุขอยู่ดีกินดี ไม่เคยมีศาสนาใดที่สนับสนุนให้คนกลุ่มน้อยชู้ตริคเอาเปรียบคน ความคิดสังคมนิยมมาใช้ แต่จิตใจคนใช้เป็นนายทุน ผลมันก็คือ คอรัปชั่นในวงราชการ และคนมีชู้ตริคเอาเปรียบคนจนต่อไป เพียงแต่มีวิธีการเนบเนียนกว่าเก่า ทำให้เป็นสังคมนิยมเสียก่อน เราจึงจะใช้ระบบนั้นได้ถูกต้อง”

และกับเพื่อนๆ ที่นิยมยกย่องเขา เทพ โชตินุชิต พูดเสมอว่า

“ทุนนิยมสอนให้คนเห็นแก่ตัว เพราะพวกพ่อค้าแก๊งกำไรอย่างเดียว ประเทศชาติประชาชน เขาไม่เคยคิดถึง นักสังคมนิยมต้องไม่เห็นแก่ตัวและจำต้องเห็นแก่ประโยชน์ส่วนใหญ่”....

เทพ โชตินุชิต ถึงแก่กรรมเมื่อเวลา ๐๒.๐๐ น. วันอาทิตย์ที่ ๗ เดือนนี้

เขาไม่มีโอกาสได้เห็นประเทศไทยที่รักของเขาถอนตัวจาก “ซีอایت” ประกาศตัวเป็นกลาง และเปิดสัมพันธ์ภาพกับประชากร

๘๐๐ ล้านคนของ “จีนแดง” และไม่ทันได้เห็นระบบสังคมนิยมที่แท้ปกครองบ้านเมือง แต่เขาก็รู้ดีว่า มรดกทางความคิดและอุดมการณ์ถูกต้อง ไม่จำต้องเขียนไว้เป็นพันธกรรม มันสืบทอดมาสู่ทายาทของมันเองโดยอัตโนมัติ

ลมตะวันออก คงไม่พัดในวันที่ ๑๔ ต.ค. ๑๖ เพียงวันเดียว มันคงมีโอกาสพัดอีกในไม่ช้า เสียหายเหลือเกิน วันนั้น เราไม่มี **เทพ โชตินุชิต** นักการเมือง (แท้ๆ) ของประชาชน.

ของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน

ประชาธิปไตย

ฉบับ วันที่ ๑๐ เม.ย. ๑๑

บทความ

เทพ โชตินุชิต

หนังสือพิมพ์ประชาธิปไตยฉบับวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๑๗ ลงข่าวการถึงแก่กรรมของ **เทพ โชตินุชิต** นักสังคมนิยมของเมืองไทย ที่มีชีวิตการต่อสู้ทางการเมืองมาอย่างโชกโชน แต่ว่าเต็มไปด้วยความขาวสะอาด หายข่าวว่า “เขาได้ใช้เวลาทั้งชีวิตทำงานเพื่อชาติและประชาชนอย่างแท้จริง โดยไม่ได้มุ่งหาเงินทองสะสมไว้เลย เมื่อถึงแก่กรรมจึงไม่มีทรัพย์สินสมบัติสะสมไว้เลย”

ส่วนหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๑๗ ขึ้นต้นข่าวว่า “**เทพ โชตินุชิต** หัวหน้าพรรคแนวร่วมเศรษฐกรถึงแก่กรรมแล้วด้วยโรคตับแข็งทั้งที่เจ้าตัวไม่ชอบ

ดื่มสุราของมีนเมา หลังคลุกคลีอยู่ในวงการเมืองเป็นเวลาอันยาวนาน ช่วงชีวิตหนึ่งต้องใช้ไปในคุกเพราะข้อหาการเมืองนับเป็นนักการเมืองของคนไทยคนหนึ่ง หรือคนเดียว ที่มีความแน่วแนในแนวทางการคิด ต้องการให้เมืองไทยปกครองตามแนวทางสังคมนิยม ไม่เคยเปลี่ยนอุดมคติ จวบจนสิ้นชีวิต”

ประวัติชีวิตของเขาเป็นตัวอย่างที่ดี สำหรับนักการเมืองควรศึกษาในแนวทางที่ว่า เขา เป็นนักต่อสู้โดยเปิดเผยตลอดเวลา และยืนอยู่ข้างคนจนอยู่เสมอ แม้ว่าเขาจะเป็นผู้พิพากษาอันทรงเกียรติ เขาก็สละมาเล่นการเมืองเพื่อประชาชน

เรื่องนี้เขาเคยแถลงไว้ว่าเขาไม่ใช่อยาก
จะทิ้ง แต่ตลอดชีวิตของเขาล้วนแต่ได้รับ
ราชการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้เห็น
ความทุกข์ยากของราษฎร ความไม่เป็นธรรม
ของราษฎรที่ได้รับ และเขาเห็นว่า การเป็นผู้
พิพากษาก็เป็นเพียงแต่ให้ความยุติธรรมตาม
กฎหมายเท่านั้น ไม่อาจจะบำบัดทุกข์บำรุงสุข
มากกว่านั้นไปได้ เขาจึงสละตำแหน่งทางผู้
พิพากษามาเล่นการเมือง

เขาเล่นการเมืองที่ยืนอยู่ฝ่ายประชาชน
ตลอดเวลาที่ราชเคยให้ตำแหน่งผลประโยชน์
หลายครั้งแก่เขา แต่เขาก็ไม่ยอมก้มหัวให้
ทรวราช

เป็นนักการเมืองฝ่ายซ้ายที่ทรวราช ไม่
กล้าแตะต้องชีวิตของเขา อย่างมากก็จับยึด
เข้าคุก

เขาต้องทนทรมานอยู่ในคุกโดยไม่มี
การสอบสวนฟ้องร้องถึง ๘ ปี, มันทรมาน
จิตใจกันสักเพียงไหน เพราะมันปราศจาก
มนุษยธรรมที่มนุษย์ในระบอบประชาธิปไตย
เขากระทำกัน

อดีตของเขาคือ

- ผู้พิพากษา
- เลขธิการพรรคประชาธิปัตย์
- รัฐมนตรี
- หัวหน้าพรรคเศรษฐกิจ
- ประธานกลุ่มแนวร่วมสังคมนิยม
- กรรมการร่างรัฐธรรมนูญฉบับ
๒๔๙๒
- สมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดศรีสะเกษ
หลายสมัย
- ผู้แทนสังคมนิยมไทยในการประชุม
กลุ่มอาฟโร-เอเซีย
- หัวหน้าคณะเดินทางไปจีนแดงชุด
แรกนับตั้งแต่จีนปฏิวัติแผ่นดิน

เขามีความคิดอย่างแน่วแน่นว่า เมือง
ไทยจะไปรอดก็แต่สังคมนิยมเท่านั้น เขาพูด
อยู่เสมอว่า ระบบทุนนิยมสอนให้คนเห็นแก่
ตัว แต่ระบบสังคมนิยมสอนให้คนละการ
เห็นแก่ตัว เขาจึงยืนหยัดแน่วแน่นในแนวทาง
นี้ แม้ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ก็เคยเขียนถึงเขาใน

สยามรัฐหน้าหว่า เขาเป็นนักการเมืองที่มี
อุดมการณ์แน่วแน่มาก และสู้โดยเปิดเผย

เขาเป็นนักการเมืองที่ฝ่ายปฏิริยาถอย
หลังเข้าคลองใจมึนว่าเขาเป็นคอมมิวนิสต์ เขา
ตามกันจนแดง เรื่องนี้เขาย้ำอยู่เสมอว่า อย่า
ว่าแต่ตามกันเลย แม้แต่คบกันอย่างเสีย
เปรียบก็ไม่ยอมเสียตัวเข้าไป

เขาอาจไม่ยิ่งใหญ่พอที่จะเป็นรัฐบุรุษ
คนสำคัญของชาติ แต่ไม่มีใครปฏิเสธได้ว่า

เขามีความปรารถนาดีต่อชาติตามแบบฉบับ
และความเชื่อของเขาเองหลาย ๆ คนอาจใจ
ที่เขาตายเสียได้ แต่ผู้ที่มีความยุติธรรมในใจ
ย่อมอดไม่ได้ที่จะเศร้าสลดกับการจากไปของ
นักการเมืองคนเดียวที่กล้าหาญพอที่จะประ-
ทาศอุมการของตนอย่างเปิดเผย แม้ในยุค
แห่งความหวาดกลัวทั้งหลาย ๆ คนต้องหลบ
แครงเพื่อเอาตัวรอด ●

สนอง วิริยะผล/กรุงเทพ ฯ

สัมภาษณ์เสกสรรค์-หน้า๗ ประชาชน

๒๕ เมษายน ๒๕๑๖

ความสตัยซอ-สิ่งที่ไม่เคยตาย

เทพ โชตินุชิต ความฝันที่สตัย

คุณงามความดีของคนเรานั้นอาจ
จะเกิดขึ้นได้หลายอย่าง แต่ทั้งหมด
มักขยายรากเง่าออกมาจากกฎเกณฑ์
ตายตัว คือการทำตนให้มีประโยชน์
ต่อผู้อื่น ยิ่งมากก็ยิ่งมีชื่อ และเมื่อวาย

ปรานไปคนก็มักจะกล่าวขวัญถึงช้านานตาม
บรรยากาศและอารมณ์ของสาธารณะ

สำหรับเทพ โชตินุชิต ผู้นำสังคม
นิยมของไทย ความตายของเขาไม่แต่เพียง
หมายถึงการจากไปในหมู่ญาติพี่น้อง เพื่อน
สหายร่วมอุดมการณ์เท่านั้น แต่เป็นการสร้าง

ญาติ-ภริยา ผู้นำสังคมไทย ในวันรดน้ำศพ

ตัวอย่างที่ดีและประทับใจคนทั่วไปอีกอย่างหนึ่ง คือความซื่อสัตย์ต่อตัวเองและอุดมคติอย่างเหนียวแน่นจากวันเก่า ๆ ที่เขาเริ่มต้นวิถีการเป็นนักการเมืองรุ่น ๆ ของประชาธิปไตยไทยจนถึงนาทีสุดท้ายของชีวิต

“ถ้าใครว่าสังคมนิยมเป็นคอมมิวนิสต์ ผมงกขึ้นก็จริง เพราะผมเชื่อมั่นในใจอยู่ตลอดเวลาว่าสังคมนิยมเท่านั้นที่จะทำให้คนไทยมีความสุข มีกิน มีใช้ และมีความเป็นอยู่ดีกว่าที่จะเป็นอย่างอื่น ถ้าคุณเป็นนักการเมือง ถ้าไม่มีเป้าหมายที่จะให้คนไทยเราอยู่ดีกินดีมีความสุข มีฐานะทัดเทียมกับคนข้างนอกทั่วไปแล้ว คุณก็ไม่น่าจะเรียกตัวเองว่าเป็นนักการเมือง” ครั้งหนึ่ง**เทพ โชตินุชิต** เคยบอกกับประชาชนชาติเพียงสองวันก่อนหน้าที่เขาจะถูกนำตัวเข้าโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เพื่อที่จะอยู่ที่นั่นอีกสิบสองวัน และตายจากไปด้วยโรคตับแข็ง เมื่อวันที่ ๗ เมษายนนี้ เวลา ๐๒.๐๐ น. เศษ ขณะมีอายุได้ ๖๗ ปี เศษ

เทพ โชตินุชิต เกิดเมื่อ ๒๗ มกราคม ๒๔๕๐ เป็นชาวนครปฐมบุตรขุนศุภมาตรา และนางแว่นแก้ว โชตินุชิต จบการศึกษาชั้นมัธยมที่โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย แล้วเข้าศึกษาต่อที่สำนักสอนกฎหมาย ผ่านการสอบเป็นเนติบัณฑิตเมื่อมีอายุเพียง ๒๔ ปี ภริยาของเขาคือ นางปรุงจิตมีบุตรชายหญิงด้วยกันทั้งหมด ๑๐ คนเป็นชาย ๖ คนหญิง ๔ คน ปัจจุบันยังอยู่พร้อมหน้าและโตเป็นหนุ่มเป็นสาวหมดแล้ว

เขาเริ่มต้นอาชีพด้วยการรับราชการเป็นผู้พิพากษาฝึกหัดประจำกระทรวงยุติธรรม เป็นจำศาลจังหวัดศรีสะเกษ แล้วเลื่อนขึ้นเป็นผู้พิพากษาศาลศรีสะเกษ ต่อมาย้ายไปนครราชสีมา จนอายุ ๓๐ ปี จึงตัดสินใจออกจากราชการ เพื่อลงสนามการเมืองของไทยโดยสมัครเข้ารับเลือกตั้ง และได้เป็น ส.ส. จังหวัดศรีสะเกษเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐ จากนั้นได้รับแต่งตั้งเป็นเลขาธิการรัฐมนตรียุติธรรม ในคณะรัฐบาลชุดพระยาพหลพลพยุหเสนา เมื่อมีการยุบสภาและรัฐบาลลาออก นายเทพ

ก็หวนกลับเข้ารับราชการอีก คราวนี้เป็นผู้
พิพากษานครพนมและนครราชสีมา

พ.ศ. ๒๔๕๐ นายเทพกระโถดเข้าสู่
วงการเมืองอีก โดยสมัครเข้ารับเลือกตั้งใน
นามพรรคประชาธิปไตยของนายควง อภัยวงศ์
พร้อมกันนั้นเขาก็ได้รับเลือกให้เป็นเลขาธิการ
การพรรคนี้ด้วย ต่อมารัฐบาลนายควงถูก
รัฐประหาร “จ” ให้ลาออก นายเทพจึงลา
ออกจากพรรค เพราะเห็นว่านายควงทำผิด
พลาดไม่ได้แจ้งให้ทราบ นายเทพได้ร่วมเป็น
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี
๒๔๙๒ ซึ่งถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่ดีที่สุดเท่า
ที่เมืองไทยเคยมีมาในปัจจุบันนี้

รัฐประหาร รัฐบาลจอมพล ป. ถูก
บังคับ ให้ลาออกนายเทพหวนกลับเข้าสมัคร
รับเลือกตั้งที่ศรีสะเกษอีกและก็ได้ได้รับเลือก
เมื่อมีกฎหมายพรรคการเมืองเกิดขึ้น นายเทพ
ได้เป็นผู้นำพรรคพวกร่วมความคิดจัดตั้ง
พรรคเศรษฐกิจและกำหนดเป้าหมาย ของ
พรรคมีนโยบายทางสังคมนิยมอย่างเคร่งครัด

ซึ่งต่อมา ได้เปลี่ยนชื่อเป็น พรรคแนวร่วม
สังคมนิยมขึ้น

ในปี พ.ศ. ๒๔๕๘ นายเทพกับพวก
รวม ๑๒ คนได้เดินทางไปเยือนปักกิ่ง เมื่อ
กลับมาก็ถูกสันติบาลจับกุมตัวไปคุมขัง ๙๐ วัน
จึงปล่อยตามกฎหมายนิรโทษกรรม ปี พ.ศ.
๒๕๐๐ เขากระโถดเข้าสมัครรับเลือกตั้งและ
ได้เป็น ส.ส. ศรีสะเกษอีกครั้ง

การปฏิวัติของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์
ในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ ได้มีการกวาดล้างบุคคล
ฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาลขนานใหญ่ นายเทพ
โชตินุชิต ถูกร่วมร่างแหของการกวาดล้างไป
ด้วย เขาถูกคุมขังโดยปราศจากการสอบสวน
ร่วมกับนักการเมืองและนักหนังสือพิมพ์อื่น ๆ
นานถึง ๗ ปี ๑๑ เดือน จึงถูกปล่อยตัวออก
มาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘

ความล้มเหลวทางการเมืองของเขามีอยู่
ครั้งเดียว คือสมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดเดิม
ไม่ได้คือ ศรีสะเกษ เทพ โชตินุชิต แพ้

กลวิธีหาเสียงของคู่ต่อสู้อย่างยับเยินในยุคที่เรารู้จักว่า “ส.ส. ปลาทุเก็ม” เพราะฝ่ายตรงข้ามใช้เงินและข้าวของทุ่ทุ้งราษฎรไม้อื่น แม้กระทั่งแจกปลาทุเก็มก็เอา

ชีวิตการเมืองของเขาไม่ยอมหยุดนิ่งระยะที่รัฐธรรมนูญฉบับล่าสุดกำลังร่างกันนี้ เขาก็มีความเคลื่อนไหวในการที่จะร่วมกับกลุ่มสังคมนิยมอื่นๆ ที่มีนโยบายคล้ายคลึงกันจัดตั้งเป็นพรรคแนวร่วมสังคมนิยม โดยที่ทุกฝ่ายยินดีที่จะให้เขาเป็นหัวหน้าพรรค **เทพ โชตินุชิต** ได้เตรียมการและหายใจเป็นงานของพรรคใหม่นี้ แม้กระทั่งหนึ่งวันก่อนหน้าจะสิ้นลม เขาก็ยังสั่งการงานกับเพื่อนฝูง โดยที่ไม่คิดว่าตัวเองจะต้องตาย

ความแน่วแน่ว่าการเมืองแม้จะไม่ประสบความสำเร็จ แต่ในระยะเวลาอันพอที่จะพิสูจน์ตัวของ **เทพ โชตินุชิต** ได้ว่าเขาตั้งใจจริงแค่ไหน และในยุคสมัยที่ซื้อนักการเมืองกำลังฮือฮาวว่าเป็นคนเห็นแก่ได้และมักมากในตำแหน่ง เงินทอง **เทพ โชตินุชิต** ได้พิสูจน์ให้เห็นว่านักการเมืองที่รู้เจียมและรู้จักความจริงใจเพื่อประชาชนอย่างน้อยก็ยังมียู่ คือเขา เพราะสมบัติที่เหลือทิ้งไว้ให้ลูก ๑๐ คน กับภริยาที่อยู่ข้างหลังนั่นคือ บ้านเล็ก ๆ หนึ่งหลังพร้อมด้วยที่ดินประมาณ ๒๐๐ ตารางวา ในซอยเศษฐศิริ

มันเป็นที่ดินมรดกเดิมของบิดามารดา จากเดิม ๕ ไร่ ที่ขายกินสุ่ด้วยอุทมคติไปจนเหลือเพียงเท่านั้น ●

สมาคมผู้สื่อข่าวไทย-สมาคมผู้สื่อข่าวต่างประเทศ

เพื่อคนไทย

□ ชพ 1 ฉบับที่ 8

วันพุธที่ 17 เมษายน 2517

1.00 บาท □

บทความ

ตาย ดี ก็ ต้อง ดัง

อัมพร ตันติ

วิญญาณของเขาออกจากร่างไปเมื่อเวลาตี ๒ ของวันที่ ๙ เมษายนนี้ ท่ามกลางความอาลัยรักของลูกเมีย ญาติสนิทและเพื่อนพ้องที่เคยร่วมทุกข์ และร่วมสถาบันกันมา

แต่ความเป็นนักสู้ นักการเมืองที่ไม่ทิ้งอุดมการณ์ของเขา คงทำให้ใครต่อใครระลึกถึงไปอีกนานเท่าอนัน

เทพ โชตินุชิต หัวหน้าพรรคแนวร่วมเศรษฐกิจที่กำลังรวบรวมกลุ่มพรรคการเมือง

เมืองต่าง ๆ ที่มีแนวความคิดทางการเมืองแบบสังคมนิยม แต่เขาก็ต้องจากไปเสียก่อนที่รัฐธรรมนูญของเราจะคลอด

นสพ. หลายฉบับ ลงข่าวการตายของเขาเกรียวกราวไปทั่วเมืองไทยและทั่วโลก

นักการเมืองไทยหลายต่อหลายคนก็ตายไปเกรียวกราว และดังกว่านายเทพ ที่ดังกว่า เพราะนักการเมืองของเราที่ตายๆ ไปแล้วนั้น มีทรัพย์สินสมบัติมหาศาล ให้ลูกเมีย

แย่งกันเหมือนเหล่าสุนัข แย่งกันกัดกระดูก
ติดพังผืด

แต่นายเทพตาย หนังสือพิมพ์หลาย
ฉบับเสนอข่าวและประวัติย่อ ๆ ของนายเทพ
ว่า “เขาก้าวเข้ามาเล่นการเมืองด้วยการมี
ทรัพย์สินมบัติเป็นที่ดิน ๕ ไร่ ซึ่งเป็นมรดก
ตกทอดมาจากพ่อของเขา ก่อนที่นักการเมือง
ผู้นี้จะตาย เขาเหลือที่ดินอันเป็นมรดกชิ้น
เดียวที่มีอยู่เพียง ๒๐๐ ตารางวา และหมดที่
ไปก็เพราะการเมืองนั่นเอง

นเรศ นโรปรณ์ แห่งสยามรัฐ เขียน
ไว้ในฉบับวันที่ ๙ เมษา. ว่า

....เพราะที่จริงแล้ว เมื่อนายเทพเป็น
คนดี เป็นคนที่น่าสรรเสริญ มีความมั่นคง
และมีสะอาด ก็จัดว่าเป็นนักการเมืองตัว
อย่าง และนักการเมืองใหญ่คนหนึ่งของเรา
จะเรียกว่า เป็นนักการเมืองใหญ่อย่างที่เมือง
ไทยไม่เคยมีมาก่อนก็ได้...

บุคคลเช่นนี้ เราเองก็ขอคารวะ

เรามักกล่าวกันเสมอว่า นักการเมือง
ของเราไม่เสียสละ มือไม่สะอาดเกือบทุกคน
ที่กระโดดเข้าวงการเมือง มีแต่มุ่งหวังที่จะ
สร้างความร่ำรวยเพื่อตัวเอง กอบโกย....เมื่อ
เลิกเล่นการเมืองรวยทุกคน หลายต่อหลาย
คนมาแล้วตาย ไปมีทรัพย์สินมรดกเหลือไว้เป็น
พันล้าน

ที่เราต้องเขียนถึงนายเทพ ในครั้งนี้
เพื่อให้เป็นเกียรติประวัติของนักการเมืองไทย
สักครั้งเถอะ เพื่อชี้ให้เห็นว่า เห็นไหมละ
นักการเมืองที่เสียสละของเมืองไทยเรานะก็มี
นายเทพ โชตินุชิตไธสง

นักการเมือง รุ่นใหม่ รุ่นเก่า ในบ้าน
เราละ มีไหมข้อนี้เราก็หาได้ประมาณคนบ้าน
เราไม่ เราเชื่อว่าแน่ ๆ จะต้องมี

ถ้านักการเมืองทั้งรุ่นใหม่ รุ่นเก่า ของ
เราที่ประคัมอยู่ทั้งหลาย ที่กำลังจะเข้าทำการ
หักหน้าพิชิตพวกกันในเรื่องนี้ จะได้สำเหนียก
บ้างในอนาคต เราต้องมีแน่

อย่ามุ่งหวัง เพียงแต่ว่า ข้าจะเป็นนัก
การเมืองละ

เพราะต้องการความร่ำรวย เพราะ
ต้องการกบฏ เพราะต้องการอำนาจ เพื่อ
เสริมสร้างวาสนาจะมีให้กับตนเองหรือ

ข้าต้องเป็นผู้แทน เพราะต้องการ
ความยิ่งใหญ่ ให้กับตัวข้าและพรรคพวกของ
ข้าท่านนี้

แล้วสร้างทัศนคติ ความคิดใหม่ ที่
ว่า

ข้าต้องการทำทุกอย่างเพื่อความสุข
ความอยู่ดีกินดีของชาวบ้าน คำคำ ๆ บ้าง
เท่านั้นเองเราเชื่อว่า ในอนาคตท่านที่กำลัง
จะเป็น ส.ส. ส.จ หรือ สท. ของบ้านเรา ก็
จะเป็นผู้ยิ่งใหญ่ได้....และเมื่อนั้นแหละ ลูก
หลานของท่านจะได้ร่วมกันภูมิใจกับชาวบ้าน
ที่ท่านได้ทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อเขา

ครับ ตายก็ต้องตายอย่าให้ตายดั่งเพราะ
ความอับปรีย์ ●

คุณพ่อแต่งเมื่ออายุ ๓๐

พิศโฉมสีพักตร์เจ้า	ก็เหลือเดาจะภิปราย
พิศเนตรยิ่งคมหลาย	คุณเนตรมฤดา
พิศถันนันทังคู้	ซึ่งแลดูยิ่งติดตา
พิศนุชสีสุดา	ณ. ภาคพนนภาดล
แรกเริ่มจะรัก	บุพาพัชตรนฤมล
ดั่งเทพสีแก้งดล	ลูให้พบประสพนัย
ธรรมดามีเคยหวัง	จะนึกตงจะเลใคร
หญิงอัน ณ. ดันไป	ก็มีแม่นจะชมชวย
เมื่อแรกสืหญิงรัก	ก็มีภักดีจะเอออวย
อวคคและอวคด้วย	ว่ามิเคยจะลุ่มจะหลง
กรานสีพบหญิง	ศิระขึงละออองค์
แต่ถึงกระนั้นคง	จักยับยั้งสติพอ
ธรรมดาบุรุษหนุ่ม	มักจะลุ่มจะหลงกลอ
ความรักนสีหนอ	จะทำให้สลายเป็น

เฉพาะคุณะอย่าหวัง
รักดอกดีห่อนเห็น

ที่เลวก็ข่มคิ
ใช้คิที่เคียว

แต่เธอระวังไว้
ทำไฉนระวัง

ธรรมดาบุรุษโสด
เห็นหญิงนั้นคือเขา

แต่ชายและหลายถิ่น
ฉะนันควรทศตรี

เขื่อง่ายและรับรัก
ความชั่วระกำทน

ก่อนอื่นจะรักใคร
อย่าคว่นพจนเฉลย

ว่าจะข้งสติเอน
วิเศษสารพัดเทียว

ที่คิก็ข่มเชียว
มิใช่เช่น ฉ. กนขลัง

ผิดต่อไป ฉ. กาลหลัง
ระมัดผิดมิกิดเบา

มักจะโอดและโอดเขลา
คุดพฤษภกาสี

ข้อมปลี่ยนปลี่ยนสัสนคิ
จักรมะคระวังคน

นั้นแหละมักจะต้องทน
ว่ามีควรจะคว่นเลข

ควรตรีไว้ ฉ. เธอเอ๊ย
ถล้าแล้วจะทำไฉน.

จากหนังสือ
เรื่อง

คอมมิวนิสต์ ลากยาว

ของ

ทองใบ ทองเปาต์

เทพ โยตินุชิต.....ผู้ข่มมันอุดมการ

ผมมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับคุณเทพ โยตินุชิต มานานตั้งแต่สมัยที่คุณเทพยังเป็นผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษและเป็นหัวหน้าพรรคเศรษฐกิจ ต่อมาในปี ๒๕๐๐ คุณเทพได้ร่วมกับนักการเมืองพรรคอื่น ๆ ที่มีแนวนโยบายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันจัดตั้งเป็นแนวร่วมขึ้นเรียกว่า “แนวร่วมสังคมนิยม” ซึ่งในขณะนั้นมีพรรคการเมืองที่เข้าร่วมด้วยในชั้นต้น ๔ พรรคคือ พรรคเศรษฐกิจ ซึ่งมีคุณเทพ โยตินุชิต เป็นหัวหน้า คุณแคล้ว นรปติ เป็นเลขาธิการหนึ่ง พรรคสังคมนิยม ซึ่งมีคุณวิศิษฐ์ ศรีภักตรา อดีตกรมกรรณไฟเป็นหัวหน้า คุณสุพจน์ ไวอ่อนศรี เป็นเลขาธิการหนึ่ง พรรคสังคมประชาธิปไตยที่มีคุณเทพ สัจจุลเป็นหัวหน้าพรรค พรรคขบวนการไฮปาร์ค มีนายทวีศักดิ์ ตรีพลี ผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่นเป็นหัวหน้าพรรค ระยะนั้นจำได้ว่าคุณชวน รัตนะวราหะ เป็นเลขาธิการพรรค

พรรคทั้งสี่นี้ได้ร่วมกันดำเนินการเคลื่อนไหวทางการเมืองร่วมกันในฐานะแนวร่วม เรียกชื่อว่า “แนวร่วมสังคมนิยม” เลือกว่าคุณเทพ เป็นประธาน หัวหน้าพรรคทั้งสามมีคุณวิศิษฐ์ คุณสุเทพและคุณทวีศักดิ์ เป็นรองประธาน มีคุณแคล้ว นรปติเป็นเลขาธิการ และเลขาธิการของพรรคทั้งสามเป็นรองเลขาธิการโดยตำแหน่ง ระยะนั้นรัฐบาลคุณพจน์ สารสินก็ให้คุณถนอม-กิตติขจรก็มีความเป็นประชาธิปไตยพอสมควร ประชาชนและหนังสือพิมพ์มีเสรีภาพในการจัดตั้งและการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองไม่น้อย แม้จะมีกฎหมายป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์อยู่ แต่รัฐบาลขณะนั้นก็ได้เข้มงวดเกินไป ปล່อยให้ประชาชนและหนังสือพิมพ์แสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ จึงได้มีพรรคการเมืองที่ประกาศนโยบายสังคมนิยมเกิดขึ้นหลายพรรค แต่ที่เด่น ๆ ก็คือพรรคเศรษฐกิจของคุณเทพที่มีสมาชิกของพรรคได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรหลายคน พรรคขบวนการไฮปาร์คก็ได้รับเลือกตั้งหนึ่งคนคือหัวหน้าพรรคเป็นต้น

ระหว่างนั้น ขบวนการสันติชนที่มีคุณกุหลาบ สายประดิษฐ์ เป็นกำลังหนุนและมีนายแพทย์เจริญ สืบแสง อดีตผู้แทนราษฎรจังหวัดปัตตานีเป็นประธาน ก็ได้ดำเนินการเคลื่อนไหวอยู่ ต่อมาแนวร่วมสังคมนิยมกับสันติชนได้ร่วมกันในการเลือกตั้งทั่วประเทศเมื่อปี ๒๕๐๐ โดยส่งตัวแทนเข้าสมัครรับเลือกตั้งในหลายจังหวัดโดยเฉพาะที่กรุงเทพ ผู้สมัครของสันติชนแนวร่วมสังคมนิยมได้เป็นคู่แข่งคนสำคัญของพรรคประชาธิปัตย์ที่ได้ต่อสู้โจมตีกันอย่างเผ็ดร้อน ศัพท์การเมืองที่โด่งดังได้เกิดขึ้นในสมัยนี้หลายคำ เช่นคำว่า “ตีนเล็ก” หรือ “ที่ใส่หมวก” “เงินมีแต่หัวไซโป้” ฯลฯ จากปากของ มรว. เสนีย์ ปราโมช ซึ่งโด่งดังอย่างมากในสมัยนั้น

แนวร่วมสังคมนิยมและสันติชนประกาศนโยบายเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม นโยบายต่างประเทศยึดมั่นในสันติภาพ - เป็นกลาง เป็นมิตรกับทุกประเทศทั่วโลกโดยยึดหลักปัญญาธิปไตยคือการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เรียกอ่อ ๆ ว่านโยบาย “สันติภาพเป็นกลาง” ยินดีรับความช่วยเหลือที่ไม่มีเงื่อนไขจากทุกประเทศ คัดค้านองค์การสนธิสัญญาทางทหารเช่นซีโต้ เพราะเป็นการชักน้ำเข้าลึกชักศึกเข้าบ้าน คัดค้านการให้ต่างชาติมาตั้งฐานทัพในประเทศไทย หรือใช้ประเทศไทยเป็นฐานทัพไปโจมตีเพื่อนบ้าน คัดค้านการแทรกแซงทางวัฒนธรรมของจักรวรรดินิยมและยกฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนให้สูงขึ้น

ผมจึงสนิทสนมกับคุณเทพมาตั้งแต่那时 โดยที่คุณเทพได้เป็นประธานแนวร่วมสังคมนิยมและสันติชนติดต่อกันเรื่อยมา ประกอบกับคุณเทพเป็นผู้ยึดมั่นในอุดมการสังคมนิยมอย่างแน่วแน่ไม่เปลี่ยนแปลงพวกเราโดยทั่วไปจึงมักเรียกคุณเทพว่า “ประธาน”

เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยึดอำนาจล้มสภา และเลิกรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ คุณเทพจึงเป็นคนหนึ่งที่ถูกจับกุมตัวในกลุ่มแรกพร้อมกับคุณแคล้ว นรปติ และคนอื่น ๆ ตอนนั้นผมอยู่ต่างประเทศ จึงไม่ได้ถูกจับร่วมด้วย หลังจากถูกจับคุณเทพถูกนำมาควบคุมตัวอยู่ที่สโมสรนายตำรวจ แล้วย้ายมาควบคุมอยู่ที่กองปราบปราม ซึ่งเป็นแห่งแรกที่ผมพบคุณเทพ ผมเองถูกจับห่างจากคุณเทพ ๖๐ วัน กล่าวได้ว่าคดีของเราไม่มีทางจะเกี่ยวข้อง

กันได้เลย เพราะอยู่กันคนละขั้ว แต่แล้วมันก็มาเกี่ยวกันจนได้ เมื่อตำรวจไม่ทราบว่าจะฟ้องร้อง
ผมในข้อหาใดหลังจากที่ถูกขังมาเป็นปี ๆ จึงได้หยิบยกเอากรณีจัดตั้งคณะกรรมการสามัคคีเอเชีย
และแอฟริกาขึ้นมา โดยเอาข่าวจากหนังสือพิมพ์มาเป็นแนวทางในการสอบสวน เพราะเหตุว่า
คุณเทพเคยเดินทางไปร่วมการประชุมประชาชนเอเชียและแอฟริกาที่นครหลวงโคโร ประเทศ
อียิปต์ โดยมีคนไทยไปร่วมด้วย ๔ คน คือนายอุตร ฐาปนโสธ นักหนังสือพิมพ์ นายกมล
เข็มทอง นักหนังสือพิมพ์ (ขณะนี้ทราบว่าจะจำอยู่หนังสือพิมพ์ บ้านเมือง) นายสติชัย
โสภารัตน์ เคยสมัครผู้แทนราษฎรที่จังหวัดนนทบุรี และดูเหมือนจะมีคุณสมบัติ มณีวงศ์ คน
สำคัญทางศาสนาอิสลามอีกคนหนึ่งร่วมไปด้วย

การประชุมที่โคโรนั้นเป็นการประชุมภายหลังการประชุมเอเชียแอฟริกาที่นครบันดง
นครหลวงของอินโดนีเซียที่ พลตรีกรมหมื่นนราธิปพงษ์ประพันธ์ รัฐมนตรีต่างประเทศไทย
ขณะนั้นเป็นหัวหน้าไปร่วมประชุมด้วย (๒๔๔๘) แต่เป็นการประชุมของประชาชน เมื่อบุคคล
ที่ไปประชุมดังกล่าวแล้วกลับมา ก็ได้มีการเคลื่อนไหวก่อตั้งคณะกรรมการสามัคคีประชาชน
เอเชียและแอฟริกาแห่งประเทศไทยขึ้น ซึ่งได้มีการประชุมกัน ๒ ครั้งที่บ้านสหกรณ์กรุงเทพ
ราชประสงค์ หนังสือพิมพ์เสนอข่าวกันทั่วไป การตั้งคณะกรรมการดังกล่าวนี้ คุณเทพได้
รับเลือกเป็นประธานของคณะกรรมการอีก ผมได้รับเลือกเป็นกรรมการด้วยคนหนึ่ง ในหลาย ๆ
คน แล้วการเคลื่อนไหวของคณะกรรมการนั้นก็เงียบหายไป จนผมเองก็เกือบลืมไปแล้ว

ครั้นผมมาถูกจับคราวนี้ หลังจากสอบสวนเสร็จจึงขึ้นไปประมาณเบ็ซเซ จำได้ว่า
วันหนึ่ง พ.ต.ท. จินต์ ประยงค์ ขณะนั้นเป็นรองผู้กำกับการกอง ๒ ซึ่งก็สนิทชิดเชื้อกับผมดี
ได้มาสอบถามผมเกี่ยวกับเรื่องนี้ ผมก็ตอบไปว่าได้เคยมีการประชุมและตั้งกรรมการสามัคคี
เอเชียและแอฟริกาแห่งประเทศไทยขึ้นจริง ผมเองหนังสือพิมพ์ก็ลงข่าวว่าเป็นกรรมการด้วย ถ้า
อยากได้รายละเอียดก็ไปอ่านหนังสือพิมพ์ดูก็แล้วกัน มันนานแล้วผมจำไม่ได้ พ.ต.ท. จินต์ก็
กับบอกว่า ไม่เป็นไรหรอกถามแค่นี้แหละ แล้วก็เอาบันทึกมาให้ผมเซ็นชื่อหน่อยว่าได้สอบสวน
เกี่ยวกับเรื่องนี้ ผมเห็นว่ามันไม่มีอะไรเลยก็เซ็นชื่อไป ที่ไหนได้พอปี ๒๕๐๕ หลังจากที่ผม

เป็นนายห้องตำรวจบ้าง ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ศาลสั่งว่าเจ้าพนักงานตำรวจควบคุมตัวไว้โดยไม่ชอบ ขอให้ศาลสั่งไต่สวนและสั่งปล่อยตัวบ้าง ผมจึงถูกฟ้องในคดีนี้ ทำให้การของผมจึงมาปรากฏว่า “เจ้าพนักงานได้สอบสวนแล้ว” ตอนนั้นเอง

ผมถูกฟ้องครั้งหนึ่งร่วมกับคุณเทพ โดยคุณเทพเป็นจำเลยที่ ๑ ผมเป็นจำเลยที่ ๒ เป็นคดีหมายเลขคำที่ ก. ๒๒๓/๒๕๐๕ สำหรับผมเป็นคดีแรก ส่วนคุณเทพเป็นคดีที่ ๒ คดีแรกที่คุณเทพถูกฟ้องคือหมายเลขคำที่ ก. ๒๘๖/๒๕๐๔ คุณเทพเป็นจำเลยที่ ๑ ร่วมกับเพื่อนฟ้องและถูกพรรคมีนักการเมือง ชาวนา พ่อค้าและผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ข้าราชการบ้านญ ประชาชนธรรมดาจากจังหวัดศรีสะเกษ รวม ๖๑ คน ผู้หญิง ๑ คน (ถูกระคน จุลละภมร) พวกเราเรียกคดีนี้ว่า “คดีศรีสะเกษ”

ส่วนคดีที่ ๓ คือคดีหมายเลขคำที่ ก. ๒๘๗/๒๕๐๕ คุณเทพเป็นจำเลยที่ ๑ ร่วมกับจำเลยที่เป็นผู้แทนราษฎรในพรรคแนวร่วมนั้นเองคือ นายเปลื้อง วรรณศรี นายพรชัย แสงช้าง นายเกล็ด นรปติ รวม ๔ คน พวกเราเรียกคดีนี้ว่า “คดีแนวร่วม”

คดีแรกที่คุณเทพถูกฟ้องนั้น ตำรวจการเมืองจับเอาพฤติกรรมที่คุณเทพไปพูดปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งตามที่ต่าง ๆ บ้าง การกล่าวหาว่าพวกชาวนาบ้านกูซอจัดตั้งองค์การคอมมิวนิสต์สนับสนุนคุณเทพบ้าง ตลอดจนพวกพ่อค้าที่เคยสนับสนุนคุณเทพในการเลือกตั้งก็ถูกหาว่าสมคบกันคิดการการกระทำกบฏและมีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์

ส่วนคดีที่ ๒ นั้น จับเอาการที่คุณเทพไปประชุมเอเชียและอัฟริกาที่โคโร และการจัดตั้งคณะกรรมการสามัคคีประชาชนเอเชียและอัฟริกาแห่งประเทศไทยว่า เป็นองค์การบังหน้าของคอมมิวนิสต์มีวัตถุประสงค์จะล้มการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ล้มล้างระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นต้น แต่ก็น่าสังเกตว่า คดีนี้ ทั้ง ๆ ที่คณะกรรมการนี้มีรายชื่อปรากฏชัดแจ้ง บางคนยังถูกจับกุมและควบคุมตัวในข้อหาคอมมิวนิสต์อยู่ด้วย แต่ก็ไม่มีการจับกุมตัวหรือถูกฟ้องร้องคนที่ถูกจับแล้วแต่อย่างใดด้วย

ส่วนคดีที่ ๓ นั้น เป็นพฤติการณ์ในสภาผู้แทนราษฎรของพวกผู้แทนแนวร่วมสังคมนิยมซึ่งมีคุณเทพเป็นหัวหน้า ประเด็นที่อัยการนำมาฟ้องว่าเป็นการกระทำความผิดเป็นคอมมิวนิสต์ก็มีอาทิ การที่เสนอยกเลิกกฎหมายป้องกันการกระทำความผิดเป็นคอมมิวนิสต์ ๒๔๙๕ (เสนอกฎหมายต่อสภาผู้แทนราษฎร) อัยการบรรยายฟ้องว่า เป็นการกระทำเพื่อให้ความสะดวกแก่การที่จะมีการกระทำความผิดเป็นคอมมิวนิสต์ เพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และเพื่อล้มล้างระบอบเศรษฐกิจของประเทศไทย (ระบอบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม) อ่านฟ้องแล้วก็ได้แต่สอวเซใจ เพราะรัฐธรรมนูญเขียนว่าผู้แทนได้รับเอกสิทธิ์คุ้มกัน แต่นี่เสนอกฎหมายในสภากลับเป็นความผิดต้องถูกนำมาฟ้องร้อง ผู้ที่ถูกกระทำก็คือทั้งสदनนั้นแท้ความจริงแล้วระยะนั้นได้มีการเรียกร้องให้ยกเลิกกฎหมายคอมมิวนิสต์กันอย่างยิ่งกึ่งทั้งเมือง เฉพาะในสภาผู้แทนราษฎรได้มีผู้แทนหลายฝ่ายเสนอกฎหมายให้ยกเลิกกฎหมายฉบับนี้ เพราะเห็นว่าเป็นกฎหมายที่ขัดขวางการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่ผมจำได้ผู้เสนอนอกจากนาย-แคล้ว นรปติ นายเปลื้อง ววรรณศรี และนายพรชัย แสงซจจแล้ว ผู้แทนพรรคอิสระอีกกลุ่มหนึ่งที่เสนอยกเลิกกฎหมายฉบับนี้มี นายวรพจน์ วงศ์สง่า ผู้แทนจังหวัดสกลนคร และ สส.หญิงมหาเศรษฐีคุณสุนิรัตน์ เทลาน รวมอยู่ด้วย และยังมีบุคคลอื่น ๆ อีก แต่คงมีเฉพาะคุณเทพกับพวกเท่านั้นที่ถูกจับกุมและฟ้องร้อง

ผมเคยไปที่บ้านคุณเทพเสมอ ก่อนนี้ที่บ้านคุณเทพมีบริเวณบ้าน มีสวนมะม่วง มีศาลากลางสระ ผมจำได้เพราะเวลาไปทำข่าวการประชุมแนวร่วม พวกพรรคเขาประชุมกันที่บ้านคุณเทพ พวกเรามักจะไปนั่งรออยู่ที่ศาลา ขณะรอคุณปรุงศรีมักจะให้เด็ก ๆ นำนม้วนน้ำปลาหวานมาเลี้ยงพวกเราเสมอ

นอกจากบริเวณบ้านแล้ว ที่บ้านคุณเทพยังมีสนามเทนนิส สนามแบดมินตัน มีโต๊ะบิงปอง และโต๊ะบิลเลียดอีกด้วย ทั้งนี้ เพราะคุณเทพเป็นคนชอบเล่นกีฬา รักษาพลานามัยอยู่เสมอตนเอง ทพยศินเหล่านี้ ต่อมาผมทราบว่าเมื่อคุณเทพถูกจับกุมและถูกขังมาราวจนถึง ๘ ปีเศษ (๒๑ ตุลาคม ๒๕๐๑ ถึง กรกฎาคม ๒๕๐๙) คุณปรุงศรีจำต้องตัดแบ่งที่ดินขายไป

จนเหลือเฉพาะเป็นที่บ้านแท้ ๆ เท่านั้นอยู่ ถ้าคนที่เคยไปบ้านคุณเทพเมื่อปี ๒๕๐๐ แล้วไม่ได้ไปอีก ๗-๘ ปีให้หลังจะเข้าบ้านคุณเทพไม่ถูกเลย เพราะมันมีบ้านใหญ่ ๆ สวย ๆ ปลูกขึ้นบังไปหมด นอกจากที่บ้านจะหมดไปแล้ว เมื่อคุณเทพถูกจับนั้น โรงเรียนของคุณเทพที่จังหวัดศรีสะเกษ ๒ โรงเรียน คือ โรงเรียนเทพวิทยา กับสตรีเทพวิทยา ซึ่ง คุณระคน จุลสมร เป็นครูใหญ่ ได้ถูกเผด็จการสฤษดิ์ ธานะรัชต์ สั่งปิด โดยกล่าวหาว่า “เป็นชุมกำลังของคุณเทพ” คุณเทพจึงส่งโรงเรียนสองโรงเรียนนี้ไปค่าย

เมื่อก่อนโน้น ตอนคุณเทพยังไม่ถูกจับ คุณเทพมีรถยนต์ใช้คันหนึ่ง เมื่อถูกจับใหม่ ๆ คุณปรุงศรีก็นำรถยนต์เก่านั้นไปเยี่ยมเสมอ นานเข้านานเข้าเห็นคุณปรุงศรีนั่งรถโดยสารไปเยี่ยมคุณเทพแทน ผมสอบถามดูได้ความว่ารถยนต์นั้นก็ขายไปเสียแล้ว แต่คุณเทพก็ยังเป็นคุณเทพคนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง เคยยิ้มน้อยอย่างไรก็ยิ้มน้อยอย่างนั้น

เมื่อพวกเราไปปรึกษาว่า พวกเราถูกขังมานานแล้ว เห็นควรทำคำร้องขอให้ปลดปล่อยตัวถึงจอมพลสฤษดิ์ ธานะรัชต์ พร้อมทั้งชี้แจงประกอบ คุณเทพตอบเห็นด้วยกับความคิดเห็นของพวกเรา เมื่อพวกเราจะถูกย้ายไปลาตาย พวกเราปรึกษากันว่า เราต้องพร้อมกันคัดค้านการย้ายนี้ คุณเทพเห็นชอบด้วยและร่วมใจการคัดค้านอย่างเข้มแข็ง ในการคัดค้านครั้งที่สามจากกองปราบไปลาตาย คุณเทพรับคำสั่งย้ายแล้วนั่งเฉย เล่นเอาคุณชุมพล รองอธิบดีกรมตำรวจขณะนั้นเดือดจนหน้าเขียว สั่งให้ตำรวจจับคุณเทพใส่กุญแจหามขึ้นรถเลยทีเดียว นั่นคือวิญญานของคุณเทพ

เมื่อพวกเราเข้าไปอยู่ลาตาย (สถานฝึกอาชีพ) เมื่อ ๗ มกราคม ๒๕๐๓ พวกเราจัดระบบการกินอาหารแบบที่เราเคยทำที่กองปราบ คุณเทพทั้ง ๆ ที่มีความจำเป็นต้องรับประทานอาหารอ่อนเนื่องจากวัยและสุขภาพ แต่ก็มาร่วมรับประทานกับ “ส่วนรวม” โดยตลอด ดังนั้นเมื่อพวกผู้ต้องขังการเมืองประชุมกันจัดระบบการอยู่กินร่วมกัน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน คุณเทพจึงได้รับเลือกเป็น “ประธาน” กรรมการส่งเสริมสามัคคีอีกครึ่งเป็นเอกฉันท์ คุณเทพไม่เคยปลีกตัวออกจากพวกชาวบ้านและไม่เคยปลีกตัวออกจากการทำอยู่

เมื่อทางการจะย้ายพวกเราจากเรือนจำสาครยาว (สถานฝึกอาชีพ) ไปเรือนจำสาครยาวชั่วคราว พวกเราก็ตัดกันการย้ายนั้นเพื่อให้ได้เงื่อนไขที่ดีกว่าเสียก่อน คุณเทพลงนำการคัดค้านเช่นเคย และเป็นขบวนสุดท้ายที่เคลื่อนย้าย มีวายตำรวจจะขู่ว่าจะเอาสุนัขตำรวจมาไล่ หากไม่ยอมย้าย แต่คุณเทพก็ยังอยู่ร่วมกับพวกเราเช่นปกติ จนทางราชทัณฑ์ยอมตามเงื่อนไข จึงย้ายไปตามที่ต้องการ

ในการเคลื่อนไหวเรียกร้องให้มีการปล่อยตัว คุณเทพฟังความเห็นของพวกเรา “ผมเห็นด้วยกับเหตุผลของพวกคุณ ผมเอาด้วย” คุณเทพกล่าวเมื่อฟังเหตุผลที่พวกเราทำให้เห็นถึงความมุ่งหมายของพวกเรา ในการยื่นคำร้องขอให้ปล่อยตัวพวกเรา ความจริงพวกเราก็ไม่ได้หวังว่า “เผด็จการสฤษดิ์จะปล่อยพวกเราตามคำร้อง แต่เราต้องการให้เขาและประชาชนทั้งหลายทราบว่า เราได้รับการปฏิบัติอย่างไม่ชอบด้วยกฎหมาย”

เมื่อพวกเราเคลื่อนไหวยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อขอให้ศาลสั่งให้สอบสวนคำร้องและสั่งปล่อยตัวพวกเราจากการคุมขัง ชั้นแรกพวกเราคิดกันตั้งแต่ถูกคุมขังอยู่ที่กองปราบ ผู้เป็นต้นคิดการเคลื่อนไหวทางศาลที่จำได้มี คุณมนัส พรหมบุญ อติต สส. เพชรบูรณ์ คุณอุทธรณ์ พลกุล คุณนิศรา อม้นตกุล คุณประกอบ ไกลักษณ์ คุณจิตร ภูมิศักดิ์ และผม พวกเราได้ปรึกษาเรื่องนี้กันหลังจากทำคำร้องขอให้ปล่อยตัว โดยคุณมนัส พรหมบุญ บรรารับว่า “พวกเราน่าจะยื่นคำร้องต่อศาล ขอให้ศาลสั่งให้สอบสวนว่า พวกเราถูกคุมขังโดยมิชอบด้วยกฎหมาย”

พวกเรานำความคิดเห็นนี้ไปปรึกษาคุณเทพและคุณสังข์ ปรากฏว่าคุณเทพและคุณสังข์เห็นด้วยกับความคิดเห็นของพวกเรา เมื่อพวกเราย้ายไปคุมขังอยู่เรือนจำสาครยาว (สถานฝึกอบรมอาชีพ) จึงได้ดำเนินการปรึกษาหารือเรื่องนี้กันอย่างจริงจัง คุณเทพเห็นด้วยและสนับสนุนการต่อสู้ทางศาลอย่างเต็มที่ ผิดกับผู้ใหญ่หลายคนที่เกรงนั่นกลัวนี่ เช่นบางคนว่า “เสียมันจะหลับ จะเอาไม่ไปแหย่มันทำไม” หรือบางคนก็ว่า “อยู่อย่างนี้ก็ดีแล้ว ไปทำเรื่องอื้อฉาวขึ้นเขาจะยิ่งบีบหนักขึ้นไปอีก” บางกลุ่มก็ว่า “เราไม่ควรใช้ท่าทีก้าวร้าวต่อเขา (เผด็จการ)

เราควรรหาทางผูกมิตรกับเขา เพราะเขาไม่ใช่ศัตรูที่แท้จริงของเรา ศัตรูที่แท้จริงของเราคือ จักรพรรดินิยม” สรุปแล้วคือให้อยู่เฉยๆ ไม่ต้องทำอะไร อยู่เฉยๆ ให้เขาเห็นใจ เผด็จการ สฤทธก็ไม่ใช่ศัตรู ๆ คือ จักรพรรดินิยมอเมริกา ชี้ทางให้เขาเห็นเขาจะกลับเป็นมิตรของเรา

คุณเทพเห็นด้วยกับพวกเราที่ไม่เห็นด้วยกับพวกผืนกลางวันที่ว่า เผด็จการสฤทธินอม ประภาส จะกลับใจมาเข้าข้างประชาชน ไม่เห็นด้วยกับการอยู่เฉยๆ แต่เห็นว่าเรา จำเป็นต้องคืบรน ต้องเปิดโปงให้โลกรู้.....ความไร้มนุษยธรรมของเผด็จการ เห็นว่าเผด็จการ ฟัซซิสต์เป็นสมุนที่จงรักภักดีของจักรพรรดินิยมอเมริกา คุณเทพเห็นด้วยกับพวกเราที่ว่า ที่มัน ทำกับเราอยู่ขณะนี้กรุนแรงอยู่แล้ว หากมันจะทำทารุณต่อพวกเรา ถึงแม้เราไม่เคลื่อนไหวอย่าง โดดเดี่ยวมันก็ทำได้และมันก็ทำอยู่แล้ว จะไปหวังความเมตตาจากมันไม่ได้อีก การต่อสู้อย่างไม่ ค้อมหัวต่างหากที่จะทำให้พวกมันหยุดยั้งทารุณกรรมลงได้ เพราะการเคลื่อนไหวของเราคือการ ฟ้องร้องอาชญากรรมของมันต่อประชาชน ให้ประชาชนได้ทราบความจริงว่า พวกเราไม่ได้รับความ เป็นธรรม ที่พึงของพวกเราคือประชาชน ไม่ใช่หวังพึ่งความเมตตาจากพวกเผด็จการ

การคืบรนของพวกเราได้รับผลสำเร็จ ทางหนึ่งศาลยุติธรรมได้สั่งให้ส่วนคำร้องของ พวกเราที่ว่าถูกคุมขังอย่างไม่เป็นธรรม เจ้าหน้าที่ตำรวจสันติบาลต้องมาชี้แจงข้อเท็จจริงต่อศาล แล้วศาลยุติธรรมก็มีคำพิพากษาว่า จะคุมขังผู้ต้องหาไว้โดยไม่มีกำหนดเวลาไม่ได้ ซึ่งผลของ มันคือการเร่งสอบสวน มีการพิจารณาปลดปล่อยและฟ้องร้องต่อศาล ซึ่งเป็นผลดีต่อพวกผู้ ต้องขัง แต่สิ่งที่พวกเราทำได้สำเร็จอย่างยิ่งก็คือ ได้ฟ้องร้องอาชญากรรมของพวกเผด็จการ ฟัซซิสต์ต่อประชาชน คุณเทพเป็นผู้นำในการต่อสู้ทางศาลของพวกเราอย่างไม่อาจปฏิเสธได้

ชีวิตของคุณเทพในลาถยาวเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ รับประทานอาหารเป็นเวลาตามวัย เวลาอยู่ในลาถยาวชอบนั่งกางเกงแพรสีม่วงอ่อน ๆ เสื้อขาวเย็บเก่า ๆ คาบกลิ้งยาเป็นประจำ ที่ ทำความปลากใจแก่ผู้ไม่เคยเห็นก็คือ ชอบทาเล็บเท้าด้วยสีแสด เปล่าหรือไม่ใช่การทาเล็บแบบ ผู้หญิง แต่เป็นการเอายาแดงทากันเล็บกั๊ก เวลาเดิน ๆ ขำจนกุกตัวมึนแถม เป็นคนชอบฟังความ

คิดเห็นของคนอื่นมากกว่าพูด เวลาพูด ๆ ด้วยภาษาง่าย ๆ บางครั้งอาจจะใช้คำว่า “ลือ” “อือ” บ้างกับคนที่สนิทสนม

ในขบวนพวคนักการเมืองด้วยกันที่ถูกจับกุมในข้อหาคอมมิวนิสต์แล้ว ในความเห็นของผม คุณเทพเป็นนักประชาธิปไตยที่สุด เวลามีปัญหาโต้เถียงกัน คุณเทพอาจเสนอความเห็นของคุณเทพมาอย่างหนึ่ง แต่เมื่อได้มีการอภิปรายกันแล้ว เมื่อเหตุผลของฝ่ายข้างมากดีกว่า และถูกต้องกว่า คุณเทพจะเห็นด้วยโดยไม่มีเงื่อนไขเลย คำพูดของคุณเทพที่ผมจำได้เสมออีกคือ “ความคิดเห็นของลือดีกว่า เอาอย่างลือว่า” ทุกครั้งที่มีความปัญหา คุณเทพจะขอฟังความคิดเห็นของทุกคน การตัดสินใจปัญหาจะถือตามเสียงข้างมาก และยึดถือผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นใหญ่เสมอไป และไม่เคยปฏิเสธมติของที่ประชุมด้วย หมายความว่าที่ประชุมลงมติแล้วคุณเทพจะปฏิบัติตามเสมอ

นอกจากความเป็นประชาธิปไตยแล้ว คุณเทพยังเป็นนักการเมืองคนหนึ่งที่สูงส่งอด้านบั้นในมวลหมู่นักการเมืองอาวุโสที่ถูกจับกุมแล้ว คุณเทพเป็นนักการเมืองอาวุโสคนเดียวที่ร่วมการต่อสู้ทุกครั้งที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการทำคำร้องขอเพื่อให้ปล่อยตัว การต่อสู้ทางศาล การต่อสู้ทางการเมือง การต่อสู้เพื่อความกินดีอยู่ดีภายในเรือนจำ หรือแม้แต่การต่อสู้กับทางเรือนจำในสิ่งที่ไม่เป็นธรรม คุณเทพเข้าร่วมด้วยทุกครั้ง ไม่ค่อยจะกลัวว่าจะถูกกลั่นแกล้งหรือทารุณ เมื่อคราวย้ายจากกองปราบ คุณเทพตกเป็นเป้าที่ตำรวจจะเอาสุนัขตำรวจมาไล่และถูกจับใส่กุญแจมือไปขึ้นรถเพราะการต่อต้านกักตันทำรวจ เมื่ออยู่เรือนจำลาดยาว คุณเทพก็เป็นนักการเมืองชั้นผู้ใหญ่คนเดียวที่อยู่ร่วมกับพวกเราในการยืนหยัดตามข้อเรียกร้อง ๓ ประการคือ ให้ประกอบอาหารได้ เพิ่มเรือนขังและให้เยี่ยมญาติตามที่เคยปฏิบัติเมื่ออยู่เรือนจำลาดยาว จนคำเรียกร้องทั้ง ๓ ได้รับการสนองรับ คุณเทพกับพวกเราจึงได้ยอมย้ายที่ควบคุม ความเป็นผู้นำของคุณเทพจึงได้รับการยอมรับนับถือเสมอ

คุณเทพทั้ง ๆ ที่รับประทานข้าวแดงแกงคูกไม่ได้ แต่ก็ลงมาร่วมรับประทานอาหาร

กับพวกเราตลอดเวลาที่โรงเรียนซึ่งเป็นครัวกลาง เข้า ๆ เย็น ๆ จะเห็นคุณเทพเดินตัวมเตี้ยมจากห้องซึ่งมาร่วมรับประทานอาหารด้วยกันเป็นหมู่ใหญ่ รับประทานอาหารไปคุยกันไป บางครั้งก็ทักทายคนโน้นตามทุกข์สุขคนนี้

คุณเทพเป็นคนที่รักสุขภาพอนามัยดีคนหนึ่ง เมื่อพวกเราพัฒนาการกีฬาในเรือนจำคุณเทพเป็นผู้หนึ่งที่สนับสนุนการกีฬาและลงเล่นด้วยตลอดเวลานับแต่ ตะกร้อ, แบดมินตัน, วอลเลย์บอลล์ที่คุณเทพมักเป็นหัวหน้าทีมเข้าแข่งขันกับทีมอื่น ๆ ที่พวกเราจัดขึ้นเสมอ นอกจากนี้คุณเทพยังเป็นผู้ริเริ่มนำการเล่นโบว์ลิ่งเข้าไปเล่นในลาดยาว โดยเอาไม้มาเจียนให้กลมต่างลูกโบว์ลิ่งเล่นกันสนุกสนาน จนภายหลังจัดเป็นทีมเข้าแข่งขันกัน ต่อมาก็ขยายไปเป็นการเล่นตะบ้าทอย ซึ่งคุณเทพแม้จะอายุมากก็มีฝีมือในการเล่นอยู่ในขั้นดี เวลาลงเล่นวอลเลย์บอลล์ก็ตี แบดมินตันก็ตี คุณเทพจะแต่งตัวอย่างเรียบร้อยด้วยชุดกางเกงขาวขาสั้น เสื้อยืดขาวมีปกคอแบบนักกีฬา รองเท้าถุงเท้าขาวและที่จ๊ะจาดเสียมิได้ก็คือผ้าขนหนูเล็ก ๆ ผืนหนึ่งจะคล้องคอลงสนามเป็นประจำ ท่วงท่าการเล่นของคุณเทพนั้นจัดว่าเป็นไปตามแบบแผนที่เดียว ดังนั้น เวลาเล่นกับพวกเราซึ่งไม่ค่อยจะรู้ “เบสิค” คุณเทพถึงกับงงและว่า “เล่นแบบลื้อไม่ถึงสามเกมตาย” ทั้งนี้เพราะพวกเราเล่นแบบตีตะบัน วิ่งตะบัน ขอให้ได้เหงื่อเร็ว ๆ เพราะถือว่าเราหนุ่มแน่นกว่า ไม่กลัวแรงหมด ไม่ต้องประหยัดแรงส่วนคุณเทพมักเล่นแบบผู้ใหญ่ออมแรง ตามปรกติคุณเทพจะเล่นประมาณสามเกมจะหยุด ดังนั้นในการเล่นวอลเลย์บอลล์ ถ้าทีมคุณเทพเอาชนะพวกเราไม่ได้ภายใน ๒ หรือ ๓ เกมแล้วละก็ เรามักจะท้อ “คนแก่” ในยกหลัง ๆ เสมอ เพราะคุณเทพหมดแรง

ในด้านการต่อสู้คดี คุณเทพเป็นหัวหน้าคณะทนายความของชาวลาดยาวทั้งโดยอาวุธและโดยการต่อสู้อย่างแท้จริง ไม่ใช่เป็นโดยตำแหน่ง การร้องต่อศาลอาญาจนคดีต้องขึ้นถึงศาลฎีกาถึง ๓ รอบ ๔ ศาล คุณเทพได้นำการต่อสู้อย่างไม่หยุดยั้ง เมื่อปี ๒๕๐๕ หลังจากที่ศาลฎีกามีคำพิพากษาว่า เจ้าพนักงานจะคุมขังผู้ต้องหา (คอมมิวนิสต์) ไว้โดยไม่มีกำหนดไม่ได้ และสั่งให้ศาลอาญารับคำร้องของผู้ต้องหาคอมมิวนิสต์ไว้ไต่สวนและมีคำสั่งใหม่ตามรูปคดี

เพราะศาลอาญามีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณานั้น คุณฟอง สิทธิธรรม อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งถูกจับกุมในข้อหาให้การกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ด้วย ได้มีหนังสือแสดงความยินดีในชัยชนะแห่งการต่อสู้ของพวกเราถึงคุณเทพ ซึ่งผมขอนำสำเนาจดหมายของท่านอดีตรัฐมนตรีฟอง สิทธิธรรม มาเสนอดังนี้

ห้องขังเลข ๒ อริยสัจ ๔ สันติบาลปทุมวัน

๘ พฤษภาคม ๒๕๐๕

เรียน ท่านอดีตร.ม.ต. เทพ โชติบุชิต และคณะผู้ทำงานทางกฎหมายตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๒

ผมขอแสดงความยินดีอย่างแท้จริงในการทำงานของคณะของท่าน โดยท่านเป็นผู้นำยินดีเป็นพิเศษซึ่งศาลฎีกาพิพากษาให้ท่านและคณะมีชัย เข้าใจว่าเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์กฎหมาย และเชื่อว่าจะเป็นครั้งสุดท้ายในประวัติการปกครอง โปรดแจ้งผู้ร่วมงานในความยินดีนี้ด้วย

ขอจารึกความดีไว้

แต่ (ขอโทษ) อิจฉาท่านเท่ากับยินดี เพราะชัยชนะแบบนี้ งานแบบนี้ บางทีพัน ๆ ปี จะมีสักครั้งหนึ่ง

วลา ไสถิติ ภวันตุเท ขอจงเจริญอย่างมีชัย

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

ฟอง สิทธิธรรม

ทราบทั่วกัน

เทพ

เป็นความจริง การต่อสู้ของพวกเราได้ประสบชัยชนะในทางกฎหมาย ผลของชัยชนะจากการสู้รบนี้นั้น ทางหนึ่งผู้ต้องขังบางส่วนได้รับการปล่อยตัว แต่ผู้ต้องหาบางส่วนหรือบางคนได้ถูกส่งฟ้อง พวกที่ถูกปล่อยตัวนั้นมักจะเป็นชาวบ้านธรรมดา ไม่รู้เรื่องราวใดๆ แต่ถูกจับกุมตัวเพราะมีสาเหตุโกรธเคืองกันหรือถูกกลั่นแกล้ง นายประนัย ชัยรัตน์ นายบุรณะ จำปาพันธ์ ปล่อยวันที่ ๑๖ และ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๐๕ ตามลำดับ ก่อนหน้านั้นวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ตำรวจปล่อยพวก “เล้าอรุณ” พี่น้องรวม ๕ คน วันที่ ๑๐ พฤษภาคม วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ปล่อยนายประสิทธิ์ จันทรกุล เด็กหนุ่มวัย ๒๐ เศษ

วันที่ ๑๗ พฤษภาคม นายยี จันท์ กำนันซึ่งหนังสือพิมพ์เสนอข่าวว่าเป็นสายลับให้ เขมรยื่นคำร้องขอให้ศาลส่งปล่อยตัวเพราะถูกคุมขังมานาน ผลต่อมาวันที่ ๒๔ พฤษภาคม อัยการไต่สวนฟ้อง นายยี จันท์ ต่อศาลทหารกรุงเทพ (ศาลอาญา) ฐานกบฏภายในภายนอกราชอาณาจักร วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ยืนฟ้องนายสังข์ พรหมทัย ต่อศาลทหารกระทรวงกลาโหม หลังจากคุมขังมาตั้งแต่วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๐๑ เป็นเวลา ๔ ปีเศษจึงฟ้อง ส่วน ร.ท. สุภัทร สุคนธาภิรมย์ อดีตนายทหารเสรีไทย ซึ่งเป็นนักกฎหมายของผู้ต้องขังอีกคนหนึ่งก็ได้มาถูกฟ้อง ในช่วงนี้ ก็ถูกฟ้องฐานมีการกระทำความผิดเป็นคอมมิวนิสต์ และความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน เป็นต้น นี่คือผลจากการเคลื่อนไหวใช้สิทธิทางศาลของพวกผู้ต้องขัง ซึ่งมีคุณเทพ โชติคุชิต เป็นหนึ่งในบรรดาผู้นำการเคลื่อนไหวนี้

สำหรับคุณเทพ นอกจากจะถูกฟ้องต่อศาลทหาร กระทรวงกลาโหม กับเพื่อนพ้องเป็นจำเลยรวม ๓ คดีดังกล่าวแล้ว คุณเทพกับผมยังได้ร่วมกันเป็นโจทก์ฟ้องอัยการทหารและตำรวจสันติบาลอีกหลายนายเป็นจำเลยต่อศาลอาญารัฐานฟ้องเท็จ แจ้งเท็จ หน่วงเหนี่ยวกักขัง ทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพอีกด้วย คดีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นโจทก์ฟ้องอัยการทหารและตำรวจทั้งๆ ที่ตนเองถูกควบคุมอยู่ที่เรือนจำลายยาว การฟ้องร้องเกิดขึ้นภายหลังที่อัยการศาลทหาร กระทรวงกลาโหมไต่สวนฟ้องคุณเทพกับผมในคดีที่ ๒๒๓ ก. / ๒๕๐๕ คือคดีอัฟโฟร-เอเซีย แล้ว คุณเทพกับผมเห็นว่าเป็นการกลั่นแกล้งอย่างเห็นได้ชัด เพราะคดีดังกล่าวนี้ไม่มีอะไร

เลยที่จะเป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ หรือกบฏต่อประเทศชาติ เพราะรัฐบาลไทยเองก็เข้าร่วมประชุมกลุ่มเอเชียและแอฟริกามาแล้ว วัตถุประสงค์ของกลุ่มเอเชียและแอฟริกาก็ไม่มีข้อใดเป็นการขัดต่อหรือฝ่าฝืนกฎหมาย แต่กลับถูกนำมาฟ้องศาลด้วยข้อหาเช่นนั้น

ผมเองได้ทราบจากเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้หนึ่งในขณะนั้นว่า “จำเป็นต้องสั่งฟ้องเรื่องนี้ เพราะถ้าไม่ฟ้องก็จำเป็นต้องปล่อยผม เพราะพวก ๆ ผมปล่อยไปหมดแล้ว หากไม่ฟ้องก็คุมขังผมไว้ไม่ได้” เขาจึงตัดสินใจส่งเรื่องนี้ให้อัยการทหารฟ้องเรา คุณเทพกับผมเห็นว่า เรื่องนี้กลั่นแกล้งชัด ๆ ซึ่งทันทีที่พวกเราได้รับฟ้องในวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๐๕ วันต่อมาเราก็นั่งฟ้องอัยการและตำรวจรวม ๕ หรือ ๗ คน เป็นจำเลยต่อศาลอาญาทันที คดีนี้ ปรากฏว่าเรื่องได้ยืดเยื้อไปถึงศาลฎีกา เพราะศาลชั้นส่งว่าจำเลยเป็นนายทหารประจำการ จึงฟ้องที่ศาลพลเรือนไม่ได้ สั่งยกฟ้อง คุณเทพกับผมได้ยื่นอุทธรณ์คัดค้าน แม้ต่อมาศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นอีก แต่เราก็ไม่ได้ยินยอม กลับพากันฎีกาต่อไปอีก เรื่องได้ติดอยู่ที่ศาลฎีกาต่อมาจนกระทั่งจอมพลสฤษดิ์ถึงแก่อนิจกรรม เหตุการณ์ได้คลี่คลายไปในทางดีขึ้น รัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมได้ขอถอนฟ้องคดีที่คุณเทพถูกฟ้องทั้งหมด (๓ คดี) และให้ทางคุณเทพกับผมถอนคำฟ้องอัยการทหารและตำรวจสันติบาลอีกหลายนายนั้นด้วยเป็นการแลกเปลี่ยน เราพิจารณาแล้วเห็นว่าทางเราก็ได้รับประโยชน์พอสมควร จึงได้ตกลงถอนคำฟ้องของเราเสีย คุณเทพกับผมจึงได้รับอิสรภาพเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๐๙ พร้อมกับนักการเมืองหนุ่มที่มีชื่อเสียงและอนาคตอีก ๒ คน คือ นายเปลื้อง วรรณศรี และนายพรชัย แสงชัย ซึ่งเข้าใจว่าเป็นผู้ต้องหาคอมมิวนิสต์รุ่นแรกที่ได้รับการปลดปล่อยเป็น รุ่นสุดท้าย ส่วนผู้ต้องหาอื่น ๆ ที่ถูกจับกุมภายหลังยังถูกคุมขังหรืออยู่ระหว่างการพิจารณาคดีก็มี แต่พวกเรานับว่าเป็นผู้ต้องหา รุ่น ๒๕๐๑ รุ่นสุดท้ายที่ได้รับการปลดปล่อยหลังจากถูกควบคุมอยู่ ๘ ปีเศษ

น.แทละครบชีวิตของนักการเมืองนักสังคมนิยมคนหนึ่งของเมืองไทย เทพ โชตินุชิต

﴿ จดหมายคุณพ่อ ﴾

จดหมายจากคุณพ่อ ถึง ลูก สุทิน-อมรี

ในโอกาสวันมงคลสมรส

ลาตยาว

สุทิน และ แม่แดง ลูกรัก

ก่อนอื่นพ่อ ขอแสดงความยินดี และอวยพรให้ลูกทั้งสองคน จงประสบแต่ความสุข ความเจริญ เพื่อทำหน้าที่ของคนที่ต้องรับผิดชอบทั้งตัวเองและคู่ครอง ตลอดจนครอบครัว ก่อไปในอนาคต

โอกาสที่ลูกทั้งสองจะต้องเข้าเป็นว่านเครือเดียวกันทั้ง ๒ ครอบครัว ก็จำเป็นอยู่เอง ที่พ่อใคร่จะถือโอกาสชี้แจงและทำความเข้าใจ โดยเฉพาะกับ แม่แดง ซึ่งจะเข้ามาอยู่ร่วมกับ สกุลของพ่อ ให้เข้าใจถึงสภาพอันแท้จริงของพ่อและครอบครัว เพราะการอยู่ร่วมกันโดยไม่เข้าใจกันนั้น เป็นอุปสรรคมหาศาลที่กักกันคู่สมรสและเกี่ยวของทั้งหลายให้วนเวียนมานับไม่ถ้วนคู่ แล้ว ทุกคนคงไม่ปรารถนาที่จะได้เห็นความไม่ลงรอยกัน การกินแหนงแคลงใจกัน ในระหว่าง ๒ ครอบครัวนี้ไม่ว่าโดยวิถีทางใด ๆ สุภาภิตของนักธุรกิจเขามืออยู่ว่า “การเปิดร้านค้านั้นไม่ ยาก แต่การที่จะให้ร้านค้าเปิดอยู่ตลอดไปนั้นยากมาก” ฉะนั้นเกี่ยวกับการมีคู่ครองก็ทำนองเดียวกัน การรักกัน การอยู่ร่วมกันนั้น ทกลงปลงใจกันเฉียวเฉียวก็ได้อยู่ร่วมกัน แต่มันไปยาก ตอนที่จะอยู่กันให้ยืนกัน ๒๐-๓๐ ปีจนตลอดอายุขัย นั้นสิ ไม่ใช่ของที่คู่ครองทุกคู่จะทำได้ ง่ายนัก ทั้ง ทินและแม่แดง ก็คงเห็นพ่อและแม่เป็นอุทาหรณ์อยู่แล้ว ข้อที่นอกเหนือไปจาก นั้น มิใช่แต่ลำพังคู่ครองสองคนเท่านั้นที่จะเป็นสาเหตุแห่งการแตกแยก ยังมีอีกหลายสิบกกรณี แม้กระทั่งญาติพี่น้องทั้งสองข้าง ก็มีสำคัญไม่น้อย แต่ข้อสำคัญนั้นอยู่ที่เจ้าตัวจะต้องรับ ภาระเหล่านี้ และปฏิบัติให้สอดคล้องไปเท่าที่สามารถจะทำได้ นั่นเป็นเหตุใหญ่

สำหรับพ่อเองนั้น พ่อเคยรุ่งเรือง และเคยผิดหวังมาหลายครั้งหลายหน แต่ทุกครั้ง พ่อไม่เคยเสียใจ ไม่เคยท้อถอยในชีวิต ครึ่งใดที่พ่อต้องผิดหวังหรือโดนמרסุม หลังจากนั้น ยิ่งทำให้พ่อต้องมุ่งมั่นมากขึ้น และพ่อก็ยังแน่ใจของพ่อจนบัดนี้ว่า อุปสรรคใด ๆ ที่มันเกิดขึ้นนั้น เพราะเราเลวมากกระนั้นหรือ ? หรือเพราะเราคิมิชอบกระนั้นหรือ ? ถูกละคนอื่น ไซ้จะคิดอย่างไรรึนั้น พ่อไม่เคยคำนึงถึง เพราะพ่ออภัยในความนึกคิดของคน ที่จะให้เขาคิดนึกเหมือนอย่างเราทุกคนนั้นมันเป็นไปไม่ได้ และในขณะที่เดียวกันก็มีใช้ว่าเราจะไปตะโกน โพนทนาอย่างใด ๆ ว่าเราวิเศษกว่าคนอื่น ก็เป็นไปไม่ได้เช่นเดียวกัน ตลอดชีวิตของพ่อ พ่อเชื่ออย่างเดียวกันว่า การกระทำของคนเรานั้น มันต้องสนองวันยังค่ำ ไม่ว่าทางใด ๆ แต่มันขึ้นอยู่กับเวลาเหมือนกัน ฉะนั้นเวลาเท่านั้นที่มันจะตัดสินว่า ใครจะถูกหรือจะผิดในที่สุด แต่ขณะที่เรารออยู่นี้ ผู้คนอาจจะวิพากษ์วิจารณ์ไปต่าง ๆ นา ๆ ผิดบ้าง ถูกบ้าง แล้วแต่ความนึกคิดของเขา แล้วแต่อารมณ์ของเขา เราจะไปลงโทษเขา ก็ใช้วิธีที่เราระวังที่หักทักเอาได้ เพราะคนในโลกนี้มีไม่มากนักหรอกที่เขาจะคิดในทางที่ถูกต้องและมีความเป็นธรรมพอที่จะวิพากษ์วิจารณ์เหตุการณ์ใด ๆ ได้อย่างถูกต้องด้วยความเป็นจริง ส่วนมากก็มักจะเฮโลตามกันไป โดยมีคำหนึ่งถึงข้อเท็จจริงอันจะพึงต้องพิสูจน์ แรงแปลกบ้นยุงก็อาจจะทำให้ความคิดของคนหลงไหลเอนเอียงไปได้พักหนึ่ง ตราบที่ความเป็นจริงยังมิได้พิสูจน์ตัวของมันเอง แต่จงจำไว้ว่าเหตุการณ์ทั้งหลายไม่ว่าเล็กหรือใหญ่มันจะหมุนไปสู่ความจริงเข้าได้สักวันหนึ่ง ไม่ช้าก็เร็ว ใช่แต่เท่านั้น ทุกวันนี้มีคนเหลือสักรักเปอร์เซ็นต์ที่จะไม่พยายามเอาตัวรอดไปวันหนึ่ง ๆ โดยที่เกรงกลัวต่ออำนาจบาทใหญ่ และมีหน้าซ้ำบางคนก็กลับได้อำนาจเพราะการเอาตัวรอดเช่นนั้นและก็มีฐานะร่ำรวยเสียด้วย ลูกทั้งสองจะคิดบ้างหรือไม่ว่า ถ้าพ่อมีลักษณะเช่นนั้นแล้ว ความวุ่นวายทั้งในส่วนตัวและครอบครัวก็คงไม่บังเกิดขึ้นถึงขนาดนี้ ความถลลกลับทั้งหลายเหล่านั้นจะปรากฏให้ลูกได้รู้ได้เห็นสักวันหนึ่งข้างหน้า ในเมื่อเหตุการณ์ทั้งหลายมันได้พิสูจน์ตัวของมันเองแล้ว พ่อไม่ยินยอมที่เห็นว่ามันเป็น “ไม” แล้วก็บอกว่าเป็น “นก” พ่อไม่สามารถจะทนต่อการทรยศต่อประชาชน และจะยอมรับเอา ลาภ - ยศ - สรรเสริญ - สุข ได้ ทั้ง ๆ ที่สิ่งเหล่านั้นมิได้เป็นไปตามทำนองคลองธรรม และเป็นการเอาเปรียบ ฉกฉวยความสุขต่อส่วนตัวแต่ฝ่ายเดียว ใครอื่นมันจะเป็นอย่างไรก็ช่าง

เมื่อพูดเช่นนั้น พ่อก็ยังคิดต่อไปว่า พ่อไม่รักครอบครัว ไม่รักตัวเอง ไม่รู้จักเอาตัวรอด พ่อจึงจะชี้ให้เห็นว่า ความผิด ถูก มันอยู่ที่ตรงไหน พ่อก็อาจกล่าวได้ว่าที่พ่อทำดังนี้ เพราะพ่อรักลูก รักสกุล รักศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ อนาคตอีกยาวนานที่ลูกหลานของพ่อ จะไม่ถูกตราหน้าว่า พ่อเป็นคนทรยศ และประวัติศาสตร์ทั้งหลายมันจะบอกเอง นี่แหละ พ่อถือว่า เป็นการรักตัวเอง รักครอบครัว และเห็นแก่มนุษยธรรม แต่ในขณะนั้นก็ยังมีอะไรพิสูจน์ได้ว่า ใครผิด ใครถูก ปัจจุบันนี้พ่ออาจผิด เพราะถูกกดดันทุกทาง ทั้งตัวเองถูกกล่าวหา ทรมานสังหารจัดกระจาย แต่นั่นก็เป็นเรื่องที่พ่อถือว่า เป็นไปชั่วขณะเท่านั้น ตราบเท่าที่ความจริงยังถูกบดบังอยู่ และตราบเท่าที่ **อำนาจยังเหนือธรรมะ**

ความตื้นลึกหนาบางในเรื่องเหล่านี้ ยากที่จะชี้ให้คนเข้าใจได้ในเวลาอันรวดเร็ว ในขณะที่ยังคงมีมนุษย์ปัจจุบันยังสับสนวุ่นวายกันอยู่อย่างนี้ พ่ออยากจะบรรยายอะไรให้อีกยาวกว่านั้นจนแจ่มแจ้ง แต่พ่อก็คิดว่ายังไม่จำเป็นถึงขนาดนั้น เพียงที่พ่อได้พูดมาแล้วเท่านั้นก็เข้าใจว่า ลูกทั้ง ๒ ต่างก็คงจะเก็บเอาไปคิด เมื่อคิดแล้วก็อย่าเพิ่งตัดสินลงไปว่า อะไรเป็นอะไร กอยศุดต่อไปว่า สิ่งที่พ่อพูดมานี้ มันจะเท็จจริงเพียงใด เก็บหลักฐานเหล่านี้ไว้ เพื่อจะเป็น **อนุสรณ์**

การที่ลูกได้ศึกษาชีวิตของพ่อ เท่าที่รู้เห็นมาแค่นี้ พ่อคิดว่าอาจจะเป็นบทเรียนให้ลูกได้ศึกษาต่อ ๆ ไปในอนาคต เพราะชีวิตคนเรานั้น ไม่เหมือนกัน แล้วแต่ใครจะคิดนึกถึงความหวังไว้อย่างไร บทเรียนทั้งหลาย ความผิดพลาดที่ได้ผ่านพบ ย่อมมีค่าทั้งสิ้น ขอให้จดจำและใคร่ครวญเถิด เราจะได้กำไรในชีวิตมากหรือน้อย ก็อยู่ที่ความเอาใจใส่ ความจดจำ และดัดแปลงแก้ไขให้ถูกกาละเทศะ

การตั้งต้นชีวิตที่เป็นครอบครัวขึ้นมาเช่นนี้ ความยุ่งยากและความลำบากจะเดินเข้ามาเป็นทิวแถว ถ้าเราไม่รู้จักเอาชนะ และอดทนต่อสิ่งเหล่านี้แล้ว ก็จะเอือมระอาต่อชีวิตที่ระหกระเหินไม่ราบรื่นนุ่มเหมือนอยู่ในเบาะที่นิ่มนวล ลูกทั้งสองพึงรู้ไว้ว่า การเริ่มแต่งงาน ก็คือการ

เริ่มผจญเหตุการณ์ของโลก รวมทั้งของครอบครัว และต่อไปจนลูก ๆ หลาน ๆ อันจะตาม ๆ กันมา ฉะนั้นหัวหน้าครอบครัวที่มั่นคง อดทน และ รอบรู้เท่านั้น จะทำให้ผู้อยู่ใกล้เคียงหรือบริวารร่มเย็นเป็นสุข แม้ถึงจะมีอะไรมากระทบกระเทือนบ้างก็พอจะทน และแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ เพราะเราจะปฏิเสธเสียมิได้ว่า สรรพสิ่งทั้งหลายนั้นจะบันดาลให้เราหัวเราะอยู่ได้ตลอดเวลา คติที่จะยึดถือได้อยู่นั้นหนึ่งก็คือ “จงทำตัวให้อยู่ในระหว่าง หัวเราะ และ ร้องไห้” หมายความว่าทั้งอย่าหัวเราะ และก็อย่าร้องไห้ คือ เวลาเฟลิดเฟลินจิตใจเมื่อสมปรารถนา ก็หน้าบานหัวร่อต่อกระซิก แต่พอได้รับความผิดหวัง ถูกใครขัดใจ เกิดเรื่องเดือดร้อน ก็นั่งร้องไห้เป็นวรรคเป็นเวร ถ้าครอบครัวใดอยู่ในสภาพอย่างนี้ ก็อย่าไปหาความสงบสุขในครอบครัวเลย แต่กว่าจะทำได้แบบนี้ บางทีอาจไม่ใช่เพราะตำรา หรือฟังเขากล่าว หรือฟังเขาสอนเท่านั้นหรอก อาจต้องผจญด้วยของจริง ๆ ที่มากระทบตัวเองเข้าจึงจะรู้ซึ้ง แต่ถ้ารู้ไว้ก่อนบ้าง บางทีก็อาจผ่อนหนักเป็นเบา เพราะชีวิตคนเรามิใช่จะมีแต่ความสุขราบรื่นตลอดไปไม่

ลูกคงจำคำที่พ่อพูดเมื่อพ่อกับแม่แต่งงานครบ ๒๕ ปีได้ว่า ตั้งแต่พ่อแต่งงานมาความรักของพ่อหวานปะแล่ม ๆ แต่ก็หวานมาได้จนบัดนี้ อันหมายความว่า ความรักที่จุจกฉาดปรืดปรืดนั้นอยู่ได้ไม่นานหรอก ปรืดแล้วก็ขม ถ้ารักกันน้อย ๆ หน่อย แต่รักกันนาน ๆ บางทีจะดีกว่า เพราะในที่สุดนั้น ความรักมันก็กลายเป็นความเมตตา หรือเป็นหน้าที่ที่มีเหตุผล ที่เขารู้กันว่าความรัก คือ ความทุกข์ นั้น ก็ตรงนี้เอง เพราะความรักนั้น ส่วนมากเป็นความใคร่ที่ต้องการแต่ประโยชน์ของตน เมื่อตนไม่ได้ประโยชน์ดังใจ มันก็เกิดทุกข์ และก็ไม่มีความใคร่ที่ต้องการแต่ประโยชน์ของตน เมื่อตนไม่ได้ประโยชน์ดังใจ มันก็เกิดทุกข์ และก็ไม่มีประโยชน์ เพราะที่ไหนมันจะอำนวยให้ถึงใจได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ฉะนั้นถ้าแปลงความรักเป็นเมตตาได้ ความทุกข์ ก็ไม่เกิด เพราะเมตตาเท่านั้นมีแต่ทำประโยชน์ให้ผู้อื่น มิใช่เพื่อตน แม้คนอื่นเขาจะได้รับมากหน่อย น้อยหน่อย ก็ไม่กระเทือนถึงเรา เพราะเราสละประโยชน์ของเราแล้ว ใครจะได้เท่าใดก็แล้วแต่กรรมของเขา

ฟัง ๆ พ่อพูดแล้วก็ดูเหมือนความรักมันไม่มีรสชาติเสียเลย ถูกอะไรรักมันก็ยังมีรสชาติ แต่ยิ่งนานวันเข้า รสชาคมันก็เปลี่ยนแปลง เราจึงต้องเตรียมตัวเตรียมใจเราเอง รับ

การเปลี่ยนแปลงไว้ให้ดี แม้ถึงชีวิตในด้านอื่น ๆ ก็ทำนองเดียวกัน มิฉะนั้นจะผิดหวัง

สิ่งสำคัญสุดท้ายที่พ่อจะพูดก็คือ จิตใจของแต่ละฝ่าย ถ้าหากไม่เอาแต่ได้ของตนแต่ฝ่ายเดียว พยายามเห็นอกเห็นใจกัน เข้าใจกัน อะไรขัดข้องก็พูดกัน ปลงอาบัติกันได้ ความทุกข์จะเกิดขึ้นได้ยาก จงพยายามเห็นคนในแง่ที่เป็นกุศล จิตใจเราก็จะสบายไปด้วย ใครพบเห็นเข้าก็ดูจะเป็นกันเองไม่ว่ากับใคร ๆ อันจักเป็นประโยชน์ในอนาคตทั้งในด้านการงานและส่วนตัว

สุดท้ายนี้ พ่อขอถือโอกาสนี้ให้ศีลให้พรลูกทั้งสอง ด้วยจดหมายฉบับนี้ แทนน้ำม้นต์อันศักดิ์สิทธิ์ ในยามที่พ่อไม่มีโอกาสมาหลั่งน้ำสังข์ในวันมงคลสมรสได้ พรที่ศักดิ์สิทธิ์นั้นก็คือ การปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ พระเจ้าจะช่วยคนที่ช่วยตัว ฉะนั้นคนที่ช่วยตัวเองได้แล้วก็ไม่จำเป็นต้องพึ่งพระเจ้าอีก เพราะคนของคณนนั้นแหละคือพระเจ้าละ

จากพ่อที่รักลูกทั้งสองเสมอ

เทพ โชตินุชิต

๑๕ มีนาคม ๒๕๐๔

ในโอกาสวันเกิด สุเทพ โชติณัฐิต

ลาตายาว

สุกรักทุกคน

พวกที่เป็นนักศึกษา คงจะเสร็จการสอบกันหมดแล้ว คงรอแต่ผลของการสอบ ซึ่งก็คงมีทั้งการสมหวังและผิดหวังในบางวิชา แต่นั่นแหละมันจะเตือนและให้สัญญาให้รู้ถึงความรอบคอบความขยันหมั่นเพียร การเอาใจใส่ และความตั้งใจ ออทน เหล่านี้ พ่อได้เคยบอกไว้ในเรื่อง "อิทธิบาท ๔" นั้น ไม่ว่าใครทุกคนถ้าใช้อิทธิบาท ๔ นี้ให้ถูกต้องแล้ว มันจะยังผลให้โดยไม่ต้องมีช้อยกเว้นแต่ผลนั้นมิใช่มันจะบรรดาลให้ภายในระยะอันเร็ววันตามปรารถนา ออก มันคงให้ผลไปตามกาลเวลาของมัน แต่แน่นอนและยั่งยืนถ้าปฏิบัติได้สม่ำเสมอ แม้มิใช่ในการสอบได้ ไม่ว่างานอื่นใด การปลูกต้นไม้ก็นั่นก็อยู่ที่ว่าเราจะปลูกพืชชนิดใด ถ้าถ่วงออกก็ ๒-๓ วัน ถ้าพืชล้มลุกก็ ๒-๓ เดือน ถ้าไม้สักก็เป็น ๑๐๐ ปี ฯลฯ เช่นนี้ ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าการสร้างฐานะให้ดีมันคงนั้นก็ต้องกินเวลา แม้กระทั่งการปลูกฝังนิสัย-จิตใจที่ดีงามก็เช่นกัน กว่าที่จะทำได้เป็นนิสัยก็กินเวลา ๑๐๐ ปีเหมือนกัน จึงต้องค่อย ๆ รู้ค่อย ๆ ทำ ค่อยสังเกตแล้วจะรู้เองว่า เมื่อวัยล่วงไป ๆ แล้ว เราเป็นอย่างไร ดีขึ้นหรือเลวลง ฉะนั้นความอดทนจึงเป็นยอดของอุดมคติที่พึงยึด เพราะถ้าใครขาดความอดทนเสียอย่างเดียว แม้อื่น ๆ จะดีแสนดีก็ไม่คงทน และก็ต้องอยู่ที่ว่าใครจะอดทนได้ไกลกว่ากันเท่านั้น

เท่าที่ครอบครัวของเราต้องผจญต้องต่อสู้ยู่ขณะนี้ในทุกวิถีทางนั้น ทุกคนคงรู้ว่าเรายู่กันได้ด้วยความสามารถเหมือนกัน ใคร ๆ คงจะปลื้มใจว่าอยู่กันมาได้อย่างไร นี่เป็นอุทาหรณ์ที่ชี้ให้เห็นว่า หากเราอดทนจริง ๆ แล้ว แม้เหตุการณ์มันจะเป็นอย่างไร เราก็สามารถดำรงอยู่ได้อย่างพอสมควรไหน ๆ เราก็พากันอดทนมาถึงขั้นนี้แล้ว ในระยะทาง ๑๐๐ กิโลเมตรพากันจะไปให้ถึงนั้น พ่อว่าอยู่อีกไม่ถึง ๑๐ กิโลเมตรเราก็จะถึงที่หมายปลายทาง ฉะนั้นไม่ว่าจะ

มีมรสุมอะไรมาอีกสักเท่าใด ฝนจะตกกระหน่ำพายุจะโหมสักเท่าใด เราก็ต้องเดินไปให้ถึงให้จงได้ ข้อสำคัญนั้นต้องพยายามรักษาไว้ซึ่งชื่อเสียงเกียรติภูมิ อย่างน้อยก็ของสกุลเราหรือแม่แก่ตัวเราอันใดที่จะทำให้ต้องเสื่อมเสีย เราควร “หยิ่ง” ไม่ควรจะทำในสิ่งนำความอับอายมาสู่ แม่สิ่งเหล่านั้นมันจะบันทึกละไรให้ได้ชั่วคราวชั่วขณะก็ตามที แต่ถ้ามันจะจารึกต่อไปจนกระทั่งลูกหลานหรือวงศ์ตระกูลแล้ว ก็ควรจะยอมแม้กระทั่งชีวิต และลูกทุกคนก็จงมั่นใจเสียด้วยเถิดว่า พ่อและแม่นั้นจะไม่ยอมแลเห็นลูกคนใดหรือยอมให้ลูกคนใดต้องเป็นไปเช่นนั้นเป็นอันขาด ความ “หยิ่ง” อย่างนี้อาจจะมีคนมองไปคนละแง่ เพราะบางทีเขาอาจคิดไปว่า ความหยิ่งนั้นมันไม่ช่วยอะไรได้ดอก จริงอยู่ในทางวัตถุนั้นมันอาจช่วยได้ถ้าเราไม่หยิ่ง แต่ในทางจิตใจนั้น มันช่วยไม่ได้เลย คนเรานั้นจะอยู่ได้ก้ำกึ่งในโลกนี้ มีโชคร้ายเพียงวัตถุแต่ประการเดียว ย่อมต้องอาศัยจิตใจเป็นเครื่องประกอบด้วย และจิตใจที่สูงนั้นมันจะช่วยได้ในระยะอันไกลนานมิใช่ปัจจุบัน ซึ่งตรงกันข้ามถ้าเราขาดความหยิ่งเสียครั้งหนึ่งแล้ว ปัจจุบันอาจจะดีชั่วขณะหนึ่ง แต่แล้วจิตใจนั้นก็จจะครุ่นคิดติดใจไปชั่วชีวิต อาจมีหลาย ๆ คนเขาไม่คิดอย่างนี้ แต่นั่นก็เป็นเรื่องของเขาแต่ละคน คนเราที่เกิดมาทั้งทีนี้จะไม่ทำอะไรเหลือฝากไว้ให้ลูกหลานหรือยุวชนรุ่นต่อไปเอาเยี่ยงอย่างบ้างเสียหรือ ฉะนั้นในสิ่งที่ใคร ๆ เขาทำได้ ก็ไม่หมายความว่าเราจะต้องทำตามเขาไปด้วย ถ้าเป็นเช่นนั้นคนเรานั้นก็จะไม่แตกต่างกันเลยในความคิดความเห็น กว๊านเหตุนั้น คนดีจริง ๆ นั้นจึงหายาก เพราะถ้าง่าย โลกนี้ก็จะเต็มไปด้วยนักปราชญ์ราชบัณฑิตกันหมด และก็แน่นอนที่โลกนี้ก็จะปนกันไปทั้งคนดีและคนเลว เขาจึงว่า

“ดวงมณีมิใช่มีทุกจอมผา

ดวงมุกดามิใช่มีทุกขั้วมัน

อันไม้จันทน์หรือจะมีทุกไพรสนต์

บัณฑิตชนก็ไม่มีทุกถิ่นฐาน”

คุณสมบัติที่ควรจะต้องปลูกฝังอีกสักอย่างนั้นก็คือ “ความคิดริเริ่ม” ทั้งนี้หมายรวมถึงการแก้ไขเปลี่ยนแปลง อันคว่ำด้วย เพราะความคิดริเริ่มนี้เองที่ทำให้คนเราแตกต่างกัน หมาย

ความว่าเราไม่ได้นั่งอยู่กับที่ หรือปล่อยให้เป็นไปตามยถากรรม ต้องหาช่องทางแก้ไข วิเริ่มสิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา ถูกอะไรใช้เสกสรรค์เป่ามรดกเอาได้ แต่มันค่อยเป็นค่อยไป ชั้นแรกก็ขอให้มันเสียก่อน ครึ่งแรกๆ มันจะผิตมันจะถูอะไรก็อย่าไปคำนึง เพราะไม่มีนักคิดนักประดิษฐ์คนไหนที่ไม่ล้มเหลวมาห้า ๑๐ ครั้ง ๑๐๐ ครั้งทั้งสิ้น และโลกนี้พัฒนามาได้ขนาดนี้ก็อาศัยพวกวิเริ่มทั้งสิ้น และไม่มีวันจบคอกการวิเริ่มนี้ โลกนี้จะอยู่ต่อไปอีกก็ล้านปีก็ตามเถอะ สิ่งใหม่ๆ ก็จะเกิดขึ้นไม่รู้จักจบ สิ่งใดที่เกิดขึ้นแล้วก็เปลี่ยนแปลงไป จึงไม่ต้องอนาทรว่าใครๆ เขาก็คิดอะไรๆ มาได้จนหมดแล้ว จะเหลืออะไรไว้ให้ใครคิดต่อไปอีก อย่าไปคิดถึงขนาดยานอวกาศหรือจรวดไปดวงจันทร์เลย เอาเพียงวัตถุที่เราใช้สอยทุกวันนี้ มันก็แปลกและใหม่อยู่ทุกยุคทุกสมัยขึ้นเรื่อย ๆ เพียงการออกแบบเสื้ออย่างเดียว ก็เปลี่ยนกันไม่รู้กี่หมื่นกี่แสนแบบแล้ว และยังจะเปลี่ยน-เปลี่ยน-ต่อไปอีกจนกว่าคนจะหมดโลกนี้ ใช่แต่เท่านั้น ทางทำมาหากินของคนนั้นอย่าไปกลัวจะอดตายเลย อีกหลายร้อยหลายพันทางที่รออยู่ข้างหน้าอีกเยอะที่คนยังไม่ได้คิดไปถึง คิดง่าย ๆ ก็แล้วกันว่าทั้งโลกนี้ คนจะเกิดใหม่ขึ้นนี้จะประมาณ ๕๐ ล้านคน เพียงในประเทศไทย คนก็จะเพิ่มปีละ ๕ แสนคนแล้ว เพียงเท่านั้นก็จะเห็นได้ว่า คนเพิ่มขนาดนี้ ทุกสิ่งทุกอย่างมันคงที่อยู่ไม่ได้ ทุกอย่างจะต้องเพิ่มขึ้นตามส่วนจึงจะพอกินพอใช้ แล้วคนที่อยู่ขณะนี้จะไปทุกข์ร้อนทำไมในเรื่องที่ว่า จะหากินอย่างไรกับใคร

นี่พ่อพูดให้ฟังเพื่อให้ความคิดเท่านั้น อื่น ๆ นั้นมันอีกมากมายที่คิดแล้วมันจึงจะเกิดความเป็นจริงขึ้นเพราะถ้าไม่จริงให้เกิดแนวคิดแล้ว ไปบอกทั่วอย่างเฉย ๆ ก็ไม่มีประโยชน์เท่าใดนัก เพราะทุกอย่างนั้นมันเกิดจากความคิดทั้งสิ้น และมันจะเป็นผลก็เมื่อคิดถูกกับโอกาส-เวลาสถานที่-บุคคล ฯลฯ เป็นต้น แล้ววันหลังพ่อจะพูดให้ฟังอีก

จากพ่อ

ขอให้อ่านเป็นของขวัญวันเกิดของนงค้ว

วันเกิด พันธุ์เทพ โชติनुชิต

ลาตยาว

อดีตและลูกรักทุกคน

วันนี้พอดิเป็นวันครบรอบ ๒๖ ปีของอดีต แทนคำอำนวยพรคล้ายวันเกิดของอดีต พ่อขอถือโอกาสใช้จดหมายนี้อวยพรแทน แม้มันจะเป็นยาขมอยู่บ้าง แต่ก็น่าจะรักษาโรคภัยต่างๆ ที่รุมล้อมเราอยู่ได้บ้างไม่มากก็น้อย และหลังจากโรคภัยทั้งหลายสงบลงแล้ว ต่อแต่นั้น ความสมบูรณ์พูนสุขมันก็จะเกิดมาเองเพราะไม่มีใครในโลกนี้จะได้รับความทรมานทนทุกข์เวทนายอยู่ตลอดไปหรอก ยิ่งโดยเฉพาะลูกๆ ซึ่งจะต้องประสบโชค-เคราะห์ต่อๆ ไปในอนาคตอีกหลาย ๆ ครั้งในชีวิตเช่นกัน เมื่อเรียนรู้ของจริงเสียบ้าง บางทีเมื่อประสบเข้ากับตนเองก็จะไม่รู้สึกเดือดร้อนสะทกสะท้านเท่าไรนัก เพราะความสุขกับทุกข์นั้นมันย่อมสลับกันไป ตามวิถีของโลกที่มีแต่หมุนเวียนเปลี่ยนไปตามกฎของมัน ไม่มีใครจะสุขได้ตลอดหรือทุกข์ตลอดไป

ถูกละขณะนี้ ๓ ปีมาแล้ว เราต้องประสบมรสุมรุมล้อมทุกด้าน และเราก็ต้านพายุนั้นรอตมาได้จนบัดนี้ แม้จะซลุกซลักกว่าจะอยู่อย่างก็ตาม ยิ่งขณะนี้เหตุการณ์ก็ดูเหมือนจะรุนแรงยิ่งขึ้น แต่แม้ถึงจะรุนแรงปานใดก็ตาม ถ้าเรายังมีสติมั่นคง ทางแก้มันก็คงมี มิใช่ตีโพยตีพายอมมืออเท้า เช่นกรณีเรื่องบ้านนี้ แม้จะถึงศาล แต่โอกาสและเวลามันก็มีอยู่ที่พอจะเจรจากันได้ อย่างน้อยก็ ๓-๖ เดือน จึงไม่ต้องไปนอนทรมานว่าจะเป็นอย่างไร พ่อยังมั่นใจอยู่เสมอว่าเหตุการณ์มันจะดีในที่สุด และมันจะคืนสถานะเดิมของมันได้ ก่อนฝนจะตก พายุและเมฆก็มีตลุม เมื่อฝนตกแล้วแดดมันก็จะออก กฎธรรมดานั้นเมื่อมีแรงกดดันมาก แรงเหวี่ยงมันก็ต้องมีแรงสะท้อนขึ้นเท่าๆ กัน ครั้งนี้อาจเป็นครั้งสุดท้าย แบบเดียวกับคนจมน้ำ ถ้าเท่าถึงดินเมื่อใด มันก็จะโผล่ขึ้นมาได้เองโดยแรงดันเพราะเหตุที่เท่าถึงดิน และพ่อก็ยังมั่นใจว่า ภายใน ๓-๖ เดือนระยะนี้เหตุการณ์ทุกอย่างจะต้องเปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่มีปัญหา โอกาส

ที่เราจะแต่งงานนั้นยังมีเวลาพอ

ทั้งนี้และทั้งนั้น เท่าที่เราได้รับการอยู่ขณะนี้ มิใช่เพราะบาปบุญคุณโทษอะไรหรอก
 ลูกๆ คงรู้ว่าเพราะเรารักศักดิ์ศรีของมนุษย์ ไม่ยอมเป็น “ข้า” กับมนุษย์ที่มันเห็น “คน”
 เป็นสิ่งที่ไม่มีความหมายอาจซื้อขายกันได้เหมือนสัตว์เดรัจฉาน ถ้าหากพ่อยินยอมเพียงเท่านั้น เหตุ-
 การณ์มันก็ไม่ถึงขั้นนี้ แต่ลูกทั้งหลายอย่าว่าแต่เราจะได้รับผลเพียงแค่นี้เลย ในสิ่งที่ “บัดสี”
 อย่างนี้แล้ว” ยิ่งกว่านั้นเราก็อมทนเอาดีกว่า เพราะวันหนึ่งเราจะภาคภูมิใจว่า เรายังมีค่าควร
 แก่การเป็นมนุษย์ ดีกว่าที่จะร่วมมือสมคบกับเจ้าพวกก่อกรรมทำเข็ญ ทำลายมนุษย์ลงเป็นทาส
 ในกรณีอย่างนั้น เราไม่มีวันจะสบายใจไปตลอดชาติ แม้จะมีฐานะสูงส่งสักปานใดก็ตาม

ยิ่งไปกว่านี้ เหตุการณ์นอกประเทศที่มันยุ่งกันอยู่ขณะนี้ (สำหรับในประเทศไทย)
 ถ้าพ่อเพียงคนเดียวยอมรับกระทำในสิ่งที่เจ้ามหาอำนาจมันต้องการแล้ว เหตุการณ์มันลงเอยไป
 นานแล้ว (สำหรับเรื่องของเรา) แต่ด้วยนิสัยของพ่อ ไม่ยอมเห็นว่สิ่งที่ดีแล้วถือว่าเป็นถูก
 ไม่ยอมเป็นเครื่องมือให้เจ้าพวกนี้ขอยืมมือพ่อล่อลวงมนุษย์ในโลกนี้อีกต่อไป วันหนึ่งเหตุการณ์
 ทั้งหมดเหล่านี้มันจะเผยออกมาเอง โอกาสที่พ่อขอพูดเพียงเท่านั้น เพื่อให้ลูกๆ ได้รับรู้ไว้

กรรมของใครก็ตามที่มันได้ก่อไว้ แม้จะไม่ต้องมีใครไปประหารประหาร มันก็ต้อง
 พิณาตไปเองไม่ว่าทางใดก็ตามหนึ่ง ไม่ช้าก็เร็ว และทุกคนที่ได้เคยทำกรรมและคิดร้ายอะไรกับพ่อ
 มาแล้วนั้น ไม่มีใครจะพ้นกรรมที่มันได้ก่อไว้ได้เลย แม้คราวนี้ขอให้ลูกคอยดูต่อไปในระยะ
 เวลาอันไม่ไกลนี้

ฉะนั้นในโอกาสวันครบรอบคล้ายวันเกิดของอีกนี้ พ่อก็ต้องระบายความจริงใจของ
 พ่อให้ลูกๆ รู้ไว้เพื่อเป็นกำลัง แทนการอวยพร เพราะการให้พรนั้น เป็นเพียงคำกล่าวประโลม
 ใจเท่านั้น แต่สิ่งที่พ่อพูดมานี้ก็ยังมีค่าเท่าๆ กัน ในเมื่อเราจะต้องเผชิญกับเจ้าพวกนี้ต่อไป
 จนกว่าเหตุการณ์มันจะแสดงออกมาเองว่า ใครถูก ใครผิด

รักลูกเสมอ

จากพ่อ

ลูกรักทุกคน

พ่อตั้งใจจะเขียนถึงลูกๆ ตั้งแต่วันปีใหม่แล้ว แต่เวลาระหว่างนั้นก็ไม่มีใครมี เพราะมัวไปจัดงานปีใหม่กันครึกโครมมากไปหน่อย ซึ่งก็ถือเสมือนหนึ่งเป็นการเลี้ยงเพื่อกันด้วยไปในตัว และอีกอย่างหนึ่งก็อยากจะเขียนเพื่อวันคล้ายวันเกิดของนิค-น้อยรวมกันด้วย จึงเลยถือโอกาสนี้เขียนมาเสียด้วยในคราวเดียวกัน จะได้อ่านกันหลายๆ และใช้สมองนานๆ และหนักๆ น้อยๆ อย่าอ่านกันเพียงเที่ยวเดียวเหมือนตำราเรียนนั่นแหละ ยิ่งอ่านมากเที่ยวได้เท่าไร ก็ยังเป็นประโยชน์มากขึ้นเท่านั้น และเมื่ออ่านแล้วก็ปล่อยเลยไปโดยไม่คิด ไม่นำไปปฏิบัติก็เช่นกัน ไม่ผิดอะไรกับเสมือนหนึ่งไม่ได้อ่านนั่นเอง ทั้งนี้ก็อยู่ที่ว่าใครจะคิดอะไรได้มากกว่าใครสักเท่าใดเมื่ออ่านไปแล้ว คนอ่านหนังสือบางคนนั้น แม้เขาอ่านยังไม่ทันหมดเรื่อง เขาก็มีความคิดเกิดขึ้นก้าวไปไกลกว่าหนังสือที่อ่านนั้นเสียอีก นี่เป็นเรื่องของการอ่านและการคิด ที่จะต้องทำให้เป็นนิสัย อันจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างจริงจัง คุณปู่และคุณย่าของลูกๆ ก็ไม่มีโอกาสจะเขียนจดหมายอย่างนี้ถึงพ่อเลย และก็มีบังเอิญที่พ่อขณะนั้นก็อายุยังน้อยอยู่ด้วย จึงไม่มีใครจะได้โอกาสเหมือนอย่างที่คุณๆ ได้รับอยู่ขณะนี้ สำหรับคุณตานั่นลูกๆ ต้องถามคุณแม่เอง (แต่คุณแม่อาจตอบว่าคุณตาไม่ได้ถูกจับกุมขังอย่างคุณพ่อนี้ก็จะ ก็ได้)

คราวนี้พ่อจะเริ่มต้นด้วยเรื่องของผู้หญิง เพราะพ่อติดกับวันคล้ายวันเกิดของนิค-น้อย แต่ก็ไม่ใช่ว่าผู้ชายจะอ่านไม่ได้หรือไม่ได้ประโยชน์เสียเลยหรอก ประโยชน์นั้นคงได้รับเท่าๆ กันแล้วแต่ใครจะสนใจเอาใจใส่หรือชวนช่วยด้วยตัวของตัวเองมากกว่า

สำหรับลูกที่เป็นหญิงนั้น คงจะเห็นว่าพ่อและแม่ได้ให้โอกาสที่จะได้รับการศึกษาให้ดีเท่าที่สมารถจะให้ได้ ทั้งนี้ก็เพื่อให้เลี้ยงตัวเองได้ โดยไม่ต้องอนง้อใครอื่นเขาแต่ฝ่ายเดียวแบบโบราณ เพราะโลกเรานี้ได้เปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ จะเทียบกันไม่ได้กับสมัยก่อน และพ่อ

ก็หวังว่าลูกหญิงของพ่ออีก ๓ คนจะต้องเป็นบัณฑิตแบบพี่สาวด้วยกันทั้งสิ้นภายในพ.ศ. ๒๕๑๐ (ทั้งนี้ก็หมายถึงไปถึงลูกชายทุกคนด้วยแม้กระทั่งเบ้ง) และเมื่อถึงเวลานั้น ลูกๆ ลองคำนวณดูว่าสภาพครอบครัวของเราจะเป็นอย่างไร ซึ่งมีบัณฑิตถึง ๘ คน (อีก ๒ คนนั้นเขาก็คงมีหลักฐานไปแล้วเหมือนกัน ไม่ต้องห่วงเขา เมื่อเขาคำนึงถึงคำพูดของพ่อทุกๆ คำ) จำได้ว่าพ่อครบ ๕ รอบปีนั้น

ถึงอย่างไรก็ตาม การที่ผู้หญิงมีความรู้เลี้ยงตัวได้ ก็มีได้หมายความว่าเงทององอาจจนหาจะต้องพึ่งใครอื่นเช่นนั้น เพราะในโลกทุกวันนี้หรืออนาคตก็ตาม ไม่ว่าหญิงหรือชายนั้นต่างต้องพึ่งพาอาศัยกันและกันทั้งสิ้น และยิ่งธรรมชาติของมนุษย์ที่ยังมีหมกมิดเลส ยังมีรัก-โลภ-โกรธ-หลงอยู่ด้วยกันแล้ว ก็อาจจะต้องเผชิญต่อหน้าที่ของครอบครัวเข้าให้สักวัน หญิงหรือชายก็ตามเมื่อเผชิญต่อปัญหาครอบครัวเข้าแล้ว ก็ต้องคิดต้องนึกอีกหลายๆ เท่ากว่าที่เป็นโสด เพราะชีวิตในครอบครัวนั้นละเอียดและลึกซึ้งสลับซับซ้อนมากมาย ต้องการศิลปะแห่งการครองชีวิตที่รอบคอบสุขุม จึงจะอยู่ร่วมกันด้วยความผาสุก ถึงอย่างไรก็ตาม ถ้าต่างคนต่างเห็นใจกันไม่เอาแต่ใจของตนแต่ฝ่ายเดียว ยอมเสียสละความเห็นแก่ตัวลงด้วยกันบ้าง ปัญหาต่างๆ ก็จะไม่เกิดขึ้นได้ยาก หรือแม้จะเกิดขึ้นเราก็สามารถขจัดเสียได้โดยง่าย ทั้งนี้ก็เรียนรู้ไว้คร่าวๆ เท่านั้น ซึ่งจะถึงเวลาเข้ากับใครเมื่อไรก็ยังไม่มีการรู้ใครได้ พูดถึงเรื่องนี้ ลูกๆ ก็คงเห็นแล้วว่าหากเป็นเรื่องส่วนตัวของลูกๆ ในเรื่องพรรคนั้นแล้ว ทั้งพ่อและแม่ไม่เคยแม้แต่จะยื่นมือเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยเลย ปล่อยให้ลูกๆ คิดกันเอง พิจารณาเองว่า อะไรควรและไม่ควรอย่างไร

แม้ถึงอย่างไร โลกทุกวันนี้เป็นโลกของการก้าวหน้าและสร้างสรรค์ ทุกคนไม่ว่าหญิงหรือชายจะต้องร่วมกันจรรโลงความเจริญไม่เฉพาะแต่ตัวเองหรือครอบครัว ยังเกี่ยวโยงไปถึงบ้านเมืองอีกด้วยใครจะไปรู้ว่า เมื่อใดใครจะมีโอกาสต้องรับผิดชอบในหน้าที่ๆ ต้องทำ ประโยชน์ให้กับบ้านเมืองเขามั้งแม้จะไม่โดยตรงก็โดยอ้อม เพราะสถาบันที่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์นั้นนับวันจะรุ่งเรืองทวีคูณขึ้นทุกวัน เราจึงจำต้องทำตัวให้เป็นคนที่ตั้งใจบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่นอยู่เสมอ เพราะการทำประโยชน์ให้ผู้อื่นนั้น ขณะเดียวกันตนเองก็ได้รับประโยชน์นั้น

ด้วยไปในตัว ถูกละก่อนที่จะทำประโยชน์อะไรให้กับใครๆ ได้นั้น ตนเองจะต้องเป็นที่พึ่งของ
ตนเองได้เสียก่อน แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าเห็นกับตัวแต่ฝ่ายเดียว เพราะถ้าคนมัวเห็นกับ
ตัวแต่ฝ่ายเดียวแล้ว เขาก็ไม่สามารถจะอยู่ร่วมกับใครๆ ได้คั่นัก การที่จะมีความเป็นอยู่อย่างดี
แต่ลำพังนั้น จะไม่ช่วยให้จิตใจของเขาสบายไปด้วย และยังไปกว่านั้นคนเราที่เกิดขึ้นนั้นจะ
อยู่เพียงแต่เอาตัวรอดไปวันหนึ่งๆ เท่านั้นหรือ เมื่อตายไปแล้วก็เพียงเป็นประโยชน์ด้วยการเป็น
ปุ๋ยถมดินถมทรายไปเท่านั้นละหรือ หากเป็นเช่นนั้น ญาติพี่น้องลูกหลานจะมีความรู้สึกอย่างไร
เมื่อใครเขาเอ่ยถึงบรรพบุรุษของเขาเข้าบ้าง จึงไม่เป็นการเกินควรไปเลยที่ว่าทุกคนที่เกิดขึ้น
ควรตั้งอกตั้งใจบำเพ็ญความดีทั้งไว้ในโลกนี้บ้างไม่มากนักน้อย อย่าให้เสียที่ที่เกิดขึ้นมากับเขาทั้งที่
ด้วยเหตุอันนี้แหละการเห็นแก่ตัวกับการเห็นกับส่วนรวมจึงอยู่ใกล้เส้นกันมาก ใครถ้าไปทางไหน
มากไป ก็จะแสดงให้เห็นได้ด้วยตนเอง

ฉะนั้นผู้หญิงที่เกิดขึ้นมา ก็ต้องทำตนวางตนให้เหมาะสมที่จะเป็น ทั้งแม่บ้านที่ดี ทั้ง
แม่ของลูกที่ประเสริฐ และเป็นทั้งที่ปรึกษาของครอบครัวที่สามารถ และในที่สุดก็คือผู้สร้างสรรค์
ความเจริญให้แก่ชุมชนที่น่าสรรเสริญ ถ้าลูกทุกคนตั้งปณิธานไว้ว่าจะบำเพ็ญตนได้เพียงเท่านี้
อนาคตของตัวลูกเองหรือลูกหลานในอนาคต ก็ไม่ต้องไปห่วงเขาหรือกว่า เขจะมีอนาคตเช่นไร
อย่าลืมว่าลูกนั้นเจริญรอยตามแม่ มหาบุรุษของโลกหลาย ๆ คนที่ต้องพึ่งแม่เป็นกำลัง ในอนาคต
สังคมทั่วไปก็คงจะต้องอยู่ในความรับผิดชอบของชนชั้นลูก ๆ นี้แหละ ที่จะต้องร่วมมือกันทุก
ฝ่าย ไม่ว่าประเทศใด สังคมใด จะมีหลักวิธีการปกครองอย่างไรก็ตาม หาก “คน” ในสังคม
นั้นประเทศนั้นไม่มีพื้นฐานที่ดีพอแล้ว ความระส่ำระสายของสังคมนั้นประเทศนั้นก็ย่อมจะต้อง
เกิดขึ้น ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่อันสำคัญยิ่งของคนรุ่นหนุ่ม ๆ สาว ๆ ปัจจุบันนี้จะต้องมองไปให้ไกล
ถึงภาระหน้าที่เหล่านี้ให้จงหนัก อย่าเพียงแต่ศึกษา-ศึกษาไป แล้วไม่รู้ว่าจะผลแห่งการศึกษานั้น
มันจะก่อประโยชน์อะไรให้กับบ้านเมืองได้บ้าง คติของบัณฑิตนั้นก็มีเพียงประการเดียวว่า “เกิด
มาเพื่อผู้อื่น” ทุกสาขาอาชีพที่เรียน ๆ กันอยู่ขณะนี้นั้นล้วนแล้วเป็นความจำเป็นของสังคมใน
อนาคตทั้งสิ้น ในระยะเวลาอันไม่ไกลนัก สังคมจะเริ่มเปลี่ยนแปลงขึ้นทุกขณะ ยิ่งสังคมเปลี่ยน
ไปเร็วเท่าใด ความจำเป็นในหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้มีการศึกษายังต้องขยายตัวเร็วเข้า

เท่านั้น นักศึกษาที่มีปัญญาทั้งหลายจึงต้องเตรียมตัวเตรียมใจไว้ให้ที่อยู่ทุกขณะ ความจำเป็นที่สังคมจำต้องใช้ผู้มีปัญญานั้นมีอยู่ไม่รู้จักจบ จึงไม่ต้องเกรงไปว่า คนมีปัญญาแล้วจะไม่มีโอกาสรับใช้ประเทศชาติและประชาชน ความเจริญของบ้านเมืองเราจะต้องไปไกลกว่านี้อีกมากมายนัก นักศึกษาหรือผู้จบการศึกษาอีก ๓-๔ เท่าที่มีอยู่ขณะนี้ ก็ยังหาพอกับความต้องการที่จะต้องใช้ให้เป็นประโยชน์แก่สังคมไม่ ในอนาคตเพียงคนเกิดเพิ่มขึ้นปีละประมาณ ๕ แสนคน ก็คำนวณได้ไม่ยากกว่าภาระหน้าที่ของแต่ละคนนั้นจะเพิ่มทวีขึ้นเป็นประการใด

อนึ่งเล่าบ้านเมืองที่เราอยู่กันอยู่นี้ และมีชีวิตเกิดมาได้ นี้ ก็โดยปฏิบัติการของบรรพบุรุษสืบต่อๆ กันมาหลายชั่วคน ซึ่งทุกๆ คนนั้นล้วนแล้วแต่มีพระคุณแก่เราทั้งสิ้น อันการที่เราจะพากันสนองคุณบรรพบุรุษซึ่งมีคุณแก่เราเอนกอนันต์นั้น ทั้งๆ ที่ท่านเหล่านั้นได้วายชนม์ไปหมดแล้ว ทำไฉนเราจะทดแทนพระคุณท่านเหล่านั้นได้เล่า ตอบได้ว่าไม่มีอะไรอื่นนอกจากการทำตนให้เป็นเยี่ยงอย่างที่ดีแก่อนุชนรุ่นหลังๆ สืบต่อกันไป นี่เป็นวิธีการอันหนึ่งที่จะแสดงให้เห็นถึงการกตัญญูต่อกุศลคุณ อันย่อมนำมาซึ่งความเจริญทั้งส่วนตัวและส่วนรวม (สำหรับคนที่อกตัญญูนี้ก็ไม่ต้องกล่าวถึง ธรรมชาติมันจะบันดาลให้เป็นไปเอง) หากชุมชนใดมีแต่บุคคลประเภทที่รู้คุณคนเช่นนั้นแล้ว ลองนึกดูว่าอนาคตของบ้านเมืองนั้นจะรุ่งเรืองขึ้นเพียงใด นี่เป็นเรื่องของความนึกคิดที่จะต้องมาก่อนการปฏิบัติ หากใครไม่มีความนึกคิดเช่นนั้น เราก็ไม่รู้จักปฏิบัติได้อย่างไร พ่อจึงพูดอยู่เสมอๆ ว่า คนเรานั้นหากคิดในทางที่ถูกต้องและปฏิบัติได้ตามนั้น แล้วก็จะกลายเป็นประโยชน์แก่ตัวเองและสังคมได้ไม่ยาก

ภาระของพ่อและแม่ที่มีต่อลูก ๆ นั้น ก็อยู่ในวิถีทางทำนองเดียวกันนี้ พ่อจึงหวังว่าลูก ๆ ทุกคนคงจะรับภาระอันนี้สืบต่อ ๆ กันไปด้วยในอนาคต

ผู้ที่จะเป็นบัณฑิตนั้น หาใช่แต่จะจบวิชาที่เรียนมาแต่ประการเดียว หากเขายังต้องมีบุคลิกและความรอบรู้สรรพวิทยาการทั่วๆ ไปทั้งหลายอีกพอสมควรนอกเหนือไปจากวิชาที่เรียนมา เพราะนั่นเป็นบันไดขั้นแรกเท่านั้น เป็นของแน่ไม่ว่าในปัจจุบันหรืออนาคต ที่นับวันแต่ละคนจะต้องยังแข่งขันกันกอบโกยเอาความรู้เข้าไว้ด้วยกันทั้งสิ้น เพราะสมัยนี้คนที่จบ

อุดมศึกษานั้นนับจะเป็นพัน ๆ ซึ่งแต่ก่อนนี้เป็นสิบ ๆ ฉะนั้นยังมีคนจบมาก ๆ คนที่จบเหมือนกันก็ต้องแข่งขันกันต่อ ๆ ไปอีก ใครหยุดแข่งขันเมื่อใดเขาก็ไม่ทันเพื่อนไปเอง ใครแข่งขันไม่รู้จักเหนื่อย เขาก็ยังไปได้ไกลยิ่งขึ้น เพราะคนที่จะเหนือคนอื่นนั้น ตนต้องมีภาระอะไร ๆ เหนือกว่าเขา ดีกว่าเขา มากกว่าเขา

การที่คนเราจะรอบรู้อะไรได้มากกว่าคนอื่น ๆ นั้น ความจริงก็เป็นเรื่องธรรมดา ๆ ที่โรงเรียนคงเคยสอนมาแล้ว หากเราจะเก็บเอามาก็ก็จะเห็นชัดเจนนยิ่งขึ้น คำว่าพหุสูตรนั้น ก็คือการที่คนรอบรู้มากมาย ฟังมาก คิดมาก เห็นมาก จดจำได้มาก คำ สุ-จิ-ปุ-ติ ในประกาศนียบัตรนั้น เป็นที่สรุป และอธิบายความเป็นพหุสูตรอยู่ในตัว ซึ่งมีกลอนและโคลงเขาแต่งไว้ควรจำให้ได้ดังนี้

สุ	คือฟัง	ฟังให้ศัพท์	สถาปกิจ
จิ	คือคิด	คิดให้ซึ่ง	ซึ่งคำสอน
ปุ	คือถาม	ถามสิ่งสงสัย	ให้แน่นอน
ติ	ขีดสอน	เขียนจด	กำหนดจำ

และ

สุ	เสวนาญัตถ์	ทั้งผอง
จิ	เจตนาครอง	กิดกัน
ปุ-	จนาสอบสวน	เลาเลศ
ติ-	ขีดข้อคำกัน	เกียงแก้กันลืม

เพื่อเข้าใจคำว่า “สุ” ให้ง่ายเข้า ซึ่งหมายถึงทั้ง “ฟัง” และ “อ่าน” ด้วยไปในตัว เมื่อพูดถึงการอ่านก็จะเลยพูดถึงหนังสือที่จะอ่านเสียด้วย เขาเปรียบหนังสือนั้นเหมือนอาหาร หากเป็นอาหารของสมอง อาหารที่คนเรากินไปนั้นไม่เหมือนกัน บางคนกินมากแต่ก็ไม่เกิดประโยชน์ร่างกายเลย มีหน้ากลับให้โทษอีกด้วย หนังสือก็เช่นกัน เราก็น่าจะเลือกอ่านเฉพาะหนังสือที่ให้ประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะเวลาของคนเรานั้นมีไม่มากนัก หากเราเอาเวลาไปอ่านหนังสือที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์เท่าใด นอกจากความเพลิดเพลินแต่ประการเดียวแล้ว ก็ดูจะ

ไม่คุ้มค่ากับเวลาที่เสียไปเลย (ทำนองเดียวกับนิทานเรื่องจ๊กจั่นกับมดง่าม) ความจริงนวนิยายนี้เป็นเรื่องของ “คน” เขียนขึ้นเทียบเคียงชีวิต อาจจริงบ้าง เกือบจริงบ้าง เป็นคติบ้าง ไม่ได้เรื่องบ้าง แล้วแต่อารมณ์ของผู้เขียน ซึ่งก็อาจลอกแบบไปจากชีวิตจริงบ้าง ผันเอาเองบ้าง จึงยากที่จะให้ประโยชน์แก่ผู้อ่านได้แม้แต่ ๕๐-๖๐ % อันผิดกับหนังสือที่เป็นวิชาการ-เป็นคติ-หรือประวัติของบุคคลที่แท้จริง

ความจริงวิชาการทั้งหลายในโลก แม้ปัจจุบันนี้ก็มากมายมหาศาล อ่านกันตายแล้วเกิดใหม่อีก ๑๐ ครั้งก็อ่านไม่หมด ก่อนข้างเป็นจริงที่ว่า คนยิ่งแก่ยิ่งโง่ หมายความว่า อย่ากรู้อะไร ๆ ทุกอย่างแต่ก็รู้ไม่หมด เพราะเวลาอ่านหนังสือมันเหลือน้อยเต็มทีแล้วนั่นเอง ฉะนั้นถ้าหนุ่ม ๆ สาว ๆ ได้อ่านแต่แรก ๆ เมื่ออายุยังน้อยอยู่ ก็จะได้กำไรกว่ามากต่อมาก แต่ก็บังเอิญขณะหนุ่ม ๆ สาว ๆ ไม่ใคร่มีใครคอยชักจูงถึงเรื่องนี้ มัวแต่ไปเพลิดเพลินทางอื่นเสียมาก ก็เลยไม่มีเวลาอ่านเหมือนกัน เขาจึงว่ากันว่า ถ้าเราใช้เวลาให้เป็นประโยชน์จริง ๆ แล้ว เท่ากับมีอายุเป็น ๒-๓ เท่าของคนอื่น ลองคิดดู

นอกจากการอ่าน การฟังแล้ว “จิต” ก็คือการคิดนั้น น่าจะต้องย้าเรื่องนี้อีก เพราะเจ้า “ความคิด” นี้ตัวเดียว ที่ทำให้คนแตกต่างกัน ถ้าใครคิดดีก็คิดชอบ คนนั้นก็มิหวังไปได้ตรงทาง และแน่นอน-ยั่งยืน ทั้งนี้ก็ต้องหมายความว่า คิดในทางที่เป็นประโยชน์ตนและประโยชน์ท่าน

อันหนึ่งเลาความคิดนี้เอง ที่ต้องใช้กันอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน หรือแม้แต่ทุกละหอยใจเข้าออกไม่ว่าในธุรกิจอันใด ในวงการใด แม้การกีฬาก็เช่นกัน คนที่ใช้ความคิดใช้สมองนั้น ย่อมเหนือกว่าคนที่ใช้แต่กำลังอย่างเดียว และคนที่ใช้ความคิดนั้น จะทำให้สิ่งที่ยากเป็นง่าย ทำให้สิ่งที่ใช้กำลังมากก็ใช้กำลังน้อยลง เพราะพวกใช้สมองนี้ มักต้องเป็นคนริเริ่ม-เปลี่ยนแปลง แก้ไขเหตุการณ์หรือสิ่งบกพร่องให้สมบูรณ์ขึ้น ไม่มีกิจการใดที่จะไม่ต้องไม่มีการปรับปรุง

เพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอแม้แต่ตัวเราเอง โลกหรือบ้านเมืองหรือวงการใดก็ตาม ถ้าได้คนชนิดนี้อยู่ในวงการบริหารแล้ว ก็นับว่าเป็นโชคอย่างหนึ่งที่กิจการจะลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะคนชนิดนี้จะหาไม่ได้ง่ายนัก แต่คนที่จะมีนิสัยดังปานนั้นนี้ มิใช่เกิดขึ้นได้ง่ายดายนัก และมิใช่การบังเอิญ หากจะต้องเกิดจาก อบรม-ศึกษา-ค้นคว้าอยู่เรื่อยไปโดยไม่หยุดยั้ง จนกระทั่งนิสัยชนิดนี้ติดอยู่ในสันดานของเขาแล้ว ต่อแต่นั้นไปมันก็จะเป็นสิ่งเคยชิน ไม่ต้องไปชวนชวนอะไรอีก ยิ่งไปกว่านั้นนิสัยที่จะเกิดขึ้นอย่างนี้ บางทีก็ต้องอาศัยสิ่งเล็กๆ น้อยๆ เป็นพื้นฐาน ความละเอียด-รอบคอบก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้คนมีนิสัยเป็นคนช่างคิดขึ้นมาได้ เริ่มตั้งแต่เลืบท่าจนปลายผมบนศีรษะ-การแต่งกาย ตลอดจนการทำความสะอาดบางสิ่งบางอย่างก็ตาม ทุกสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยโยงไปถึงนิสัยของคนทั้งสิ้น บางคนจะได้ยินว่า เขารู้กันว่า “หยาบเป็นขี้เรื้อน” นั่นก็คือคนไม่เอาใจใส่ต่อสิ่งเล็กๆ น้อยๆ เหล่านี้ ทำอะไรก็ลวกๆ พอใช้แล้วๆ ไปไม่คำนึงว่ามันจะเกิดผลอะไรตามมา นี่เป็นอุทาหรณ์ขึ้นต้นๆ ที่จะจูงคนให้เป็นนักคิดในขั้นสูงๆ ต่อไป

ในขณะเดียวกันคนที่ไม่มีความคิด หรือคิดแต่ในสิ่งที่เป็นอกชุด หรือคิดในสิ่งที่ไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมนั้น ก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน เราจึงต้องพยายามใช้ความคิดในทางที่ถูกต้องอันสามารถจะเป็นไปได้ เพราะความคิดนี้บางคนใช้เพียง “เง” ไปนึกเดี๋ยวกี่ย่อมทำให้เกิดเสียหายได้มากมายจึงจำเป็นที่จะต้องกลั่นกรองเจ้าความคิดนี้ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับวัยกาลละและเทศะอยู่ตลอดเวลา ผลของการใช้ความคิดนั้นเอง มันก็จะรายงานให้ทราบ ว่า ถูกหรือผิดอย่างไร ฉะนั้นความคิดของคนแต่ละคนที่แตกต่างกันนี้ๆ น้อยๆ นี้เอง ย่อมยังผลให้แตกต่างกันเป็นอย่างมาก จงพิจารณาตอนนี้ให้ดี ๆ อยากรู้ก็ตามจงหัดเป็นคนช่างคิด แล้วก็จะรู้ได้ด้วยตนเองว่า ครั่งใดคิดถูก ครั่งใดคิดผิด

สรุปง่าย ๆ ก็คือจงหัดเป็นคนทีเล็งผลเลิศ (optimist) คือทำใจให้เป็นอกชุด ไม่ใช่ (Pressimist) คือทำใจให้เป็นอกชุด มองอะไรไปในแง่ร้ายเสียหมด แต่ทั้งนี้อย่าเลยไปถึงกับ “โง่” หลงเชื่อไม่ว่าใครจนกระทั่งถูกเขาต้มเสียเรื่อยเช่นนั้น คนที่มีปัญหานี้ก่อนจะเชื่ออะไร

จากใครก็ตาม ก็ต้องทบทวนไตร่ตรอง พิสูจน์แน่ชัดแล้วจึงค่อยลงใจเชื่อ เช่นนี้

สำหรับ “ปุ” และ “ลิ” ไม่ต้องอธิบาย

ข้อที่พอติใจอยู่อีกประการหนึ่งก็คือ ลูกๆ เกือบทุกคนต่างก็เป็นนักกีฬาเกือบทั้งสิ้น นี่แสดงให้เห็นว่า การอบรมที่พ่อแม่มีอะไรๆ ไว้ให้หัดแต่เล็กๆ นั้นได้ผลดังนี้ เมื่อเทียบเคียงกับอุปนิสัยอื่นๆ ก็เช่นกัน ต้องใช้เวลาบ่มเพาะอยู่ไม่ใช่น้อย จึงจะแลเห็นผล การเป็นนักกีฬาเป็นเครื่องช่วยรังเด็กๆ ให้หมกมุ่นแต่การกีฬา แม้การเรียนจะเสียไปบ้าง ก็ยังดีกว่าเพร็ดไปทางอื่นมากมายนัก นอกนั้นเพื่อนที่เป็นนักกีฬาร่วมกัน คบกันได้ดีกว่า ไม่พาไปในทางที่ผิดๆ เด็กๆ ที่เสียคนก็เพราะเพื่อน ๆ นี้เองที่พากันเฮโลไป ทั้งๆ ที่ต่างคนต่างก็ยังไม่รู้อะไรว่ามันดีเลวแค่ไหน บางทีกว่าจะกลับตัวได้ก็เกือบจะสายไปก็มี ฉะนั้นคนที่เล่นกีฬาเสียได้ โอกาสที่เพื่อน ๆ จะพากันไปลงเหวลงนรกนั้นก็ดูจะน้อยเต็มที โช้แต่เท่านั้นกีฬายังทำให้จิตใจเข้มแข็ง รู้แพ้-รู้ชนะ-รู้ถอย ไม่ชอบเอาเปรียบใคร นี่เป็นนิสัยที่เพาะได้ไม่ง่าย แม้แต่สุขภาพก็ดี ถ้าโอกาสทดสอบตัวเราอยู่เรื่อยๆ แม้ถึงการใช้จ่ายทางกีฬาจะสูงอยู่บ้าง แต่ก็ยังดีกว่าลงทุนเที่ยวเตร่ทางอื่น ยิ่งพูดถึงทางสังคมแล้วก็ยังดีกว่าการสังคมกันด้วยการดื่มเหล้าหรือเต้นรำ แทนนักกีฬาที่แท้จริงนั้นต้องทำให้เป็นนักกีฬาจริงๆ คือมีน้ำใจเป็นนักกีฬา (Sporting Spirit) แล้วจะได้ประโยชน์ เราอาจเห็นนักกีฬาเก่าๆ ก็มีเหมือนกัน นั้นจิตใจเขาไม่ใช่นักกีฬา เขาเพียงแค่เล่นกีฬาเพื่ออยากชนะคนอื่นแต่อย่างเดียวนั่นแหละ อย่าไปเอาอย่างเขา

เรื่องสุดท้ายที่จะพูดคราวนี้ก็ถือว่า พ่อหวังว่าปีใหม่นักกีฬา วันคล้ายวันเกิดพ่อหรือมีคนน้อยคราวต่อไปก็ พ่อคงจะได้มีโอกาสอยู่ร่วมกับลูกๆ อย่างแน่นอน หรือยิ่งไปกว่านั้น วันคล้ายวันเกิดครบ ๔ รอบของคุณแม่ พ่อก็มีโอกาสจะทำบุญร่วมกัน และคงมีโอกาสทำนองเดียวกันกับเมื่อคุณแม่ทำ ๓ รอบมาแล้ว ใครจำได้บ้างหรือไม่รู้ แม่คนเดียวที่มีโอกาสดีในวันนี้

พ่อมันใจอะไรเช่นนั้นหรือ ก่อนอื่นพ่อขอบอกลูกๆ เป็นโอกาสสุดท้ายว่า ต่อไปนี้

ขอให้ลูกๆ จงทำใจให้ดี ๆ เพื่อต้อนรับเหตุการณ์แปลกๆ หากมันจะมีขึ้น และเหตุการณ์นั้นๆ มันอาจเป็นการตื่นเต้นผจญภัย หรืออะไรๆ ก็ตามเถิด และในที่สุดมันก็จะมีเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ทั้งนี้หรือทั้งนั้นโดยเวลา และเหตุการณ์มันถึงคราวที่จะเป็นเช่นนั้นแล้ว เพราะโลกมนุษย์นี้ไม่มีที่แน่นอน ประเดี๋ยวเย็น-ประเดี๋ยวร้อน ฯลฯ เรื่องนี้ดูเหมือนว่าพ่อได้พูดกับลูกๆ มาหลายครั้งแล้วเป็นทำนองเอาใจหรือปลอบขวัญอยู่เรื่อย ๆ ทำนองหาหาหอมมาให้กินไปคราวหนึ่งๆ เช่นนั้น แต่คราวนี้มีเหตุการณ์อะไรหลายประการที่บังถึงและมีสัญญาณลักษณะที่จะเป็นไปเช่นนั้นได้ โอกาสที่พ่อได้เห็นเหตุการณ์ของโลก และของประเทศชาติมา ๓๐ ปีกว่าแล้ว การคาดคะเนของพ่อไม่เคยผิดพลาดมากมายนัก จะมีคลาดเคลื่อนไปบ้างก็เพียงปัญหาเรื่องเวลาเท่านั้น แต่นี้ก็นับว่ามันสูงงอมเต็มที่แล้ว ประกอบกับมีข่าวที่ตรงต่อตัวพ่อบางเรื่องหลายๆ ทางตรงกัน ชี้แนวให้เห็นว่ามันถึงคราวแล้วที่จะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น

ฉะนั้นอะไรอื่น ลูกๆ ไม่ต้องไปคำนึงถึงว่า เราจะเอาอะไรกิน-จะเอาบ้านที่ไหนอยู่ ซึ่งมันก็เป็นเรื่องที่เราได้ประสบกันมาทุกๆ วัน ตลอดระยะเวลา ๓ ปีกว่ามาแล้ว พ่อขอบอกค่าเดียวว่า จงนึกถึงเพียงว่า

รอวันที่พ่อจะพบลูกๆ อย่างพร้อมหน้ากันเท่านั้นก็พอ และ จงรอวันนั้น

รักลูก ๆ ทุกคน
จากพ่อ

๒๕ มี.ค. ๐๕

วันเกิด อรเทพ โชตินุชิต

ลาถยา

ตัวและลูกรักทุกคน

วันนี้พอดีเป็นวันครบรอบวันคล้ายวันเกิดของตัวครบ ๑๘ ปี ซึ่งจะย่างเข้าอายุ ๑๙ พุ่งนี้แล้ว เจ้าตัวเองและใคร ๆ คงนึกว่าตัวเล็ก ๆ เท่านั้นจะมีอายุครบ ๒๐ ในปีหน้านี้ ดู ๆ มันก็รวดเร็วที่แต่ละคนยังเด็ก ๆ อยู่ไม่กี่ปีมานี้เอง ต่างคนก็ต่างจะเป็นผู้ใหญ่ไปตาม ๆ กันหมด แต่การเป็นผู้ใหญ่หรือไม่ นั่น ความจริงหาได้อยู่ที่อายุไม่หรอก เพราะมีคนหลายคนที่อายุมาก ๆ แล้ว บางทีเขาก็ทำตัวเหมือนเด็ก ๆ คือไม่ค่อยมีความรู้สึกนึกคิดในทางที่จะสร้างสรรค์ ทั้งตัวเองหรือส่วนรวมเลย บางคนกว่าจะคิดได้เวลาก็ตลวงเลยไปนานแล้ว แต่ถึงอย่างไรถ้าหากยังมีเวลาคิดได้บ้างก็ยังดี เพราะโอกาสของคนนั้นมีอยู่ทุกวินาทีที่จะใช้มันให้เป็นประโยชน์ จะมากหรือน้อยก็แล้วแต่เขาจะใช้มัน แต่ถ้าใครจะสามารถใช้เวลาได้ดีให้เป็นประโยชน์เสียแต่เล็ก ๆ ก็ดูจะได้เปรียบมากขึ้น เราจะเห็นว่าบางคนนั้นดูเขาเป็นผู้ใหญ่เกินตัว นั่นเขาเป็นนักศึกษา มาแต่เล็ก ๆ นั่นเอง เพราะคนเจ้าความคิดนั้น จะทำอะไรจะพูดอะไรออกไป ดูมันมีความหมายทั้งสิ้น มิใช่ปล่อยให้มันเป็นไปตามอารมณ์ โดยปรกติการมณ์ของคนเรานั้นมันไม่อยู่นิ่ง หลุกหลิก ยากที่จะจับให้มันอยู่นิ่งได้ คนที่จะมีอารมณ์เป็นปรกติได้นั้น ส่วนมากก็เป็นคนที่สงบเสงี่ยมไม่อะอะเอ๊ะอะอะไร การอะอะเอ๊ะอะอะไรนี่เองที่ระงับอารมณ์ของตนไว้ไม่ได้ ความกลัดกลุ้มของคนเรานั้นทุกคนคงเป็นเหมือน ๆ กัน บางครั้งก็อยากทะโก้นความรู้สึกของตนออกมา แต่ที่ทำกันไม่ได้ทุกคนนั้น ก็เพราะเขาจะยับไว้ได้ แม้จะมีอะไรอยู่ก็ต้องเก็บเอาไว้ในใจ แล้วก็แก้ไขเอาทีหลัง และจงพึงสังเกตดู คนที่มีเสน่ห์นั้นเขาจะไม่ใช้คนที่อะอะอะเอ๊ะอะเป็นอันขาด เพราะการทำเช่นนั้นมันทำให้เสน่ห์หายไปหมด แม้จะเข้าที่กับชั้น คนที่เยือกเย็นสุขุมก็ย่อมได้เปรียบคนที่เอาแต่โมโหโทโส นี่เป็นเรื่องที่ต้องคิดต้องหัด ต้องอบรมด้วยตนเอง และ

เป็นบุคลิกสำคัญประการหนึ่งในอีกหลาย ๆ ประการที่คนเราจะต้องมี เมื่อเข้าสมาคมหรือในหมู่ชนหมู่มชนเข้าแล้ว ก็จะแลเห็นได้ง่ายเข้า เพราะมีสิ่งเปรียบเทียบกับให้เห็นได้ไม่ยาก

ในโอกาสที่ตัวจะเริ่มเป็นผู้ใหญ่โดยอายุ ก็จึงขอฝากสิ่งนี้ไว้เป็นของขวัญในวันนั้นไว้สักอย่างหนึ่ง และสำหรับลูกทุกคนถ้าอยากมีเสน่ห์

พรุ่งนี้ (๓๐) ก็จะเป็นวันประกาศผลของการสอบ ม.๘ พอดี ตัวจะเข้า ๑๔ พอดี ตัวคงใจตุ้ม ๆ ต่อม ๆ ถึงผลของการสอบ ไม่ใช่พ่อจะเอาหรือปลอบใจหรือ พ่อมันใจว่าพ่อคงได้ยื่นชื่อ “อรเทพ โชตินุชิต” ในวิทยุศึกษาประจำคืนที่ ๓๐ นี้แน่นอน หลังจากนั้นก็ยังผลของการเข้ามหาวิทยาลัยต่อไป ซึ่งอย่าไปวิตกกังวลอะไรเลย เพราะเหตุแห่งการพากเพียรนั้นมันคงแสดงผลให้เห็นเอง มิใช่ที่เราจะหวังลม ๆ แล้ง ๆ โดยมีได้ชวนชวายเป็นเสียงโชคเอาเฉย ๆ เช่นนั้น นี่เป็นเรื่องที่เจ้าตัวควรจะอนนมานได้ดีกว่าคนอื่น มาถึงขั้นนี้แล้ว ถึงอย่างไรก็ต้องบุกบันไปจนถึงที่หมายให้จงได้ ยังมีมานะอยู่ตราบโค อย่าไปคำนึงเลยว่าความสำเร็จมันจะมีหรือไม่

ปัญหาต่อไปมีว่า แม้จะเรียนอะไรมีอาชีพอะไรแล้วก็ตาม ก็ใครจะให้หาโอกาสที่ว่าง ๆ ประกอบงานอดิเรกขึ้นสักอย่างหนึ่ง เพราะเจ้านงานอดิเรกนี้แหละ บางทีมันก็สามารถสร้างฐานะความร่ำรวยให้ได้เหมือนกัน หลาย ๆ คนที่เขามีฐานะมาแล้วมิใช่จะเกาะอยู่แต่งานอาชีพที่เล่าเรียนมาแต่อย่างเดียวเท่านั้น ยิ่งขณะนี้ยิ่งเห็นได้ชัดว่า งานอาชีพนั้นบางคนก็ไม่พอจะยังชีพเสียด้วยซ้ำ นี่หมายถึงว่างงานอดิเรกนั้นต้องสนใจจริง ๆ ทำเป็นล่ำเป็นสันพอสมควร และถึงงานอดิเรกนี้เองที่จะช่วยงานอาชีพให้ดำเนินไปด้วยความราบรื่นด้วย อย่างน้อยก็ได้ชื่อว่าใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และทำให้เป็นคนรักงานหายใจเป็นงาน เปลี่ยนสมอง ไม่จำเจกับงานประจำจนเกินไป คนเรามักจะเบื่องานที่ทำประจำ และบางงานนั้นก็ดูไม่มีอะไรจะต้องใช้สมองเท่าไร ข้าราชการคนหนึ่ง ๆ ทุกวันนี้ ทำงานประจำวัน ๆ หนึ่งนั้นใช้สมองเพียงสัก ๒๐ เปอร์เซ็นต์ของสมองที่มีเท่านั้นเห็นจะได้ อีก ๘๐ เปอร์เซ็นต์นั้นสมองก็ขี้เกียจนอนอยู่นิ่ง ๆ แม้ถึงจะ

ไม่ใช่หมก ๘๐ เปอร์เซนต์ที่เหลือ ใช้อีกสัก ๔๐-๕๐ เปอร์เซนต์ก็หมดไปแล้ว คนเรายังทำงาน
 มากเข้า หลายอย่างเข้า มันก็สนุกไปเอง และเห็นเหตุการณ์ได้ไกล รู้จักคิดมากขึ้น รู้จักกันกว่า
 หนักเข้า รู้จักใช้เหตุผลที่ถูกต้องยิ่งขึ้น เมื่อมีลักษณะนิสัยเช่นนี้แล้ว ไม่ว่าจะจับอะไรก็น่าจะ
 รู้ทันสายปลายเหตุของมันหมด จะทำอะไรก็จะกระฉับกระเฉงถูกต้องไปหมด นอกงานแต่
 ละอันที่จะกระทำ มันก็ทำให้เรามีความหวังขึ้น มันจะได้สักกี่เปอร์เซนต์ก็แล้วแต่เราจะสนใจ
 เอาใจใส่ แรกๆ ก็อาจบกพร่อง นานเข้ามันก็จะสมบูรณ์ไปเอง อย่างน้อยความผิดพลาดที่เราได้
 รับระหว่างทำมันก็สอนไปในตัวว่าอะไรผิดอะไรถูก เพราะอะไร เมื่อเราทำได้ถึงขนาดนั้นแล้ว
 ก็จะเห็นว่าชีวิตนี้มีค่ามหัศจรรย์จริงๆ

นี่เป็นพรที่พอให้

จากพ่อ

๒๙ ม.ย. ๐๕

ขณะเฝ้าเทพศึกษาอยู่ ณ สหรัฐอเมริกา

ลาตยา ว. กรุงเทพฯ

แป๊ะลูกรัก

คราวนี้พ่อห่วงการเขียนจดหมายถึงลูกไปมาก หลังจากหายเป็นประสาทไซเอติกอีกเสบแล้ว อาการก็ยังไม่สะดวกนัก เล่นกีฬาหนัก ๆ ยังไม่ถนัดเหมือนแต่ก่อน หลังจากนั้นหวัดก็เล่นงานอีกหลายวัน อาจเนื่องมาจากไซนัสอักเสบซึ่งเป็นมานานแล้ว ซึ่งมันก็เกี่ยวโยงถึงกันไปทั้งนั้น แต่อย่างไรก็ตาม ขณะนี้ทุกอย่างอาการก็เริ่มดีขึ้นแล้ว แม้จะยังไม่เหมือนเดิม ซึ่งก็ต้องระวังตัวอยู่ตลอดเวลา

นอกนี้พ่อตั้งใจจะเขียนมาเมื่ออาทิตย์ที่แล้ว บังเอิญทางศาลฎีกานักฟังคำพิพากษา ซึ่งก็เลยถือโอกาสสรอผลของคำพิพากษาเสียด้วย จะได้เล่ารายละเอียดให้ฟัง เพื่อรู้สถานะของบ้านเมืองขณะนี้ระดับความรู้ไว้ด้วย แล้วจะเล่าต่อไปในจดหมายนี้

ด้วยการที่ไม่ได้เขียนจดหมายมานานแล้ว จดหมายฉบับนี้จึงจะยาวเป็นพิเศษ และลูกคงได้รับอะไร ๆ ใหม่ ๆ หลายอย่างพอเพียงเพื่อชดเชยกับที่ไม่ได้เขียนมาเสียนาน ทนอ่านเอาหน่อย

หนังสือ Nostradamus ที่ลูกส่งไปพ่อได้รับแล้ว ชอบใจมากที่อุตส่าห์หาให้ แต่รู้สึกว่าคุณอ่านต้องชำนาญทางดวงดาวและประวัติศาสตร์ของโลกอยู่มาก แต่ก็ได้คิดอยู่บ้างที่จะได้รู้อะไร ๆ ของโลกที่มันจะหมุนเวียนไป

เรื่องอาปรภณต์ถึงแก่กรรมนั้น ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ทำให้พ่อต้องสะเทือนใจอยู่บ้าง นอกเหนือไปจากเรื่องอื่น ๆ ที่เคยได้รับมาในชีวิต เพราะน้องคนนี้เป็นคนที่ใกล้ชิดพ่อมากเมื่อก่อนแต่งงาน เพราะอยู่กับพ่อมาที่นครปฐม การแต่งงาน – การติดต่อกับยายอตรักนั้นอยู่

ในสายตาของพ่อตลอดเวลา ทั้งอาปรภณศักดิ์ก็เป็นคนที่ทำได้ไม่ง่ายนัก หลังจากคุณปู่คุณย่าของลูกเสียชีวิตแล้ว พ่อก็ยังไม่เคยเสียใจใครเท่ากับน้องคนนี้ ดูเหมือนพ่อเคยเล่าให้ลูก ๆ ฟังว่า คุณปู่มันสิ้นใจอยู่ในมือพ่อ ที่พ่อได้จับชีพจรอยู่ก่อนสิ้นลมหายใจ จนกระทั่งชีพจรหยุดดับ ชีพจรครั้งสุดท้ายนั้นพุ่งแรงผิดปกติ แล้วก็หยุดลงเฉย ๆ พ่อจึงรู้ว่าหมดลมหายใจแล้ว พ่อจึงได้บอกพี่ ๆ น้อง ๆ ญาติ ๆ ที่อยู่ ณ ที่นั้นว่า “คุณพ่อสิ้นใจแล้ว” เพียงเท่านั้นทุกคนก็ปล่อยโซ่ออกมา นอกจากพ่อคนเดียวที่ไม่เคยร้องไห้เลยในการเสียชีวิตของใคร ๆ และก็ได้สติก่อนคนที่ได้จัดการศพได้อย่างทันที่ทั้ง ๆ ที่ใคร ๆ ก็ยังตะอึกตะอื้นกันอยู่ แม้คุณย่าของลูกขณะถึงแก่กรรมก่อนคุณปู่ประมาณ ๒ ปี ขณะนั้นพ่ออยู่ ม. ๕ (อายุ ๑๕) คุณย่าต้องการให้พ่อบวชเณรให้ เพื่อจะได้ใส่บาตรและเห็นชายผ้าเหลืองของลูก เพราะยังไม่มีใครโตพอจะบวชพระได้สักคนเดียว พ่อจึงต้องรับหน้าที่เป็นผู้โปรดคุณย่า โดยยอมบวชเณรให้ทันที บวชเณรนั้นก็ไม่ได้ไปค้างวัด คงค้างที่บ้านนั่นเอง เพราะอาการคุณย่าหนักมากแล้วรุ่งเช้าจึงจัดการออกบิณฑบาตรบ้านญาติ ๆ ใกล้เคียง แล้วก็มาให้คุณย่าใส่บาตร ซึ่งก็ลูกเกือบไม่ขึ้นอยู่แล้ว แต่ก็ยังเห็นผ้าเหลืองของพ่อได้ และพูดได้ ๒-๓ คำ รู้สึกว่าคุณย่าจิตใจที่ได้เห็นลูกชายบวชเณร และได้ใส่บาตร วันนั้นเองตอนสาย ๆ ประมาณ ๑๑.๐๐ น. เศษคุณย่าก็สิ้นใจทั้ง ๆ ที่พ่อยังไม่ได้กลับวัด เพราะก็รอเผาคู่อาการกันอยู่ แต่กระนั้นพ่อก็ไม่มีน้ำตาตามเคย เพราะขณะนั้นกำลังอยู่ในผ้าเหลือง ก่อนหน้านั้นราว ๆ ๑ ถึง ๒ ปี พี่ชายคนโตของพ่อชื่อทาบที่พ่อเคยพูดว่ารูปร่างหน้าตาภิรยาเหมือนโป่ง ก็ได้เสียชีวิตไปแล้ว ๑ คน ขณะที่เขื่อนักเรียนนายร้อยจนสำเร็จอยู่แล้ว ขณะนั้นลุงทาบอายุได้ ๑๙ ปี คุณย่าเสียใจและเศร้าโศกมาก จึงได้ทรุดโทรมเรื่อยมาตั้งแต่ครั้งนั้น ปลายปีที่คุณย่าเสียนั่นเอง ผลการสอบไล่ของพ่อได้เพียง ๕๒% ซึ่งในชีวิตทุกชั้นไม่เคยน้อยกว่า ๖๐-๗๐% บางปีเคยข้ามชั้น ๘๐% กว่าก็มี นี่แสดงว่าจิตใจและสมองมันเป็นไปเอง ทั้ง ๆ ที่พ่อปลงตกตั้งแต่ขณะนั้นแล้ว การร้องไห้ไม่ได้ก่อให้เกิดอะไรดีขึ้นเลย และก็มีได้เป็นสัญญาณว่า รัก-เคารพ-หรือเสียใจอย่างไรด้วย เพราะคนไม่ร้องไห้นั้นก็มีความรัก-ความเคารพ-และเสียใจไม่น้อยเหมือนกัน จิตใจของพ่อจึงเริ่มแข็งแกร่งและเห็นเหตุการณ์ของธรรมชาติเด่นขึ้นมาว่า เป็นของธรรมดาเหลือเกินที่คนเราอันเป็นสิ่งมีชีวิตก็ต้องประสบอย่างนี้ ไม่เว้นว่าจะเป็นใคร ๆ ในโลกนี้

ที่พ่อจำต้องย้อนเอาความหลังมาเล่าให้ลูกฟังนี้ ก็เพื่อเปรียบเทียบการตายของอา
 ประกานต์ให้ลูกได้ฟัง เพราะทุกอย่างนั้นเราเพียงแต่รู้ แต่มิได้ประสบกับของจริงมาแล้วก็ยาก
 จะเข้าใจได้ แม้อย่างนี้เมื่อตอนคุณแม่ไปเล่าให้ฟังที่ลาตาย พ่อก็รู้สึกงุนงงว่าหุ่ไม่ตี ต้อง
 ย้อนถามว่า “ใครกัน” เพราะไม่ว่าจะเป็นเช่นนั้น เมื่อรู้แน่นอนแล้ว ลูกจะพ่อต้องนั่ง
 และสงบอยู่นานเหมือนกัน แต่ไม่ถึงกับน้ำตาตก เพราะมันไม่มีน้ำตาจะตกอีกแล้ว พ่อเคยพูด
 เล่น ๆ กับลูก ๆ ให้ฟังว่า ถ้าพ่อตายไปใครร้องให้พ่อจะไม่แบ่งอะไรไว้ให้เลยนั้น สาเหตุก็
 มาจากเรื่องที่พ่อเล่าให้ฟังนี้ แต่บางทีมันอาจเป็นการฝึกธรรมชาติดูอยู่บ้างสำหรับคนทั่ว ๆ ไป
 ลูกลองคิดดูก็แล้วกัน ฉะนั้นสำหรับลูก ๆ ที่ยังมีภาวียติกว่าพ่อในเรื่องนี้ก็คือ ลูก ๆ ยังไม่ได้
 สูญเสียใครไปสักคนเดียวในระยะเวลาที่ลูกยังเล็ก ๆ อยู่ นี่ จึงนับว่าเป็นบุญของลูกประการหนึ่ง
 แม้จะมีอุปสรรคอื่น ไคมาขัดขวางบางครั้งบางคราว ก็ยังดีกว่าการสูญเสียเช่นนั้นมากมายนัก ลูก
 จงภูมิใจอย่างนี้เถิด ยิ่งขณะนี้จะเทียบกับต้อยและแค้นด้วยแล้ว ก็จะแลเห็นชัดว่า สองคนนั้น
 นำสงสารเพียงใดที่ต้องกำพร้าพ่อและแม่เมื่อยังเล็ก ๆ

ยังความสามัคคีของลูก ๆ ที่รักใคร่กันเชื่อฟังกันเป็นอย่างดีโดยการนำของพี่ชายใหญ่
 ซึ่งก็ยังให้ผู้พบเห็นตระหนักได้ว่า การเลี้ยงลูกให้อยู่ในโอวาทที่ถึงมานั้น ได้ผลเป็นประการใด
 ลูกคงรู้อเองและคงนึกเหตการณ์ได้เองว่า อะไรจะเกิดขึ้นตามมา สำหรับครอบครัวที่ลูก ๆ
 ไม่ลงรอยกัน ไม่เชื่อฟังกันต่างคนต่างจะเอาแต่ตัวรอด หลังจากการสิ้นบุญของพ่อแม่แล้ว นี่
 เป็นอุทาหรณ์ที่หาได้ไม่ยากนัก ในหลาย ๆ พันครอบครัวใหญ่ ๆ เช่นที่ปรากฏแก่เราในขณะนี้
 สิ่งเหล่านั้นมันมันไปเอง โดยการรับการอบรมที่ไม่รู้สึกตัวว่ามันเป็นไปได้อย่างไร แต่พอ
 ผลมันปรากฏออกมาและมีสิ่งเปรียบเทียบ เราจึงจะรู้ว่ามันมีเหตุมาจากไหน นี่เป็นเรื่องที่
 ลูกจะต้องพบในวันต่อ ๆ ไปเมื่อลูกมีเรือนแล้ว

ทั้งหมดที่พ่อเล่ามานี้ ลูกอย่าถือว่าเป็นเรื่องเศร้า แต่มันเป็นเรื่องที่ลูกต้องรับรู้
 รับเห็นและวันหนึ่งมันต้องปรากฏกับลูก ลูกจึงควรทำใจทำตัวไว้รับเหตุการณ์เช่นนั้นให้ถูกต้อง
 และดีที่สุดที่จะดีได้ พ่อมิปรารถนาเช่นนั้น เพราะไม่มีอะไรในโลกนี้หรือ ที่จะอำนวยโอกาส
 ให้ใคร ๆ ได้เสมอไป ไม่ว่ากาลไหน ๆ บางครั้งก็อาจอำนวยให้จนไม่เชื่อตัวเอง บางครั้งก็

อาจจะไม่ยอมเปิดโอกาสให้เลย แต่ถึงอย่างโรมันก็สลับกันอย่างนี้แหละ อย่าไปวิตกวิจารณ์อะไรกับมันเลย

ลูกคงได้อ่านคำไว้อาลัยของพ่อที่ได้เขียนให้อาประกานต์ในวันบรรจุศพแล้ว ลายมือที่เขียนนั้นเป็นฝีมือของพวกในลาตยาวด้วยกัน ความจริงพ่อเขียนด้วยของจริงที่ได้รับกันอยู่ ซึ่งไม่ควรจะมีใครเถียงได้ แต่บางคนก็เลยคิดไปไกล ถึงคำที่ว่า “เพราะกรรมของคนอื่น” ซึ่งมันก็เป็นจริงทั้งนั้น เพราะคนเราที่อยู่ร่วมกันนั้น มิใช่ความผิดของเราแต่ฝ่ายเดียว อันมันจะกระทบกระเทือนถึงส่วนได้ส่วนเสียของเรา กรรมของคนอื่นคือการกระทำของเขาเหล่านั้น ก็อาจยังผลให้เราได้รับผลไปด้วย แม้แต่ธรรมชาติ-ลมฟ้า-อากาศที่วิปริตอยู่ทุกวันนี้ ก็อาจบันดาลให้เราล้มป่วยไปได้เช่นกัน พวกถูกพายุร้าย-ฟ้าผ่า-น้ำท่วมนั้นก็มียุบย่อยๆ บางคนไม่รู้จะอ้างอะไรก็เอากรรมเก่ามาอ้างนั้น พ่อว่าอาจไกลเกินไปที่คนเราๆ ไม่สู้จะเข้าใจได้นักแบบกำปั้นทุบดิน แต่เรื่องคนอื่นเขาจะวิจารณ์ ก็ปล่อยเขาไปตามเรื่องอย่าไปคำนึงถึง ครั้งแรกพ่อตั้งใจจะเขียนหนังสือแจกงานศพสักหนึ่งเล่ม เมื่อโดนวิจารณ์เพียงคำไว้อาลัยเข้าก็เลยซังก เพราะคนเรานั้นบางทีก็มีความกลัวอยู่ไม่น้อย จึงไม่อยากให้เป็นที่รำคาญของใครๆ เขา แต่ในที่สุดมติของพวกลูกๆ อาประกานต์ เขาก็ปรารถนาจะให้พ่อเขียนประวัติของแม่เขาในหนังสือที่จะพิมพ์แจกงานศพ ซึ่งพ่อก็จะพยายามเขียนให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ แล้วลูกคงจะได้อ่านเมื่อพิมพ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว

ขณะนี้เหตุการณ์ของบ้านเมืองก็ดูซำๆ จะรุนแรงยิ่งขึ้น เพราะอเมริกาจะยึดเมืองไทยไว้เป็นฐานต่อต้านคอมมิวนิสต์จริงๆ โดยเฉพาะที่เวียดนามใต้ซึ่งจะเป็นแหล่งสุดท้ายที่จะยึดไว้ได้ ในบริเวณนี้ ถ้าที่นั่นพังลงอีก ไทยก็คงแย่ไปด้วย ในลาวนั้นไม่มีปัญหา อเมริกาคงปล่อยให้ตั้งรัฐบาลผสม เพราะอเมริกากลัวจีนบุกลงมาถ้าเกิดรบกันจริงจังเข้า จึงสู้กันเดียวแค่เวียดนามใต้ดีกว่า และความประสงค์ของอเมริกานั้น ต้องการรู้เห็นทหารเวียดนามเหนือที่ผ่านลาวขณะนี้เข้าไปช่วยทหารเวียดกงรบกับเวียดนามใต้ด้วย ขณะนี้ค่านลาวที่ติดกับเวียดนามใต้ อยู่ในความคุ้มครองของพวกประเทศลาว (ลาวอิสระ) ฝ่ายรัฐบาลลาวหรืออเมริกาไม่มีทางก็ถกกันทหารเหล่านั้นได้เลย จึงยอมให้ตั้งรัฐบาลผสมซึ่งอเมริกาอาจมีส่วนรู้เห็นด้วยบ้างก็เป็นได้ แต่

แน่นอนไทยนั้นไม่พอใจที่จะให้ลาวมีรัฐบาลผสม เพราะไทยก็ตกกันสุภาณวงศ์มาก แต่ก็คงทำอะไรไม่ได้ เมื่ออเมริกาไม่เห็นด้วย ขณะนี้รัฐบาลลาวทั้งคณะก็มาเยี่ยมเมืองไทย ยังไม่รู้ว่าจะไปกันแค่ไหน แต่ไคยนิวยอร์กวันนี้จาก V.O.A. ว่า ไม่ยอมให้ตั้งรัฐบาลผสมแล้ว นอกจากนั้นรัฐบาลไทยก็ชักฟันทหนักขึ้น เพราะมีวิทยุเถื่อนอ้างชื่อว่าเสียงประชาชนแห่งประเทศไทย ออกอากาศทุกคืนเล่นงานรัฐบาลอยู่ตลอดเวลา เลยทำให้หัวเสียหนักขึ้น ขณะนี้รัฐบาลรู้ว่าวิทยุนี้มาจากเมืองจีนโดยนายปริทาเป็นผู้จัดทำ แต่ก็ไม่รู้จะทำอะไร สองสามวันมานี้ก็จับพระพิมลธรรม วัดมหาธาตุซึ่งเป็นคนอีสาน แล้วก็สึกโดยหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ และได้ยิงเป้านายรวม วงศ์พันธ์ อ้างว่าเป็นหัวหน้าพรรคคอมมิวนิสต์ในไทย เหตุการณ์จึงดูวุ่นวายอยู่มาก หลังหลวงวิจิตรตายแล้ว บ้านนี้ก็ยังไม่มิตัวแทน สงสัยว่าจะได้แก่พวกประชาธิปไตยมากกว่ามีเสียง ๒-๓ คน แต่ยังไม่แน่ มี ดิเรก-เสนีย์-ศรีวิศาล ฯลฯ อย่างไรก็รู้เร็ว ๆ นี้

ที่นี้ถึงเรื่องคำพิพากษาศาลฎีกา ข้อเท็จจริงมีว่า คุณไชยเจริญ สันตศิริ เดิมเป็นเจ้าของสำนวน แต่สุดท้ายเมื่อพิพากษาจริง ๆ เข้า กลายเป็นหลวงจำรูญ เนติศาสตร์เป็นเจ้าของแทน คุณเจริญไชยคงไม่ยอมรับทำ เข้าใจว่ามีการถกเถียงกันมากในที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา รวมความคำพิพากษาก็มีเพียงว่า การคุมขังไว้เกินความจำเป็นจนไม่มีกำหนดนั้นตำรวจทำไม่ได้ จึงให้ศาลอาญาไต่สวนแต่ละคน เมื่อเห็นว่าเกินความจำเป็นก็ให้ปล่อยตัวไป สำหรับผู้ถูกฟ้องแล้วก็ให้ศาลทหารพิจารณา เพราะขณะที่ฟ้องตามมาตรา ๕๐ วิอาญา ซึ่งเกี่ยวกับการควบคุมเท่านั้น (ขณะนั้นยังไม่มีกรฟ้องร้อง) ศาลฎีกาจึงไม่ยอมชี้แจงเรื่องขึ้นศาลทหารได้ใหม่ ย้อนหลังได้ใหม่ ซึ่งในมาตรา ซึ่งในมาตรา ๕๐ มิได้ระบุไว้ เข้าใจว่าในการถกเถียงกันก่อนยอมรับว่า ประกาศฉบับ ๑๒ นี้จะย้อนหลังไม่ได้ แต่ศาลฎีกาไม่ยอมชี้ถือว่าไม่ใช่เรื่องควบคุมระหว่างสอบสวน อย่างไรก็ตามผลของคำพิพากษาก็ได้ประโยชน์มากสำหรับผู้ที่ยังไม่ถูกฟ้อง ซึ่งยังเหลืออีกนับ ๑๐๐ ทั้งนี้ยอมเห็นว่าศาลฎีกาเองก็ไม่ยอมที่จะลบล้างอำนาจของคณะปฏิวัติ ทั้ง ๆ

ที่รู้ว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง แต่ก็ไม่รู้จะทำอะไร จึงออกมาได้เพียงแค่นี้ ทางตำรวจก็อาจหาทางปล่อยๆ ไปเสียบ้าง ก่อนที่ศาลจะมีคำชี้ขาดอย่างไร ซึ่งข้อเท็จจริงก็มีแล้ว สองสามวันนั้นก็ปล่อยไปแล้วอีก ๑ คน และคงจะปล่อยไปอีกเรื่อย ๆ เพราะการให้ศาลอาญาไต่สวนข้อเท็จจริงที่ว่าขังเขาไว้ได้อย่างไรกันตั้ง ๓-๔ ปีมาแล้ว บางคนสอบสวนครั้งเดียวแล้วก็แช่เอาไว้ ศาลอาญานัดพร้อมวันที่ ๘ พฤษภาคม เพื่อตกลงกันว่าจะไต่สวนกันอย่างไรแก้ไข สำหรับผู้ถูกฟ้องแล้วนั้น ก็ต้องให้ศาลทหารชี้ว่า ประกาศนั้นใช้ได้หรือไม่ในข้อที่ให้มาขึ้นศาลทหารและย้อนหลัง เพราะเรื่องนี้ศาลทหารยังไม่ได้ชี้ขาดในคำร้องคัดฟ้องของเรา คงรอผลคำพิพากษาศาลฎีกาอยู่ เราอาจยกขึ้นขอให้ศาลชี้ไปเลย จะต้องปรึกษากันดูก่อน และอาจต้องรอเหตุการณ์บางอย่างประกอบด้วย แต่คงเริ่มกระทำกันคงรู้ผลในเร็ว ๆ นี้

ถึงอย่างไรคดีศรีสะเกษนั้น พยานโจทก์ก็จวนหมดแล้ว ฉะนั้นคดีคงเสร็จสิ้นภายใน ๒-๓ เดือนข้างหน้านี้เป็นอย่างช้า ถ้าเขาไม่ประสงค์จะถ่วงคดีไว้อีก

เรื่องบ้านนั้น พ่อจะพยายามทุกวิถีทางที่จะอยู่ต่อไปให้จงได้ พ่อยังมั่นใจอยู่ว่ามีทางที่จะไม่ต้องย้ายไป แต่อาจต้องกินเวลาอยู่บ้าง แต่ถึงอย่างไรบ้านทางศรีสะเกษพ่อก็พยายามบอกขายเขาไปแล้วราว ๆ ๑ แสน และที่ดินอีก ๒ แปลงก็คงราว ๆ ๑ แสน ตั้งใจจะขายให้หมด ขณะนี้คงต้องรอราคากันอยู่เท่านั้น โรงเรียนนั้นเมื่อไม่มีทางจะขายได้ ก็จะทำให้เขาเช่าราว ๆ เดือนละ ๑๐๐๐ ถึง ๑๕๐๐ จะตกลงกันก่อนเปิดเทอมนี้ ฉะนั้นคงไม่ทำอะไรให้เราเดือดร้อนมากนัก ปัญหามันอยู่ที่เวลา หรือถ้าพ่อมีโอกาสดอกได้แล้ว เหตุการณ์ทุกอย่างมันคงสู่ภาวะปกติได้เร็วเข้า จึงขอให้ลูกหมกตักในเรื่องนี้ได้ไว้ชั้นหนึ่ง

เรื่องสุดท้ายพ่อก็มีเรื่องต้องกวนอีก คือขณะนี้พวกพ่อค้าเงินเขาไปเกาหลีมา เขาซื้อตันโสมมาทั้งตัน ซึ่งได้ทั้งตอกและลูกมาด้วย เขาจึงแบ่งเมล็ดให้พ่อได้ไม่กี่เมล็ด ก็เลยลองเพาะดูปรากฏว่ามันขึ้นมาแล้ว ๒ ต้น ซึ่งโดยปกติเขาห้ามนำต้นออก เข้าใจว่าในเมืองไทยคง

ไม่มีใครปลุกกันเลย พ่อทราบว่าทางอเมริกาเหนือก็มีปลุกกัน และดูเหมือนจะเป็นสินค้าออก
ด้วย ฉะนั้นขอให้ลูกสืบดูว่าถ้ามีเมล็ดจะหาได้ไหม กับมีหนังสืออยู่ ๒ เล่มที่เกี่ยวกับเรื่องนี้
โสมนี้ปีต่อบ้างกันมากจึงหาทำรายการ หนังสือนี้คือ

1. Portes Smith – Chinese Materia Medica

2. Lerois – Materia Medica

ลองสอบดูพ่อฉันได้จาก Britanica หรือถ้าหากลูกตามไปทางกระทรวงเกษตรของเขา
อาจได้ความรู้เพิ่มเติม หรือเขาจะแนะนำอะไรอีกบ้างก็ยิ่งดี ได้ความอย่างไรส่งข่าวให้พ่อรู้ด้วย

พ่อชอบฉบับนี้เท่านี้ ลูกคงสบายดี แล้วจะเขียนมาใหม่เดือนหน้า

รักลูกเสมอ

จากพ่อ

๒๔ เมย. ๐๕

วันเกิด สุเทพ โชตินุชิต

ลาดยาว

แดงและลูกรักทุกคน

๑๕ ตุลาคมนี้พ่อคือเป็นวันคล้ายวันเกิดของแดง พ่อก็เลยถือโอกาสอวยพรมาเสียใน
ขณะเดียวกันซึ่งลูก ๆ ก็คงรู้แล้วว่า คำอวยพรของพ่อในยามนี้หรือยามไหน ๆ นั้น ไม่มีอะไร
มากไปกว่าการให้พรด้วยตัวหนังสือ ซึ่งพ่อถือว่ามีความสำคัญสำหรับลูก ๆ ในอนาคตยิ่งกว่า
ทรัพย์สินใด ๆ ทั้งสิ้น และลูก ๆ ก็จะหาพรเหล่านั้นไม่ได้จากใคร ๆ อีกแล้ว จนกว่าลูกจะโตพอ
ที่จะรู้จักความรับผิดชอบด้วยตัวเอง เมื่อนั้นพรของพ่อที่ให้ไว้นั้นมันก็จะแสดงผลให้ลูก ๆ รู้ว่า
สิ่งใดบ้างที่พ่อได้กล่าวไว้ มันจะส่งผลให้ลูกเพียงใด การได้ยินได้ฟังแล้วก็เอาไปปรับกับ
เหตุการณ์ที่มันจะเกิดขึ้นกับตนเองเมื่อถึงคราวนั้น เมื่อนั้นจะเห็นคุณค่าของการสับถับริบฟัง
ด้วยดี

อย่างน้อยลูก ๆ คงเห็นพี่เป๊เปเป็นอุทาหรณ์ ที่พ่อพยายามให้พรเขาด้วยวิธีนี้ และ
จดหมายของพ่อทุกฉบับที่ถึงเขาขณะเขาอยู่ในอังกฤษหรือในอเมริกาขณะนั้นก็ตาม นอกจาก
เหตุการณ์ปรกติแล้ว จะไม่เว้นเสียซึ่งพรที่จะสร้างสรรค์บุคลิก ๕ ให้เห็นสภาพที่แท้จริงของ
สรรพสิ่งที่ก็มีและไม่มีชีวิตในโลกนี้ส่งเสริมกำลังใจให้กล้าแข็ง เพื่อเอาไว้ต่อต้านต่ออุปสรรค
เหตุการณ์น่า ๆ ประการอันอาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งถ้าเรารู้สภาพที่เป็นจริง และเตรียมการที่จะ
ต่อสู้กับสภาพนั้น ๆ ด้วยจิตใจที่มั่นคงแล้ว แม้มันจะมีอะไรเกิดขึ้น ก็จะไม่ทำให้ชีวิตเราเสีย
ไปง่าย ๆ อันความไม่หวั่นไหวสัจจะสะท้อนต่อเหตุการณ์ ไม่ว่าดีหรือร้ายที่จะเกิดขึ้นแก่เรานั้น
เป็นของที่ทุกคนไม่ใช่จะทำได้ง่าย ๆ นัก ฉะนั้นจึงต้องอบรมหรือรับรู้ไว้ล่วงหน้าเสียแต่เมื่อ
มันยังไม่มีอะไรเกิดขึ้น ไม่ว่าใครจะมีสถานะอย่างไร ยากที่มีเงินสักแค่ไหนเพียงไรเหตุการณ์
เหล่านั้นมันย่อมเกิดขึ้นกับทุกรูปทุกนามไม่เว้นแม้แต่คนเดียว หากแต่ใครสามารถจะขจัดมัน

เสียได้ทวยวิธิต - อย่างไร และเพียงใดนั้น ก็เป็นเรื่องที่แต่ละคนได้อบรมฝึกฝนมาเป็นสำคัญ ฉะนั้นจึงต้องไม่ลืมข้อนี้

(หรือบางทีลูก ๆ อาจจะถามคุณแม่ว่า คุณก็รู้ว่าจดหมายของพ่อที่มีถึงคุณแม่ทุก ๆ ฉบับ ก่อนแต่งงานนั้นมันหวานฉ่ำหรือมีแต่ยาขม ๆ แบบนี้

ขณะนั้นลูกคงรู้แล้วว่า คติของพ่อนั้นได้เพิ่มขึ้นอีก ๒ คติ รวมเป็น ๓ คติแล้ว และอาจจะมียกหรือไม่นั้นก็ไม่ต้องคำนึงถึง ถ้าเป็นคนทั่ว ๆ ไปก็คงนึกว่า . พ่อจะมีทางออกได้ อย่างไร แต่สำหรับผู้รู้เรื่องดีแล้วก็จะเห็นว่าการที่เขากับพ่อเช่นนี้ เป็นการกลั่นแกล้งกัน อย่างไรก็ธรรมดา ในคติที่ ๒ นั้นพ่อไปประชุมที่โคโร ซึ่งทูตอียิปต์ขณะนั้นเป็นผู้เชิญไป เขาก็ว่าองค์การโอเพอเรชันนี้เป็นองค์การของคอมมิวนิสต์ ซึ่งไม่มีมนุษยชนใดที่เป็นธรรม เขาจะเห็นเป็นเช่นนั้น ครั้นพ่อฟ้องเขาว่าฟ้องเท็จก็เลยโดนฟ้องอีก ๑ คติ ก็คือคตินี้แนวร่วมที่ปราศรัยสนามหลวง หาเสียงในการเลือกตั้งแนวร่วมขึ้น ทั้ง ๆ ที่ถูกต้องตามกฎหมาย และพวกแนวร่วมก็คือพรรคการเมืองที่จดทะเบียนถูกต้องแล้วมาร่วมกันนั่นเองและยังเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสถิติทำได้ตามรัฐธรรมนูญ ฟ้องบางข้อเสนอยกเลิกกฎหมายคอมมิวนิสต์ ก็ผิดกฎหมายอีกด้วย ก่อนไปประชุมก็ไปพบนายกปัจจุบันนี้ ยิ่งกว่านั้นคนไปประชุมด้วยกัน ๕ คน ฟ้องพ่อคนเดียว นอกนั้นแม้แต่จับก็ไม่ทำ การปราศรัยสนามหลวงเล่า คนนี้บอรัยพูดยิ่งกว่าพ่อปราศรัยมากมายเขาก็ไม่ปราดนาจะเอาเรื่อง ก็เลยเก็บโน่นเก็บนี่ฟ้องส่งเดชไปเช่นนั้น จึงเป็นเรื่องขบขันสำหรับพ่อ แทนที่จะไปวิวทักกังวลกับการฟ้องร้องชนิดนี้

ทั้งนี้ก็เพราะพ่อยื่นคำร้องครีกโครมถึงศาลฎีกา จนตำรวจต้องมาให้การกับศาลถึงการควบคุมไว้จนเกินกว่าเหตุตามคำพิพากษาของศาลฎีกา รัฐบาลโมโหก็เลยออกกฎหมายไม่ให้ร้องต่อไปอีก คดีอยู่ในโรงศาลก็ให้จำหน่ายคดีเสีย ใคร ๆ ที่เขารู้กฎหมาย เขาก็ต้องหัวเราะเยาะการกระทำเหมือนเด็ก ๆ เล่นขายของแบบนี้ด้วยกันทั้งนั้น

แต่การกระทำของคนเรานั้น ขณะหนึ่งที่ยังมีอำนาจอยู่ก็อาจทำไปได้ เพราะมีอำนาจหนุนหลัง ครั้นหมดอำนาจเมื่อใด เมื่อนั้นราชสีห์ก็กลายเป็นแมวไปได้เช่นกัน ฉะนั้นลูก ๆ

ไม่ต้องห่วงถึงเรื่องนี้ พ่อถือว่าเขายังฟ้องยังแกล้งก็ยังดี ใคร ๆ ที่เขารู้เข้าจะให้เห็นเสียทีว่าใครเกรงต่อใครกันแน่ และในที่สุด เราก็จะได้พิสูจน์ความบริสุทธิ์ให้โลกรู้เสียบ้างว่า ใครเป็นผู้ผิด

ถึงอย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ของโลกนั้น มันย่อมหมุนเวียนไม่อยู่คงที่หรอก การต่อสู้ของพ่อคราวนี้มีใช้แค่เรื่องกฎหมาย ซึ่งนักศึกษาย่อมรู้ว่า การศึกษาวิชากฎหมายนั้นมันช่วยอะไรได้บ้าง และถ้าบ้านเมืองใดไม่ปกครองด้วยกฎหมายแล้ว จะเอาอะไรเป็นบรรทัดฐานเพื่อความสงบสุขของประชาชน การต่อสู้จึงจะเป็นบรรทัดฐานและเป็นอุทาหรณ์แก่นักศึกษารุ่นต่อไปอีกนาน นอกจากนี้ในทางการเมืองนั้นก็จำเป็นที่พ่อเป็นนักการเมือง จำต้องแสดงออกซึ่งหน้าที่ที่พ่อเห็นว่าถูกต้องนั้นต่อประชาชนว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด ถ้าพ่อจะยอมขายตัวอย่างเขาทั้งหลายแล้ว ก็ไม่ต้องพูดถึงถึงเรื่องเหล่านี้ และก็ไม่มีปัญหา ลุก ๆ ก็คงจะไม่ทุกข์ยากเช่นทุกวันนี้ แต่อนาคตเล่า หากเหตุการณ์มันเปลี่ยนแปลงไปอย่างตรงกันข้ามกับขณะนี้ เราจะวางแผนอย่างไรและจะคบกับใครเขาได้ มีใช้แค่พ่อคนเดียว ลุก ๆ อีกหลายคนที่จะต้องพลอยรับบาปไปด้วย

จึงขอให้ลุก ๆ ใ้คิดเรื่องนี้ร่วมกันด้วยว่า การที่เราต้องอดทนด้วยความลำบากขณะนี้ นั้น มันจะส่งผลกระทบให้บ้างในอนาคตอันไม่ไกลนี้ ทั้งนี้พ่อมิได้มุ่งหมายกะเกณฑ์ จะให้ลุก ๆ มาบริหารเมืองอย่างพ่อหรือเอาแต่เพียงให้ใช้สามัญสำนึกโดยธรรมตามแต่ละคิดเอา พ่อเชื่อว่าใคร ๆ ที่มีความเป็นธรรมนั้นก็ควรจะรู้ได้ทันทีว่า เหตุการณ์ของบ้านเมืองขณะนี้ แม้ของโลกก็ตาม มันได้ผันแปรไปอย่างไร

เขาหาว่าพ่อเป็นคอมมิวนิสต์ ทั้ง ๆ ที่ใคร ๆ แม้แต่ลุก ๆ ก็รู้ว่า พ่อมิได้เป็นอย่างนั้น หากแต่เพียงจะให้เป็กลาง คบมิตรทุก ๆ ประเทศทุกลัทธิเท่านั้น เพราะพ่อเห็นว่าทางนี้ทางเดียวที่จะทำให้บ้านเมืองดีขึ้น ลุก ๆ คงเห็นว่าประเทศใหม่ ๆ ที่เป็นเอกราชนั้น ได้ถือลัทธิกันทั้งสิ้น เช่นอินเดีย พม่า ลังกา เขมร อินโดนีเซีย ลาว ฯลฯ แม้แอลจีเรีย ซึ่งเป็นเอกราชมาเมื่อ ๒-๓ วันนี้ ก็ถือนโยบายเป็นกลางนี้ นับวันแต่ความเป็นกลางจะมากขึ้น ซึ่งก็ไม่ใช่ที่พอใจของอเมริกาที่จะทำให้เขามีพวกน้อยไป ฝ่ายไทยเราก็คอยเอาใจอเมริกา

เพื่อคอลล่าห์ จึงต้องทำตามบัญชาของอเมริกา ที่เรียกต่อต้านคอมมิวนิสต์ แต่ความเป็นจริงนั้นประเทศที่เป็นกลาง อเมริกากลับให้การช่วยเหลือมากกว่าไทยเป็นไหน ๆ เช่น อินโดจีน เวียดนาม อินโดนีเซีย เป็นต้น เพราะอเมริกากลัวว่า ถ้าคอมมิวนิสต์แผ่ขยายมากขึ้น ตัวเองก็จะหากินลำบากเข้า สินค้าก็จะสูญพวกนี้ไม่ได้แต่ในที่สุดไทยก็ประกาศคำกับโซเวียต ซึ่งเป็นคอมมิวนิสต์ ทั้งนี้เพราะโมโหอเมริกาเอาอาวุธให้เขมร จึงจะเปลี่ยนนโยบายเป็นอิสระ อย่างไทย ๆ ไม่กลัวพูดว่าเป็นกลาง นี่ก็จะเห็นได้ว่ามาวมวลผูกพันกับฝ่ายใดฝ่ายเดียวนั้นก็ถูกเขาบีบอยู่ตลอดไป พวกที่ถูกจับกุมคราวนี้ อาจมีพวกที่ผิดไปคอมมิวนิสต์จริง ๆ สัก ๕ เปอร์เซ็นต์เห็นจะได้ นอกนั้นก็เหลวทั้งเพ นี่แหละเหตุการณ์ของบ้านเมืองที่ต้องพัวพันกับโลกอยู่มันเป็นอย่างนี้ แล้วลูก ๆ ก็คอยดูต่อ ๆ ไปก็แล้วกันว่าในที่สุดมันจะไปลงเอยกันในรูปแบบใด

สำหรับเรื่องของพ่อฉัน เมื่อเหตุการณ์ของโลกดีขึ้นแล้ว เมื่อนั้นไม่ต้องมีปัญหาอะไรอีกหรอก จะมีก็ตีสักเท่าใดก็ไม่มีความหมาย แล้วมันก็เจากันไปเอง พ่อยังมั่นใจต่อไปว่า ในไม่ช้าเหตุการณ์เหล่านี้มันจะแสดงผลออกมาเอง เพราะมันถึงระยะของมันแล้ว

พ่อได้พบเจ้าอ่องลูกนายทิน ๒ วันแล้ว พ่อก็จะเล่าความรู้สึกของพ่อให้ลูก ๆ ได้ฟังเสียด้วยเพราะมันเป็นความรู้สึกที่มีอะไร ๆ แฝงอยู่ตามธรรมชาติของมนุษย์ เมื่อเขาแต่งงานใหม่ พ่อได้ลูกสะใภ้เพิ่ม ๑ คน ความรู้สึกก็ยังไม่เกิดอะไรเท่าใดนัก อาจเพียงได้กับเมื่อคราวพ่อแต่งงานกับคุณแม่ถือเป็นเรื่องธรรมดา แต่พอเกิดพี่เบ๊ขึ้นเป็นคนแรก ความรู้สึกมันก็เกิดขึ้นใหม่อย่างบอกไม่ถูกว่ามันมีความสำคัญอะไรเกิดขึ้นมาในชีวิต คล้าย ๆ กับมันเป็นสัญญาณบอกให้รู้ว่า ตั้งแต่บัดนี้ต่อไปนั่นเป็นพ่อคนขึ้นมาแล้ว ความรู้สึกผิดชอบย่อมติดตามาตามนิสัยของบุตรคนจะพึงมี นี่เป็นความรู้สึกทั่ว ๆ ไปของพ่อ - แม่ แต่จะมากน้อยต่างกันอย่างไรนั้นอาจวัดกันไม่ได้ เอาไว้แต่ละคนมีของตัวเองบ้าง บางทีจะอธิบายได้ก็ดีกว่า

ครั้นมาพบหลานคนแรกเข้า ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าเกิดมาตั้ง ๑๐ เดือนแล้ว ลูก ๆ คงเห็นเจ้าอ่องกันหมดแล้ว มันก็มีหน้าตาอะไรของมันไม่รู้ที่สื่อให้เห็นว่า มันคงรู้จักปู่ของมันเหมือนกันตามสัญชาตญาณทั้ง ๆ ที่มันไม่รู้ภาษาภาษาอะไรหรอก และยังกว่านั้นหน้าตา-ท่าทาง-หน่วยก้านของมัน น่าจะเห็นอกว่าพ่อของมันเสียอีก ไม่มีปัญหาหรอกพ่อมันก็จะต้องประคบประหงมต่อ ๆ ไป

คามหน้าที่ที่จะต้องชำระหนี้ในฐานะที่เป็นลูกหนี้ที่ดี พ่อเสียตายที่มันไม่มีโอกาสจะได้ใกล้ชิดพ่อ เพราะพ่อเชื่อแน่นว่า เด็กนั้นสามารถจะขึ้นให้เป็นอะไร ๆ ได้ไม่ยาก ถ้าได้อยู่ใกล้ชิดพอสมควร ยิ่งในขณะนั้น สภาพการณ์ของยุวชนวัยรุ่นเป็นไปในแบบที่เห็น ๆ กันอยู่นี้ ก็ยิ่งอยากจะทำสร้างคนให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น ทั้งนี้พ่อยังคิดเลยต่อไปอีกว่า สักวันหนึ่งพ่อคงมีโอกาสร่วมสร้างคนทั่ว ๆ ไป ไม่แม้แต่หลาน ๆ ที่จะเกิดตาม ๆ กันมา (ซึ่งคงจะเป็นเช่นนั้น) ความคิดทั้งนี้อาจเกิดขึ้นเพราะเห็นเจ้าอ่องนี่เข้าก็ได้ เพราะเห็นหน้าตามันเข้าแล้ว ก็อยากให้มันได้ดีตามหน้าตาท่าทางของมัน

ในอนาคตนั่น การสร้างคนให้อยู่ในสังคมที่ดีนั้นเป็นของจำเป็นและสำคัญเป็นประการแรกไม่ว่าจะปกครองกันอย่างไรก็ตาม ถ้าชาติคนที่ดีแล้ว ก็จะไปหวังความสำเร็จอะไรได้ยากเต็มที่ อย่างน้อยพ่อก็ยังภูมิใจอยู่ว่าลูก ๆ ของพ่อนั้นคงจะไม่มีเสียหายแม้แต่คนเดียว เพราะคนที่ทำผิดและกลับตัวได้นั้นความจริงดีกว่าคนที่ยังไม่เคยทำผิดอะไรเสียอีก (แต่อย่าทำผิดซ้ำอีกนะ) สำหรับคนที่ยังไม่เคยทำความผิดนั้น หากไปทำผิดเข้าแล้วกลับตัวไม่ได้ ก็ยิ่งไปกันใหญ่

โอกาสที่จะสร้างเนื้อสร้างตัวนั้นยังมีอีกมากมายนัก สำคัญอยู่ที่ว่า เราจะลงมือทำ ตักกันเมื่อใดเท่านั้น ความผิดแต่หนหลังนั้นมีด้วยกันทุกคน แต่อย่าไปเก็บเอามาคิดเป็นอารมณ์ ให้มันรบกวน คิดแต่เรื่องของอนาคตดีกว่า ว่าเราจะทำอะไรต่อไปให้ดีที่สุดเท่าที่พ่อ

สำหรับแ่งนั้นพ่อนั้นใจว่าทั้งวิชากฎหมายและการกีฬาจะช่วยตัวได้มาก ขอให้มานะต่อไปเถิด ความสำเร็จนั้นไม่ไปไหนเสียหรอก อุปสรรคก็ดี ความทุกข์ยากก็ดี ได้สร้างคนให้เป็นใหญ่มาแล้วนับเป็นหมื่นเป็นแสน อย่าสงสัยเลย

นี่เป็นพรที่พ่อให้ในวันคล้ายวันเกิด

รักลูกทุกคนเสมอ

จากพ่อ

๑๕ พ.ค. ๐๕

วันเกิด พันธุ์เทพ โชตินุชิต

ลาตยาว

อดีตและลูกรักทุกคน

วันนี้ ๑๖. พ.ย. ๐๕ เป็นวันคล้ายวันเกิดของอัครบ ๒๗ ปี ซึ่งอาจเป็นปีที่แห่ง-
แล้งสำหรับอัครใน ๒๖ ปีที่ผ่านมา แต่อย่างน้อยอัครก็ควรภูมิใจในระยะ ๒๖ ปีที่ได้บำเพ็ญตนมา
ตลอดระยะเวลาว่าชีวิตของอัครได้ผ่านพ้นและรอดอยู่ได้อย่างที่น่าจะภูมิใจ นอกจากการศึกษาที่
ได้สำเร็จมาอย่างน่าชื่นชมในความอดสาหัสวิริยะแล้ว ยังการอาชีพที่ได้รับอยู่ขณะนี้ ทั้งยังได้
ปฏิบัติระต่อผู้มีพระคุณตลอดจนอุปการะน้อง ๆ อย่างที่จะหาใคร ๆ ได้บำเพ็ญต่อไปนั้นไม่ย่ำ
ยาก สิ่งเหล่านี้มันเป็นน้ำทิพย์ชานานหนึ่งที่ชะโลมจิตใจให้กล้าแข็ง เพื่อเอาชนะต่ออุปสรรคทั้ง
หลายได้ แม้ถึงอะไรจะขาด ๆ เกิน ๆ บ้างก็ตามที และถ้าจะหักกลบลบกันกับสิ่งที่ได้ผจญอยู่
ขณะนี้แล้ว ถ้าคิดสั้น ๆ ก็จะเห็นไปว่า อันการกระทำความดีของคนเรานั้น การตอบแทนมี
เพียงเท่านั้นเองดอกหรือ คงจำกันได้ว่า ผลของความดีที่มันจะสนองนั้นมีใช้ชั่วระยะหนึ่งขณะ
หนึ่งทันตาเห็นอย่างปัจจุบันทันด่วนเสมอไป ถึงอย่างไร ๆ มันก็ต้องสนองวันยังค่ำ แต่อาจช้า
ไปบ้าง ซึ่งต้องการความอดทนเป็นสำคัญ คนเราที่แตกต่างกันก็ตรงนี้ เพราะถ้าขาดอดทน
เสียอย่างเดียวแล้ว ความชั่วความเลวอะไร ๆ เราก็สามารถจะทำได้ชั่วพริบตาเดียวเท่านั้น ทั้ง ๆ
ที่อยู่ต่าสร้างสมความดีมานับสิบ ๆ ปี และความดีที่สร้างสมไว้เ็นเอง เวลานั้นจะสนองนั้น มัน
ก็ต่างประดังกันมาอย่างไม่คาดฝันเท่า ๆ กับอุปสรรคที่มันเกิดขึ้นเช่นกัน เพราะถ้าความดีมัน
ฝังอยู่ในจิตใจในเลือดเนื้อจนเป็นสันดานแล้ว ถึงจะเอาไปหมกโคลนเคลุกเคล้ากับสิ่งเลวร้ายปาน
โศ สิ่งเลว ๆ เหล่านั้นมันก็จะไม่สามารถซึมแทรกเข้าไปปะปนได้ คนเราที่ต้องหวนไหวเปลี่ยน
แปลงไปตามสังคมที่เลว ๆ นั้น ก็เพราะเขาไม่ได้ฝังความดีไว้จนเป็นสันดานนั่นเอง พอพบสิ่ง
ที่ยั่ววนในทางที่เลวเข้า ก็หวนไหวไปจนกระทั่งเข้าไปติดเลือกเนื้อ เช่นเดียวกับความดีเหมือน
กัน

ฉะนั้นคนที่สร้างสมความดีไว้จนติดแน่นในสันดานนั้น จึงเป็นเกราะป้องกันอุปสรรคความชั่วร้ายนานาประการได้อย่างชัดเจนไม่น่าเชื่อ ที่เขาเรียกกันว่า “ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้” ก็เพราะเหตุดังกล่าวนั่นแหละ เหตุทั้งนี้จึงอย่าน้อยใจในผลของความดีที่มันยังไม่สนอง สักวันหนึ่งจะต้องพบและพบอย่างชื่นอกชื่นใจแน่นอน

เมื่อนึกถึงเหตุการณ์ทางภาคใต้แล้ว ก็ยังเห็นสภาพที่เป็นจริงของโลกนี้ว่า อะไรบ้างที่มันแน่นอน ไม่แปรผัน พ่อเคยพูดเสมอว่า สรรพสิ่งในโลกนี้ย่อมหมุนเวียนเปลี่ยนไปตามกระแสของมันแล้วแต่จะมีอะไรมาบันดาล อาจเป็นด้วยตนเอง – คนอื่น หรือธรรมชาติ ฟ้าลมบันดาล ใครจะนึกบ้างว่าเศรษฐกิจไทยขณะนี้มันสับสนซับซ้อนจะต้องถึงกับสิ้นเนื้อประดาตัวบางคนถึงกับต้องทำลายตัวเอง บางคนไม่มีเหลือแม้แต่พ่อ – แม่ – พี่น้อง และทรัพย์สินเงินสักชิ้นเดียว เมื่อคิดถึงอย่างนี้เทียบเคียงกันแล้วก็น่าจะได้คิดกันบ้างว่าอันความจริงนั้นมันเป็นอย่างนี้มานานแล้ว ในหลาย ๆ แห่งทุกมุมโลกก็เกิดกันไม่เว้นแต่ละเดือนแต่ละปี หากแต่เราไม่ได้พบด้วย – ตนเองอย่างในเมืองเรา บางแห่งนั้นคนตายนับเป็นหมื่น ๆ แสน ๆ ก็เคยมี

แต่อย่างไรก็ตาม คอยดูต่อไปในเขาเหล่านั้นที่ต้องสิ้นเนื้อประดาตัวนั้น ภายในระยะเวลาไม่นานนัก เขาก็จะก่อร่างสร้างตัวของเขากลับมาได้อีก ถ้าเขาไม่คิดสิ้นแบบทำลายตัวเองเสียตรงกันข้ามบางคนนั้น เขาก็เลยถือโอกาสที่จะตั้งหน้าทำมาหากินให้ได้อีกหลาย ๆ ทาง เพราะบางคนก็จะนั่งกอดเขามัวพะวงถึงแต่ทรัพย์สินที่เสียไป ซึ่งมันก็เสียไปแล้ว จะไปเรียกร้องอย่างไร ๆ มันก็ไม่กลับคืนมา ในเหตุการณ์ของโลกที่เกิดขึ้นนั้น มันต้องมีอะไร ๆ ที่เป็นช่องทางให้คนหาเงินขึ้นมาจนได้ อาทิเช่นคนที่บักซ์ได้ นักก่อสร้างเขาก็จะตั้งหน้าคำนวณการก่อสร้างกันใหม่ หาทางรับเหมาและรีบเร่งตั้งต้น ขณะที่ใคร ๆ พวกนี้คงจะคอยผลของการช่วยเหลือจากผู้อื่น ซึ่งอีกกี่ปีใครจะช่วยใครได้ให้เหมือนเดิมก่อนเกิดเหตุ นอกจากโฆษณาเอาไว้บ้าง ตนของตนเองเท่านั้นที่จะช่วยกู้ฐานะให้กลับคืนมา แม้ระหว่างสงครามก็ตาม คนที่ร่ำรวยเพราะสงครามก็มีอยู่ถมเถ ทั้งนี้ก็อยู่ที่ว่า เหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น มิใช่มันมีแต่ความร้ายกาจแต่อย่างเดียว ถ้าเราปรับตัวให้ทัน่วงทีแล้ว ก็จะหาเงินจากผลของความร้ายนั้น มันก็มีช่องทางที่จะทำได้ มิใช่จะปล่อยให้ขี้อยู่ที่ต้อยอยู่แล้ว ต้องเสียไปอย่างน่าเสียดาย

และขณะเดียวกันมันก็สอนอยู่ในตัวว่า อันคนเราที่เกิดมานั้น สัญชาตญาณที่ตองบังคับให้ต่อสู้ย่อมมีมาแต่กำเนิด เพราะถ้าเขาไม่ต่อสู้แล้ว ขณะเกิดมาเล็กๆ ก็ต้องต่อสู้กับความร้อน - หนาวเป็นอย่างน้อย ยิ่งความหิว - ความอยากอะไรอีกร้อยแปด เหล่านี้ ถ้าเราไม่ต่อสู้แล้ว ก็อยากที่จะได้อะไร ๆ มาอย่างง่ายดาย แม้เมื่อเรียนหนังสือ ก็ต้องต่อสู้กับความเกียจคร้าน - โรคภัยอีกนานับประการ แม้ที่สุดจนอุปสรรคทั้งหลายที่จะติดตามมา เหล่านี้ ถ้าเราไม่ต่อสู้กับมันแล้ว ลองนึกดูว่าเราจะอยู่กันได้อย่างไรด้วยดี ฉะนั้นเราจะต้องอยู่ในฐานะอย่างไร เช่นไรนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่ว่า เราได้บำเพ็ญตนของเราให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดีเพียงไร ขณะหนึ่งเราถูกศัตรูรบกวนรังแกในสิ่งที่ไม่ถูกต้องไม่เป็นธรรม เราจะปล่อยให้เขาทำเล่นได้ตามใจชอบเช่นนั้นหรือ ถ้าเป็นเช่นนั้นก็หมายความว่า เราต้องยอมรับเอาทุกสิ่งทีไร ๆ เขาโยนมาให้ ไม่ว่าสิ่งนั้นมันดีหรือเลว ถูกหรือผิด ถ้าเป็นเช่นนั้นชีวิตของเราก็จะหมดราคาไม่คู่ควรกับศักดิ์ศรีที่เกิดมาเป็นมนุษย์ ซึ่งควรจะรู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด นี่แหละผลของการต่อสู้ มันจึงทำให้เราได้วินิจฉัยว่า สิ่งใดผิดสิ่งใดถูก ถ้าเรายอมรับสิ่งผิด ๆ ทั้งที่เราไม่เห็นด้วย ต่อไปแม้เราจะมีชีวิตอยู่ ก็จะไม่มีความหมายอะไรเลย เหมือนสิ่งที่ไม่มีความรู้สึกอันใด หรือเป็นเพียงเหมือนสิ่งที่มีชีวิตแต่ปราศจากวิญญาณ ร่างแท่งเป็นขี้ข้าให้เขาจิกหัวใช้อย่างทาส อันชีวิตสยของมนุษย์ผู้มีสติสัมปชัญญะไม่

และในขณะเดียวกัน อย่างนี้กว่าชีวิตของเรานั้นมันจะสั้นนักหนา เรายังมีเวลาที่จะได้พบได้เห็นสิ่งแปลก ๆ อีกนานับประการ บทเรียนในชีวิตทั้งหลายที่ผ่านมาพบมาแล้วนี้แหละมันจะสอนเราอยู่ทุกลมหายใจเพียงแต่ว่าเมื่ออะไรมันผ่านก็ขอให้คิดว่า มันถูกหรือผิดอย่างไร และควรทำประการใดต่อไป ยิ่งนานวันเข้า ความชำนาญความถูกต้องมันก็มีมากขึ้นเอง โดยไม่ต้องนึกผ่านให้ยากเย็นต่อไป เพราะมันชินเสียแล้ว เรายังอยู่นานเข้าก็ยังรู้โลกมากขึ้น ถ้าเราเข้าใจโลกดีแล้ว รู้เท่าทันสภาพความเป็นจริงของมันแล้ว ก็ควรจะสนุกไปเสียอีกว่า โลกนี้มันเป็นอย่างไร ตรงกันข้ามคนที่ยังไม่ชินต่อโลก ก็จะทำให้โลกนี้น่าเอือมระอา ทั้งนี้หรือทั้งนั้นก็อยู่ที่ตัวเราเท่านั้นจะคิดเอาเอง ตำราใด ๆ ก็ไม่สามารถจะเป่ามรดกให้ใครเป็นอะไรได้ตามต้องการหรือ

มีอยู่ทางหนึ่งที่เขาสอนให้คนที่เกิดมานั้นว่า “อย่าโลภ” แต่ขณะเดียวกันก็ “อย่าเบ้อ” ถ้าเราทำได้ทั้งนี้ ก็จะทำให้เราอยู่ในโลกนี้ได้ไม่เลวนัก

จดหมายฉบับนี้จะเป็นจดหมายฉบับสุดท้ายของพ่อในปีนี้ และพ่อก็ยังมั่นใจต่อไปอีกว่า จะเป็นอีกฉบับเดียวเท่านั้นที่พ่อจะเขียนในที่คุมขัง หากจะมีอีกต่อไปพ่อก็คงเขียนมาจากอื่นไม่ใช่ที่นี่ จึงขอให้ลูก ๆ ได้รับทราบไว้ด้วย

สุดท้ายพ่อขออวยพรให้อีกในวันคล้ายวันเกิดนี้ จงรับพรอันยืนยาวของพ่อนี้ไว้ และจงปฏิบัติแล้วลูก ๆ จะรุ่งเรือง

รักลูกเสมอ

จากพ่อ

๑๖ พ.ย. ๐๕

วันเกิด เทพี - เทวี โซตินซิติ

ลาตายาว

ลูกรักทุกคน

วันนี้เป็นวันเกิดของแม่แฝดซึ่งก็ติด ๆ กันกับของพ่อพอดี และก็ในวันครบรอบ ๒ รอบ ซึ่งจะย่างเข้าอายุ ๒๕ ปี สำหรับชีวิตนักศึกษา อายุ ๒๕ หรือ ๒๖ ปีนี้ คุณเป็นอายุที่ยังน้อย ถ้าเทียบกับบุคคลประเภทอื่น ๆ แล้วก็จะมากไป แต่ปัจจุบันนี้โลกได้เปลี่ยนไปมากแล้ว ทุกคนไม่ว่าหญิงหรือชายจะต้องหาวิชาใส่ตัวไว้ทั้งนั้น ฉะนั้นในอายุปุนหัววิชาที่จะหาใส่ตัวนั้น คุณจะได้อะไรไม่เท่าไรนัก แต่ถึงอย่างไวก่อนอายุครบ ๒๕ ปีบริบูรณ์ทั้งสองคนก็คงได้รับปริญญาไปแล้ว นั่นเป็นเพียงบันไดขั้นต้นเท่านั้น ยังจะต้องไต่ไปอีกหลายขั้น กว่าจะถึงจุดยอดได้ และก็การศึกษานี้เองที่ทำให้จิตใจมุ่งมั่นแน่วแน่วิชาความรู้ จึงทำให้เหตุการณ์อื่น ๆ คุณเป็นของที่ยังไม่จำเป็นนัก

พูดถึงเรื่องนี่ก็อดที่จะต้องนำเอาคำอภิปรายของคนบางคนในสภาแห่งชาติ (ที่ไม่ใช่ของประชาชน) เมื่อ ๒-๓ วันนี้ โดยเขาอ้างว่า ผู้หญิงสมัยนี้ได้แย่งเก้าอี้ของผู้ชายเสียหมด จึงทำให้คนว่างงานมากขึ้นเป็นทำนองผู้หญิงนั้นไม่ควรทำงานนอกบ้าน เลยเป็นเหตุให้ไม่มีใครดูแลลูกหลาน จิตใจของยุวชนจึงได้เสื่อมโทรมลงอยู่ ณ บัดนี้ ประการแรกที่เขากล่าวมาก็โดยเขาไม่ต้องคำนึงถึงเสียงของผู้หญิง เพราะสถานที่เขาไม่ต้องการเสียงของประชาชน ไม่ว่าจะพูดจะทำประการใด จะผิดหรือจะถูกก็ตาม ใครจะมีหน้ามาทำอะไรฉันได้ เพราะฉันไม่ได้มาจากพวกเธอเลือกตั้ง ประการที่สองคุณเป็นวิธีการแก้คนว่างงานที่สมกับสมองของเขาที่เขาควรจะเกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๐ คือเมื่อ ๑๐๐ กว่าปีมาแล้ว เพราะการปล่อยให้คนว่างงานโดยไม่สร้างสรรค์งานขึ้นมาให้คนทำนั้น มันหมดสมัยมานานแล้ว การปกครองแบบยถากรรมเท่านั้นที่คนจะว่างงาน และประการต่อไปก็ดูเขาจะมองเพียงตำแหน่งหน้าที่ในวงราชการเท่านั้นที่เป็นงานของ

ประชาชน ซึ่งก็แสดงถึงอุปนิสัยเจ้าขุนมูลนายของเขามากขึ้นกันว่า คนเกิดมาแล้วจะต้องทำราชการทั้งนั้น นี่เห็นได้เพราะเขาอภิปรายใน พ.ร.บ. ข้าราชการพลเรือน และแม้ในวงการราชการเองนั้น ก็มีความจำเป็นที่ต้องใช้สตรีทำงานก็มีอยู่เท่าเทียมกันกับบุรุษ อาจเป็นได้ว่าสตรีที่ทำงานโดยมากมักจะเอาเวลาไปเม็ก ๆ อับ ๆ หรือคุยกัน หรืออะไรก็ตามที่ที่พล่าเวลาของราชการไปนั้นอาจเป็นได้แต่ถึงอย่างนั้นก็มิใช่แต่สตรีเท่านั้นที่มีสภาพอย่างนี้ บุรุษเองก็ทำนองเดียวกัน อ่านหนังสือพิมพ์ – คิมโอสั่งคุยกัน เดินไปเดินมามากกว่าทำงาน นี่เป็นเรื่องของการปกครองที่ไร้สมรรถภาพของผู้ปกครอง ดูทำอะไรได้ตามใจคือไทยแท้ นั่นเอง แล้วจะให้งานเดิน จะพัฒนาชาติไปได้ได้อย่างไรกัน

สำหรับเรื่องไม่มีใครดูแลลูกหลาน จนเป็นเหตุให้จิตใจเสื่อมโทรมลงนั้นเล่า ก็มีใช้เรื่องพ่อแม่ทำงานนอกบ้านหรือในบ้าน สาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมอันเกิดแต่สังคมที่เลวร้าย และอื่น ๆ อีกมากมายรวมทั้งตัวอย่างที่เลวของผู้ใหญ่เองด้วย

ที่พูดมานี้เชื่อว่าเขาใจสว ๆ ก็หาไม่ หากแต่ความเท่าเทียมและสมรรถภาพในการทำงานนั้น มิใช่มียู่ในบุรุษเพศเท่านั้น ยิ่งในการศึกษาแล้วก็ยังเห็นได้ชัดขึ้นทุกวันว่า นับวันแต่สตรีเพศจะนำหน้าบุรุษในทุก ๆ ประเทศ ทั้งนี้หรือทั้งนั้นก็จะได้เป็นข้อคิดกันบ้างว่า ความเกเรเถลไถลไม่เข้มแข็งของบุรุษนั้นเอง เป็นสาเหตุที่ไม่สามารถจะเอาชนะสตรีได้ เมื่อรู้ดังนี้ก็ควรจะแก้ไขตัวเองมากกว่าที่จะตีโพยตีพายไปว่า สตรีมาแย่งทำมาหากิน

อันชีวิตของคนยุคต่อ ๆ ไปนั้นนี้ ยิ่งจะทวีความเข้มข้นขึ้นตามส่วนกับความผันแปรของโลก ที่ได้เปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการไปทุกวัน ด้วยเหตุนี้ก็จะทำให้จิตใจของคนต้องเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์นั้น ๆ ด้วย โดยต้องผูกพันอยู่กับสังคมเช่นนั้น

ข้อที่น่าสังเกตอยู่ประการหนึ่งก็คือ การศึกษานั้นได้ช่วยให้เรามีความคิดนึกอะไรผิดแผกไปจากผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาบ้าง เป็นที่ยอมรับกันว่า ทุกคนที่เกิดมานั้น จะมีการศึกษาหรือไม่ก็ตาม ต่างคนก็ต้องต่างหาประโยชน์ใส่ตัว เพื่อเลี้ยงตัวเอง-ครอบครัวด้วยกันทั้งสิ้น แต่สำหรับผู้ที่มีการศึกษาสูง ๆ นั้น การคิดเพียงเท่านั้นพอเพียงแล้วหรือ ถ้าผู้มีการศึกษาสูง ๆ

จะให้คำตอบเพียงเท่านั้นเหมือน ๆ กันแล้ว การศึกษาสูง ๆ ก็ดูไม่จำเป็นเท่าไรนัก เพราะแม้ผู้ไม่มีการศึกษาเขาก็มีความคิดอย่างนี้เช่นกัน และเขาก็มีความสามารถจะหาใส่ปากเลี้ยงท้องเลี้ยงครอบครัวเขาไปได้ทำนองเดียวกัน และถ้าต่างคนต่างหาใส่ปากใส่ท้องของตัวแต่ฝ่ายเดียวด้วยกันหมดทุกคนแล้ว ลองหลับตานึกถึงสภาพของบ้านเมืองคูชีว่า มันจะเป็นไปในสภาพใดในที่สุด กล่าวคือไม่คำนึงถึงว่า บ้านเมืองนี้เราก็มียุทธศาสตร์ร่วมกันอยู่ด้วยผู้หนึ่ง และยิ่งไปกว่านั้น มรดกตกทอดก็ยังจะไปถึงลูกหลานต่อไปอีก ถ้าเราไม่ช่วยกันปรับปรุงแก้ไขบ้านเมืองให้มีสภาพดีกว่าที่เห็น ๆ กันอยู่ ถูกละแต่ละคนนั้นก็ไม่สามารถจะบันดาลอะไรได้มากนัก เพราะบ้านเมืองนั้นเป็นของใหญ่โต คนเพียงหยิบมือเดียวกลุ่มเดียว ก็ไม่สามารถจะบันดาลอะไรได้ แต่ถ้าทุกฝ่ายทุกกลุ่มร่วมมือกันช่วยกันแล้ว ดูก็จะไม่ยากเย็นอะไรนัก นี่ควรเป็นหน้าที่ของผู้ที่มีการศึกษาสูง ๆ จะคิด ไม่ว่าเขาจะเป็นนักการเมืองหรือนักอะไร ๆ ก็ตาม ทุกคนที่ศึกษาอะไรมา ก็มีหน้าที่จะบันดาลให้บ้านเมืองเจริญรุ่งเรืองได้ด้วยกันทั้งนั้น ขออย่างเดียวแต่เพียงว่า อย่าได้เห็นแก่ตัวจนเกินไปยิ่งกว่าประโยชน์ของส่วนรวม ทั้งนี้หมายความว่าประโยชน์คนนั้น ต้องเป็นอันคับรองจากประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งที่แท้ถ้าส่วนรวมมีประโยชน์แล้ว เราก็เป็นหน่วยหนึ่งของส่วนรวมด้วย ก็ได้รับประโยชน์อยู่แล้วในตัว

ทุกยุคทุกสมัยตลอดจนประวัติศาสตร์อันยาวนานของโลกที่ปรากฏมาแล้วนั้น ผู้ที่จะมีชื่อบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ในทางที่เป็นประโยชน์นั้นจะมีไม่ถึงหนึ่งในล้าน มีบุคคลเป็นอันมากปรารถนาที่จะเป็นบุคคลชนิดนี้ แต่เพียงความปรารถนาเท่านั้น ก็ไม่อาจบันดาลให้ความปรารถนาของเราสมหวัง ไม่ผิดอะไรกับนักศึกษาที่ใครจะได้รับปริญญา แต่ไม่ชวนขายตำรับตำรา แม้จะปรารถนาสักเท่าใด ๆ ก็ไม่มีโอกาสจะได้รับปริญญานั้น ๆ ได้ ฉะนั้นนอกจากความปรารถนาแล้ว การปฏิบัติที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม อันจะนำไปสู่จุดหมายนั้นก็เป็นเรื่องไม่เล็ก แม้ถึงการปฏิบัติที่ถูกต้องแล้ว หากโอกาส-สถานที่ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้อง และสังคมที่ดำเนินอยู่นั้นไม่อำนวยด้วยกันแล้ว การปฏิบัตินั้น ๆ ก็อย่าไปหวังว่ามันจะสัมฤทธิ์ผลทันตาเห็น เพราะการกระทำใด ๆ ในสมัยหนึ่ง อาจไม่สภารมณของคนในสมัยนั้น แต่ในอีก

วาระหนึ่งสมัยหนึ่ง อาจถูกต้องก็เป็นได้ ด้วยเหตุนี้เอง บุคคลเป็นอันมากที่เอือมระอาต่อสังคมที่ไม่ต้อนรับความคิดนึกของเขา บางคนก็ท้อถอย ไม่อดทนต่อสิ่งแวดล้อมที่ล้าแล้วไปด้วย ขวากหนามและอุปสรรคนา ๆ ประการ นอกจากที่กล่าวมาแล้วนั้น ก็ยังต้องอาศัยความอดทนเป็นสิ่งช่วยเหลือให้บรรลุจุดปรารถนาอีกด้วย ซึ่งสิ่งนี้จะหาไม่ได้ง่ายนัก ในหมู่นักศึกษาที่มีความคิดสูง ๆ ด้วยกันนั้นแหละ บางคนก็คิดในทำนองที่ว่า “กว่าลัทธิจะสูงงาก็ไหม้” ทำนองนี้นักเข้ก็ “สึกเอาเผากิน” และแล้วเขาก็จะรู้ตัวเมื่อสายไปแล้วว่า คนที่เข้มแข็งนั้นต้องทนต่อการพิสูจน์ทุกวิถีทางจริง ๆ ยิ่งนานเข้ก็ยิ่งเห็นยิ่งรู้ว่าตัวผิดหรือถูก ทั้งนี้อยู่ที่ตัวเองต้องได้ผ่านประสบการณ์เช่นนั้นด้วยตนเองจึงจะเข้าใจ เพราะเพียงแต่รู้ทฤษฎีบางทีก็ช่วยอะไรไม่ได้มากนัก แต่ถึงกระนั้นก็ยังดีกว่าไม่ได้เตรียมตัวไว้เสียบ้างเลย เขาจึงว่ากันว่า “ระบะทางพิสูจน์ม้า แต่ระบะเวลานั้นพิสูจน์คน”

แต่ที่พ่อติใจอยู่ประการหนึ่งขณะนี้ก็คือ ลูกของพ่อทุกคนได้ทำประโยชน์ให้กับสาธารณะมาแล้ว ไม่ว่าจะเป็นเล็กหรือใหญ่ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการรับใช้บ้านเมืองต่อไปในอนาคต เพราะคนที่มิสนใจรับใช้ประชาชนนั้น ต้องมีจิตใจชนิดนี้เป็นรากฐาน แล้วต่อไปมันก็เคยชินเป็นสันดานไปเอง เห็นอะไรเข้าก็อดที่จะรับใช้เขาไม่ได้ ปัญหาอยู่ที่ว่า การรับใช้นั้นเป็นการกระทำที่เอาแต่เป็นส่วนตัวด้วยหรือเปล่า ถ้ามีปมชนิดนี้เกิดขึ้นแล้ว การรับใช้นั้นบางทีก็จะกลายเป็นความศักดิ์สิทธิ์ลงไป เพราะคนเอาแต่เป็นส่วนตัวนั้นเป็นการกระทำที่เห็นแก่ตัว ถ้าใครเขาไม่เชียร์ หรือเขาไม่เอาใจใส่ ก็อาจจะเกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ ซึ่งหาใช่นิสัยของการรับใช้ประชาชนที่ถูกต้องไม่ ผู้มีจิตใจเป็นสากลเท่านั้น ที่จะรับใช้ประชาชนไปโดยไม่เห็นแก่ลาภามิสสินจ้าง โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมด้วยความบริสุทธิ์ใจ ใครเขาจะเห็นอย่างไร ไม่ต้องคำนึงถึง นั้นแหละจะทำให้มีกำลังใจทำงานให้กับประชาชนได้มากขึ้น และไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยเสียด้วย เพราะ “ผู้สามารถนั้น รับภาระอะไรเล่าจะรู้สึกหนัก” เหล่านี้เป็นเรื่องที่ฝึกกำลังใจไม่ใช่ง่าย ๆ นะ อารมณ์ที่หนักแน่น ความอดทนเท่านั้นที่จะช่วยในเรื่องนี้ได้

ยิ่งในสังคมต่อ ๆ ไปนี้นั้น พ่อขอบอกไว้ล่วงหน้าไว้ว่า ทุกคนนั้นจะต้องทำงานกันตัวเป็นเกลียว มิใช่หนึ่ง ๆ นอน ๆ แบบผู้ดีเดิม ๆ ต่อไปอีกแล้ว เมื่อพูดถึงเรื่อง “ผู้ดี”

แล้วก็น่าจะทำความเข้าใจกับศัพท์นี้ให้ถี่ ๆ ดูเหมือนว่าผู้ตีในสมัยหนึ่ง ๆ กับผู้ตีอีกสมัยหนึ่งนั้น อาจมีความหมายไม่ตรงกัน เพราะผู้ตีสมัยโบราณนั้น อาจหมายถึงผู้ที่เป็นเจ้าของมูลนาย หรือ พวกเจ้านายที่มีข้าทาสบริวารใช้สอยมากมาย และผู้นั้นเองก็วางตนเป็นผู้ตี นั่งชันวับัญชาเอา กับข้าทาสบริวารเหล่านั้นอย่างถือตนว่าเป็นเจ้านาย ซึ่งก็แท้จริงแล้ว ทาสสมัยนั้นก็เล็กกันไปหมดแล้ว เพราะทาสสมัยโบราณนั้นเขาถือเสมือนสัตว์ชนิดหนึ่งที่เป็นกรรมสิทธิ์ของนายทาส แต่บัดนี้ทุกคนมีสิทธิ์ในความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกันที่จะไม่ต้องเป็นทาสของใคร แม้หากเขาจะมารับใช้รับจ้างอยู่ด้วยก็โดยอาชีพของเขามีใช้ทาส ฉะนั้นผู้ตีสมัยใหม่นี้จะใช้อำนาจบาใหญ่แบบเดิม ๆ นั้น ก็จะไม่ถูกกาลเทศะนัก เพราะผู้ที่เขามายู่ด้วยนั้น มิใช่เขาอยู่ด้วยโดยสินจ้างแต่อย่างเดียวความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน การผ่อนผันสัณยาวยังเป็นปัจจัยประกอบอันสำคัญอีกประการหนึ่งด้วย ใครที่มีคนอยู่ด้วยโดยสามัคคีรับใช้ด้วยใจจริง แม้เขาจะออกไปแล้วก็ยังคิดถึงนั้น เขาผู้นั้นเป็นบุคคลผู้ควรแก่การสรรเสริญ และหาได้ไม่ยากนัก ยิ่งปัจจุบันนี้หลาย ๆ แห่ง ผู้รับใช้จะอยู่ด้วยนับเป็นปี ๆ นั้นอย่าไปพึงหวัง เพราะเขามีได้เห็นแก่สินจ้างแต่อย่างเดียวดังกล่าว ฉะนั้นผู้ตีในที่นี้ ปัจจุบันนี้ก็หมายถึงผู้ที่ทำความดีไม่ว่ากับใคร ๆ คือมีจิตใจที่มีเมตตากรุณา เห็นอกเห็นใจมนุษยชาติคำ ๆ ด้วยกัน ไม่ว่าใคร ๆ เขาก็มีหัวใจ มีสมองเหมือนเราเหมือนกัน

อันการสร้างสรรคบ้านเมืองต่าง ๆ ไปดังกล่าวมาแล้วนั้น มิใช่อยู่ที่การหายใจเป็นเล่น หายใจเป็นสนุกสนานกันไปหมด แต่หากอยู่ที่การหายใจเป็นงาน ประเทศเรามีพลเมือง ๓๐ ล้าน เนื้อที่กว่าสองแสนตารางกิโลเมตร การจะพัฒนาบ้านเมืองให้รุ่งเรืองเท่าเทียมมา ๆ ประเทศที่เขาเจริญแล้วนั้น มิใช่ของยากลำบากอะไรเลย แต่ทั้งนี้อยู่ที่ผู้ปกครองจะปลุกประชาชน และเร่งเร้าให้ประชาชนกล้าแข็งลุกขึ้นทำงานด้วยความสมัครใจของเขา โดยไม่ต้องกดขี่บังคับกันแต่ประการใด ก็สามารถจะทำได้ขอแต่ให้เขารู้ว่า สิ่งที่เขาจะผลิตขึ้นนั้นใช้เป็นประโยชน์ต่อตัวเขา มิใช่ไปเข้ากระเป๋ของผู้มีอำนาจ โฉนเขาจะไม่กระทำในสิ่งที่ผู้ปกครองจะชักนำเขาเช่นนั้น และการที่จะให้เขาได้คิดขึ้นมาเองนั้นก็ยากนักหนา เพราะสภาพความเป็นอยู่ การศึกษาอบรม ทุนรอน เขาก็ไม่พร้อมที่จะทำได้เช่นนั้น มิหนำซ้ำเมื่อผลิตขึ้นมาได้แล้ว ใครเล่าจะช่วยหาตลาดให้เขา ให้ได้ราคาที่เหมาะสมกับแรงงานของเขา เหล่านี้เป็นเรื่องใหญ่โต นักเศรษฐศาสตร์ นักสังคมสงเคราะห์ ย่อมจะมีภาระเหล่านี้ทั้งนั้น แต่สังคมในสมัยหนึ่ง ๆ ขึ้น

ขึ้นอยู่กับปัจจัยอะไร เศรษฐกิจก็ไปขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมเหล่านั้น ตลาดใดที่นายทุนยังมีจิตใจที่กระหายจะ कुछเลือกเนื้อ เอากำไรอย่างไม่ลืมหูลืมตาแล้ว อย่าหวังเลยว่า ผู้ใช้แรงงานทั้งหลายจะเงยหน้าอ้าปากได้ เพราะเหนื่อยเท่าไร ทำมาหาได้เท่าใด ก็เป็นดอกเบี๋ยส่งให้กับนายทุนจนหมดสิ้น ฉะนั้นแล้ว จะหวังอะไรที่จะให้เขาเหล่านั้นพัฒนาตัวเขาเองได้อย่างไร

นี่เป็นเรื่องใหญ่ยิ่งในปัจจุบันนี้ที่ค่ายทั้งสองต่างถกเถียงกันไม่รู้จบ นอกจากการถกเถียงกันแล้ว ต่างคนก็ต่างใส่ไฟซึ่งกันและกัน จนคนฟังที่เป็นธรรมต่างก็ปวดหัวไปตาม ๆ กัน เพราะเขาไปเอาการโฆษณาระหว่างสงครามมาใช้ยามปรกติ ที่เรียกกันว่า “สงครามจิตวิทยา” ในยามสงครามนั้นอาจเป็นความจำเป็นที่ต้องบำรุงขวัญคนของตัว แม้จะเสียหายมากก็บอกว่าเป็นน้อย ส่วนของศัตรูเสียหายน้อยกว่ามาก แต่นั่นขณะสงครามซึ่งกินเวลาสั้น ๆ ไม่นานนัก การโฆษณาทำนองนั้นก็อาจได้ผล แต่ครั้งนั้นเอาแบบฉบับการโฆษณามาใช้ในยามปรกติ คนที่รู้ภาษา และใกล้ชิดต่อวงการข่าวสารสนเทศ ย่อมรู้ว่าใครโกหกมากน้อยกว่ากัน ในฐานะที่เรามีความเป็นธรรม ก็ควรจะรู้ว่าใครเป็นอย่างไร นี่เป็นเรื่องยืดยาว ขอสรุปสั้น ๆ ว่า ใครจะโกหกไปอย่างไรก็ตาม แต่ความจริงนั้นมีอยู่ ไม่ช้าก็เร็วจะต้องรู้กันว่า ใครเท็จใครจริง ที่พูดให้ฟังนี้ก็เพื่อจะได้สติกับฟังดูเท่านั้น ข่าวคราวทั้งหลายแล้วมันก็จะคลี่คลายไปเอง

พรของพ่อวันนี้ นับวันแต่จะเป็นยาหม้อใหญ่ขึ้นทุกวัน และรสก็ขมเสียด้วย จะหาปะเล็ม ๆ ก็ไม่ค่อยจะมี ทั้งนี้ก็ไม่อยากให้ลูก ๆ เป็นลมไปตาม ๆ กัน และก็ใคร่ให้ใช้ดุลยพินิจเอาเองว่า ควรจะกินยาที่มีรสขม ๆ อันเป็นประโยชน์บ้างหรือไม่อย่างไร แม้ถึงจะไม่กินขณะนี้ เมื่อนานักินขึ้นมาได้ว่า สิ่งที่ถูก ๆ ไว้นั้น มันจะพิสูจน์ตัวของมันเอง

พ่อจึงหวังว่าอีกวาระหนึ่งที่แม่แฝดจะได้รับพรที่ค่อนข้างจะขมกว่าทุกคราว ถ้าขมมากนักก็เฉลี่ยให้พี่ ๆ น้อง คนอื่นเขากินบ้าง บางทีก็พอจะค่อยกลืนลงคอบ้างกระมัง

ขอให้ลูกแฝดทั้งสองจงประสบแต่ความสุข และขอให้บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นต่อ ๆ ไปเถิด แล้วจะรุ่งเรือง

รักลูกเสมอ
จากพ่อ

๒๘ ม.ค. ๐๗

วันเกิด สหเทพ โชตินุชิต

ลาตยา

ลูกรักทุกคน

อีกวันหนึ่งที่เจ้าของวันเกิดวันนี้ (๑๑ ก.พ. ๐๗) ร่ำร้องหนักหนาว่า ไม่เคยได้รับ
สาส์นจากพ่อเลย วันนี้คงเป็นวันที่เจ้าตัวจะได้ฟังสาส์นอย่างสนใจ และก็จะเกี่ยวกับวิชาของ
เขากำลังศึกษาอยู่ ซึ่งวิชาเอนกที่มันใหญ่โตมโหฬารยิ่งกว่าเจ้าตัวก็อยู่ในปัจจุบันนี้ เพราะ
คนเราเกิดมาทุกวันนี้ ไม่ว่าชาติไหนลัทธิใด ก็ต้องกินต้องใช้กันทุกวี่ทุกวัน ทำอย่างไรคนจึง
จะมีกินมีใช้กันอย่างทั่วถึงโดยไม่เหลื่อมล้ำค่าสูงกว่ากันแบบฟ้ากับดิน นี่เป็นเรื่องของวิชาที่กล่าว
นี้คือ “เศรษฐศาสตร์” เจ้าตัวรับวิชานี้มีมากมายด้วยกัน แล้วแต่ทัศนะของแต่ละอาจารย์ สำหรับ
เมืองไทยนั้นไม่มีปัญหาเลย ที่หลักเกณฑ์ของวิชานี้จะต้องหันไปแบบทุนนิยม (มือใครยาวสาว
ได้สาวเอา) เพราะสังคมปัจจุบันนี้ยังนิยมลัทธิเศรษฐกิจชนิดนี้อยู่ อำนาจของนายทุนยังคง
รุ่งเรือง การสอนการปฏิบัติก็ต้องเป็นไปตามสังคมที่กำลังดำเนินอยู่ แต่ถึงอย่างไรอาจารย์ทุกคน
ที่สอนนั้น เขาก็ศึกษาลัทธิเศรษฐกิจทุกแบบอยู่เหมือนกัน สักแต่ว่ามหาวิทยาลัยจะให้สอนหรือ
วางหลักสูตรไว้ในรูปใด เขาก็จะต้องสอนไปในรูปนั้นๆ ไม่มีปัญหา สำหรับนักศึกษาเองก็อาจ
จะเป็นบางคนที่ยื่นเอาแต่เพียงสอบไล่ได้ คือรู้เฉพาะที่อาจารย์เขาสอนเท่านั้น ข้อสอบออกมา
ตามนั้นก็ตอบได้ พูดถึงเรื่องนี้ก็จะเลยพูดถึงวิชาความรู้ของบัณฑิตทั้งหลาย ที่ได้รับปริญญา
กันมา ได้สังเกตเห็นคนบางคนผ่านปริญญามาแล้ว แต่สมองของเขาติดแน่นอยู่กับตำราเท่านั้น
ความคิดนอกเหนือไปจากนั้นหาได้ยากเต็มที บุคคลชนิดนี้ได้รับปริญญาเพราะ “ความจำ”
เท่านั้น สำหรับความเข้าใจและความคิดนึก ความริเริ่มที่จะให้ก้าวไกลออกไปจากตำราที่อาจารย์
สอนนั้น มีหวังน้อยเต็มทีที่จะให้เขาพัฒนามันขึ้นไป เมื่อได้คิดถึงนี้ก็ลองพิจารณากันดูว่า
การสอบไล่ตามหลักสูตรมาด้วยกันนั้น ความคิดนึกของบัณฑิตจึงไม่เท่าเทียมกันทุกคน บางคน
ก็ใช้ได้อย่างหนึ่ง บางคนก็ใช้ได้อีกอย่างหนึ่งไม่เหมือนกัน แต่หนทางที่ถูกต้อ้นั้น ทั้งความ

เข้าใจและความจำ จะต้องมียู่ในสมองของนักศึกษาด้วยกันควบคู่กันไป จึงจะช่วยให้วิชาที่ตนเรียนมาแตกฉานและก้าวหน้าออกไปอีก เพราะสรรพวิชาการนั้นหากสิ้นสุดอยู่เพียงในตำราแล้วก็ไม่จำเป็นต้องไปพิจารณาอะไรกันอีกให้มากมาย ข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่นั้นสอนเราว่า อันการผันแปรของโลกนั้นมันได้สอนคนไม่ให้อยู่นิ่ง ต้องเปลี่ยนแปลงเรื่อยไป ให้เข้ากับสถานการณ์ของการผันแปรซึ่งมีอยู่ทุกวี่ทุกวัน ฉะนั้นจะรู้เพียงตำรานั้น ๆ ย่อมคับแคบเต็มที

โดยเฉพาะวิชาเศรษฐศาสตร์นี้ ยังเป็นวิชาที่ต้องใช้สมองมากกว่าวิชาอื่น ๆ เพราะสภาพความเป็นอยู่-ดินฟ้าอากาศ-การอบรม ศึกษา ตลอดจนจิตใจของบุคคลแต่ละท้องถิ่นหาได้เท่ากันไม่ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปการณ์ของวิชานี้จึงไม่ตายตัวเหมือนตำราที่วางไว้ เพราะตำรานั้นเขียนในประเทศหนึ่งที่มีสภาพต่างกันไกลกับอีกหลาย ๆ ประเทศ ทั้งนี้

ก่อนที่จะพูดถึงเรื่องต่อไปนั้น ก็บังเอิญที่พรรคเศรษฐกิจที่พ่อตั้งขึ้นนี้มี Motto ไว้ว่า “Economic the first” หรือ “เศรษฐกิจก่อนอื่น” เพราะพ่อถือว่า “ทอง” เป็นเรื่องใหญ่กว่าเรื่องอื่นใดทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการทหาร-การศึกษา-หรือการปกครองก็ตาม (ถ้าแผ่นดินเสี่ยงที่พ่ออัปยศหามาเสี่ยงยังอยู่ เบียดฟังแล้วก็จะเข้าใจเรื่องนี้ได้ชัด)

จะเป็นยุคไหน ๆ ก็ตาม สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนนั้นมันเหลื่อมล้ำกันอยู่ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ฐานะ - ความเป็นอยู่ - การศึกษาอบรม - ทุนรอน ตลอดจนพื้นที่ภูมิประเทศที่อาศัยสติปัญญา เหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้คนแตกต่างกันในความเป็นอยู่ที่เห็นกันชัด ๆ เป็นของแน่วอยู่ประการหนึ่งที่ลัทธิไหน ระบบใดก็ตาม ก็ไม่สามารถจะบังคับตาลให้คนเท่าเทียมกันได้ ในประโยชน์และการได้ของกันและกัน แม้ถึงจะพัฒนาปรับปรุงแล้วสักเท่าใด ๆ ก็ตาม ผลที่ได้รับอันน่าจะพอมองเห็นได้นั้น ก็อาจเพียงว่าลดความเหลื่อมล้ำต่ำสูงลงมาอย่าให้ถึงกับฟ้าและดิน ซึ่งอาจมองกันไม่เห็นเอาทีเดียว อย่างน้อยก็พอเพียงให้เห็น ๆ กันแค่อ้อม ก็ดูจะพอมิทางนี้เป็นของจริงที่น่าจะทำได้ โดยไม่ต้องหลอกลวงหรือล่อให้ใครหลงละเมอเพ้อฝัน ในสิ่งซึ่งไม่สามารถจะเป็นไปได้

ปัญหาต่อไปก็มีว่า เราจะดำเนินการอย่างไร จึงจะให้ถึงจุดหมายที่ว่าๆ มานี้ กล่าวคือ ไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำค่าสูงกันมากมายนัก เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ใครๆ ก็รู้ว่า คนที่ร่ำรวยมหาศาลนั้นได้เอาเปรียบจากแรงงานมากจนเกินควร และบางครั้งก็เป็นได้ว่า พวกชนปัญญาชนนั้นก็เลยพลอยได้เปรียบเขาไปในตัวด้วย หรือบางครั้งพวกปัญญาชนนี้เองก็ถูกกดถูกบีบจากนายทุนอยู่มิใช่น้อยเหมือนกัน ทั้งนี้หรือทั้งนั้น ก็เพราะนายทุนยังมีอิทธิพลอยู่ในสังคมปัจจุบัน ความร่ำรวยของนายทุนเหล่านี้ได้มาด้วยวิธีการใด อย่างน้อยก็เอาเปรียบอย่างไม่เป็นธรรม หรือบางรายก็ไถเอาคือๆ โดยใช้อำนาจตำแหน่งหน้าที่ในทางมิชอบ บางรายก็กวาดต้อนเอาที่ดินไว้นับหมื่นนับแสนไร่ บางรายก็ใช้ทุนหว่านลงไปในผลผลิต อาทิ การตกข้าว หรือตกผลผลิตต่างๆ พอพืชผลตกออกผลแน่นอนแล้ว ก็เอาเงินไปวางไว้ หรือให้โอกาสเอาเงินไปทำทุนก่อนล่วงหน้า แต่เก็บเอาผลผลิตนั้นๆ ด้วยราคาถูกแสนถูก ทั้งๆ ที่ชาวไร่ชาวนาไม่อยากจะกระทำเช่นนั้น แต่เนื่องด้วยเขาไม่มีที่พึ่งที่ไหนพอที่จะช่วยเขาได้ ด้วยรูปนี้เองผลผลิตที่ชาวไร่ชาวนาผลิตออกมานั้น เขาผู้ซึ่งใช้แรงงานอาบเหงื่อต่างน้ำ ต่างก็ต้องทนกลักกลืนความขมขื่นไว้ โดยไม่สามารถจะไปร้องแรกแหกกระเชอเอากับใครได้ เพราะสังคมมันเปิดโอกาสให้คนหากินกันทำนองนั้น ทราบใดที่ภาวะแห่งเศรษฐกิจเป็นดังนี้อยู่แล้ว ชาวนาชาวไร่ผู้ใช้แรงงานอันยากไร้เหล่านั้น เขาจะมีโอกาสเงยหน้าขึ้นทักเทียมพวกนายทุนกระไรได้

นี้แสดงให้เห็นว่า แม้ถึงการจะสนับสนุนการผลิตเกิดขึ้นบ้าง แต่สำหรับการจำหน่ายและตลาดเล่า ใครเป็นผู้จัดหาให้เขา ซึ่งในที่สุดก็ปล่อยไปตามยถากรรม และแล้วเขาก็ถูกพวกนายทุนซุกจริตเอากำไรไปโดยมิได้คำนึงถึงค่าแรงงานเลย นี่เป็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ในประเทศเราแต่ไหนแต่ไรมาแม้จะมีการปฏิวัติรัฐประหารมาแล้วก็หนๆ ก็ตาม สิ่งเหล่านี้ก็หาว่าจะอันตรายไปจากผืนแผ่นดินนี้ไม่เพราะการปฏิวัติกันอย่างฉิวเฉียด และนักปฏิวัติก็เป็นชนชั้นสูงๆ ทั้งนั้น และก็ดูเหมือนว่าเขาปฏิวัติเพื่อพวกเขา เพื่อตัวเขา เขาไม่มีโครงการใดในการปฏิวัติไว้แต่เริ่มแรก ครั้นปฏิวัติแล้วจึงมาวางโครงการใดกันภายหลัง มันจึงยุ่ง เขามิได้คำนึงถึงสภาพของชนชั้นต่ำเลย และก็ยังเอื้อยถนอมชนชั้นต่ำก็ไม่มีโอกาสจะได้ร่วมการปฏิวัติกับเขาเสียด้วย โอกาสที่จะเปลี่ยนเหตุการณ์ทำนองนี้มันก็ไม่เกิดขึ้น ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของนักปกครอง หรือนักเศรษฐศาสตร์ที่มีความเป็นธรรม จะช่วยแก้ไขสิ่งเหล่านี้ให้หายไปให้จงได้

จริงอยู่หน้าที่เหล่านี้อาจเป็นหน้าที่ของชนชั้นปกครองจะเป็นผู้รับผิดชอบ แต่ถ้าชนผู้ถูกปกครองมีความรู้ในเรื่องเหล่านี้ด้วย และโอกาสหนึ่งเขาอาจได้ใช้ความรู้เหล่านี้ได้ตั้งใจนึกแล้ว คุณก็ไม่เสียหายอะไร เพราะถ้าต่างคนต่างเอาหูไปนาเอาตาไปไร่ ไม่มีอะไรต้องสั่งเหล่านี้เลย แล้วก็ดูเหมือนว่าเราได้เสวยสุขอยู่บนหยาดเหงื่อของคนนับล้านๆ ถ้าคิดให้ซึ่งจริงๆ แล้ว ก็ดูน่าเวทนาแก่ครอบครัวเหล่านั้นมิใช่น้อย

ด้วยเหตุนี้เอง งานที่ประชาชนทำอยู่นั้นจึงไม่สามารถจะเลี้ยงตัวเองได้ ก็เกิดความเบื่อหน่าย และเลือกงานที่จะทำให้มีรายได้ที่ดีกว่า แต่แล้วงานก็มีใช้จะมีดังที่เขานึก ชวนาชาวไร่พากันหลังไถลเข้ามาในเมืองจึงผิดหวัง เพราะงานมิได้สำรองไว้สำหรับพวกเขา การว่างงานจึงเกิดขึ้นเป็นเงาตามตัว ก็เลยเป็นเหตุให้เกิดแก๊งวัยรุ่นอันธพาล และกระทำผิดกฎหมายกันไม่เว้นแต่ละวัน ทั้งนี้ก็เพราะรัฐมิได้จัดสรรงานให้เขาได้เต็มที่ เพราะไม่มีงานจะให้ทำ นอกจากราชการหรืองานของรัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีจำนวนจำกัด นี่เป็นภาวะอีกประการหนึ่งที่เกิดขึ้น และยังเป็นอยู่อย่างนี้ตลอดไป

บางทีหน้าที่เหล่านี้อาจจะสูงเกินไป หรือเหมาะสำหรับนักศึกษาเศรษฐกิจเท่านั้น ที่นี้จะลองยกตัวอย่างให้ดูว่า อันการเศรษฐกิจที่ปล่อยตามยถากรรมนั้น ผลร้ายมันตกอยู่กับประชาชนอย่างไร ตลอดระยะเวลาจะเห็นได้ว่า ของได้ขึ้นราคาไปทุกชนิด ทั้งอุปโภคและบริโภค แต่ขณะเดียวกัน รายได้ของผู้ทำงานที่มีรายได้ประจำนั้นคงที่ เพียงเท่านั้นเห็นหรือยังว่าค่าของน้ำเงินที่เราได้รับอยู่นั้นมันได้ลดลงไปในตัวโดยเราไม่รู้สึกรู้สึกร ทั้งนี้เป็นเพราะรัฐไม่สามารถจะควบคุมราคาของให้คงที่ อยู่ในราคาที่แน่นอนได้ และที่คุมไม่ได้ก็เพราะการค้าทุกชนิดนั้นมิได้อยู่ในอำนาจของรัฐ หากแต่ไปอยู่ในมือของเอกชนผู้เป็นนายทุน พ่อค้าเขาขาดทุน เขาก็ต้องขึ้นราคาของเป็นธรรมดา แม้รัฐจะมีอาวุธลงโทษทัณฑ์ แต่ก็ไม่สามารถจะทำได้ถนัด เพราะคนไม่มีเครื่องมือในการนี้พอ สุดท้ายรัฐก็ต้องพึ่งพ่อค้าเป็นหูเป็นตาให้ ซึ่งอย่าหวังเลยว่าพ่อค้านั้นเขาจะเห็นแก่ประชาชนเหมือนเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ที่ซื่อสัตย์) นี่เป็นอีกเหตุหนึ่งที่มีความเดือดร้อนของประชาชนต้องใช้ของแพงขึ้นทุกวัน (มีหน้าซำก็หาเงินยากเสียด้วย เพราะไปอยู่ในมือเจ้าพวกมหาเศรษฐีเสียหมด) ตราบใดที่ยังดำเนินการเศรษฐกิจแบบนี้อยู่

ยังการวางโครงการ ๓ ปี ๕ ปีนั้นอีกเล่า รัฐจะเอาตัวเลขที่แน่นอนมาได้อย่างไร ในเมื่อต้องไปฟังตัวเลขจากผู้ผลิตซึ่งเป็นเอกชน และเอกชนนี้เองก็ถูกกดถูกบีบอยู่แล้ว จะเอาแน่นอนอะไรมาผลิตของได้ตามที่รัฐคาดคะเนเอา ฉะนั้นโครงการต่างๆ ของรัฐบาลนี้ ในสังคมชนชั้น จึงเป็นเรื่องที่เพ้อฝันไปตามเพลงนั่นเอง แม้ประเทศที่ใช้ระบบโซเชี่ยลลิสต์ (สังคมนิยม) ไม่ต้องถึงคอมมิวนิสต์ดอกโครงการต่างๆ ก็ยังต้องควบคุมดูแลกันอย่างใกล้ชิดจริงๆ จึงจะได้ผลแน่นอน

ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องยาวเท่ากับบรรยายวิชาทั้งวิชา จึงสรุปให้ฟังเพียงย่อๆ ซึ่งพอหวังว่าเมื่อรู้แล้วและเอาไปเปรียบเทียบกับที่เรียนมา และเทียบเคียงกับความเป็นอยู่ปัจจุบันดู บางทีมันก็จะได้ประโยชน์อยู่บ้าง และก็ไม่ต้องเห็นตามความที่พอว่ามานี้ ที่พูดให้ฟังนี้ก็เพื่อโอกาสข้างหน้าเหตุการณ์เกิดเปลี่ยนแปลงขึ้น สังคมเกิดเปลี่ยนแปลงใหม่ จะได้รับรู้อะไรๆ ทันต่อเหตุการณ์ไวบ้าง และความจริงนั้น ลัทธิใดก็ตาม ถ้ามันเป็นธรรมต่อทุกๆ ฝ่าย ในระหว่างผู้ใช้แรงงาน—ปัญญาชน—และนายทุนแล้ว ลัทธินั้นๆ ก็จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชน ไม่ว่ามันจะมีชื่อเสียงเรียงใจก็ตาม เพราะลัทธิทุกอย่างที่เขาสู้กันในประเทศหนึ่งๆ นั้น อาจเหมาะสำหรับประเทศหนึ่งๆ เท่านั้น และก็อาจไม่เหมาะทั้งหมดต่ออีกประเทศหนึ่ง หน้าที่ของเรา ก็ต้องปรับปรุงให้เข้ากับสภาพภูมิประเทศและจิตใจของประชาชน เท่าที่ประชาชนจะพอรับได้ในเบื้องต้น แล้วต่อๆ ไป ก็ค่อยๆ เป็นไปเองตามธรรมชาติ แต่เรื่องที่จะปล่อยให้มันเป็นไปตามยถากรรมนั้น อย่าไปหวังเลยว่า มันจะพัฒนาขึ้นมาได้ นี่เป็นเรื่องที่คงได้เห็นกันในชีวิตของลูกๆ นี้ และพ่อก็เชื่อว่าแม่ในชีวิตของพ่อนี้ก็คงได้เห็นด้วย

หวังว่าเท่าที่พ่อพูดมานี้ ก็คงเป็นอีกขนานหนึ่งที่อาจยิ่งขมขึ้นไปอีก แม้ใครจะเพียงลองชิมดูก็ตาม แต่นายโง่ต้องกินแน่ และอาจเป็นประโยชน์ด้วยในอนาคตถ้ารู้จักกิน

สุดท้ายขอให้โม่่งจงมีความสุขในวันคล้ายวันเกิดครบ ๒๒ ปีนี้ และพยายามใช้วิชาที่เรียนให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชนแล้วจะรุ่งโรจน์

รักลูกเสมอ

จากพ่อ

วันเกิดลูกชายคนโต

ลาตยา

ลูกรักทุกคน

วันนี้ (๒๖) ทุกคนก็รู้ว่าเป็นวันครบรอบวันคล้ายวันเกิดของพี่คนใหญ่ ที่พ่อว่าวันที่ ๒๖ นั้น เจ้าตัวเคยบอกพ่อว่าเป็น ๒๗ ซึ่งถ้านับตามปัจจุบัน หรือแบบตะวันตกแล้วก็อาจเป็น ๒๗ ได้ เพราะเกิดหลังเที่ยงของวันที่ ๒๖ แล้ว แต่นับในทางโหรแล้ว มิได้ถือเอาเวลาสองยามเป็นเวลาสิ้นสุดของวัน คงถือเอา ๖ โมงเช้าเป็นเกณฑ์แบบเดิม แม้ทางการจะเปลี่ยนไปอย่างไรก็ตาม แต่ทางโหราศาสตร์นั้นคงไม่เปลี่ยนแปลง มิฉะนั้นก็จะยุ่งกันหมดแบบเดียวกันกับเปลี่ยน พ.ศ. เป็นตั้งต้นมกราคมเป็นต้น ก็ทำให้ผิดไป ๓ เดือน แต่ปีวอก-ระกา ฯลฯ นั้นก็คงอยู่อย่างเดิม คือไปเปลี่ยนปีเอาเมษายนเช่นกัน มิใช่มกราคม จะยุ่งได้ตามปฏิทินทางโหราศาสตร์ ทั้งนี้เป็นความเห็นของพ่อ ถ้ายังสงสัยอะไร ก็ลองถามผู้รู้ที่เป็นโหราศาสตร์ดู บางทีก็จะให้ความจริงดีขึ้น

ปีนี้ก็เป็นปีที่ครบ ๓๐ พ่อก็แล้ว ซึ่งดู ๆ แล้วก็นับว่าจะเป็นผู้ใหญ่ และควรมีครอบครัวได้แล้ว แต่เนื่องด้วยอุปสรรคของพ่อเป็นเหตุ จึงทำให้อะไร ๆ ชงกไปหมด ทั้งนี้หรือทั้งนั้น พ่อต้องเป็นผู้รับผิดชอบแต่ผู้เดียว (แต่ไม่ใช่แบบอ้ายอ้วน) แม้ถึงอย่างนั้นพ่อก็ต้องขอชมเชยลูก ๆ ทุกคนว่า ความอดทนนั้นอยู่ในขั้นที่น่าพอใจ ซึ่งในที่สุดแล้วความดีมันก็จะสนองเอง เมื่อถึงเวลาของมัน จริงอยู่ระยะเวลา ๕ ปีกว่านี้ บางทีมันจะมากไป สำหรับการอดทนด้วยประการทั้งปวง แต่ขณะเดียวกันมันก็จะให้บทเรียนแก่ลูกได้มากมายเช่นกัน เพราะถ้าลูก ๆ ไม่ได้บทเรียนอย่างนั้นแล้ว บางทีก็จะไม่เห็นของจริงที่ว่า ความหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงนั้นมันจริงแค่ไหน และบางทีก็อาจจะไม่รู้สึกรถึงความยากจนว่ามันมีรสชาติเป็นอย่างไร

แต่สิ่งที่น่าจะภูมิใจอยู่ประการหนึ่งก็คือ ถ้าหากเราไม่อดทนพอแล้ว โดยตัดสินใจทำตามข้อเสนอของอัยยิวนั้น ก็จะเป็นเรื่องเศร้ายิ่งกว่าที่เราได้รับอยู่ขณะนี้ เราอาจมีสถานะภาพดีกว่านี้ แต่เมื่อมาเผชิญต่อความเลวร้ายของมันปัจจุบันที่ฉาวโฉ่อยู่ ณ บัดนี้แล้ว ก็คิดว่าจะก่อความไม่สบายใจให้กับครอบครัวเราไปจนตลอดชีวิต ที่ไปเข้าข้างคนชั่ว นี่ก็เป็นเรื่องที่เห็น ๆ กันอยู่ว่า อันความอดทนนั้นมันก็มีผลที่แสดงให้เห็นทันตาเหมือนกัน จริงอยู่พอยังไม่หมดเรื่อง แต่เมื่อเหตุการณ์เป็นดังนี้แล้วก็คงไม่ช้า มันต้องมีการเปลี่ยนแปลงอะไรเกิดขึ้น..... เพราะกรรมของคนเรานั้น มันสนองแน่ ๆ ทั้งดีและชั่ว ยิ่งปัจจุบันนี้มันสนองอย่างทันตาเห็นทั้งสิ้น ไม่ต้องรอชาติหน้าหรือชาติไหน ๆ พวกที่คิดร้ายกับคนอื่นเขา มันต้องมีอันเป็นไปต่าง ๆ นา ๆ โดยไม่ต้องมีใครไปทำอะไรหรอก พูดถึงเรื่องนี้ นอกจากความฉาวโฉ่ที่มันทำกรรมไว้นั้น ก็เกิดขึ้นเองภายในครอบครัวของเขาเอง เพราะด้วยความโลภความหลงไม่สิ้นสุดจนไม่สามารถจะตกลงกันได้ จึงได้ก่อเรื่องให้ชาวบ้านเขารู้กันทั่ว ๆ ไปว่า พ่อของตัวหรือสามีของตัวได้ทำระยำอะไรไว้บ้าง เขายังว่าสร้างบ้านสร้างเมือง แต่การสร้างนั้นเพื่ออะไร ไม่ใช่สร้างทุกอย่างเพื่อกระเป๋าสองตัวดอกหรือ มันประนามคนอื่นว่าขายชาติ แต่บัดนี้รู้กันหรือยังว่าใครที่ขายชาติกันแน่ นอกจากตัวมันเองแล้ว ยังบริวารของมันต่อ ๆ ไปอีก

นี่เป็นเรื่องกฎแห่งกรรมที่ทำความระยำไว้แล้ว มันต้องสนองทันตาเห็นด้วยกันทั้งนั้น และแม้มีเงินกี่ร้อยล้าน ก็ไม่สามารถจะช่วยอะไรได้ ยิ่งคนอื่น ๆ อีกที่เราไม่รู้รายละเอียดในที่สุดก็จะทำนองเดียวกัน

ทั้งนี้ขอให้ลูก ๆ ได้พิจารณาตนเองเถิด มิใช่เราจะมีจิตอกุศล สถาปนาแข่งให้ใคร ๆ ต้องพินาศไปเช่นนั้นหรอก พวกนี้ไม่ต้องมีใครไปทำอะไรก็เป็นไปเอง บัดนี้ของจริงก็ปรากฏให้เห็นอยู่แล้ว จึงขอให้ถือเป็นคติไว้ว่า จงอย่าได้ทำกรรมทำเวรกับคนอื่นเลย จิตที่เป็นกุศลเท่านั้น ที่จะช่วยให้เรายืนอยู่ได้อย่างสันติและขณะเดียวกัน มิใช่แต่ตัวผู้กระทำเท่านั้น มันยังส่งผลไปถึงวงศ์สกุล และลูกหลานอีกไกล

นอกเหนือไปจากนี้แล้ว พวกนี้อายุมักจะสั้น ทั้ง ๆ ที่การกินอยู่อดุมสมบูรณ์ แต่ก็ช่วยอะไรเขาไม่ได้ ฉะนั้นคนที่อายุยืนอยู่นาน ๆ และสร้างความดีไว้นั้น จะชนะในที่สุด พูด

กันถึงเรื่องนี้ ก็ต้องย้อนกลับไปพูดถึงเรื่องสุขภาพกันอีกครั้ง เพราะถ้าเราละเลยสุขภาพเสียแล้ว แม้จะมีความดีสักเท่าใด แต่ไม่สามารถจะใช้ความดีนั้นให้นานเท่าที่จะนานได้ แล้วก็น่าเสียดาย ยิ่งระยะนี้ลูก ๆ หลายคนก็ยังควรระวังสุขภาพกันให้มากขึ้นเป็นพิเศษ ทุกคนควรจะอยู่ได้อย่างน้อยก็ ๘๐ ปี ซึ่งนึกคิดว่าถ้าถึงขนาดนั้นจะทำให้เราได้รับความรู้ความชำนาญขึ้นอีกสักเท่าใด และจะช่วยใครต่อใครในโลกนี้ได้อีกเพียงไหน และเมื่ออายุถึงปานนั้น แม้จะเป็นอะไรไป ก็เป็นเวลาอันเหมาะสมพอสมควรแล้ว ความเศร้าโศกเสียใจของใครต่อใครก็เบาบางไปเอง

ลูก ๆ ทุกคนตั้งแต่เด็ก ๆ นั้น ได้รับอาหารที่พิเศษสุดอยู่ระยะหนึ่ง ซึ่งมันก็กว้าง เป็นพื้นฐานมาให้จนปัจจุบันนี้ โดยไม่มีใครเป็นอะไรเท่าใดนัก สิ่งนั้นก็คือนมสด (นมแพะ โยเกิร์ต) ที่ลูก ๆ ทุกคนได้กินตั้งแต่อยู่สุพรรณ - โคราซ - ศรีสะเกษ - นครพนม ซึ่งก็รู้สึกว่ามันให้คุณค่าอย่างพอเพียง แม้คุณแม่เองก็ได้ดื่มนมแพะนี้เหมือนกัน ที่แข็งแรงและทนอยู่ได้จนปานนี้ จึงเห็นได้ว่านมสดนั้นมีคุณมหาศาล เด็ก ๆ อายุไม่ถึงขวบต้องการนมนี้ใด คนทุกอายุจนกว่าจะตาย ก็ต้องอาศัยนมนี้แหละ เพราะนมมีคุณค่าทางอาหารมากมาย พอจึงแนะนำให้ลูกทุกคนที่สุขภาพไม่สมบูรณ์ได้ดื่มนมให้มาก ๆ พอเข้าใจว่าจะทำให้ทุกคนแข็งแรง และสุขภาพจะดีขึ้น การบำรุงสุขภาพนั้น ต้องบำรุงอยู่ทุกวัน ไม่ใช่ไปบำรุงเมื่อเจ็บหรือเมื่อแก่ เพราะบางทีมันก็สายเกินไปที่จะแก้ ซึ่งความจริงมันก็เป็นการซื้อชีวิตไว้ด้วยวิธีผ่อนส่งอย่างถูกต้องที่สุดวิธีหนึ่งนั่นเอง ด้วยเหตุนี้ผู้ที่ผ่านยุโรป - อเมริกามาแล้ว จะเห็นได้ว่าเขาถือนมสดเป็นอาหารที่ขาดไม่ได้นั่นทีเดียว เดียวนี้ที่ญี่ปุ่นเองก็ริเริ่มใช้นมสดเป็นอาหารแบบเดียวกับยุโรปอเมริกาเช่นกัน และที่แปลกก็คือว่า นมสดในญี่ปุ่นถูกกว่ากาแฟ ๑ ถ้วยต่อ ๑ แก้วด้วยซ้ำไป พอจึงขอแนะนำให้ทุกคนจงพยายามบำรุงสุขภาพให้ดีไว้ แล้วทุกอย่างจะดีไปเอง

นี่เป็นพรของพ่อที่ให้กับพี่ชายใหญ่ในวันนี้ - จิตใจจะสบายร่างกายต้องแข็งแรง

รักลูกเสมอ

จากพ่อ

จดหมายวันแต่งงานลูกชายคนโต

ลาตยา

๒๑ เมษายน ๒๕๐๗

ลูกรักทุกคน (รวมทั้งคนใหม่ด้วย)

นับเป็นประวัติการของครอบครัวที่เราได้สมาชิกเพิ่มขึ้นอีก ๑ คนในยามนี้ (และ “โซตินุชิต” ก็จะเพิ่มขึ้นตามลำดับ) นี่ก็เป็นไปตามความคาดหวังและความหวังของพ่อที่ต้อง การให้ครอบครัวได้อยู่ร่วมกัน เพื่อความเป็นปึกแผ่นและใช้ชีวิตสนิทสนมกัน จริงอยู่การอยู่ ด้วยกันมาก ๆ นั้น อาจเป็นการคับแคบในเรื่องที่อยู่ แต่ถ้าจิตใจไม่คับแคบตามไปด้วยแล้ว เราก็คงอยู่ด้วยกันได้อย่างราบรื่นและสันติทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การรับผิดชอบของทุกฝ่ายทุกคนที่ต้อง ต่างเห็นอกเห็นใจกัน ผ่อนผันปรองดองกันได้มากที่สุดที่จะทำได้

มีคำกล่าวอยู่คำหนึ่งว่า “คนเป็นใหญ่นั้นเขาจะทำเรื่องใหญ่ให้เป็นเรื่องเล็ก แต่ เด็ก ๆ มักจะทำเรื่องเล็ก ๆ ให้เป็นเรื่องโต” ไม่ว่าจะเป็นในครอบครัว หรือในบ้านเมือง หรือในโลกถ้าเราได้พิจารณาให้ดี ๆ แล้วก็จะเห็นจริงในเรื่องนี้ว่า เรื่องราวที่เกิดขึ้นนั้น เนื่อง มาจากสาเหตุเล็ก ๆ เกียวกันทั้งสิ้น แล้วเรื่องมันก็ลุกลามใหญ่โตขึ้นจนแก้ไขไม่ไหว ถ้าผู้ใดหา ทางขจัดปัดเป่าสาเหตุเล็ก ๆ ให้มันหายไปได้ หรือทำเรื่องใหญ่ให้เป็นเรื่องเล็กไปได้ เรื่องราว ที่เกิดขึ้นก็ยากที่จะมี

ตรงกันข้ามบางหนบางแห่งแทนที่จะขจัดปัญหาที่ว่ามันมิให้เกิด กลับสร้างสถานการณ์ ให้เกิดขึ้นโดยไร้เหตุผลด้วยความจงใจ เรื่องราวทั้งหลายก็มิวายจะสับสนอลหม่านกันอยู่เรื่อยไป ไม่มีที่สิ้นสุดในสังคมทุกหมู่เหล่าในโลกทุกวันนี้ที่เกิดพิพาทกันขึ้นก็เพราะสาเหตุเหล่านั้นเอง และผู้สร้างสถานการณ์ เขาก็กลับเห็นไปว่า เป็นหน้าที่ของเขาที่ควรจะทำเช่นนั้น เพื่อ ประโยชน์สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เขาปรารถนา แต่แล้วในที่สุดสถานการณ์ที่สร้างขึ้นนั้นมันก็มิวายที่จะ

เปิดเผยความจริงขึ้นว่า แท้ที่จริงนั้น เหตุมันเกิดขึ้นจริงๆ หรือ หรือว่าแสวงสร้างให้มันเกิดขึ้น เมื่อนั้น เราก็จะรู้กันว่า ใครเป็นผู้ต้องรับผิดชอบต่อการสร้างสถานการณ์เช่นนั้น

นอกจากการจ้องใจแล้ว บางครั้งเหตุการณ์หมุมหมิมก็อาจเกิดขึ้นโดยไม่ตั้งใจจะให้เกิด อาทิ การระแวงสงสัย การนิินหา การบ่นจู้จี้ หรือแสดงอาการไม่พึงพอใจทั้งต่อหน้าและลับหลัง เหล่านี้ล้วนเป็นชนวนทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่ทั้งสิ้น

ฉะนั้น การอยู่ร่วมกันในโลกนี้ ความบริสุทธิ์ใจจึงเป็นเรื่องใหญ่ยิ่ง เพราะสิ่งทั้งหลายจะปรากฏการกระทำทั้งกายและวาจาออกมา นั่นก็อยู่ที่ใจจะคิดเป็นกุศลหรืออกุศล ถูกละบางคนอาจปกปิดการกระทำที่เป็นอกุศลไว้ได้ชั่วคราว และอาจนึกชมตัวเองว่าสามารถหลอกหลวงคนให้ลุ่มหลงและเชื่อถือตนได้ แต่ “สังขธรรม” นั้นเป็นของที่ไม่ต้องพิศุจน์ เพราะเวลามันจะพิศุจน์ตัวของมันเองว่าจะอะไรผิดและอะไรถูก เมื่อใด หากแต่คนเราไม่อดทนพอที่จะรอการพิศุจน์ของระยะเวลา จึงไม่สามารถจะทนทานต่อสิ่งเย้ายวนได้ จึงต้องสร้างสถานการณ์หรือระบายความในใจออกมา แม้ทางกายหรือวาจาก็ตามที่ ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ของตัวโดยมิเป็นธรรม แต่แล้วในที่สุด คนที่รู้ที่เห็น เขาก็จะต้องเห็นไปเองว่า ควรคบคนชนิดไหนได้เพียงใด และแม้ถึงอย่างไรๆ เราก็ยังต้องอยู่ร่วมกับคนทุกๆ ไปในโลกนี้ ไม่ว่าเขาเหล่านั้นจะเป็นใคร สูง ต่ำ สักปานใด แต่ละคนก็ต้องคบค้า พบเห็น ติดต่อกัน ก่อนที่คนจะคบค้ากันได้นั้นชื่อเสียง เกียรติคุณ เป็นสมบัติข้อแรกที่คุณจะต้องพิจารณาก่อนอื่น ฉะนั้น ผู้ที่หวังจะได้รับความเห็นอกเห็นใจจากผู้อื่นนั้น ก็ต้องสร้างบารมี เหล่านี้ เพื่อความไว้วางใจจากคนทั้งหลาย แล้วในที่สุดการได้รู้จักติดต่อกับความสัมพันธ์ก็จะยั่งยืนตลอดไปจนชั่วลูกหลาน

เมื่อพูดถึงการคบค้ากับคน ก็ใครที่จะได้ชี้ให้เห็นว่า คนเราในโลกนี้มีหลายร้อยหลายพันแบบทั้งที่คบได้และคบไม่ได้ ถ้าใครมีวิจาร์ณญาณอันประเสริฐสามารถหยั่งรู้จิตใจคนได้ถูกต้องก็เป็นกุศลที่จะอ่านคนได้ถูกต้อง และเป็นความจำเป็นจริงๆ ที่เราจะต้องใช้วิชานี้ในกาลต่อๆ ไป ยิ่งคบคนมากขึ้นเท่าไรก็ยิ่งจำเป็นมากขึ้นเท่านั้น ผู้ที่อ่านคนไม่ออกก็มักจะพลาด

ต่อการดำเนินการ ไว้ใจคนที่ไม่ควรไว้ใจ ไม่ไว้ใจคนที่ควรไว้ใจ เหล่านี้เป็นเรื่องที่ต้องศึกษา และใช้ประสบการณ์เป็นมาตรฐาน แต่ถ้าเรามีพื้นฐานในการวินิจฉัยไว้บ้าง บางทีจะช่วยย่นระยะเวลาการผิดพลาดได้ มากกว่าการใช้ประสบการณ์แต่อย่างเดียว

อันคนในโลกนี้นั้นมีทั้งดีและชั่วในตัวของตนแต่ละคนไม่เหมือนกัน ไม่เท่ากัน แม้ตัวของตัวเอง บางทีก็รู้ว่าตัวมีอะไรบกพร่องอยู่บ้าง ส่วนมากมักจะเข้ากับตัวว่า บริบูรณ์ไปเสียหมด จึงไม่พยายามแก้จุดอ่อนของตัว นึกไปว่าตัวมีแต่ปมเด่นทั้งสิ้น ด้วยเหตุดังนี้ ถ้าเราพิจารณาตัวเราเองก่อนได้ทีแล้ว เราก็สามารถจะพิจารณาคนอื่นได้อย่างถูกต้อง โดยไม่ลำเอียง เพราะถ้าคนอยู่ติดตัวเราเองแล้ว โฉนดเลยจะเอาความยุติธรรมที่ไหนไปใช้กับคนอื่นเขาได้ ก่อนอื่นจึงควรพึงพิจารณาตัวเองให้ถูกต้อง ต่อเท่านั้นก็พิจารณาผู้ที่จะคบค้าด้วย ดังกล่าวมาคนมีทั้งดีและชั่วปนกันไปในตัว การที่เราจะหลีกเลี่ยงไม่คบค้ากับคนเลวเสียทั้งหมดเลยนั้นก็ดูเหมือนว่าเกือบจะไม่ต้องคบใครเลย เพราะคนดีจริงๆ ในโลกนี้นั้นหาไม่มากนัก และทุกสิ่งในโลกนี้ต่างก็สัมพันธ์มีประโยชน์แก่กันและกันอยู่ สักแต่ว่าจะใช้คนไหน อย่างไร เมื่อใดและที่ไหน นับประสาอื่นไกล สิ่งที่สกปรกที่สุดก็ยังสามารใช้ประโยชน์ได้ เช่นเดียวกันคนที่เราจะคบนั้น ทางที่ถูกต้องนั้นก็ควรจะแบ่งแยกการคบค้า ไว้วางใจ ลดหลั่นกันตามความสามารถของบุคคล ว่าคนใด ควรคบได้แก่ไหน เพียงใด หากว่าใช้วิชาคณิตศาสตร์เข้าช่วย สักเล็กน้อย บางทีก็จะชัดเจนขึ้นว่าทุกคนเราคบได้แต่คนไหนคบได้ก็เปอร์เซ็นต์ คือ ตั้งแต่ ๐๐.๐๑ % จนถึง ๙๙.๙๙ % เมื่อเราหยั่งรู้จิตใจของคนได้ขนาดนั้นแล้ว ก็ง่ายและสะดวกแก่เราที่จะคบค้ากับคนได้ถูกต้องไม่ผิดพลาดมากมายนัก แม้ถึงการวินิจฉัยของเราจะไม่ตรงเป๊ะ ๑๐๐ % เต็ม เราวินิจฉัยขนาด ๗๐ ถึง ๘๐ % ความผิดพลาดก็จะลดน้อยลงตามลำดับ ยิ่งนานเข้าแล้ว เราก็จะยิ่งมีความชำนาญขึ้นตามส่วน

นี้เป็นเรื่องของชีวิต ไม่ว่าเขาเหล่านั้นจะมีชีวิตคู่หรือชีวิตเดี่ยวก็ตาม ก็อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องรับรู้และต้องประสบการณ์กันทุกคน

โอกาสที่พ่อจึงใช้ความกตัญญูเห็นอันนี้เป็นพรของลูกๆ ทั้งเก่าและใหม่ บังเอิญที่ขณะนั้นพ่อต้องมึนเป็นอย่างนี้ จึงเป็นความบกพร่องในการสมรสนี้ไปประการหนึ่ง แต่กฎธรรมชาติของชีวิตนั้นไม่เคยอำนวยอะไรให้ใครเต็ม ๑๐๐% เลย ฉะนั้น ถ้ารู้จักธรรมชาติเสียแล้วก็ควรจะพอใจเพียงสิ่งที่ได้รับ และถ้าลูกๆ ยังเชื่อและยังหวังต่อไปว่า เมื่อถึงเวลาของมันแล้ว อย่าว่าแต่ของรับไหวที่เป็นเพียงวัตถุปัจจัยเท่านั้นที่ลูกควรจะได้รับยิ่งไปกว่านั้น ลูกก็ควรจะได้อะไรๆ ที่พอสมแก่หน้าที่ของพ่อแม่จะพึงให้ได้ จึงขอให้ทุกคนได้รับทราบไว้ด้วยว่า เวลาที่ว่ามันจะมาถึงเขาสักวันในไม่ช้า

สุดท้ายพ่อก็ขออวยพรให้ลูกๆ ที่ดำเนินชีวิตคู่ทั้ง ๒ จงเข้าใจในคำพูดของพ่อในทุกประการแล้วความสุขก็จะเกิดขึ้นเองโดยไม่ต้องมีพรใดๆ จะให้อีก

รักลูกทุกคน

จากพ่อ

เทพ

ประมวลภาพประวัติศาสตร์

นายเทพ ไซธิบุษิต

และ

คณะ

ไปเยี่ยมมัสยิดดารุ้ลรัฐประจำชนชั้น

พ.ศ. 2498

ถ่ายภาพหมู่ร่วมกับคณะผู้ที่จะเดินทางไปเยี่ยมชมเยือนประเทศสาธารณประชาชนจีน

ในหมู่ญาติมิตรที่ไปส่ง ก่อนเดินทางขึ้นเครื่องบินไปยังประเทศสาธารณประชาชนจีน

เผชิญหน้าประธานพรรคคอมมิวนิสต์จีน เหมาเจ๋อตง

ถ่ายภาพหมู่ร่วมกับ เหมาเจ๋อตง จูเอนไถ และคณะรัฐบาลสาธารณประชาชนจีน

นายกรัฐมนตรีจูเอนโล ได้พบปะกับคณะของนายเทพ โชตินุชิต ที่ไปเยี่ยมชม
เพื่อเชื่อมสัมพันธ์ไมตรี

周总理接見泰國人民促進友好訪華團

คณะของ นายเทพ โชตินุชิต ไปเยี่ยมชมเพื่อเชื่อมสัมพันธ์ไมตรี
ที่กระทรวงต่างประเทศของรัฐบาลสาธารณประชาชนจีน

泰國人民促進友好訪華團拜會中國人民外交學會

คณะของนายเทพ โชตินุชิต ได้ไปชมพุทธสถานของประเทศสาธารณประชาชนจีน

泰國人民促進友好訪華團參觀中央民族學院殿堂

คณะของนายเทพ โชตินุชิต ได้ไปพบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักศึกษา
ของประเทศสาธารณประชาชนจีน

和中央民族學院泰族學生談話

ถ่ายภาพร่วมกับคนไทยที่ไปตั้งหลักแหล่งและตั้งถิ่นฐาน
อยู่ในประเทศสาธารณประชาชนจีน

พอลงจากเครื่องบินก็ถูกสันติบาลเชิญตัวไปสอบสวน และจับกุมคุมขังทันที

ในห้องผู้โดยสารในวันกลับจากประเทศสาธารณประชาชนจีน

ลูก ๆ และเมียเพิ่งเห็นหน้าพ่อและผัวก็ตอนที่ตำรวจเขานำตัวขึ้นรถยนต์
เพื่อนำไปยังกองกำกับการตำรวจสันติบาล

นำตัวไปศาล เพื่อฝากขังครั้งแรก

ขอฝากขังต่อศาล ในห้องพิจารณาคดีซึ่งแวดล้อมไปด้วยผู้พิทักษ์สันติราษฎร์

การแถลงต่อศาลผู้คดีที่ถูกกล่าวหา

ที่สันติบาล กับกลุ่มญาติมิตรที่ห่วงใย

ที่สันติบาล

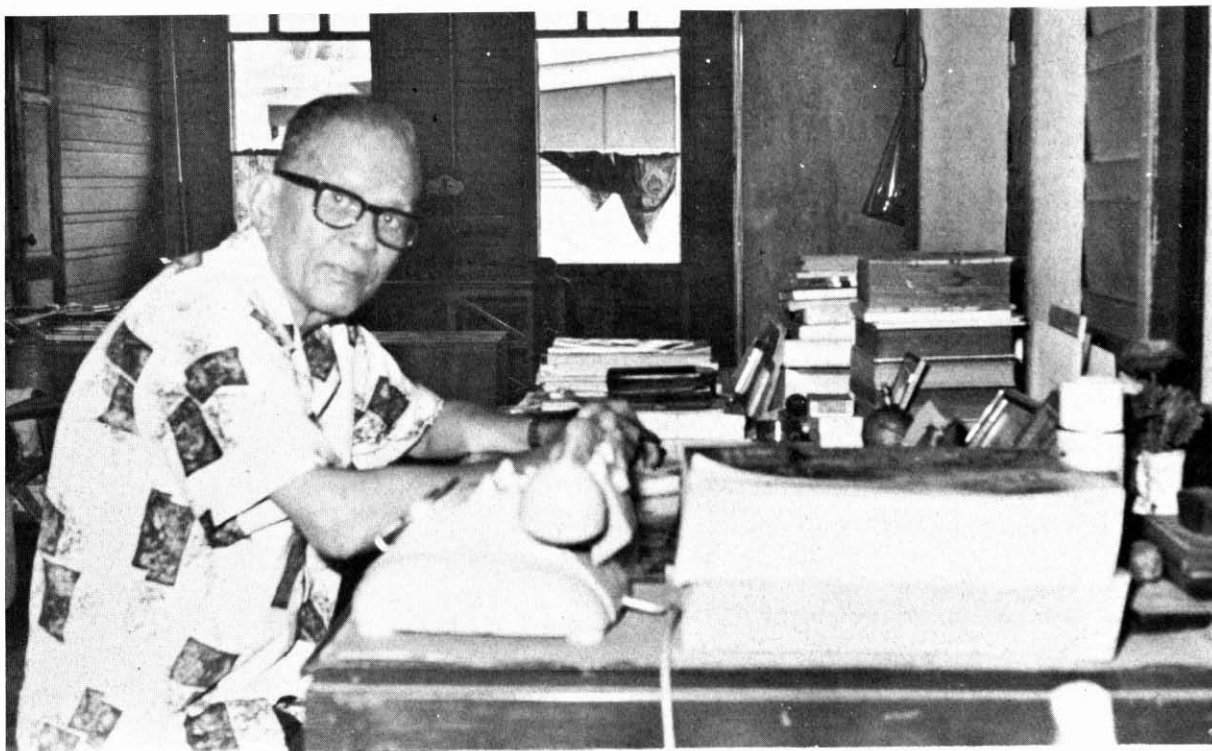

ที่สันติบาล พร้อมภรรยาและลูกชายคนเล็ก ชีวีตในขามมรสุมการเมืองกระหน่ำหนัก

ในห้องพิจารณาคดีของศาล พร้อมเพื่อนพ้องผู้ร่วมฆาตกรรมจากอำนาจมดของการเมือง

อภิปรายครั้งสุดท้าย
ที่สมาคมมุสลิม กุมภาพันธ์ ๒๕๑๗
เรื่อง
สังคมนิยม กับการเมืองไทย

(ภาพนายเทพนั้งโนโต๊ะทำงานในบ้าน)
“ก่อนไปพูดที่สมาคมมุสลิม เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๑๗”

“สังคมนิยมกับการเมืองไทย”

เราจะมีวิธีการใดบ้างที่จะช่วยกันแก้ไขเศรษฐกิจและเหตุการณ์ของบ้านเมืองให้มันคล่องไปด้วยดีได้ ตลอดระยะเวลาที่ผมเล่นการเมืองมาเกือบ ๔๐ ปีแล้ว เราจะแลเห็นว่าเศรษฐกิจของเราของประเทศไทยนั้น ไม่ได้ขึ้นกว่าที่เป็นอยู่เมื่อครั้งเปลี่ยนการปกครองใหม่ๆ ถูกอะไรกดขี่ขึ้นบ้างแต่ยิ่งไป ๆ มา ๆ หนักเข้า ก็ยิ่งลำบากกันหนักขึ้น แม้แต่ที่ท่านเห็นทุกวันนี้ ซึ่งทุกคนทราบดี

ในเรื่องสังคมนิยมนั้น ความจริงเป็นระบบเศรษฐกิจอันหนึ่ง ระหว่างทุนนิยมกับคอมมิวนิสต์ซึ่งผมได้พำนักอยู่ตลอดเวลาว่า สังคมนิยมเป็นทางสายกลาง หรือจะเรียกตามพุทธศาสนาน่าจะเป็นมัชฌิมาปฏิปทากระหว่างทุนนิยมกับคอมมิวนิสต์ สมัยหนึ่งผมจัดตั้งกลุ่มแนวร่วมสังคมนิยมขึ้น มีพรรคการเมืองรวม ๘ พรรค ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สมัยนั้นคนรู้สึกแล้วว่า สังคมนิยมนั้นมีโอกาสได้ช่วยเหลือได้เพียงไร แต่น่าเสียดใจที่ระยะนั้น ผมก็ตีพรรคพวกก็ตี ไม่สามารถพูดถึงสังคมนิยมได้อย่างพอกพอบใจ เพราะเพียงแต่ไม่พูด เพียงแค่จัดตั้งพรรคขึ้นเท่านั้นผมก็ถูกจับ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๑ ถูกฟ้องคดีคอมมิวนิสต์ถึง ๓ คดี คดีแรกที่ศรีสะเกษ คดีที่ ๒ เรื่องกลุ่มแนวร่วมสังคมนิยม คดีที่ ๓ ประชุมเอโพรเอเซียนที่โคโร ประเทศอียิปต์ ถูกหาว่าองค์การเอโพรเอเซียนอันกรอฟเวอร์เมนท์เป็นองค์การคอมมิวนิสต์ เป็นเหตุให้คนหัวนี้เกรงหรือสั่นกลัวอยู่ตลอดเวลาว่า สังคมนิยมนี่ พุดไปพุดมาเขาก็ผลักลงไปหาคอมมิวนิสต์อยู่ตลอดเวลา บางทีก็อ้างว่า สังคมนิยมเป็นจุดแรกของคอมมิวนิสต์ ซึ่งความจริงผู้ซึ่งจะกล่าวหา ซึ่งเขามีอำนาจในสมัยนั้น เขาจะพูดอย่างไร ๆ ก็พูดได้

มาถึงปัญหาว่า สังคมนิยมจะช่วยเศรษฐกิจของไทยได้จริงหรือ ถูกละมีสังคมนิยมรอบบ้านเราหลายประเทศ รวมทั้งอินเดีย ลังกา พม่า แต่เป็นอย่างไรว่า เพราะว่าสังคมนิยมนั้นมีหลายสิบรูปหลายสิบแบบไม่เหมือนกัน แต่ละสมองแต่ละความคิดของผู้เริ่มเป็นสังคมนิยม

ก็ไม่เท่าเทียมกันและสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นนั้น ๆ และประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ก็ไม่มีอะไรที่จะให้ทำได้เหมือน ๆ กันอีกเหมือนกันเมื่อตอนผมไปเมืองจีน เมาเซตุงพูดตรง ๆ ว่า เมืองจีนขณะนั้น ที่ทำไปนั้นยังไม่ถึงขั้นสังคมนิยมที่แท้จริงด้วยซ้ำไป นี่แสดงให้เห็นว่า เพียงแค่สังคมนิยมที่เราจะพัฒนาบ้านเมืองให้ดีขึ้นนั้น ทำถึงขนาดนั้นแล้วก็ยังไม่วายที่จะว่าไม่ถึงขั้นที่เป็นสังคมนิยมเต็มรูป ฉะนั้นสำหรับประเทศไทย ในฐานะที่ผมเคยเป็นหัวหน้าพรรคมา เคยสมัคร ส.ส. มาหลายครั้ง รวมทั้งเคยอยู่กระทรวงพาณิชย์มาด้วย ยิ่งแสดงให้เห็นว่าทุนนิยมจะแก้ไขบ้านเมืองได้จริง ๆ หรือ ผมเห็นว่าไม่มีทาง เพราะผมได้ไปเที่ยวรอบโลกมาครั้งหนึ่งเป็นเวลา ๑๕ เดือนในย่านตะวันตกทั้งหลาย ทั้งอเมริกา ออสเตรเลีย ยุโรป และไปเมืองจีน เพื่อเช็คว่าอันไหนแน่กว่ากัน ก็ได้ความอีกอันหนึ่งว่า ทุนนิยมสอนให้คนเห็นแก่ตัว เพราะว่าลักษณะของพ่อค้าทั้งหลาย เขาต้องการอย่างเดียวกันคือกำไร ส่วนประชาชนบ้านเมืองเป็นอย่างไรนั้น เขาคำนึงถึงน้อยเหลือเกิน ยิ่งกำไรเขามากขึ้นเท่าไร เขายิ่งขยายกิจการเขามากขึ้นเท่านั้น เพื่อตัวเขาเองไม่ใช่เพื่อบ้านเมือง นี่เป็นเหตุที่ทำให้ผมเองซึ่งได้เรียนแต่แรกแล้วว่า ความจริงผมไม่ได้เป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องสังคมนิยม แต่ใจมันรัก แล้วก็ใจนึกถึงว่า ทำอย่างไรเราถึงจะให้บ้านเมืองเจริญขึ้น จะให้ประชาชนอยู่ดีกินดีกว่าเก่า ดีกว่าที่เป็นอยู่ แต่ว่าในที่สุด ผมก็ได้คิดอันหนึ่งของผมเองว่าถ้าผู้ที่มีใจเป็นกุศลหรือลดความเห็นแก่ตัวลงให้น้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้ นั่นแหละสังคมนิยมจึงจะเกิดขึ้นก่อน เพราะสังคมนิยมนั้นไม่ได้เกิดจากปาก จากการพูด จากการเขียน หากเกิดจากใจซึ่งตามภาษาอังกฤษเขาบอกว่า *Interna Timal mind* ทำนองนั้น หมายความว่า จิตใจต้องเป็นสากลเราจึงจะเป็นสังคมนิยมได้ และยิ่งไปกว่าใจที่รักแล้ว เราต้องปฏิบัติตามอย่างที่เราเรารักด้วยไม่ใช่แค่รักอย่างเดียวแล้วไม่ปฏิบัติ มันก็ไปไม่รอด มีบางคน (อย่าไปเอ่ยชื่อพรรคเขาเลย) เขาบอกว่า เขาเป็นสังคมนิยมแล้ว เดียวนี้ เขาว่า อย่างนั้น บางคนก็บอกว่า ก็เป็นสังคมนิยมตามเทศกาลตามฤดูเลือกตั้ง ก็เป็นไป จึงบอกแล้วว่า ไม่ได้อยู่ที่ปากอยู่ที่ใจจริง ๆ ปฏิบัติจริง ๆ นี่เป็นจุดใหญ่ ขอให้ทุกคนที่ฟังอยู่นี้เก็บเอาไปคิดว่า สังคมนิยมนี้ไม่ได้ทำได้ง่าย ๆ เล่น ๆ หรือทำหลอก ๆ ชั่วขณะ มันต้องมีใจเป็นกุศล ซึ่งความจริงศาสนาทุกศาสนา เกือบจะเรียกได้ว่า ศาสนาทุกพระองค์เป็นสังคมนิยมทั้งนั้น แน่หนอนไม่มีปัญหา

หาเลย ไม่ต้องให้ถึงขั้นคอมมิวนิสต์ แค่อสังคมนิยม เพราะทุกศาสนานั้นต้องการให้ประชาชน อยู่เย็นเป็นสุข อย่าเห็นแก่ตัว ลดความเห็นแก่ตัวลงไป

ถ้าปล่อยให้ทุนนิยมเรื่องอำนาจ ปัจจุบันจะเห็นได้ ยิ่งน้ำมันแพงขึ้นมากก็ดี สินค้า ถูกกักตุนก็ดี อะไร ๆ อีกหลายอย่างก็ดี เกิดจากอะไร ผลสะท้อนเกิดขึ้นอย่างไร พวกคนงาน สไตรค์ ผมไม่ได้แกล้งๆ เขาไปปรึกษาผมว่าทำอะไรดี “สไตรค์เข้าไปเลย” ผมว่าอย่างนั้น “เอาเลย” เพราะความที่ถูกกดขี่มาตลอดเวลา ไม่เคยได้รับความเป็นธรรม นี่เป็นเพียง กรรมกร แล้วยังพวกขวนขวายไร้อีกละ เขาถูกบีบบังคับเท่าไร คนกลางเอาเงินไปกินเท่าไร ฉะนั้นตลาดที่ทุนนิยมยังมีอิทธิพลอยู่ ความร่ำรวยของคนไม่กี่เปอร์เซ็นต์ (เทียบได้สัก ๕ %) กอบโกยเงินคนละเป็นพัน ๆ ล้าน ร้อย ๆ ล้านอย่างน้อย หรืออย่างเลวที่สุดก็สิบ ๆ ล้าน ถ้า ไปเทียบกับประชาชนที่ยากไร้เข้าแล้ว มันเทียบกันได้อย่างไรกัน สิ่งเหล่านี้จึงสอนจึงเตือนให้ ผู้ที่บริหารก็ดี ผู้มีความรับผิดชอบต่อบ้านเมืองก็ดี ถ้าเขามีจิตใจสูง และหวังให้สังคมนิยม เจริญก้าวหน้า โดยให้ประชาชนได้รับประโยชน์ เขาต้องคิดต้องเปลี่ยนแปลง จึงจะไปรอด แต่ที่นี้ผมได้บอกแล้วว่า ทุนนิยมสอนให้คนเห็นแก่ตัว เพราะพ่อค้าไม่ได้ร่ำรวยเพียงคนเดียว แต่เอาไปแจกจ่ายผู้มีอิทธิพลทั้งหลาย ข้าราชการที่มีอำนาจมีอิทธิพลทั้งหลาย ให้กับพวกนี้เพื่อ ประโยชน์ของตัว กอปรขึ้นจะเกิดตามมา อย่างนี้จะไปได้อย่างไร ผมถึงว่าขั้นแรกของสังคมนิยมนั้น ต้องปฏิวัติจิตใจคนให้ถึงขนาดเสียก่อน แล้วเราจึงจะลงมือทำได้ ขณะนี้เราเห็นเราเห็นว่า รัฐบาลไทยลงสังคมนิยมอยู่หลายเรื่อง ตั้งแต่รถไฟ ยาสูบ ฯลฯ

องค์การรัฐวิสาหกิจทั้งหลายทั้งร่ำกว่าองค์การขาดทุนถึงกับการจะยุบกัน นั้นสาเหตุ เกิดจากอะไร ก็เพราะว่ามีได้เอาผลที่เป็นสังคมนิยม, จิตใจที่เป็นสังคมนิยมไปทำ เอาจิตใจคน ที่เป็นทุนนิยมที่คอยจะกอบโกยหาประโยชน์ใส่ตัวไปทำ มันจะเกิดกำไรสักเท่าไร บางแห่งขาดทุน บางแห่งแทนที่จะกำไรมากก็กำไรน้อย นั่นเพราะจิตใจเรื่องเดียว ผมจึงว่า ก่อนอื่นจะ ทำให้สังคมนิยมไปสู่จุดหมายปลายทางได้ ต้องปฏิวัติจิตใจ อยู่ที่ใครละ ก็หัวหน้าใหญ่ที่สุด ถ้าจะเป็นพรรคสังคมนิยมจริง ๆ ขึ้นมา หัวหน้าพรรคนั้นต้องลดความเห็นแก่ตัวลงมา ทั่วๆ ไปสุขสบายเหมือนคนอื่นเขา นั่นไม่มีทาง ถ้าตัวเองไม่สามารถลดความเห็นแก่ตัวได้ ใครจะตาม

จะทำให้ตัวในเมื่อตัวเองเป็นเสียแล้ว หรือประมุขของรัฐบาลเป็นต้นก็ต้องลกลงไป แล้วในที่สุด รัฐมนตรีทั้งหลาย ปลัดกระทรวง อธิบดีทั้งหลายก็ต้องลกลงไปด้วย นั่นแหละจึงจะค่อยไป แล้วเด็กข้างล่างเขาก็จะเป็นไปเองในตัว ผมว่าจุดใหญ่เนี่ยอยู่ที่ตรงนี้ ถูกละบางคนอาจบอกว่า มันทำยากเหลือเกิน ก็แน่ละซิ เรามาปฏิวัติจิตใจกัน ไม่ได้ทำได้ง่าย ๆ อย่างที่เราเข้าใจกัน แรก ๆ ไม่ว่าที่ไหนในโลกนี้มันก็ต้องชุลคุลๆ แต่ว่าตัวสำคัญตัวออกต้องทำให้เห็น แม้แต่ประชาชนเองต้องให้ได้ว่า สิ่งที่ทำถึงตัวแก่ไหม เขาได้ประโยชน์หรือไม่ ผมว่าพอเขารู้แล้ว ก็ไม่มีปัญหา ในที่สุดก็ต้องเห็นด้วย ตอนนั้นก็ไม่มีใครรู้อะไรที่ไหนเลย แม้แต่คนในกรุงเทพฯ อย่างว่าแต่บ้านนอกเลย สังคมนิยม ๆ ฮิ ทักกันเป็นบ้าเป็นบอไปเลย แต่ไม่รู้ว่าจะสังคมนิยมเป็นอย่างไร ผมเองก็ไม่สามารถจะอธิบายคำরাทั้งหลายให้ละเอียดเหมือนศาสตราจารย์ ผมเองก็ไม่ได้เรียนมาโดยเฉพาะ ผมเรียนแค่ปริญญาโทเศรษฐศาสตร์ แต่ก็ไม่ได้สอบคือเรียนเฉย ๆ รู้ว่าเป็นอย่างนั้น ๆ ที่ธรรมศาสตร์ก็รู้เพียงเท่านั้น แต่ว่าเอามาประยุกต์ของเราว่า ทำอย่างไร จึงจะได้ประโยชน์ขึ้นมา ผมก็ไม่ได้เชี่ยวชาญ แต่ใจเป็นอย่างนั้นใจมันรัก จึงชักชวนเพื่อนฝูง ที่มีความเห็นด้วย แม้แต่กรรมการพรรคคราวนี้ ก็สัญญากันไว้ว่า ถ้ารวมกันได้จริง สมมุติ เราจะเป็นใหญ่ขึ้น แทนที่มันจะสลายตรงกันข้ามกลับจะลำบากหนักขึ้น ต้องทำตัวให้เห็นว่า อย่าเห็นแก่ตัวนะ ถ้าเห็นแก่ตัวอีกแล้ว ผมว่าเหตุการณ์จะไม่เหมือน ๑๔ - ๑๕ ตุลา มันจะยิ่งกว่านั้นอีกเยอะ ข้อสำคัญอยู่ตรงนี้ ถ้าทราบโคทุนนิยมยังมีอำนาจ เงินยังมีอำนาจอยู่ ไม่มีทางแก้ไข แก้อย่างไร ๆ ก็ไม่ไหว แต่ว่าวิธีแก้คือลดความเห็นแก่ตัวนี้มันเป็นเรื่องไม่ใช่เล็ก ๆ อย่างที่พูด ๆ มา แต่เราต้องทำเพื่อให้ลูกหลานได้รู้เห็น ถูกละ ชีวิตของผมอาจไม่ได้เห็นอย่างแท้จริง เพราะบั้นปลายผมก็ปาเข้าไป ๖๗ เข้าแล้ว ผมจะอยู่ได้อีกสักกี่วัน แต่อยากให้เด็กรุ่นหลังได้เห็น ว่า สิ่งเหล่านี้มันถูกต้องไหม ถ้าถูกก็ช่วยกัน เพราะสิ่งเหล่านี้ต้องช่วยกันทุกพรรคทุกฝ่าย ยิ่งช่วยกันมาก ๆ หนักเข้าก็สำเร็จเร็วเข้า ถูกละสังคมนิยมเนี่ยไม่สามารถสร้างมหาเศรษฐีให้แก่ใครได้อย่างที่เราเห็นกันทุกวันนี้ ชาวสังคมนิยมจะมีเงินเป็นร้อย ๆ ล้านเป็นไปไม่ได้ แต่ในขณะเดียวกัน บ้างจ๋ย ๔ ของคนเรานั้น เราจะเอาสักเท่าไร ความจริงเราก็มีแค่เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ยารักษาโรค บ้านที่อยู่อาศัย เรามี ๔ อย่างนี้ก็เหลือแหล่แล้วอย่าฟุ่มเฟือย ทุกคนจะให้เท่าเทียมกันเป็นไปไม่ได้ เพราะสมองแต่ละคน ความกตัญญู ความรู้ ความอ่าน การปฏิบัติ

มันก็ไม่เท่าเทียมกัน จะให้ทุกคนเท่าเทียมกันเหมือนกัน แม้แต่คอมพิวเตอร์ก็ไม่สามารถทำได้ ทำไม่ได้ แต่หน้าที่ของใคร สมรรถภาพของใครแค่ไหนเพียงไร ได้เท่าไรตามอรรถภาพของตนเอง นั่นเป็นเรื่องที่เขาปรารถนา แล้วทุกคนจะไล่เลี่ยกัน เท่าเทียมกันพอสมควร

บางคนไปเมืองจีน ไปเห็นสภาพที่เขาไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหรา ร้องอ้ออย่างนี้เอง หรือ ก็จะทำอย่างไรได้ละ ในเมื่อส่วนใหญ่ได้เท่านั้น ส่วนย่อย ๆ ที่เขาเอาประโยชน์เป็น ร้อย ๆ พัน ๆ ล้านนั้นไม่มีทาง อันนี้เขาก็ยอมรับ และเราเองเราจะเอาไปไหม ความจริงทุก ศาสนาสอนเหมือน ๆ กันเรื่องความโลภ เรื่องตายแล้วจะเอาไปไม่ได้ ก็รู้ ๆ เห็นกันอยู่ แต่ เขากอบโกยเอาไปให้ลูกหลานซึ่งเท่าไร ๆ ก็ไม่พอ พุทธถึงลูกหลานนี้ก็แบบเดียวกัน ทางสังคม นิยมมีวิธีการ ไม่ให้ครอบครัวต้องเดือดร้อนเรื่องลูกหลาน เพราะวิธีการนั้นเขามีการประกัน สวัสดิการ ประกันสังคมอย่างเหลือเฟือ บางแห่ง ไม่ต้องถึงขนาดประเทศคอมมิวนิสต์ แค่ว่า สวีเดน คนสวีเดนผู้หญิงอายุ ๖๐ ผู้ชาย ๖๕ ก็ได้บำนาญของรัฐบาลแล้ว ทั้งนี้ไม่มีเงื่อนไขว่า บุคคลนั้น ๆ ต้องไม่มีผู้อุปการะที่จะให้ทรงชีพอยู่ได้ตามสมควร แต่ถ้ามีผู้อุปการะแล้ว ก็เป็น อันว่าหมดสิ้นกันไป คือรับไม่ได้ ความจริงเรามองเฉย ๆ ว่าเอาเงินที่ไหนมาจ่ายคนเป็นล้าน ๆ ความจริงเขาไม่ต้องจ่ายเท่าไร เพราะผู้อุปการะเขาต้องมีเขาออกตัวเลขมาว่าเขาจ่าย แต่ความจริงไม่ได้จ่ายเท่าไร เขาได้ผลทางด้านจิตใจประชาชนว่าสวัสดิการแบบนี้เขาดี ผู้เฒ่าผู้แก่อายุ มากแล้วเสียภาษีมามากแล้ว ก็นอนกินเสียบ้างสิ อย่างนี้ลูก ๆ หลาน ๆ ก็เห็นด้วย แม้จะเสีย ภาษีอะไรบ้างตามสมควรที่พอจะเสียได้ เขาก็ยินดีที่จะเสียให้ ยิ่งกว่านั้นเรื่องสังคมนิยม ถ้า เราจะมาคำนวณถึงปัญหาว่า รายได้ของพ่อค้านับร้อย ๆ พัน ๆ ล้าน อย่างต่ำ ๆ ไม่ต้องนับ กับข้าราชการที่คอร์รัปชันไป โดยพ่อค้าเหล่านี้ เพราะส่วนใหญ่ต้องโยงถึงกัน เราลองเอาตัว เลขเหล่านี้บวกกันเข้าจะเป็นเงินสักเท่าไร ปีหนึ่ง ๆ ก็พันกัหมื่นล้าน ลองคิดดูว่า ถ้าเรา สามารถสกัดสิ่งเหล่านี้ได้พอสมควร สิบปีให้หลังผมว่า หนี้สินที่รัฐบาลแล้ว ๆ มาก่อนวันนั้นเรื่อง เล็กเหลือเกิน

ไม่ต้องคูณในโกธ ง่าย ๆ น้ำมันสามทหารของรัฐบาล ๑๐๐% อยู่ที่หลักเมือง ทำไม ทำได้ ทำไมขายได้ ทำไมมีกำไรได้ แล้วน้ำมันอีก ๔-๕ บริษัทให้เขาทำ ๆ ไม่ พอถึงเวลา

นี้แล้วความเคียดแค้นเกิดขึ้น นี่ยังดีถ้าสงครามศึกเหนือเสียไถ้มาแล้วจะทำอย่างไรกัน ยิ่งน้ำมัน
 ยังมีความจำเป็นหนักขึ้นที่จะต้อง monopolize นอกจากน้ำมันแล้วยังเรื่องธนาคารอีก ก็แบบ
 เดียวกัน การกักตุนสินค้ามาจากธนาคารทั้งสิ้น มันก็แสดงให้เห็นว่า คนใก้การเงินไว้ในมือคน
 นั้นก็มีอิทธิพลในทางเรื่องทุนนิยมของเขา ผมเห็นพฤติกรรมของธนาคารว่ามีอิทธิพลเหลือขนาด
 ซึ่งเรารู้ ๆ กันอยู่ว่า เขาสามารถปั่นป่วนให้สินค้าหมุนเวียนอย่างไร ๆ ก็ได้ แล้วรัฐบาลเองก็
 ไม่รู้จะทำอย่างไร เพราะที่ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเข้าไป ไม่ยอมให้ธนาคารพาณิชย์
 ปลดปล่อยเงินให้กู้อีกแล้ว เพราะกลัวเงินเฟ้อ ถ้ากู้มากเข้าก็เพื่อ ก็เลยดึงเอาไปไว้ในธนาคารแห่ง
 ประเทศไทยเป็นส่วนใหญ่ ก็เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งวันหนึ่งข้างหน้าอาจถึงคราวที่
 แก้ไม่ตกขึ้นเช่นกัน แต่ถ้าเราสามารถควบคุมเงินเหล่านี้ได้ไม่คงหวง

ยิ่งไปกว่านั้น ศรีลังกา ประเทศเล็กนิดเดียว ผู้หญิงเป็นนายก สินค้าเข้าออกเขา
 control หมด ต้องรัฐบาลเป็นผู้ทำ ฉะนั้นสินค้าจะมาขึ้นอย่างที่เราเห็น ๆ กันอยู่ในบ้านเมืองเรา
 นั้นไม่มีทาง ค่าของเงินอยู่อย่างเดิม เพราะเราซื้อสินค้าได้ราคานั้น วันนี้ พรุ่งนี้ ปีหน้า ก็
 ซื้อได้อย่างนี้ ของเราขึ้นกันทุกวัน ทุกอาทิตย์ ทุกเดือน จะไปควบคุมได้อย่างไร ในที่สุด
 ต้องถึงกับควบคุมสินค้าเข้าสินค้าออกด้วย เราจึงจะอยู่ได้รอด

นอกจากเรื่องเหล่านี้แล้ว เรื่องสหกรณ์เป็นเรื่องใหญ่ที่สังคมนิยมต้องยื่นมือเข้าไป
 เกี่ยวข้อง เพราะเท่ากับตัดคนกลางไปในตัว สหกรณ์เขามีรูปแบบตั้งแต่เริ่มต้น ตั้งแต่ที่ดิน
 การผลิต สุดท้ายก็กระทั่งถึงการจำหน่าย เป็นของสหกรณ์ทั้งสิ้น ซึ่งประโยชน์เหล่านี้ก็ได้แก่
 สมาชิกคนกลางนั้นจะได้น้อยลง ๆ เมื่อพูดถึงตรงนี้ คนที่หากินทางเป็นคนกลางก็จะมาเอ็ดตะโร
 เอาว่า “แล้วคนกลางจะหากินกันอย่างไร” วิถีหากินของคนเรายังมีเยอะเยอะ งานในโลกนี้ยัง
 มีอีกมากมาย ทางหากินยังมีได้อยู่ ผมไปสวีเดนมา มีร้านสหกรณ์แห่งหนึ่งใหญ่มากหลายสิบ
 ชั้น ดูราคาสินค้าของเขาแล้วไปเปรียบเทียบกับร้านค้าธรรมดา ปรากฏว่าถูกกว่ากัน สอบถาม
 เขาว่า ทำไมขายได้ราคาอย่างนี้ เขามองว่ารัฐบาลอุดหนุน ลดให้ ๕% แก่สหกรณ์การผลิต
 จึงสามารถขายสินค้าราคานี้ได้ สหกรณ์เขายังยื่นเงินปันผลเยอะเยอะ ความจริงของเราเองก็ทำ
 ได้อยู่ แต่ไม่ค่อยก้าวหน้า ความจริงควรก้าวไปไกลกว่านี้มาก ในกรุงเทพฯ มีเพียง ๓-๔ แห่ง

ควรจะเป็นร้อย ๆ แห่ง ไม่ใช่เพียงเท่านั้น ลงทุนซื้อหุ้น ไปสองหุ้นก็ได้ส่วนแบ่งเงินปันผลแล้ว แล้วทำไมผมก็ไม่เข้าใจว่าถึงไม่ขยายกัน มีหน้าซ้ำบางยุคยุบกระทรวงสหกรณ์เสียอีกด้วย มันเรื่องอะไรกัน เป็นกระทรวงที่จำเป็นต้องทำงานให้แก่บ้านเมืองแท้ ๆ โดยเฉพาะชาวไร่ชาวนา และพวกค้าขายทั้งหลาย กลับยุบมาเป็นกรมเฉย ๆ แทนเป็นกระทรวง ความจริงหน้าที่สหกรณ์เป็นหน้าที่ใหญ่มหิพารมากมาย แต่แล้วก็เป็นอย่างนี้ ซึ่งทำให้คนที่อยู่วงนอก ๆ ก็ได้แต่มองเขา เพราะเราไม่มีอำนาจบริหาร ก็ดูเขาไปจนกว่าเขาจะบริหารถูกผิดแค่ไหนอะไร

ผมว่า เรื่องสังคมนิยมนี้ คุณคงมีโอกาสดูฟังอีกหลาย ๆ คน ผมไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญจริง ๆ แต่ใจมันอย่างนี้ ใจมันรัก แต่ก็จะพูดให้ฟังเท่าที่สามารถจะบรรยายได้ ใช้ศัพท์แสงที่คนเข้าใจไม่ใช่ใช้ศัพท์ที่สูงเกินไปจนคนฟังไม่รู้เรื่อง ผมว่านับวันแต่ละสูงขึ้น ๆ แต่ต้องเข้าใจ ผมจึงย้ายอยู่สองประการว่า จิตใจเป็นเรื่องใหญ่ กับการปฏิบัติให้คงเส้นคงวา ตามที่ใจเรารัก ตามที่เรารปรารถนา นั้นแหละถึงจะไปกันได้ มันอาจกินเวลาพอสมควร แน่แน่นอนไม่มีปัญหา เพราะเกือบจะเรียกว่า เราเกือบจะแก้คอร์รัปชันไปในตัว รวมความว่าอย่างนั้น แต่ต้องค่อย ๆ ทำ ถ้าไม่ทำเสียแล้วเมื่อไรจะเริ่มทำเสียที ผมว่าอยู่ที่ผู้ใหญ่อั้วกันทำให้เขาเห็น

ยิ่งไปกว่านั้น งานในประเทศนี้ ผมเคยไปญี่ปุ่นมา ๒ ครั้ง พูดถึงเรื่องสหกรณ์ เขาเรียกว่าอุตสาหกรรมในครอบครัว ทุกครัวเรือนเป็นละแวก ๆ ไปว่า จะทำอะไร จะตั้งอุตสาหกรรมอะไร เพราะคนในบ้านแรงงานว่างแยะ อุตสาหกรรมของญี่ปุ่นที่เจริญมาได้ ครั้งแรก ๆ เริ่มจากอุตสาหกรรมในครอบครัว เพราะลงทุนน้อย ก็จากเล็ก ๆ นิดเดียวแล้วนั้นแหละก็มาสู่โรงงานใหญ่ ๆ ผมจะเล่าว่าอุตสาหกรรมในครอบครัวมันเกิดผลอย่างไร ก็แบบเกี่ยวกับสหกรณ์ คือว่ามีสหกรณ์ใหญ่เป็นแบบเดียวกับ Department store ลงทุนให้แต่ละบ้านซื้อทั้งวัตถุดิบ เริ่มผลิตอะไรก็ได้แล้วแต่ เสร็จแล้วจะผลิตได้แค่ไหน สหกรณ์ใหญ่รับซื้อหมด แล้วคิดหักเงินกันที่หลังไป ไม่ต้องลงทุนเหมือนกัน หรือลงทุนอย่างผ่อนส่ง ทำนองนี้ ผมว่านี่แหละถ้าเราสามารถทำได้ทุกบ้านทุกตำบลจะเอาอะไรใช้ เท่าไร เพราะว่าไม่เหมือนกัน บางแห่งอาจขาดอย่างหนึ่ง บางแห่งอาจเกินอย่างหนึ่ง ถ้าหากสามารถปรับปรุง ขยับขยายสิ่งเหล่านี้ให้เท่าเทียมกัน ซึ่งไม่ได้ยากเลยสำหรับรัฐบาลเพราะเครื่องมือแยะ ทำพึกเดียว สีนกั

จะขาดตลาดอย่างไรแต่ไหนไม่ต้องห่วง นี่เรื่องของสหกรณ์เช่นกัน ผมเห็นว่าญี่ปุ่นทำอย่างนี้มาตอนหลัง ๆ แม้จะมีบริษัทใหญ่ ๆ แล้ว วิธีการอย่างนี้ก็ยังมีอยู่ เพราะเป็นการลงทุนน้อย แรงงานของลูกบ้านแม่บ้านไม่เสียเปล่า กลับได้ประโยชน์ เขาจึงเห็นผล

ผมเคยมาแนะนำเขาครั้งหนึ่ง หลังจากเห็นที่ญี่ปุ่นมาแล้ว ตอนนั้นผมเป็นรัฐมนตรีเศรษฐกิจ คุณสุกิจเป็นรัฐมนตรีอุตสาหกรรม เวลาตั้งงบประมาณ ผมก็ตั้งยอดไว้ให้ ๔ ล้าน สมัยนั้น ๔ ล้านก็หลายสตางค์เหมือนกัน แต่บังเอิญเคราะห์ของเมืองไทย หรือของใครไม่ทราบ พอตั้งงบประมาณเสร็จเรียบร้อย ยุบสภา ผมก็เลยหมดทำไปด้วย โครงการนั้นก็เลยเสียไปเลย รัฐมนตรีช่วยว่าการก็รู้เรื่องงบประมาณนี้ด้วย เพราะเวลาพิจารณางบประมาณ เขาก็เข้าร่วมประชุมด้วย แต่เขาก็ไม่ทำต่อ นี่แหละความคิดอ่านของแต่ละคนไม่เหมือนกัน เลยทำติดต่อกันไม่ได้ ผมว่าถ้าทำตั้งแต่เนิ่นมา บ้านนี้เต็มบ้านเต็มเมืองไปแล้ว เกือบนี้พวกคนจีนเขาก็ทำ แต่ถ้าเราทำให้เป็นกลุ่มก้อน ให้เป็นล่ำเป็นสันกว่านั้น แล้วไม่ต้องห่วงเรื่องเงิน เรื่องทุนแน่นอนแล้วจะมีงานทำได้วันละ ๕ บาท ๑๐ บาทก็ยังดี (อย่างน้อยคนละ) เพราะแรงงานของเราเอง บางครอบครัวหัวหน้าครอบครัวหาเงินคนเดียว อีก ๓ - ๔ คนว่างงาน แล้วไม่ต้องไปทีอื่นด้วย อยู่ในบ้านนั่นเอง งานเย็บเย็บก็จะทำ สมัยนั้นเครื่องจักรเครื่องละไม่กี่สตางค์ พันสองพันบาทเท่านั้น

นี่เป็นวิธีการของสังคมนิยมทั้งนั้น แต่อย่างว่า มีอิทธิพลไปถึงขนาด คือจิตใจต้องช่วยกัน ความจริงช่วยตัวเองด้วย ไม่ได้ช่วยคนอื่นแต่ไหนหรอก ตัวเองช่วยตัวเอง แต่ว่าได้ดีไปพร้อม ๆ กันทุกฝ่ายทุกคน ผมจึงว่าเราน่าจะลอง เพราะว่าเราเห็น ๆ กันอยู่นี้แหละจะมาหลอกลวงกันทำไม เราก็ไม่ได้เสียเงินเสียทองอะไรมากมายแต่ไหน เข้าใจว่ามันจะได้ประโยชน์

ผมเองก็ว่าเรื่อยไป ขอให้คิดว่าเป็นการคุยกัน ไม่ใช่มาปาฐกถา เพราะตื่นเช้ามาก็รู้สึกไม่ค่อยสบาย เลยไม่ได้เตรียมมาเท่าที่ควร ถ้าใครมีอะไรข้องใจก็ขอให้ถามได้ไม่ต้องเกรงใจ

คำถาม - คำตอบ

ถาม สังคมนิยมที่จะนำมาใช้กับประเทศไทย มีปัญหาท้าทายหลายอย่าง

ปัญหาแรกทางภูมิศาสตร์ ซึ่งประเทศไทยเรากำลังอยู่ในจุดภูมิศาสตร์ของโลก ซึ่งเป็นจุดแห่งการถ่วงดุลย์แห่งอำนาจทางยุทธศาสตร์ระหว่างมหาอำนาจ ๒ ฝ่าย ที่มีความขัดแย้งกันในระบบเศรษฐกิจอย่างรุนแรง

ปัญหาที่สอง เท่าที่เป็นมาแล้วและในปัจจุบัน ประชาชนของเราถูกข่มขู่อยู่ในคำนิยามให้นับถือเงินเป็นพระเจ้า

ปัญหาที่สาม การกระจายของประชาชนอย่างหนึ่ง ความเหลื่อมล้ำต่ำสูงทางการศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่ยังอยู่ในสภาพการศึกษาต่ำ และแก้ปัญหามาก เช่นว่า ผลผลิตสำคัญของประเทศมากที่สุดยังวางรากฐานอยู่กับผลผลิตทางเกษตรกรรม ปัญหาแผนการพัฒนาประเทศ ซึ่งเปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติเข้ามาลงทุน สามารถที่จะกุมผลผลิตสำคัญในการอุปโภค เช่นบริษัทน้ำมัน บริษัทผงซักฟอกจะเห็นว่าเกิดจากการลงทุนของชาวต่างชาติทั้งนั้น ถ้าเรานำเอาสังคมนิยมมาใช้ อันนี้ จะเกิดการกระทบกระเทือนกันขึ้นมากมาย ตั้งแต่ผลทางบ้านต้องสร้างความสมดุลในแง่การแทรกแซงของชาวต่างชาติ จึงอยากถามผู้บรรยายว่า ปัญหาเหล่านี้จะแก้ไขได้อย่างไร

ตอบ เรื่องปัญหาภูมิศาสตร์เป็นแรงผลักดันอันหนึ่งที่ทำให้เราอาจต้องเผชิญต่อเหตุการณ์ซึ่งไม่เคยเป็นไม่เคยมีแน่นอน แต่เราก็มีเพื่อนบ้านที่ใกล้เคียงกับเรา มีหัวสังคมนิยมอยู่บ้างเหมือนกัน ฉะนั้นจะว่าเราโดดเดี่ยวโดยการสู้ไปโดยลำพังก็ไม่เชิงนัก เรายังมีผู้ที่สนับสนุนเราเรื่องสังคมนิยมอยู่บ้าง (นี้พูดถึงภูมิศาสตร์) ถึงอย่างไรก็ตาม ปัญหาการต่อสู้ทางชนชั้นในระหว่างลัทธินั้น ต้องเกิดขึ้นแน่นอนระยะแรกๆ ไม่มีปัญหา จะไม่ให้เกิดเลยนั้น เป็นไปไม่ได้ เพราะไปกระทบกระเทือนต่อประโยชน์ของเขา จึงจำเป็นต้องมีปัญหาคือไป ปัญหาเรื่องทุน คือในระหว่างปัญญาชนกับนายทุนและผู้ใช้แรงงาน ความจริงความเป็นธรรมใน ๓ ฝ่ายนี้มันมี ถ้าหากว่านายทุนคนใดเห็นผมเป็นสังคมนิยมแล้วจะโกรธผม ถ้าเขาเป็นธรรมพอเขาไม่โกรธผมหรอก

คือว่าให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย แม้แต่ปัญญาชนเองซึ่งไม่ได้ใช้อะไรเลย ไม่มีทุนแต่สมองก็ต้องให้ความสำคัญกับฝ่ายแรงงานเขาด้วย ผมว่าสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ในหัวเข้กัน เพราะคนเราถ้าไร้ความเป็นธรรมแล้ว ก็อยู่ด้วยกันลำบาก ถ้ายังมีความเป็นธรรมต่อกันซึ่งกันและกันแล้ว ก็ยังพออยู่ด้วยกันได้ พูดยกันได้ นายทุนเองจะเอาจนเกินควร แรงงานเองจะเอาจนเกินควร หรือปัญญาชนจะเอาค่าวิชาของตนเองเกินควรมันก็ไม่ไหวด้วยกันทั้งนั้น ทั้ง ๓ ฝ่ายมีความเป็นธรรมระหว่างกันอยู่ ซึ่งเราต้องผจญ ไม่มีปัญหามันต้องเกิดขึ้นแน่

สำหรับเรื่องการลงทุน ความจริงรัฐบาลเพียงแต่มีส่วนร่วมอยู่ด้วย อย่างน้อย ๑๐%-๒๐% ไม่ต้องถึงกับบริบทที่เรเข้าหุ้นด้วยในลักษณะการส่งเสริมการลงทุน เพื่อประโยชน์หลายอย่าง อย่างน้อยภาษีเก็บได้แน่นอน เรารู้ต้นทุนกำไรด้วย ควรเพิ่มเติมให้รัดกุมเข้า ก็จะไม่เหมือนปัจจุบัน ที่จะปล่อยตามเรื่องตามราว ไม่ได้ติดตาม เป็นจริงอย่างว่าไม่มีปัญหา โดยเฉพาะปัญหาเรื่องการศึกษาของคนเรา โดยเฉพาะชาวนาชาวไร่ ถ้าเขาเห็นผลเสียแล้วว่า สิ่งเหล่านี้จะได้ประโยชน์กับเขาๆ ก็รับได้ แรกๆ แน่แน่นอนเขาจะเข้าใจหรือไม่ๆ ทราบ ในที่สุดเขาต้องเข้าใจ เพราะประโยชน์เกิดขึ้นให้เห็นทันตา เพราะคนที่ทำให้นั้นไม่ได้ทำเพื่อตัวเอง ไม่ได้กอบโกยเข้ากระเป๋ำ ทำไมเขาจะไม่ทราบ

ถาม อยากให้ผู้บรรยายพูดตรงไปตรงมาว่า ที่ว่าเราไม่โคตเคียวถ้าหากเราเป็นสังคมนิยมจะมีผู้ช่วยเหลือเรากันบ้าง ตามความเข้าใจของผู้บรรยาย ผู้ที่จะช่วยเหลือเรานั้นหมายความว่าเราต้องติดต่อออกหางเทพเจ้าชาวของเราทุกวันนี้ไปบ้าง แล้วไปคว่ำเอาเทพเจ้าแดงมาบ้างหรือเปล่า

ตอบ ปัญหานี้ยากพูดมานานแล้ว เคยมีคนตำหนิผมว่า ถ้าไม่คบอเมริกัน ไม่ตามกัน อเมริกาจะตามกันเงินแคงหรือ ใครๆ ผมก็ไม่ตาม จะคบกันต้องเสมอว่าเสมอให้ลกัน โดยเฉพาะความประสงค์ของผม ในทางต่างประเทศ แม้แต่อเมริกา ไม่ใช่ผมแอนตี้เขาหมดทุกผู้คน นโยบายบางอันเท่านั้นที่ผมแอนตี้เขา อย่างไรก็ตามเรายังต้องคบ เพราะ Balance Power (การถ่วงดุลย์อำนาจ) มันต้องมีอยู่ ถ้าเราจะคบแต่เงินแคงข้างเดียวก็ไม่ไหว ถ้าคบคนหนึ่งคนใด

โดยเฉพาะ ก็โดนบีบอย่างนี้อีกแหละ โชว์เวทีเองก็เหมือนกัน เราก็ต้องให้ดวงคู่อยู่กันอยู่ คือพวกนี้เราเองเราก็เคยในประวัติศาสตร์ ตั้งแต่สมัยอังกฤษ ฝรั่งเศสชนาบบ้างเราอยู่ทั้ง ๒ ข้าง มันก็ได้ผลมาแล้ว ตัวเราเองจะไปอวดก้าเหงได้อย่างไร จะไปทำเขารบก็ไม่ใช่เรื่อง ฉะนั้นปัญหาเรื่องดวงคู่อยู่กันอยู่สำคัญที่สุด อย่าไปนึกว่าจะคบใครได้คนเดียว ทำไม่ได้ คบคนใดคนหนึ่งก็ตามทำไม่ได้

ถาม เรื่องสหกรณ์ในประเทศไทย ถือว่าเป็นการจัดระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมแขนงหนึ่งเหมือนกัน เท่าที่ผ่านมาสหกรณ์ในไทยไม่ก้าวหน้า ถ้าหากว่าจะจัดให้ใหญ่กว่านี้ คือจัดทั้งประเทศเราจะไม่ล้มเหลวหรือ ที่ไม่ก้าวหน้าอย่างที่จัดมาแล้ว มีสาเหตุอะไรที่ทำให้ไม่ก้าวหน้า

ตอบ ความจริงสมัยผมเด็ก ๆ กรมหมื่นพิทยลาภฯ ท่านอยู่กรมสหกรณ์ สมัยนั้นเขาอบรมคนจริง ๆ พนักงานที่จะกลับไปทำงานได้ ต้องมือถึงใจถึงจริง ๆ เหตุการณ์อะไรโง่ ๆ ก็ไม่เกิดขึ้น จะล้มเหลวหรือไม่อยู่ที่ใจ ต้องปรับตัวคนให้ใจถึงเสียก่อน ปัญหาหนึ่งปัญหาเดียวต้องคงเอาไว้ ต้องช่วยกันทุกด้าน ทุกแรง จะบังคับให้เห็นด้วยในวันเดียวไม่ได้ ต้องค่อย ๆ คืบ แล้วค่อยช่วยกันทำ ถ้าคนเห็นแก่ตัวก็ช่วยไม่ได้ ใคร ๆ ก็ช่วยไม่ได้

ถาม ถ้าจะจัดเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม ก่อนอื่นเราต้องอบรมบุคคลเสียก่อน ฉะนั้นสภาพในขณะนี้ยังไม่อยู่ในสภาพที่จะจัดระบบเศรษฐกิจแบบนั้นได้

ตอบ ถูก . . ต้องปฏิวัติคนเป็นเรื่องแรก เขามีวิธีการที่ดีอยู่วิธีหนึ่ง คล้าย ๆ ปลงอาบัติ คือในกลุ่มคนประมาณ ๑๐-๒๐ คน ต้องอยู่ในชั้นเดียวกัน รัฐมนตรีก็รัฐมนตรีด้วยกัน หัวหน้ากองด้วยกัน เสมียนด้วยกัน ทุกอาชีพจะต้องมาปรับความเข้าใจกัน โดยพิจารณาตัวเองว่า วันหนึ่ง ๆ ตนเองทำผิดอะไรบ้าง ฟังคนอื่นวิจารณ์ด้วยว่าตนทำอะไรผิดอะไรถูก ยอมรับตามนั้นหรือไม่ เมื่ออยู่ในกลุ่มใกล้ชิดด้วยกัน ก็ไม่เกิดปัญหาเลื่อมล้ำเรื่องความหยิ่งผยองซึ่งกันและกัน เพราะอยู่ในระดับเท่า ๆ กัน ถ้าค่อย ๆ ปฏิบัติอย่างนี้ไปทีละขั้น ๆ มันก็ถึง เขาเรียกวิจารณ์ตนเอง ซึ่งเป็นวิธีการที่ดี

ถาม เรื่ององค์การรัฐวิสาหกิจ มีอยู่ ๑๐๐ กว่าแห่ง ปรากฏว่า องค์การรัฐวิสาหกิจเหล่านี้ เป็นบันไดขั้นหนึ่งให้ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่จะปลดเกษียณอายุ ไปต่อเอาในระยนี้ เป็นผลพลอยได้ของข้าราชการโดยส่วนตัว จึงไม่สามารถเลิกได้ รัฐบาลทราบดี ถ้ารัฐทำขาดทุน ให้เอกชนทำกำไรเป็นร้อยล้าน อย่างนี้ถ้าเรามองกลับมาหาทางกำนัลสังคมนิยม มีมาตรการอะไรที่จะบริหารให้องค์การเหล่านี้สามารถเจริญได้

ตอบ จิตใจเป็นเรื่องสำคัญ ต้องปฏิวัติจิตใจก่อน รัฐวิสาหกิจเหล่านี้ถ้าไล่คนเก่าออกหมด ให้คนใหม่ทำ แต่ถ้าจิตใจคนใหม่ยังไม่ถึงขั้น มือไม่ถึงขนาดก็แย່เหมือนกัน ไม่มีทาง ต้องช่วยกันถึงการปฏิวัติจิตใจ ไม่มีคนหนึ่งคนใดทำได้ ถึงได้ก็ช้า เราต้องอบรมคนเป็นขั้น ๆ กระจ่ายไปแผ่ออกไปๆ จะได้ผล ขอให้เห็นแก่ความเป็นธรรม-บ้านเมือง-เห็นแก่คนยากจน แล้วจะได้ผลที่เราปรารถนา ต้องจิตใจก่อน ถ้าไม่เอาจิตใจมาก่อน สังคมนิยมก็ไปไม่ไหว ผมเองก็ไปไม่ไหว ถ้าได้ดีขึ้นมาบอกว่ามีความสบายแล้ว ก็แย່ ยิ่งโตเท่าไรต้องยิ่งลำบากเท่านั้น เพราะความเห็นแก่ตัวต้องลดลงไป ๆ อยู่แล้วในตัวของมัน จะไปเอาความหมายอะไรมาเท่าไร แต่คนอื่นสบายเราก็พอใจแล้ว นอนตาหลับแล้ว ตายก็ตายไปเถอะ ต้องถึงขนาดนั้น

ถาม ถ้าพรรคสังคมนิยมได้อำนาจเป็นรัฐบาลหลังการเลือกตั้งครั้งต่อไป ควรจะมีวิถีทางอย่างไร ที่จะนำประเทศชาติไปสู่สังคมที่เรียกว่าสังคมนิยม เท่าที่ฟังๆ มาแล้ว ไม่มีทางจะทำได้ เว้นแต่จะต้องใช้เวลานานพอสมควรอบรมคนขึ้น และในระหว่างการอบรม จะใช้เวลานานเท่าไร ประเทศจะใช้หลักเศรษฐกิจอะไรในการบริหารประเทศต่อไป จนกว่าคนจะเข้าใจถึงสังคมนิยม

ตอบ เราจะพลิกแผ่นดินทีเดียวให้เป็นสังคมนิยม จริง..ผมยอมรับว่า ไม่สามารถจะเป่ามรดกให้เป็นอย่างนั้นได้ ต้องค่อยๆ พลิกทีละขั้น ๆ จะพลิกทีเดียวเลยให้ทุนนิยมออกไปหมด เอาสังคมนิยมใส่ก็เหลวแน่นอน ไม่มีปัญหา ต้องค่อยๆ ทำค่อยๆ ไป แพร่ไปทีละขั้น ๆ

ถาม ในระหว่างนั้นยังต้องใช้ทุนนิยมต่อไปหรือไม่

ตอบ ต้องค่อยๆ เปลี่ยน

ถาม ต้องเป็นระยะที่ใช้ระบบทุนนิยม แต่บริหารโดยนักสังคมนิยม จะเป็นระยะที่ประเทศชาติต้องเสี่ยง

ตอบ ก็ต้องเสี่ยง หรือถ้าพวกทุนนิยมค่อยเห็นด้วย ก็เป็นเรื่องที่น่าพอใจ

ถาม ในการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ ถ้าพรรคสังคมนิยมได้บริหารประเทศ มีแผนอย่างไรในการฟื้นฟูสังคมนิยมขึ้นมา

ตอบ สมมุติมีโอกาส ก็ต้องค่อยๆ ค่อยๆ ไป จะไปเปลี่ยนแปลงทันทีทันใดไม่ได้ เพราะมันมากเกินไป แต่ถ้าให้ถึงขนาดพม่า ก็ไม่ทำ เพราะเกินไป สิ่งเหล่านี้จะหักห้ามพรวดด้วยหัวเข่าไม่ไหว ผมมีอะไรในใจที่ว่า อยากให้สิ่งทั้งหลายมันเป็นไปเท่าที่สามารถจะเป็นไปได้โดยไม่ชำนั๊ก นโยบายเหล่านี้ต้องปรึกษาหารือกันหลายด้านหลายมุม ไม่ใช่คนเดียวจะทำได้

ถาม ในด้านการปกครองระบอบสังคมนิยม มีลักษณะอย่างไร แตกต่างกับประชาธิปไตยอย่างไร

ตอบ ปัญหาเรื่องสังคมนิยม ทุนนิยม หรือคอมมิวนิสต์ เป็นลัทธิเศรษฐกิจไม่ใช่เรื่องการปกครอง การปกครองนั้นไม่มีปัญหาไม่ต้องห่วง ผมจะต้องเป็นประชาธิปไตย ๑๐๐% ผมยอมรับและต้องมีพระเจ้าอยู่หัวเป็นประมุขเสียด้วย ถ้าประชาชนร่วมมือด้วยแล้ว ผมมั่นใจว่าเป็นไปได้แน่นอน

ถาม ข้าราชการประเทศไทย สามารถจะปฏิบัติงานตามนโยบายสังคมนิยมได้ มีทางเป็นไปได้หรือไม่

ตอบ มีตัวผู้ใหญ่ทำไหม? ถ้าตัวโตทำได้ รองๆ ลงมาก็ต้องทำด้วย เด็กๆ ข้างล่างเรื่องเล็กเพียงแต่ให้ชั้นใหญ่ทำก่อน ถ้าผู้ใหญ่ทำตัวแบบเก่า ก็เข้าแบบเดิม ไม่มีปัญหา

คุณพ่อไปบรรยายที่สมาคมมุสลิมเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๑๗ เป็นการบรรยายครั้งสุดท้ายในชีวิต●

กำหนดส่ง

[illegible]

பிள்ளை பிடுங்குதல்

๒๒. คณะกรรมการพิจารณาฯ กรุงเทพมหานคร, ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๕ นายชัชชาติ สิทธิพันธุ์ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

